Raftul Denisei

Autoarea bestsellerului *Miniaturi*

Jessie Burto

Casa destinulu

roman tra

de Elena Drăguşin-Rich

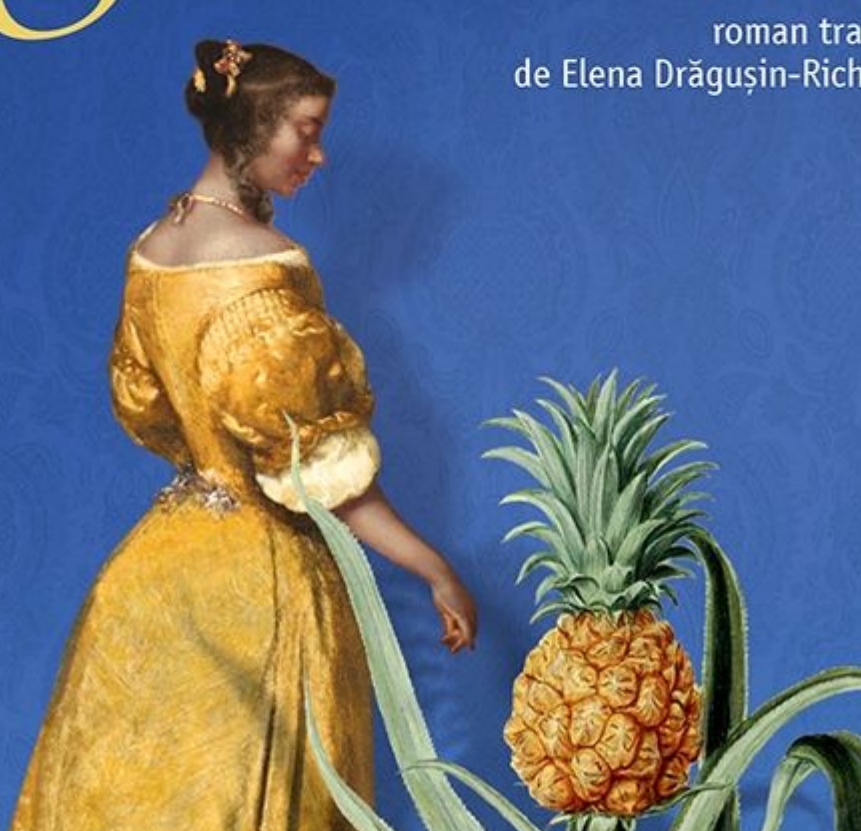

JESSIE BURTON

CASA DESTINULUI

Colecţie coordonată de

DENISA COMĂNESCU

EDITURA HUMANITAS

2023

JESSIE BURTON
THE HOUSE OF FORTUNE
Copyright © 2022

Peebo & Pilgrim Ltd
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română (ediția digitală)

ISBN: 978-606-097-322-5 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informației, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

Fiului meu, căruia i-am citit această poveste înainte ca vreunul din noi să-i înțeleagă sensul.

Robia va fi lungă; zidiți case şi locuiți-le; sădiți grădini şi mâncați din roadele lor!
— Ieremia, 29:28, *citat subliniat de Marin Brandt în Biblia familiei Brandt*

Fiecare femeie este arhitectul propriului destin.
— *Motto adresat de miniaturistă Nellei Brandt în toamna anului 1686.*

ANUL 1705
O MOŞTENIRE

I

La cei optsprezece ani ai ei, Thea este prea mare să-şi mai sărbătorească ziua de naştere. Rebecca Bosman a împlinit treizeci de ani în decembrie şi nici măcar nu a pomenit acest lucru. Iată adevărata dovadă a rafinamentului. În zorii întunecaţi de ianuarie, Thea tremură în pat, sub aşternut. Aude cum mătuşa ei se ceartă cu Cornelia, jos în salon, dar şi cum tatăl ei trage deoparte masa pentru picnicul lor de pe covor. Întotdeauna încep ziua de naştere a Theei aşezaţi pe covor. O tradiţie de neocolit: se amuză autoproclamându-se aventurieri nevoiţi să se descurce cu proviziile pe care au reuşit să le agonisească. În ultima vreme a devenit un joc zadarnic şi demn de milă, căci nici unul dintre ei nu a mai ieşit dintre zidurile oraşului de ani de zile. Şi apoi ce-i aşa de rău cu masa? Au ţinut cu dinţii de cea bună, ar trebui să o folosească. Adulţii stau la masă. Dacă Rebecca Bosman ar trebui să îndure un mic dejun în cinstea zilei ei de naştere, sigur ar sta la masă.

Dar Thea nu poate să le spună nici unul dintre lucrurile astea. Nici nu poate să îndure gândul că trebuie să coboare şi s-o vadă pe mătuşa Nella cum se întoarce cu spatele, trăgând de ghirlandele de hârtie ponosite pe care cu siguranţă le-a atârnat în geamurile uriaşe, acoperite cu cristale de gheaţă. Tatăl ei s-ar uita ţintă la covorul tocit. Cornelia, fosta ei dădacă, ar privi abătută la micile *pufferts*[1] la care a trudit toată noaptea ca să le facă perfecte. Thea n-ar vrea deloc să-i întristeze, dar nu ştie cum să iasă din rolul de copil al tuturor în care au plasat-o. Chiar dacă a devenit femeie, în casa asta bucuria e mereu însoţită de teama pierderii.

---

[1] Clătite crescută, prăjite în tigaie (în neerlandeză, în orig.).

Şi iată că apare sub formă de mâncare, de miros dulce şi condimentat care se insinuează de jos pe sub uşa dormitorului ei. *Pufferts* infuzate cu apă de trandafir, fără îndoială aşezate ca să alcătuiască numele Theei, nu care cumva să-l uite. Ouăle pufoase ale Corneliei, cu semințe măcinate de chimion, menite să o țină captivă, chiflele cu unt care să o încălzească. Untul de Delft, un adevărat răsfăț, iar pentru adulți un degetar de vin dulce. Thea aruncă deoparte plapuma, dar nu reuşeşte să se ridice din pat. Nu simte că starea ei de spirit se îmbunătățeşte la gândul untului special. Singurul lucru la care poate să spere este că i-au cumpărat bilete la Schouwburg, ca să o vadă pe Rebecca Bosman jucând din nou. Iar apoi, după finalul piesei, să se poată furişa la Walter, singura persoană care o poate face să se dea jos din pat.

Curând, îşi spune Thea. Curând vom fi împreună, şi totul va părea firesc. Dar deocamdată va trebui să îndure o copilărie prelungită şi stătută.

Adunându-şi toată voința, se încalță, îşi pune halatul şi păşeşte încet pe scări, ca să nu fie auzită. Thea se străduieşte să fie recunoscătoare. Trebuie să încerce să nu-i dezamăgească. Veselia exagerată a familiei cu ocazia zilei ei de naştere nu o deranjase în trecut, dar între copilărie şi optsprezece ani se aşterne un întreg ocean. Până la urmă tot vor începe să o trateze ca pe un adult. Şi poate că anul acesta, cu ocazia zilei sale de naştere, cineva îi va da pentru prima oară în viață darul pe care îl vrea cu adevărat: să-i vorbească despre mama ei, să-i spună o poveste sau măcar o povestioară despre ea! Da, cu toții ştim că astăzi este cea mai dificilă zi din calendarul familiei Brandt. Da, în urmă cu optsprezece ani Marin Brandt a murit chiar în această casă, dându-i naştere Theei. Dar cine ar putea să găsească această zi mai dificilă decât mine, se gândeşte Thea, în timp

ce înaintează pe gresia din hol, eu, care am crescut fără mamă?

În fiecare an nu vorbesc decât despre cât de mult a crescut Thea în douăsprezece luni, cum e şi mai frumoasă sau deşteaptă, de parcă e o persoană nouă-nouţă de fiecare dată. Ca şi cum la fiecare opt al lui ianuarie, care este mereu rece şi mereu trist, apare ca nouă din găoace. Dar Thea nu vrea ca ei să-i reflecte creşterea. Are o oglindă pentru asta. De ziua ei vrea să se uite în oglindă şi să o vadă pe mama ei, să ştie cine a fost şi de ce tatăl ei nu vorbeşte niciodată despre ea. De ce aproape toate întrebările ei primesc drept răspuns un schimb de priviri sobre şi buze ţuguiate. Ezită cu spatele lipit de perete. Poate că ei vorbesc chiar în clipa asta despre Marin Brandt.

Expertă la trasul cu urechea, Thea aşteaptă în penumbra de la uşa salonului, cu răsuflarea tăiată de speranţă.

Nu. Se ciorovăiesc despre cum Lucas, motanul, n-o să accepte să poarte un guler aniversar.

— Îl urăşte, Cornelia, spune mătuşa ei. Uită-te în ochii lui. O să vomite pe covor.

— Dar o face să râdă.

— Nu şi dacă o să mănânce *pufferts* lângă vărsătura lui.

Lucas, zeul cu ochi galbeni al resturilor de mâncare, miaună indignat.

— Albăstreaua mea, intervine tatăl Theei. Lasă-l pe Lucas să stea neîmbrăcat la micul dejun. Permite-i acest lucru. Poate se îmbracă pentru cină.

— Voi doi nu aveţi nici un simţ al sărbătorii, răspunde Cornelia. Îi *place*.

Thea ştie prea puţin în afară de ritmurile lor familiare, de vocile lor. Închide ochii. Înainte adora să-i asculte pe Cornelia, pe mătuşa Nella, pe tatăl ei, să stea la picioarele lor sau atârnată de gâtul lor, să fie iubită şi mângâiată, strânsă în braţe şi tachinată. Dar acum lucrurile astea n-o

mai interesează şi nu de gâtul lor vrea să se atârne. Iar conversaţia asta despre gulerul pe care ar trebui sau nu să-l poarte motanul lor uriaş o face pe Thea să-şi dorească să fie altundeva. Să fie departe de ei şi să-şi înceapă propria viaţă, pentru că nici unul dintre ei nu ştie ce înseamnă să ai optsprezece ani.

Trage aer adânc în piept şi intră. Familia ei se întoarce la unison, şi ochii li se luminează. Lucas păşeşte ţanţoş către ea, în ciuda greutăţii lui. Ghirlandele de hârtie sunt agăţate la geamuri, aşa cum îşi închipuia că vor fi. Ca şi Thea, familia ei este încă în cămăşi de noapte, o altă tradiţie de Ziua de Naştere a Theei. Este stingherită să vadă conturul corpurilor lor bătrâne. E adevărat că mătuşa Nella arată încă destul de bine la treizeci şi şapte de ani, dar tatăl ei are patruzeci şi unu, iar un bărbat de patruzeci şi unu de ani ar trebui să fie complet îmbrăcat atunci când coboară la micul dejun. Cornelia are şolduri atât de late! Oare nu-i e ruşine de modul în care lumina pătrunde prin cămaşa ei? Eu aş fi stingherită, îşi spune Thea. N-o să-mi las corpul să se bălăngăne aşa niciodată. Oricum nu ai ce face după cum tot repetă Cornelia: „Când îmbătrâneşti, şoldurile ţi se lăţesc şi apoi mori.” Dar Thea o să fie ca Rebecca Bosman, care încape în hainele pe care le purta la vârsta Theei. Secretul, spune Rebecca, este să treci foarte repede pe lângă orice brutărie. Cornelia nu ar fi de acord.

— La mulţi ani, bulgăraş! spune Cornelia cu un zâmbet larg.

— Mulţumesc, răspunde Thea, încercând să nu facă o grimasă la auzul poreclei. Îl ia pe Lucas în braţe şi merge către locul unde sunt adunaţi cu toţii pe covor.

— Ce înaltă eşti! spune tatăl ei. Când o să te opreşti din crescut? Nu pot să ţin pasul cu tine.

— Papa, am aceeaşi înălţime de doi ani de zile.

O îmbrăţişează îndelung.

— Eşti perfecţiunea întruchipată.

— E Thea, spune mătuşa.

Thea priveşte în ochii mătuşii ei şi îl lasă jos pe Lucas. Mătuşa Nella e întotdeauna cea care îl aduce cu picioarele pe pământ pe tatăl ei, când exagerează cu laudele. Mătuşa Nella e mereu cea care caută nod în papură.

— Să mâncăm, spune Cornelia. Lucas, nu!

Motanul fără guler şi nestingherit are deja o bucată de ou în gură. Se retrage într-un colţ, cu labele din spate ca o pereche de pantaloni nisipii. E foarte comun ca locuitorii Amsterdamului să nu agreeze animalele în casă, de teamă că labele lor vor murdări podelele proaspăt spălate, că-şi vor face nevoile în locuri curate şi vor distruge mobila. Dar lui Lucas nu-i pasă de ce crede lumea. E perfect în felul său şi are darul de a o linişti pe Thea.

— Cea mai lacomă creatură din Herengracht, spune mătuşa Nella. Nu vrea să prindă şoareci, se mulţumeşte cu dejunul nostru.

— Lasă-l în pace, intervine Thea.

— Bulgăraş, zice Cornelia, iată clătitele tale aniversare. I le prezintă. *Pufferts* miniaturale compun numele ei, THEA BRANDT. Avem sirop de trandafiri, dar dacă vrei ceva sărat cu ele...

— Nu, nu, e bine aşa. Mulţumesc.

Thea se aşază pe covor, cu picioarele sub ea şi îşi bagă rapid două *pufferts* în gură, una după alta.

— Mai încet! o dojeneşte Cornelia. Otto, vrei o chiflă cu unt?

— Te rog, răspunde el. Nu mă lasă genunchii să stau pe covor. O să mă aşez pe scaun, dacă nu are nimeni nimic împotrivă.

— Nu ai optzeci de ani, spune mătuşa Nella, dar tatăl Theei o ignoră.

Femeile stau pe covor. Thea se simte ridicolă şi se bucură că nimeni nu le poate vedea de pe stradă.

— Vrei un deget de vin? o întreabă mătuşa Nella.

Thea se ridică un pic, cu farfuria pe genunchi.

— Chiar pot?

— Ai optsprezece ani. Nu mai eşti un copil. Uite. Mătuşa Nella îi oferă un păhărel.

— De Madeira, clarifică tatăl ei. Au avut un butoi la VOC[2], netrecut în registre, cu jumătate de preţ.

— Slavă Domnului că a fost aşa, spune mătuşa ei. Nu ne permitem să cumpărăm din senin butoaie de Madeira.

Iritarea i se citeşte pe chip, iar mătuşa Nella roşeşte şi se uită ţintă la modelul covorului.

— Să ciocnim, continuă tatăl Theei. În cinstea Theei noastre. Să fie mereu în siguranţă...

— ...bine hrănită, spune Cornelia.

— ...şi fericită, adaugă Thea.

— Şi fericită, repetă şi mătuşa.

Thea înghite vinul – un şoc puternic şi luminos care radiază în stomacul ei pentru a-i da curaj.

— Cum a fost ziua în care m-am născut? întreabă.

Tăcere pe covor, tăcere pe scaun. Cornelia se întinde să ia încă o chiflă şi o umple cu ou pufos.

— Ei bine? întreabă Thea. Toţi aţi fost de faţă.

Mătuşa Nella se întoarce către tatăl Theei. Privirile li se întâlnesc.

— Ai *fost* de faţă, nu-i aşa, papa? insistă Thea. Sau am venit pe lume singură?

— Toţi venim pe lume singuri, îi răspunde Nella.

Cornelia îşi dă ochii peste cap. Tatăl Theei nu spune nimic. E la fel ca întotdeauna.

---

[2] Compania Olandeză a Indiilor Orientale.

Thea oftează.

— Nu ați fost fericiți că m-am născut.

Familia ei se însufleţeşte şi se întoarce către ea, îngrozită.

— O, nu, spune Cornelia. Am fost atât de fericiți! Ai fost o binecuvântare.

— Am fost un sfârşit, spune Thea.

Mătuşa Nella închide ochii.

— Ai fost un început, spune tatăl ei. Cel mai bun început posibil. Acum e timpul pentru daruri.

Thea ştie că a fost învinsă din nou. Cel mai simplu lucru pe care îl poate face acum este să mănânce încă o chiflă cu unt şi să deschidă darurile pe care le-au adunat pentru ea. O cutie cu fursecurile ei preferate cu scorţişoară de la Cornelia, iar de la tatăl şi mătuşa ei, căci da, se pare că acordă atenție măcar unei părticele a sufletului său, două bilete pentru spectacolul cu *Titus* din acea seară.

— Locuri la galerie, spune şi simte cum îi creşte inima. Un dar cu adevărat generos. O, mulțumesc!

— Nu împlineşti optsprezece ani în fiecare zi, zâmbeşte tatăl ei.

— Putem să petrecem ziua împreună, spune Cornelia. Tu şi cu mine.

Thea se uită la fețele lor luminoase. Îşi dă seama că deja au planificat cine o va însoți, şi e de înțeles, presupune ea, căci tatăl ei trebuie să plece în curând la slujba lui de funcționar la VOC, iar mătuşii nu-i place teatrul.

— Mulțumesc, Cornelia, zice ea, şi dădaca ei o strânge de mână.

Titus e o piesă plină de violență, iar preferatele Theei sunt poveştile de dragoste. Idile care se petrec în pădure sau pe insule de vis, unde totul este plin de încurcături înainte de a se desluşi în final. De la vârsta de treisprezece ani Thea le obligă pe mătuşa ei sau pe Cornelia să meargă cu ea la teatrul oraşului. Ajung devreme de fiecare dată, plătesc taxa

de intrare şi doi stuiveri în plus pentru locuri în picioare, nici gând să-şi permită locuri la primul nivel, la balcon, şi cu atât mai puțin în lojă, iar apoi aşteaptă ca teatrul să se umple cu şase sute nouăzeci şi nouă de alte trupuri. Evadările ei în câte o comedie sau tragedie sunt ca o întoarcere acasă. După ce a împlinit şaisprezece ani, după multe implorări şi rugăminți şi în ciuda împotrivirii vehemente a Corneliei, familia ei a căzut de acord să o lase din când în când să parcurgă cele cinci minute pe jos până la teatru neînsoțită, câtă vreme venea direct acasă. Până când l-a întâlnit pe Walter în culise cu şase luni în urmă, Thea s-a ținut de cuvânt. Dar lucrurile sunt pe cale să se schimbe. Anumite înşelătorii au devenit necesare. A început să exagereze durata spectacolelor ca să fure puțin timp în plus cu el. Chiar a inventat titluri de piese şi zile de spectacol ca să meargă să-l caute în culise. Familia ei nu i-a pus niciodată la îndoială afirmațiile. Nimeni n-a verificat ce farsă sau tragedie se joacă. Şi cu toate că Thea se simte uneori vinovată, iubirea ei şi a lui Walter este prea importantă. Povestea lor de dragoste se joacă în coridoarele dosnice din Schouwburg, folosind cuvinte de neşters, căci rămân întipărite în inima ei. Thea ştie că nu va renunța niciodată la povestea lor.

— Nu uita de seara asta, spune mătuşa.

Thea ridică ochii de la biletele pe care le ține în mână.

— Seara asta?

Observă imediat respirația precipitată care indică nervozitatea mătuşii ei.

— Ai uitat? întreabă mătuşa Nella. Balul celor Trei Regi[3] la familia Sarragon. Thea, e un miracol că am fost invitați.

[3] Ziua celor Trei Regi (Epifania Domnului sau Ziua celor Trei Regi Magi) este o sărbătoare catolică celebrată pe 6 ianuarie.

Am cultivat-o pe Clara Sarragon de la Sfinții Mihail şi Gavril încoace numai ca să fiu sigură că se întâmplă.

Thea aruncă o privire la expresia încremenită a tatălui ei şi decide să rişte.

— Nu-ți plac oamenii ăştia. De ce trebuie să mergem?

— Pentru că trebuie, spune mătuşa Nella, îndreptându-se cu paşi mari către ferestrele înalte şi largi din salon care dau către canalul Heren.

— Dar de ce trebuie? insistă Thea.

Nimeni nu răspunde. Prin urmare Thea hotărăşte să-şi joace ultima carte.

— Clara Sarragon are plantații în Surinam, nu-i aşa?

Atmosfera din cameră se tensionează. Thea ştie că tatăl ei a fost sclav în acea colonie, iar la vârsta de şaisprezece ani a fost adus de unchiul ei, acum răposat, la Amsterdam. Cornelia i-a spus o singură poveste despre vremurile acelea, despre cum femeile din Amsterdam puneau păsări cântătoare în părul tatălui ei, o imagine care o făcuse întotdeauna pe Thea să se simtă foarte stânjenită. Dar dincolo de asta, adevărul despre trecutul tatălui ei este ascuns într-o fântână adâncă pe care nu poate să o dragheze. Thea nu ştie nimic despre viața lui înainte de Surinam, sau cum a fost perioada pe care a petrecut-o în colonie. El nu vorbeşte niciodată despre asta. Este o filă la fel de albă şi profundă ca tăcerea care o înconjoară pe mama ei de rasă albă, încă unul dintre lucrurile nespuse care impregnează casa asta ca o negură. Era ca şi cum Otto Brand ieşise şi el direct din găoacea unui ou.

Thea s-a săturat de tăcerile lor. Când o bate la cap pe Cornelia primeşte acelaşi răspuns:

— Am fost luată de la orfelinat, zice Cornelia. Iar tatăl tău, din prima lui casă. Aşa stau lucrurile cu noi. Casa asta este refugiul nostru. Locul unde rămânem. Locul nostru.

Dar dacă nu mai vrei să rămâi în refugiu? se întreabă Thea în sinea ei, dar nu îndrăzneşte să spună cu voce tare. Dacă simți că nu e locul tău?

— Ce deține sau nu Clara Sarragon nu are nimic de-a face cu tine, spune mătuşa.

Nici una dintre ele nu se uită la tatăl Theei.

— Nu uita. În seara asta la ora şase. Trebuie să fim gata în holul de la intrare îmbrăcați în cele mai bune haine.

— Ce-a mai rămas din ele, spune Thea.

— Exact, oftează mătuşa ei.

— Du-te şi îmbracă-te, bulgăraş, intervine Cornelia cu voce vioaie. O să vin să te ajut să-ți aranjezi părul.

Thea aruncă o privire către tatăl ei, care acum se uită pe geam. Simțindu-se uşor ruşinată, se întoarce în grabă şi-şi abandonează familia în salon. În timp ce urcă scările către holul de la etaj cufundat în beznă, Thea alungă complet din minte balul Sarragonilor şi Surinamul, pe care l-a menționat atât de neinspirat, ca să se gândească la adevăratul cadou de ziua ei. Se bucură că o va vedea pe Rebecca cum creează magie pe scenă, dar în spatele acelor decoruri pictate aşteaptă ceva mult mai real. Dragostea vieții Theei, motivul pentru care trăieşte. Nici o petrecere plicticoasă organizată de un personaj suspus al Amsterdamului nu ar putea vreodată să distrugă promisiunea lui Walter Riebeeck.

II

Înainte de unsprezece şi jumătate, Thea şi Cornelia pleacă într-un vârtej de eşarfe şi sporovăială, lăsând-o pe

Nella singură cu Otto. Epuizați de micul dejun solicitant, cei doi, îmbrăcați acum, se întâlnesc în salon să contemple rămăşițele eforturilor de mai devreme. Casa, învăluită în tăcere, pare goală, iar Lucas, ghiftuit cu ouă, doarme tun, ca o pernă sprijinită de-o alta. Nella se uită în jur, la pereții goi, la focul insuficient. De luni de zile nu şi-au mai bătut capul cu camera asta, căci e prea mare şi greu de încălzit, are prea multe suprafețe. La sfârşitul lui decembrie, canalele au înghețat şi zgribulirea înfrigurată de afară a oraşului s-a răspândit şi în interior.

A ieşi este aproape de neîndurat. Ploaia îmbibă glugile de lână, vântul e pătrunzător ca un deget de gheață. Nellei îi e dor de dimineți mai luminoase, de amiezi mai lungi, vrea să îngroape gulerul de blană în lada de cedru până la anul. Din lemnul de foc de calitate bună va rămâne doar o grămăjoară după petrecerea din dimineața asta. De obicei fac focul numai în bucătărie şi-n dormitoare. Nu are nici un rost să încălzească trupul prea mare al casei, plină de ecouri, pentru că au tot rărit mobila şi au vândut tapiseriile de pe pereți. Au rezerve de turbă, dar miroase îngrozitor. Îi e tare dor de primăvară.

— Nu ne văd făcând asta când împlineşte nouăsprezece ani, spune ea. I-ai văzut expresia?

— I-a plăcut, spune Otto.

— Ar trebui să ne afişăm mai des în camera asta, răspunde Nella, schimbând subiectul. Se uită prin ferestrele uriaşe din față. Ca cetățenii oraşului să vadă că totul merge strună.

— Spectacolul devine obositor.

— Ştiu bine.

— Trebuie să fim mai prudenți cu rezervele din gospodărie, Nella. Ai cheltuit un gulden numai pe lumânări de ceară, nu-i aşa?

— E ziua ei de naştere, Otto, spune Nella, evitând să-l privească în ochi, nedorind să admită că lumânările au fost pentru ea însăşi, ca să-şi amintească din nou de vremurile când casa era plină de aroma subtilă de miere.

— Îți aminteşti, spune ea cu o ezitare în glas, căci lui Otto nu-i place să depene amintiri, cum ardeam ulei de trandafir?

— Aşa făceam?

— Cea mai bună calitate din oraş, de la un negustor care-l aducea de la Damasc. Înecam casa în el. Nella face o pauză. Nu-mi pare rău. Sau poate îmi pare? Arată către pereți. Pentru că acum ne vindem tablourile ca să plătim măcelarul.

Otto oftează. Nella înfoaie una dintre puținele perne rămase, agitând praful care se ridică sus către tavan. Se aşază punându-şi perna pe genunchi de parcă ar putea să o joace ca pe un copil, cu palmele pe brațele scaunului cu capetele de leu sculptate, cu coamele încoronate cu frunze de acant. Cu ochii închişi mângâie boturile de lemn şi trimite un gând către Dumnezeu, dar şi – de ce nu? – către Afrodita. *Fie ca totul să funcționeze în seara asta. Fie ca cineva să o dorească.*

Deschide ochii şi vede că Otto se uită la ea. Privirea lui e dezaprobatoare.

— Ştiu de ce nu vrei să mergi la bal, spune ea.

— De bună seamă nu-mi poți spune că o consideri pe Clara Sarragon o companie plăcută.

— Ce mi se pare mie plăcut nu are importanță. Cât despre Clara Sarragon, o voi evita cât pot de mult. Mergem de dragul Theei.

— Ca lumea să se holbeze la ea, să şuşotească pe furiş? Toată viața am încercat să evit să fac din copilul meu un spectacol. Dar exact asta vor face. Şi noi vom fi cei care am pus-o în situația asta.

— Poate fi un lucru bun dacă oamenii o observă. Thea e frumoasă, e talentată. Merită o şansă.

— Ce şansă?

Nella nu îndrăzneşte să rostească cuvântul: *căsătorie*. Otto priveşte ţintă la şemineul gol, cu gura strânsă.

— Nu ai nici o idee ce înseamnă să fii observat cum sunt eu observat, cum e *observată* Thea, spune el. Nu e ceea ce crezi.

Nella îşi ţine gura. Amsterdamul e un oraş port, plin de diferenţe. Aici sunt şi hughenoţii francezi care au venit când au fugit de catolicii puşi pe omor. Măiestria lor în ale ţesutului a fost întâmpinată cu braţele deschise de oraşul pragmatic. Şi-au pus mâinile în slujba mătăsii care curgea din Asia şi au făcut haine de o frumuseţe rară, în care locuitorii Amsterdamului se plimbă ţanţoşi. Aici sunt şi lucrătorii veniţi din Germania şi Suedia, Danemarca şi Anglia, care îşi caută de lucru ca servitori sau zidari. Aici sunt şi negustorii bogaţi, evrei portughezi, care sosesc de la plantaţiile lor din Brazilia ca să cumpere case lângă Cotul de Aur şi care umplu străzile cu melodiile dănţuitoare, dar într-o limbă de neînţeles. Jos, lângă docuri, trăiesc oameni din Java şi Japonia: marinari, doctori, negustori, călători, vânzători de mărunţişuri. Iar în cartierul evreiesc locuiesc băieţii şi fetele care şi-au început viaţa pe continentul african, în locuri ale căror nume Nella nu le cunoaşte, care acum duc comisioane pe străzile olandeze pavate cu piatră sau strâng în braţe instrumente muzicale, ca să cânte la petrecere după petrecere, unde oaspeţii îi consideră o contribuţie înviorătoare.

Dar în ciuda diversităţii inegale, pe toată durata vieţii Theei Nella a văzut privirile furişe sau aţintite asupra capului ei dacă boneta i se desfăcea puţin şi cârlionţii ei întunecaţi săreau afară ca nişte arcuri, sau cum era cântărită din priviri. Thea, cu ochii de un căprui închis, cu

pielea de-un ocru pe care soarele verii o întunecă, în timp ce pielea Nellei şi a Corneliei se face roz. Nella a văzut privirile, dar nu le-a simțit, iar acest adevăr îi desparte pe ea şi Otto de optsprezece ani.

— Este un oraş al supravegherii, spune el. Cu o mână menții pacea şi cu unghiile de la cealaltă scrijeleşti ce zace sub pojghița de la suprafață. Ține cont cum e pentru ea.

— *Țin* minte. Ne-am descurcat cum am putut mai bine. Ce putem să facem, Otto? Vrei să o ascundem pentru totdeauna? E singurul copil pe care noi trei îl vom avea vreodată, dar n-am avut nici măcar un *kloppertje*[4] împodobit cu hârtie şi dantelă pe uşa de la intrare ca să anunțe că avem o fetiță.

El îi aruncă o privire.

— Noi trei?

Nella ignoră remarca.

— Nu ai purtat boneta paternității, ca să fii tachinat şi bătut pe spate. Nu ai beneficiat de scutire de taxe. Nu ai dat o petrecere, n-au fost nici dansuri, nici muzică. Nu ai ținut-o la geam ca să te felicite vecinii că e rotofeie şi frumuşică. Şi nu a avut nici mamă.

A mers prea departe, iar acum mama Theei este în aceeaşi încăpere cu ei. Marin, cu postura ei dreaptă, privindu-i cu ochii de un cenuşiu luminos. Marin, care a murit la câteva ore după ce Thea s-a născut, care i-a lăsat naufragiați în oceanul unui nou-născut, fără hartă, fără busolă, fără un simț al destinului. Nu au vorbit niciodată de față cu alții despre identitatea mamei Theei. Oraşul ştie doar că fata este o moştenitoare fără mamă, cu o nuanță mai închisă a pielii, o enigmă de dragul dezlegării căreia şi-ar da viața. Nu au dorit să dea amănunte, şi nici n-au fost nevoiți

---

[4] Plăcuță de lemn plasată pe uşa de la intrare, care anunță naşterea unui copil şi sexul acestuia (în neerlandeză, în orig.).

să o facă. Dar Nella e încă uluită să vadă trăsăturile lui Marin în cele ale nepoatei, cum o întoarcere a capului Theei, felul în care îşi ţuguie buzele sau oftează o invocă pe mama ei absentă.

Când Thea avea doar şase luni, Nella, Otto şi Cornelia au căzut de acord că lucrul cel mai de bun-simţ şi mai blând ar fi să nu-i spună prea multe Theei despre ilicitul felului în care-a fost concepută, detaliile privitoare la moartea mamei ei şi ascunderea acesteia. Era greu să vorbească unui copil despre aceste lucruri, iar pe măsură ce anii au tot trecut nu au exersat deloc. Nu doreau ca Thea să fie asociată cu sentimentul de vină şi ruşine al acelui moment sau cu oroarea lui. Corect sau nu, Thea a devenit doar fiica tatălui ei, nepoata mătuşii şi pupila Corneliei. *Nu* era interzisă. Era Thea. Să o lăsăm pe Thea să fie Thea.

Învăţaseră să trăiască cu subiectul interzis care era Marin, până când în final tăcerea s-a pipernicit într-atât, încât a dispărut pe sub lambriurile de lemn, a fost înghiţită de mobilă. Au împins-o pe Marin în umbră. Thea a avut o mamă numai pentru o clipă, iar acum era moartă. Întrebările nu se puteau pune, pentru că nu aveau o ţintă. Era o decizie luată din panica traiului într-o societate plină de prejudecăţi. Marin nu era măritată când a născut. Marin şi Otto nu ar fi putut să se căsătorească niciodată în lumea aceea, dar au făcut un copil cum puţini erau în Cotul de Aur. Confruntaţi cu aceste lucruri imposibile au trebuit cumva să crească o fetiţă robustă şi plină de încredere.

Unde oare *ne-a fost capul*? se miră Nella. Nu poţi să îngropi o mamă şi să te aştepţi să nu mai fie pomenită vreodată. Eu una ar fi trebuit să ştiu.

Thea nu o întreabă niciodată direct pe mătuşa ei: *Cum a fost mama?* În schimb o acuză: *Nu m-ai vrut. Nu ai fost fericită că m-am născut.* Într-un fel e mai rău. Într-un fel au eşuat complet.

— Tot ce-am făcut a fost pentru a o proteja, spune Otto, de parcă îi citeşte gândurile Nellei.

— Şi acum avem nevoie de alt fel de protecţie. Lasă-mă să o găsesc pentru ea, Otto. Lasă-mă să-i găsesc nişte festinuri şi muzică. Ne-a luat foarte mult timp să fim reprimiţi în acest oraş. Am muncit atâta anul trecut, am luat ceaiul cu oameni pe care mai degrabă i-aş fi împins într-un canal.

Nella se simte disperată. Ei doi au mai discutat asta de atâtea ori.

— E şi mai rău acum, că e mai mare, spune el. Oamenii sunt mai îndrăzneţi. Curiozităţii începe să-i ia locul şocul. Ea şi cu mine nu suntem singurii din oraş care arătăm aşa. Dar poate că suntem printre puţinii care se îmbracă atât de bine, şi oamenii urăsc asta.

Nella îşi aminteşte o întâmplare de când Thea avea nu mai mult de şase ani şi se ţinea de fusta Corneliei la piaţă. O femeie care târguia lângă ele se uitase în jos, iar expresia ei curioasă s-a transformat repede în una aproape hămesită.

— Vai, ce creatură! a strigat, băgându-şi degetele în coroana de păr negru al Theei. Nu-mi dau seama ce e. Este, o... dar nu poate să fie!

— Nu e treaba ta, a răspuns Cornelia, trăgând-o pe Thea după ea şi apucând o varză în mână ca pe o ghiulea.

Mai fuseseră şi alte femei şi bărbaţi asemenea celei care târguia varză în toţi aceşti optsprezece ani: aroganţi şi palizi, cu inteligenţă vegetativă. Puteai spune că erau o mulţime de oameni-varză. Şi apoi mai erau fetele şi băieţii mai închişi la culoare decât Thea, slujnicele african-braziliene care veneau devreme la sinagogă, ca să rezerve un loc bun pentru stăpânele lor, nevestele negustorilor portughezi. Când era mică, Theei îi plăcea foarte mult să le audă pe fete cum se chemau una pe alta, cu numele lor cu rezonanţă portugheză sau ebraică: *Francisca, Yiska, Gracia*. De multe ori o trăgea de mână pe Nella ca să se oprească şi să se uite. Pe măsură

ce Thea creştea, Nella a văzut că le fixa pe slujnice, sperând să fie cumva recunoscută. Dar cu excepția uneia sau poate două dintre ele, de obicei fetele nu o priveau. Nu doreau să aibă necazuri, presupusese Nella. Albeața mamei ei o însemna pe Thea ca nefiind una dintre ele. Sau poate era vorba de hainele ei, aşa cum spune Otto: croite simplu, dar de o calitate mai fină, mai durabile. Sau poate nu era nici unul dintre aceste lucruri. Nella s-a simțit mereu o ignorantă în materie.

— Averea, dacă Thea o va găsi la bal, o va proteja, zice Nella. Ezită. Căsătoria o va proteja.

— *Căsătoria*, spune Otto. Căsătoria nu e o garanție că va supraviețui. Mai ales tu ar trebui să ştii.

Se privesc în ochi. Se află pe un teritoriu periculos.

— Ar fi mai bine ca fiica mea să rămână aici, spune Otto.

— Dar ai întrebat-o dacă asta vrea şi ea? Vezi doar catastifele noastre de cheltuieli. Ştiu ce rău stăm. Noi doi n-o să fim mereu aici, insistă Nella. Şi pe urmă? Vrei să o laşi singură în cavoul ăsta uriaş, fără venit, fără protecție?

El se ridică în picioare.

— Sigur că nu.

— Deşi, continuă ea, încercând să pună capăt tensiunii, cel puțin Cornelia n-o să moară niciodată. Cornelia o să trăiască mai mult decât noi toți.

Zâmbetul reticent al lui Otto le oferă un moment de destindere.

Ea şi Otto poartă urmele celor optsprezece ani pe fețele lor, dar Cornelia trânteşte oalele din bucătărie de parcă are tot douăzeci de ani, pregătindu-se să se lupte cu puii şi peştele, cu orice rădăcinoasă încăpățânată. Imortalitatea Corneliei chiar pare plauzibilă.

— Thea nu e aici ca să ne salveze, Petronella, spune Otto. Nu ne datorează nimic.

— Doamne, Dumnezeule! Ştiu asta.

— Eşti sigură? Otto o priveşte direct în ochi. Dacă tu eşti atât de convinsă că măritişul îi va asigura viitorul, de ce nu o faci chiar tu? Nu trebuie să-i mai porți de grijă, nu mai trebuie să o creşti. Ai treizeci şi şapte de ani, ea are doar optsprezece.

— Şi eu m-am măritat la optsprezece ani.

— Şi uite cum a ieşit.

— Otto...

— Eşti o partidă bună. Sarragon te-a invitat la balul ei. Oamenii te văd ca pe o văduvă bogată, cu un strop de scandal, o casă în Herengracht...

— Pe care Johannes ți-a lăsat-o ție! Eu personal nu am avere.

Otto oftează.

— S-ar găsi cineva care să-ți ofere ce îți doreşti.

Se apropie de fereastră, şi Nella sare din scaun şi i se alătură.

— Şi ce anume vreau eu?

Otto nu o spune, dar Nella ştie la ce se gândeşte. Că vrea copii. Iar asta o ustură, aşa cum el probabil îşi închipuie. Nella ştie cum o văd şi alții din oraş, nu suficient de tânără, la treizeci şi şapte de ani. E văduvă de multă vreme, nemăritată, fără copii. Rezervată, cumpătată, se îmbracă modest. Dar cumva Nella încă nici nu ştie cine este de fapt. Îşi imaginase că va fi o persoană cu picioarele pe pământ, echilibrată, sigură pe ea. Lăuntric este însă o persoană plină de umorile apei, care ar putea fi măturată uşor de şuvoaie sau absorbită de-un lac. Oare un doctor ar spune că e melancolică? Vârsta ei este lichidă, i se scurge printre degete. Mintea îi e plicticoasă, nu are nimic surprinzător, nu hălăduieşte prin închipuiri. Cândva simțea că gândurile ei erau păstrate într-o scoică nautilus, în spiralele infinite şi sidefii care se înălțau din străfundurile craniului ei.

— Îți doreşti o casă a ta, spune Otto.

— Aici e casa mea. Căsătoria mea cu Johannes mi-a schimbat viața în bine.

— Nu asta susții de obicei.

Îl ignoră.

— Undeva există un bărbat care va face acelaşi lucru pentru Thea.

— Te-a minţit despre cum va fi viața ta şi ai avut de-a face cu urmările acelei minciuni toți aceşti optsprezece ani. Crezi că e singurul bărbat capabil de asta?

Nella înghite lovitura.

— Şi Marin a minţit. Şi totuşi n-o învinovăţeşti niciodată.

Otto păşeşte înapoi către centrul salonului.

— De ce nu vinzi ruina? spune el. Am putea face nişte bani din asta.

Nella simte o împunsătură în stomac. Nu asta. Nu ruina. Din când în când lui Otto îi place să invoce casa ei părintească din Assendelft, la care nu s-a mai întors din ziua când i s-a poruncit să plece la Amsterdam ca să devină soția lui Johannes Brandt. Chiar şi după ce, cu patru ani în urmă, sora ei, Arabella, ultima dintre ei, a murit, Nella tot n-a cedat şi n-a făcut drumul înapoi, în trecut. În loc să meargă în persoană, a plătit un agent să viziteze casa şi să scrie un raport. Ce a primit descria un adevărat dezastru, iar Otto ştie prea bine: găuri mari în acoperiş, etajul nelocuibil, lacul plin de alge şi livezile cel mai probabil sterpe. Vacile ocupaseră fosta grădină de plante medicinale, iar agentul credea că o bandă de tâlhari petrecuse luni în şir ascunsă în bucătărie şi-n camerele de la parter, făcând focul pe covor şi spărgând geamuri. Sătenii susțineau că e un loc bântuit de duhuri. Nella citise suficient şi dăduse ordin să se baricadeze cu scânduri clădirea. Nu avea absolut nici o intenție să se întoarcă.

Dar chiar şi când şi-a părăsit familia cu mulți ani în urmă era deja un loc plin de pierderi, frică şi abandon, însă ea nu

le-a spus de ce. S-a străduit din răsputeri să se schimbe din fata care trăise acolo, în femeia care locuia aici. Proprietatea îi aparține, dar îi atârnă de gât ca o piatră de moară, a ei şi numai a ei.

— Ți-am mai spus, îi răspunde. Assendelft nu e de vânzare.

— Nella, dar nu mergi niciodată acolo.

— Nu e de vânzare.

— Dă-mi un motiv, de ce nu?

Nella se aşază pe scaun şi-şi sprijină capul pe mâini.

— Nu înțeleg de ce nu vorbeşti niciodată despre casa asta, insistă Otto.

Ea îşi ridică brusc capul.

— La fel cum eu nu vorbesc despre Assendelft, nici tu nu vorbeşti despre Marin. Nici despre timpul petrecut în Surinam. Nici despre copilăria din Dahomey. Amândoi avem un trecut, Otto. Amândoi avem lucruri despre care nu vrem să vorbim. Eu nu te întreb despre ele, tu de ce o faci?

— Nu e acelaşi lucru. O casă la țară se compară cu viața mea?

— Toți avem pietrele noastre de moară, spune ea.

— Cum adică?

Nella îşi muşcă buzele.

— Nu contează.

Fața lui se întunecă.

— Otto, încearcă ea din nou. Nimeni nu o va cumpăra. Nimeni nu poate locui în ea. Pământul e mort.

El se îndreaptă către uşă.

— Trebuie să plec.

— Începi târziu.

— Bert Schippers m-a înlocuit ca să putem avea micul nostru dejun.

— La ce lucrezi acum?

— Un transport de nucşoară. Abia a sosit din insulele Moluce.

— Şi o să...

Dar Otto a plecat deja. Nella îl aude în hol cum îşi ia paltonul şi pălăria, apoi sunetul uşii de la intrare, care o ţine captivă în casă.

— Nu uita de bal, spune, vorbind cu pereţii goi.

Se apleacă şi îl surprinde pe Lucas luându-l în braţe. Conversaţiile astea cu Otto o nelinişteşc, stârnesc amintiri pe care ar vrea să le lase în amorţire, dar pare imposibil să eviţi trecutul când ai discuţii controversate despre viitor.

Înainte ca soţul ei, Johannes, şi sora lui, Marin, să moară în urmă cu optsprezece ani, amândoi îşi făcuseră testamentele, căci deşi aveau secretele lor, erau cetăţeni rezonabili şi integri. Casa din Herengracht a fost lăsată pe numele lui Otto, iar acţiunile lor la VOC, parcelele mici de teren din afara oraşului şi celelalte bunuri mobile i-au fost încredinţate Nellei. Pentru o vreme păruse că văduva Brandt, Otto, Cornelia şi Thea vor supravieţui pierderii lui Johannes şi a lui Marin într-o oarecare bunăstare. Speranţa lor fusese naivă.

În ciuda faptului că Otto lucrase alături de Johannes aproape un deceniu, negustorii care lucraseră cu Johannes, dar şi clienţii din străinătate sau locali care se bazau pe el răciseră brusc relaţiile. Contactele şi contractele expiraseră. Cinele private erau tot mai rare, invitaţiile din partea breslei încetaseră. Modul în care Johannes murise şi percepţia inferiorităţii lui Otto erau dezastruoase pentru finanţe. Poate dacă soţul ei ar fi fost un altfel de om, Nella ar fi putut să fie luată în serios ca executoare a moştenirii lui financiare, aşa cum erau tratate uneori văduvele din Amsterdam. Dar soţul ei decedat fusese dezonorat, numit sodomit, făcut de ruşine în public, iar ruşinea e un lucru sclipitor. Se reflecta în ochii altora, care i-au abandonat, orbiţi de puterea ei.

La trei ani după ce fuseseră abandonați, influența lor în oraş se redusese drastic, iar cu Thea alergând de colo-colo pe podelele lustruite, pe care era nevoie s-o hrănească şi s-o îmbrace, fondurile lor disponibile se epuizaseră. Au vândut pământul şi acțiunile de la VOC, iar în cele urmă Cornelia a spus că tot ce le-a mai rămas este să se roage. Otto găsise un post de registrator la depozitul VOC, pe care i-l oferise un ofițer care ştia necazul familiei Brandt şi îl compătimea pe tatăl Theei mai mult decât restul companiei VOC şi toate breslele luate împreună. Otto era supracalificat pentru post, dar altceva nu găsise. Unii dintre băieții cu care lucra nu aveau mai mult de treisprezece ani. Probabil se uitau la el şi credeau că era un Matusalem. Căci ce altceva era Otto, decât un depozitar al cunoaşterii pe care puteau să o folosească pentru a-şi atinge scopurile? Dar familia era disperată, iar banii din salariul lui Otto o salvase. La scurt timp după ce începuse să lucreze, Otto a sugerat ca Nella să se mărite din nou, ca să asigure securitatea lor financiară pe viitor. Era un refren la care în ultimii optsprezece ani se întorsese de mai multe ori decât ar fi vrut Nella.

— Poate Nella va trebui să se mărite cu un om bogat.

Pe măsură ce anii treceau, şi viața devenise mai rea şi mai limitată, Nella începuse să vadă toate astea într-un singur fel: Marin aranjase căsătoria ei cu Johannes pentru a se proteja pe ea însăşi, tratând-o pe Nella ca pe o necesitate nedorită. Johannes – prea neatent şi egoist ca să se opună surorii lui atotputernice – o lăsase pe tânăra lui soție să-l iubească fără să ia în considerare ce o va costa o astfel de dragoste. Dacă Nella reuşise să doarmă vreun pic în lunile de după moartea lui Johannes şi Marin, în vise nu vedea un om care se îneca în mare cu o piatră legată de gât. Simțea pe umerii ei apăsarea pietrei. Odată cu venirea pe lume a Theei, viața ei devenise un sacrificiu, unul pe care Marin şi Johannes fuseseră dispuşi să-l facă. Cu ce a rămas din

aceşti optsprezece ani? Aparţinând unei naţiuni care se mândreşte că s-a construit singură, ea nu a construit nimic, nici înăuntru, nici afară. Şi totuşi prezumţia lui Otto că ar putea să plece fericită din casa din Herengracht, lăsând-o pe Thea în urmă, o rănea de fiecare dată. De ce era atât de sigur că ar dori să aibă un nou început?

Adevărul era că în anii de după moartea lui Johannes văduvele bogate erau cele care îi captau atenţia Nellei. Femei care aleseseră să nu se mai mărite. Nu fuseseră nevoite. Aveau banii lor şi averile bărbaţilor lor morţi. Ca văduve nu mai erau entităţi legale sub controlul soţilor. Nella trecea pe lângă ele în cartierul Cotul de Aur sau le vedea pe bărcile lor, cu perle de mărimea unui ou de găină la gât sau la urechi, îndreptându-se către palatele lor perfect confortabile şi lipsa lor de obligaţii, cu calitatea lor de acţionare ţinându-le la suprafaţă pe apele agitate ale Amsterdamului, până în ziua când şi ele vor merge să-l întâlnească pe Dumnezeu. Fără bărbat de satisfăcut în pat. Fără bebeluşi pentru care să-şi rişte viaţa. Nella nu putea să şi le scoată din minte, chiar dacă ştia că nu are perle gigantice sau acţiuni, iar viaţa ei era plină de griji şi obligaţii.

De ce aş lăsa un alt bărbat străin să debarce pe malul gospodăriei mele, pretinzând să i-o înmânez pe tavă, ca el s-o conducă? se-ntrebă Nella, privind o altă femeie parfumată cum dispărea în spatele uşii masive de la intrare. Şi cum ar trata-o pe Thea? Cum i-ar privi pe Otto sau pe Cornelia? De ce să rişte? Avea o viaţă grea, dar era a ei. Luptase şi plătise pentru dreptul de a avea propriul ei domeniu micuţ.

Însă există şi reversul medaliei. De fapt, nu întâlnise niciodată pe altcineva cu care să fi vrut să se mărite. Nici un bărbat decent nu-i apăruse în cale. Cu viaţa lor socială redusă şi toată atenţia acordată Theei, potenţialii soţi din anii trecuţi fuseseră rari, şi din ce în ce mai rari de când îmbătrânea, mai ales cu numele ei de familie, cu ruşinea

moştenită şi cu declinul financiar. Doar singurătatea îi aparţinea şi lipsa unui viitor al ei. Otto presupune că-şi doreşte copii, dar ce ştie el despre ce îşi doreşte ea? Nici măcar ea nu ştie prea bine.

Nella îl pune pe Lucas pe scaun şi merge repede în holul plin de ecouri, sus pe scări, şi apoi şi mai sus, la etajul superior mai îngust şi treptele către pod. E atentă să nu calce pe poalele fustei, ţine o lumânare în mână şi se lasă pe vine în întuneric, învăluită de frig şi umezeală. Nimeni nu ştie că vine aici la fiecare aniversare a morţii lui Marin. Încă un secret.

În penumbra din colţ se află cufărul de călătorie al lui Marin. Cornelia ar spune că e morbid şi dăunător să-l deschidă. Otto ar spune că nu are dreptul. Thea nici măcar nu ştie că acest cufăr există, că taina mamei ei este întrupată atât de aproape în artefactele ascunse. Nella şi Cornelia aveau de gând să-i arate, să-i spună, dar cumva nu au găsit niciodată momentul potrivit. Pe Nella o consolează că este singura care îngenunchează în faţa cufărului lui Marin, pentru a descuia ivărele vechi din părţi şi a-i deschide capacul.

Mirosul aşchiilor de cedru se răspândeşte, şi inima Nellei începe să bată tare. Când se uită prin cufărul lui Marin e ca şi cum s-ar uita într-un coşciug din care corpul a dispărut şi unde în loc de giulgiu se află câteva pergamente rulate. Cu lumânarea ţinută sus, Nella vede risipite seminţele familiare şi penele colorate care odată împodobeau camera lui Marin. Petalele ei uscate, craniile de animale. Aici sunt cărţile lui Marin, una peste alta, legate cu sfoară. Nella vede titlul de deasupra: *Nefericita călătorie a navei Batavia*, unul dintre preferatele lui Marin, o poveste despre călătorii şi revoltă, sete de sânge şi sclavie. Scoate cel mai citit volum, *Memorabila călătorie în Indiile Orientale,* şi îşi trece degetul peste incrustaţiile de lemn ale epavelor şi malurilor,

imaginându-şi mâna subțire a lui Marin pe umărul ei. *Iarăşi iscodeşti, Petronella? Lucrurile astea nu sunt pentru tine*.

Vocea lui Marin se află dincolo de aceşti pereți, dar cumva pare mereu îngropată adânc în corpul Nellei.

Iată şi hărțile lui Marin: Nella le desface pe rând, acoperă podeaua cu întreaga lume. În liniştea din pod se află Africa, iar tot aici sunt şi insulele Moluce. Java şi Batavia. Iată Anglia, Irlanda, Franța, America de Nord şi cea de Sud. Şi mai sunt şi cuvintele scrise de mâna lui Marin: *Vremea? Mâncarea? Dumnezeu?* Întrebări al căror răspuns Marin nu l-a aflat niciodată.

Nella îşi pironeşte privirea asupra Africii, în crenelurile tocului cartografului ce conturează coaste stâncoase şi munți, deşerturi şi lacuri, se uită la teritoriul necunoscut în căutarea unei soluții pentru tăcerea neîntreruptă a lui Otto, a locului unde a fost înainte de sosirea la Amsterdam. Se mută la harta Surinamului, trasează cu degetul numele, gândindu-se la el, la zahărul care umple aerul cu miresme de caramel, la balul din seara asta, plin de căldură şi muzică. *Clara Sarragon are plantații în Surinam, nu-i aşa?*

Punând jos lumânarea, Nella îşi bagă mâna între aşchiile de cedru şi atinge ceea ce căuta de fapt.

A păstrat miniaturile în stare bună toți aceşti ani. Cele trei păpuşi ale lui Otto şi Marin, precum şi micul bebeluş de ceară pe care l-a furat din atelier în ziua de acum optsprezece ani când viața ei a fost întoarsă pe dos. Le ridică una câte una. Timpul a fost blând cu trupurile lor mici. Nella se întreabă dacă nu cumva, păstrându-l pe Otto atât de impecabil, i-a ținut viața în siguranță. Întotdeauna a fost convinsă că opera miniaturistei avea putere, dar după optsprezece ani pare o închipuire, iar el cu siguranță asta i-ar spune. Existența lui Otto, precum a Nellei, numai sigură nu a fost.

Şi miniatura lui Marin s-a conservat perfect. Se uită lung la cumnata ei cu faţa îngustă şi palidă, cu ochii cenuşii, fruntea înaltă şi gâtul subţire. Arată atât de vie! Doar că a fost comprimată, asta-i tot. Moartea ei e o confuzie. Rochia lui Marin este sobră, dar scumpă, de lână şi catifea neagră. Nella atinge ţesătura căptuşită cu blană de samur, mărginită la gât de un guler de dantelă albă, simplă, de mult ieşită din modă. Nu poate să-şi ia privirea de la ochii ei pătrunzători. Păpuşile au fost dintotdeauna făcute mult prea bine, cu detalii atât de reale, create cu prea multă dragoste ca să fie nesocotite. Simte un fior pe şira spinării.

— Ce ne facem, Marin? şopteşte.

Aşteaptă, dar miniatura e mută.

Fără să stea pe gânduri, Nella îi pune pe Otto şi Marin aproape la fundul cufărului, unde i-a găsit. Apoi aşază hărţile şi craniile, seminţele negre şi lucioase, florile şi fructele uscate şi deformate, penele cu reflexe irizante, azurii şi rubinii. Pune la loc cărţile lui Marin, verifică sfoara ca să fie sigură că le ţine bine coperţile.

Dar când vine rândul bebeluşului, Nella ezită. Îl ţine în palmă. Pentru ea, acest lucru micuţ a fost dintotdeauna reprezentarea Theei. Cu toate că e atât de uşor, pare să vibreze în palma ei. E făcut atât de perfect, de meticulos, cu hainele din rămăşiţe înguste din cea mai fină pânză de in înălbit. Nella adoră să-l ţină în mână. Pentru ea a fost un semn că Thea trebuia să se nască. O fărâmă de speranţă. O consolare. O dovadă a măiestriei miniaturistei. O promisiune că lucrurile ar putea fi reînnoite.

Nella îl strânge pe nou-născut cu blândeţe, de parcă vrea să afle secretul puterii lui. E bine înfăşat şi nu mai mare decât jumătate din degetul mic al Nellei, cu faţa care se vede dintre feşe ca o nucă. Thea nu mai este de mult un bebeluş, dar Nellei i se pare că asta e tot ce are, această ofrandă furată ce-i oferă confort şi îndrumare, senzaţia că e văzută.

— Întoarce-te la mine, rosteşte în întuneric.

Dar bebeluşul stă nemişcat în palma ei. În pod e tăcere. Singurul zgomot vine dinspre Lucas, care zgârie la baza scărilor care duc spre pod, din grijă pentru stăpâna lui şi curios ce face ea în întuneric. Nella se mută către geam şi priveşte la canalul înghețat, dar nu vede nici o femeie singuratică observând casa, nici urmă de vreun cap descoperit, cu plete blonde. Deşi părul miniaturistei poate că a devenit cenuşiu acum. Optsprezece ani este o perioadă lungă de timp. Prea lungă. Nu e nimeni pe marginea canalului.

Şi totuşi, fără să mai ezite, pentru că dacă se opreşte să se gândească la ce ar spune Cornelia sau Otto dacă ar şti ce face şi-ar pierde curajul, Nella strecoară bebeluşul în buzunar. Închide capacul cufărului lui Marin şi păşeşte încet la lumina lumânării ei pe scările ce coboară din pod. Îşi scutură fustele de pânze de păianjen, şi Lucas se învârte în jurul ei. E un motan deştept, în ciuda lăcomiei lui. Ştie că s-a produs o perturbare, o hoție, o schimbare. Dar aidoma stăpânei lui, nici el nu poate intui consecințele.

III

Întreaga atenție a Theei se îndreaptă spre scenele care se petrec la lumina lumânărilor. *Titus* se numeşte spectacolul în olandeză; este montat după piesa lui Shakespeare, *Titus Andronicus*, iar Rebecca joacă rolul Laviniei. Spectatorii nu văd siluirea Laviniei de către Demetrius şi Chiron, dar văd cum mâinile şi limba îi sunt tăiate după aceea. Cum

împăratul Titus, jucat de un actor voinic, pune copiii altora în plăcinte. Totul e oribil, iar sala geme şi oftează. Când Laviniei i se taie limba, şi vomită panglici roşii, şi apoi, când personajele încep să mănânce plăcinta umplută cu copii, ţinând la vedere un organ sângerând înainte de a-l înfuleca, Cornelia lasă capul în jos şi şopteşte:

— Nu pot să mai îndur. Cred că o să vărs.

— Nu e real, şopteşte Thea, dar îşi roteşte limba în gură, verificând că este încă prinsă la locul ei.

Pentru că în pofida a ceea ce i-a spus Corneliei, pentru ea totul pare real. Totul. Pare mai real decât viaţa. Rebecca Bosman este cea mai bună actriţă din întreaga Provincie Unită şi dincolo de marginile ei. Nimeni nu se compară cu ea. Pare să creeze impresia că ce se întâmplă acolo jos, departe de spectatori, este lumea adevărată, iar ce e aici, printre trupurile transpirate şi evantaie, e doar un interludiu, o pauză intermediară, o întrerupere tristă în comparaţie cu culoarea şi pasiunea de pe scenă. Unii oameni vin la Schouwburg ca să uite de ei pentru câteva ore, dar Thea vine ca să se descopere pe sine, să-şi umple sufletul cu cuvinte şi lumină. A văzut cum Rebecca îşi pierde limba de patru ori, iar de fiecare dată când se întâmplă pare o surpriză.

Lacrimile ţâşnesc din ochii Theei când Lavinia, cu dreptatea de partea ei, răzbunătoare, îşi spune povestea fără cuvinte. Simte că e înăuntrul Rebeccăi, şi că Rebecca e înăuntrul ei. Se simte încurajată, transportată într-un loc mai veridic, unde o femeie refuză cătuşele tăcerii. Când piesa ia sfârşit şi actorii îşi fac plecăciunile, spectatorii încep să se scurgă către ieşirea din sală, înşiruiţi pe sub cele trei arcade ale Schouwburgului către amiaza întunecoasă de pe Keizersgracht. Cornelia se ridică, palidă la faţă, dar Thea o trage de mânecă să se aşeze din nou.

— Aşteaptă puţin, te rog, spune ea.

E cu mintea la Walter şi la pretextul cu care să se ducă în culise şi să-l vadă.

— Vreau să savurez momentul.

— Eu nu vreau, zice Cornelia. A fost un coşmar de la început până la sfârşit.

Dar pentru că e ziua de naştere a pupilei ei iubite, se aşază la loc.

— De ce nu putea să fie o comedie?

— Pentru că lumea este foarte crudă.

Cornelia îşi dă ochii peste cap.

— N-am nevoie de două ore la teatru ca să aflu asta.

— Dar nu te face să te simţi vie?

Cornelia se cutremură, cu rămăşiţele ororii, tristeţii şi ale agresiunii încă pe faţă.

— M-a făcut să mă gândesc numai la moarte. Te rog, bulgăraş, hai să mergem.

Thea răsuflă adânc.

— *Pe mine* m-a făcut să mă gândesc la mama mea.

Cornelia încremeneşte. Nu vede legătura, dar Thea aşteaptă. Cornelia a fost singura în toţi anii ăştia care i-a oferit mici detalii despre Marin Brandt şi despre fratele ei. Datorită Corneliei, Thea ştie că mama ei făcea familia să mănânce hering când puteau să-şi permită o carne de calitate. Că fustele ei aveau căptuşeli ascunse din samurul cel mai fin. Că ştia să facă socoteli. Dar oricât de plăcute ar fi aceste fragmente, nu reuşesc să compună un portret complet.

De ce vă făcea să mâncaţi hering? De ce ţinea secretă moliciunea fustelor ei? întreba Thea, iar Cornelia tăcea mâlc, de parcă detaliile acelea erau de-ajuns, de parcă nu avea dreptul să ofere nici o altă informaţie. Şi totuşi Thea a simţit adesea în Cornelia un impuls să spună mai mult, de parcă ar vrea să vorbească despre stăpâna ei moartă, chiar să o bârfească, dar nu i se dă voie.

— Cornelia, sunt femeie în toată firea acum, spune Thea de parcă îi explică unei persoane sărace cu duhul.

Cornelia ridică din sprâncene.

— De ce nu pot să ştiu cine era? Papa nu-mi spune nimic. *Cum* erau el şi mama mea împreună?

Cornelia e şocată.

— Thea, suntem în public.

— Nimeni nu ne ascultă.

Cornelia aruncă o privire peste umăr.

— Dacă mama şi tatăl tău erau împreună în spatele uşilor închise, ce te face să crezi că o să vorbesc despre ei când suntem în public?

Thea se apleacă în faţă.

— Spune-mi despre unchiul meu, atunci. Erai de faţă când s-a înecat?

Cornelia începe să răsucească firele poşetei. Arată mânioasă, dar Thea nu renunţă.

— N-a fost nimeni de faţă?

Cornelia îşi muşcă buzele.

— Nu este deloc o conversaţie potrivită pentru o zi de naştere.

— Ştiu ce a fost, şopteşte Thea.

Cornelia ridică mâna şi o pune încet pe faţa Theei. Palma ei este rece şi îngustă, şi şocul o face pe Thea să se uite în ochii dădacei.

— A fost un bărbat, spune Cornelia. Şi-a iubit familia. Oamenii l-au respectat. Iar noi am muncit din răsputeri să redevenim respectabili. Nu mai trăim cu frica sau ruşinea, pentru că tatăl şi mătuşa ta au îndepărtat demonii.

— Cultivând oameni ca Clara Sarragon? Thea îşi ţuguie buzele.

Cornelia dă din umeri.

— Trebuie să faci ce se cuvine. Reputaţia contează într-un oraş ca ăsta.

— Atunci de ce trăim într-un oraş ca ăsta?

— Pentru că nu avem alt loc pe lumea asta în care să trăim.

Thea oftează.

— Cornelia, cum ai putut să stai cu mine la piesă după piesă, uitându-te la decoruri tropicale sau la sugestia unei străzi din Londra, la un palat din Paris şi să spui că nu există nici un alt loc pe lume unde o femeie poate să-şi pună boneta în cui şi să simtă că e acasă?

— Londra este un loc murdar, spune Cornelia. Iar Parisul e şi mai rău.

— Dar de ce trebuie să depindă totul de părerea unor oameni precum Clara Sarragon? protestează Thea. Clara Sarragon nu are nici o *înzestrare*. Nu este o persoană pe care o respect. E bogată şi atât. Arată către locurile libere. Sarragon nu ar putea niciodată să umple un teatru ca ăsta. Nu este ca Rebecca Bosman. Nu are suflet.

— Toți oamenii au suflet.

— Nu ar putea niciodată să inspire iubire. Nu poate să-mi ofere nimic.

Dar Cornelia e obişnuită cu izbucnirile acestea şi nu-şi pierde cumpătul.

— Thea, tot o să mergi la bal. Nici un fel de discurs nu schimbă asta. Şi nu cred că Clara Sarragon vrea iubirea ta. Treaba ei are de-a face cu banii şi puterea, iar potrivit mătuşii tale fetele de familie bună din oraş au numai de câştigat de pe urma patronajului ei.

— Fetele de familie bună, repetă Thea cu dispreț. Le ştiu prea bine.

Cornelia îi evită privirea. Şi ea le ştie; fetele cu gât alb şi obraji rozalii de la şcoala la care Thea a mers până la vârsta de doisprezece ani. Greu de găsit printre ele una care să o motiveze pe Thea să meargă la bal.

— Thea, trebuie să mergem acasă.

— Avem destul timp. I-am promis Rebeccăi că merg în culise să o văd. Mi-a spus să trec când vin.

Cornelia oftează. Nu-i plac promisiunile încălcate, iar Thea ştie.

— Atunci merg şi eu.

— Nu e nevoie.

Cornelia se ridică în picioare şi-şi aranjează fustele.

— Poate că vreau să cunosc şi eu o actriță faimoasă? Să văd cum arată de aproape?

— Nu suntem la menajerie.

În zilele ei libere Cornelia putea fi găsită adesea la menajeria lui John cel Albastru, unde îi plăcea să se plimbe cu un pahar de bere şi o gustare-n mână, înconjurată de păsări abătute şi creaturi de cele mai extraordinare forme şi dimensiuni din Americi şi Indii, multe dintre ele ajungând să fie expuse mai mult moarte decât vii. Pufni:

— Îndrăznesc să cred că nu e la fel de interesantă precum căluțul de mare pe care l-am văzut de Crăciun.

— Să vedem, spune Thea.

*

Cu şase luni în urmă, într-o după amiază caldă de iulie, Thea văzuse un spectacol cu *Farsa lui Pyramus şi a Thisbei*. Era binedispusă, căci râsese încontinuu, iar bucuria clocotea în ea şi se revărsa în sală. Rebecca o juca pe Diana, zeița vânătorii, şi purta pe cap o semilună de argint atât de mare, încât Thea se minuna că nu-i cade. La final pornise încet către ieşire, nedorind să se întoarcă la atmosfera sumbră din casa de pe Herengracht, iar în timp ce mergea agale prin curtea din față de la Schouwburg, înainte de a începe plimbarea de zece minute până acasă, nimeni alta decât Rebecca Bosman îi tăiase calea.

— Ați fost minunată, *madame*, i-a spus Thea.

Dorința de a vorbi fusese copleşitoare. Poate că o altă ocazie nu se va mai ivi.

— Discursul pe care l-ați ținut în fața iubiților a fost cel mai bun pe care l-am văzut vreodată.

Rebecca, schimbată din costumul ei de vânătoare, dar tot cu un aer din altă lume, se oprise şi se întorsese, privind-o pe Thea: o fată care nu arăta ca femeile care veneau să fie văzute în lojă, ca să şuşotească şi să-i spioneze pe ceilalți locuitori ai oraşului.

— Ați mai văzut piesa? întrebase.

— De câteva ori, a răspuns Thea, şi mai binedispusă acum, că zeița se oprise să vorbească.

— Dar celelalte actrițe nu au fost credibile. Cred că e greu să joci rolul Dianei. Vreau să spun, nu pentru *domnia voastră*, desigur, dar când cineva încearcă să comunice atât de diferit nu funcționează întotdeauna.

O licărire de amuzament apăruse în ochii Rebeccăi.

— Numele domniei voastre, *madame*? întrebase.

Nimeni nu i se mai adresase Theei cu *madame*.

— Sunt Thea Brandt, răspunsese Thea cu o reverență adâncă.

— Iar eu sunt Rebecca.

— Ştiu.

Rebecca o întrebase dacă venise la Schouwburg singură, iar plăcerea Theei se risipise în stânjeneală.

— Da, răspunsese privind în pământ. Aş fi venit cu o prietenă, dar...

— O, dar şi eu merg întotdeauna la teatru singură, răspunsese Rebecca. Câteva ore de linişte pe cont propriu. Aveți dreptate.

— Credeți? De fapt trebuia să merg la piața de peşte.

— Codul e un peşte înțelegător, sunt sigură.

Şi aşa începuse. Rebecca o invitase pe Thea în culise să-i cunoască pe ceilalți actori. Thea văzuse cum toate obiectele

de recuzită erau puse la loc, acolo unde trebuiau să se afle la începutul unui nou spectacol, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut, de parcă totul se întâmpla pentru prima dată, toată lumea avea voie să înceapă din nou şi toate greşelile erau iertate. Era o revelaţie să vadă mecanica misterului, dedesubturile sale minunate şi banale totodată. Rebecca îi arătase cabina ei privată, iar Thea fusese fascinată de toate detaliile, de mirosul de santal, de ulciorul cu apă cu lămâie, de căţeluşa pe care Rebecca îi spusese că o numise Smarald, în onoarea ochilor ei. Rebecca era o artistă şi trăia conform fluxului şi refluxului talentului ei, în loc să se supună cerinţelor unei societăţi care ar fi preferat să o mărite şi să-i ascundă darul în întuneric. O atrăgea pe Thea. Îi cerea părerea despre piesele văzute, despre cărţile pe care le citise. Era umană şi generoasă. Era ca un vis din care Thea nu mai dorea să se trezească.

Acum, în aerul rece de ianuarie, Rebecca vine la uşa din spate a clădirii teatrului cu braţele deschise, încă pătate cu sângele din spectacol, cu gura şi bărbia mânjite. Face o impresie uluitoare, dar zâmbeşte la Thea şi Cornelia, fericită să o vadă pe susţinătoarea ei cea mai înfocată. E frumoasă, are în jur de treizeci de ani, e scundă şi bine făcută, sigură pe ea, cu păr lung şi roşcat lăsat liber pe umeri. Încă poartă costumul, cu fusta mai largă şi ţesătură care conţine mai multă mătase decât au veşmintele majorităţii femeilor, în cute şi falduri gândite ca să reflecte orice pâlpâire a lumânărilor.

— Intraţi! spune ea.

Thea grăbeşte pasul către ea.

— Cum faci asta de fiecare dată? Eşti magică.

— Nu sunt magică, draga mea. Am experienţă, spune Rebecca cu un zâmbet roşu.

— Cornelia este servitoarea noastră, spune Thea.

Cornelia se apropie şi dintr-odată pare foarte mică.

Rebecca zâmbeşte din nou, cu palmele întinse.

— Bine ai venit, Cornelia. Şi dumneata ai fost în sală?

— Bună ziua, doamnă Bosman, răspunde Cornelia, uitându-se la mâinile Rebeccăi, iar apoi la faţa ei pătată.

Thea îşi ascunde iritarea. Oare Cornelia nu are braţele până la coate în sânge când spintecă un peşte, când decapitează un pui? De ce nu ia mâinile înroşite ale femeii odată?

— *Domnişoară* Bosman, spune Rebecca, lăsând mâinile în jos. Am jucat destule roluri de nevastă pe scenă ca să nu vreau să fiu una şi în viaţa reală.

Râde. Cornelia rămâne serioasă. Thea îşi doreşte ca pământul să o înghită.

— Domnişoară Bosman, se corectează Cornelia, neprietenoasă.

Rebecca se întoarce pe călcâie şi păşeşte repede în străfundurile teatrului, iar Thea şi Cornelia tropăie după ea, încercând să ţină pasul.

— E doar sânge de porc. În fiecare zi trebuie să-mi frec mâinile şi faţa de parcă am petrecut ore-n şir la abator, scoţând maţe. Să mergem la mine în cabină, e mult mai cald. Vremea asta o să ne omoare.

Le conduce pe Cornelia şi Thea pe lângă o cameră mare, unde o parte dintre actori se relaxează, îşi scot perucile, îşi şterg machiajul de pe faţă. Thea nu poate să se abţină şi încetineşte pasul, sperând că Walter e şi el acolo. Un ibric de cafea e ţinut la cald pe sobă şi aroma se răspândeşte pe coridor. Copii din *Gazeta Amsterdamului* sunt împrăştiate pe masă, una în mâinile mari ale lui Titus însuşi, care ridică din sprâncene pe deasupra la vederea femeilor care trec pe lângă ei. Într-un colţ stau cei doi băieţi care cântă pasajele muzicale şi care au fost angajaţi ca să mai disipeze din tensiunea creată de *Titus* cu vocile lor încă nealterate. Nu pot avea mai mult de şapte sau opt ani. Unul din ei se uită

la Thea şi o studiază cu aceeaşi curiozitate neînfrânată. Stau cu un fel de tutore, o femeie albă care le despachetează nişte pâine cu brânză. Walter nu este nicăieri.

În camera Rebeccăi focul arde frumos, sunt covoare şi scaune, iar Smarald doarme atât de adânc în coşul ei, că nici măcar nu ridică botul. Manuscrise se înalță în teancuri pe mese şi pe podea. O mantie şi o bonetă sunt atârnate pe uşă, iar trei costume se leagănă pe o bară montată între pereții unui alcov. Pe masă e un mic picnic, mâncare, o cană de cafea, un ulcior de vin roşu. Camera are o atmosferă confortabilă, curată, şi Thea vede cum Cornelia începe să se relaxeze, impresionată că nu vede praf, că geamurile sunt curate şi că miroase a lămâie şi apă de trandafiri. Aproape că poate să vadă cum aprobarea reticentă a servitoarei radiază în valuri.

— E dezordine, spune Rebecca şi se duce în fața ulciorului şi a ligheanului şi începe să-şi spele cu săpun sângele de pe față şi mâini.

— Nici vorbă, o contrazice Cornelia.

— E mică, dar e numai a mea, ripostează Rebecca, ştergându-se cu o fâşie impecabilă de in. Face un gest către două scaune de oaspeți.

— Vă rog, stați jos, spune. Am auzit atât de multe despre dumneata, jupâneasă Cornelia. Despre *pufferts* ale dumitale, despre *hutspot*[5]. Vreau să-ți fur rețetele.

Cornelia roşeşte.

— Pot fi găsite în *Bucătăreasa chibzuită*, coniță. Ezită, apoi îndrăzneşte să ofere o punte. Nici eu nu sunt vrăjită. Doar că le gătesc de treizeci de ani.

Rebecca zâmbeşte.

— Argumentul perfect în favoarea practicii.

---

[5] Mâncare tradițională din Țările de Jos, preparată din cartofi, morcovi şi ceapă (în neerlandeză, în orig.).

— Sunt sigură că oricine poate să o facă.

— Dar puține sunt dispuse să investească timpul, răspunde Rebecca, iar urechile Corneliei se înroşesc.

E uluitor: Cornelia nu e deloc modestă în ce priveşte gătitul, e sigură pe ea aproape de fiecare dată când serveşte un fel de mâncare. Dar iat-o timidă, doritoare să facă conversație. Generozitatea şi deschiderea Rebeccăi au dezarmat-o în câteva minute. Foarte puțini oameni corespund standardelor înalte ale Corneliei, dar se pare că Rebecca se numără printre ei. Cornelia arată ca şi cum nu poate să îndure prezența unui soare atât de strălucitor, dar totodată nu poate suporta ideea de a-l părăsi. Pare să fie pe punctul de a mai spune ceva, dar se smulge şi merge către uşă.

— Trebuie să merg acasă, spune. Am treabă.

— Acum? întreabă Rebecca şi pare cu adevărat dezamăgită.

— Întotdeauna, răspunde Cornelia. Thea, trebuie să fii acasă nu mai târziu de ora cinci. Altfel, cu o privire aruncată către Rebecca, mătuşa ta o să facă o plăcintă din tine.

Rebecca râde. Thea nu poate să creadă ce succes are gluma Corneliei.

— Promit, spune ea.

— Poate că eşti o femeie în toată firea acum, Thea, dar vom plăti cu toții un preț dacă nu mergi la balul Sarragonilor. Mulțumesc pentru această după-amiază, domnişoară. A fost foarte plăcut. Ştiu o rețetă bună de săpun care scoate cele mai încăpățânate pete de sânge, dacă aveți vreodată nevoie.

Înainte ca Rebecca să poată răspunde, Cornelia îşi înfăşoară mai strâns fularul în jurul gâtului şi dispare pe coridor.

Thea priveşte cum se închide uşa în urma ei.

— Ai impresionat-o. De asta nu a rămas. Niciodată nu ştie ce să facă dacă este impresionată de ceva.

Rebecca toarnă câte un pahar mic de vin pentru fiecare.

— Îmi place foarte mult de ea. Ai noroc. Să ciocnim că o ai încă pe dădaca ta şi la optsprezece ani.

— Nu-mi trebuie dădacă.

Rebecca ridică din umeri.

— Personal, aş adora să am una.

— Dar ai totul.

— Am o mulțime de lucruri. Nu şi o dădacă iubitoare.

Rebecca oftează.

— Balul Sarragonilor. O invitație de invidiat.

— Dacă-ți place genul ăsta de lucruri.

Rebecca măreşte ochii.

— O să fie extraordinar. Mi-aş fi dorit să pot veni.

Thea simte o fărâmă de speranță.

— Ai fost invitată?

— Da, însă am spectacol. Aleg sângele de porc în schimbul perlelor. Oricum, până ajung eu acolo probabil cei mai buni invitați vor fi plecat deja. Dar, Thea, ascultă.

Se duce la rochiile ei atârnate şi scoate una de mătase aurie dintre faldurile costumelor.

— Ia şi poartă asta.

Ochii Theei înghit cu nesaț rochia aurie pe care prietena ei o ține în fața ei.

— N-aş putea.

— Poți.

— E prea scurtă, gleznele mele o să fie expuse.

Rebecca dă din umeri.

— A fost tivită pentru mine. Dar are un tiv mare. O să-l rog pe Fabritius să dea drumul la tiv şi să o calce. Ție o să-ți vină mai bine. Am purtat-o pentru Julieta, dar culoarea ei mă spălăceşte.

Thea se apropie de rochie şi atinge materialul.

— Eşti atât de bună cu mine. Mi-aş fi dorit să vii la bal.

— Mă îndoiesc că mătuşa ta ar fi fost încântată. Ai spus că nu-i plac actorii. De ce oare, când nu facem nici un rău?

— Rebecca, spune Thea, luându-şi mâna de pe rochie şi întorcându-se la masă. Ai auzit că nu am mult timp. El e aici?

O umbră trece pe chipul Rebeccăi. Pune rochia aurie pe spătarul unui scaun.

— Spune-mi, Thea Brandt. De ce vii la teatru? Crezi că vii pentru el?

— Îl iubesc.

Rebecca e serioasă.

— Ştiu că îl iubeşti. Şi Walter e un pictor bun.

Se întinde să ia pâinea de pe masă şi rupe o bucată.

— Dar nu e un zeu, Thea. E doar un bărbat.

— Şi totuşi merită să-l ador.

Rebecca îşi trece mâna prin păr, cu o expresie stânjenită.

— Ştiu că timpul pare finit pentru tine. Dar o să vezi că e elastic. Mult mai mult va să vie.

— Ce vrei să spui?

— Nu vreau să-ți spun ce să faci, dar...

— Exact. Thea nu se poate abține şi dă ochii peste cap. Nu eşti mama mea.

— Vreau să fii fericită.

— Nu am fost niciodată mai fericită.

— Tot ce vreau să spun este să fii atentă.

— La ce?

Rebecca oftează.

— Mi-am promis să nu mă bag. Ştiu că eşti fericită. Dar câți ani are Walter, douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase?

— Împlineşte douăzeci şi şase în aprilie.

— E cu opt ani mai mare decât tine.

— Opt ani nu înseamnă nimic. Vârsta nu contează. Nu-l ştii la fel de bine ca mine. Nu înțelegi.

— Înțeleg că eşti din familia Brandt. Şi asta înseamnă ceva.

— Poate în trecut însemna ceva, spune Thea. Acum nu înseamnă nimic. Credeam că nu-ți pasă de regulile din societate? Nu te-ai măritat niciodată. Ai camera ta aici. Libertatea ta.

— Există reguli şi pentru mine, fie că-mi place sau nu, spune Rebecca. Ai grijă ce faci. Cu el. Eşti o partidă mai bună decât crezi şi meriți tot ce e mai bun.

— Şi chiar va primi tot ce e mai bun, spune o voce din pragul uşii.

Femeile se întorc la unison şi inima Theei creşte. Rebecca se uită în altă parte, dar Thea se ridică în picioare. A venit la ea pictorul şef de decoruri de la Schouwburg. Thea, de îndată ce-şi vede iubitul, e ca un şoim care zboară către mâna lui.

IV

Walter Riebeeck nu e primul bărbat pe care Thea l-a îmbrățişat în imaginația ei. Când avea şaisprezece ani era convinsă că Robert Hooft, care-i aducea ouă Corneliei, era cel mai frumos bărbat din lume. Şi înaintea lui, Abraham Molenaar, vânzătorul de mături care venea primăvara, a fost şi el cel mai frumos bărbat din lume. Şi înaintea lui, când avea cincisprezece ani, Dirk Sweerts, cel care curăța ferestrele din salon: şi el era chipeş. Când avea paisprezece ani, a mai fost Geert Brennecke, care livra purceii sărați de la măcelarul Claes. Şi el era o binecuvântare pentru ochi.

Thea nu putea să se abțină să nu vadă frumusețea în băieții de pretutindeni, dar în băieți care nu aveau habar că ea o vedea, băieți cărora nu le păsa câtuşi de puțin. Aşa erau ochii pe care-i primise de la Dumnezeu, dar privirea lor mergea într-o singură direcție. Nu primise nici măcar o ocheadă drept răspuns de la vreuna dintre făpturile acelea.

Dar cu Walter fusese diferit de la bun început. Thea era cea care nimerise în atelierul de pictură într-o zi pe când explora coridoarele, în timp ce Rebecca era în cabină, unde i se monta pe cap luna de argint pentru spectacolul din seara aceea. Şi Walter era acolo, în lumina de amiază târzie care inunda podeaua prin ferestrele înalte, într-o postură meditativă în fața unei întinderi înalte de o frumusețe bucolică, ținând pensula în mână şi retuşând o tufă de căpşuni.

Se întorsese când auzise uşa, iar Thea încremenise. Se încruntase de parcă nu dorea să fie întrerupt, dar când o văzuse expresia lui se schimbase. Se uitase la ea mai întâi surprins, apoi cu interes, iar Thea, la care nici un bărbat nu se mai uitase aşa, fusese pironită locului.

— Ai o față frumoasă, spusese el. Eşti nouă?

Orice gând legat de Robert Hooft şi ouăle lui de găină fusese dat uitării.

Walter a văzut-o, aşa cum a văzut-o şi Rebecca. Aprobarea lui Walter este cumva învăluită în afecțiunea Rebeccăi pentru Thea. Se petrece sub acelaşi acoperiş, în posibilitățile infinite ale teatrului Schouwburg. Decorurile şi construcțiile lui Walter sunt extraordinare. Dau impresia că fructele pot fi culese şi că poți să trăieşti în peisajele lui. Un bărbat mai talentat nu există pe pământ, dar nu e vorba doar de frumusețea lui, de vocea, de mâinile sau de talentul lui. E vorba de tot ceea ce este el, chiar şi despre părțile pe care Thea nu poate încă să le atingă. Are ochi albaştri şi douăzeci şi cinci de ani, e un bărbat care visează să

călătorească în toate oraşele Europei, să construiască decoruri cum nimeni n-a văzut nici la Drury Lane, nici la Opera din Paris. Proiectele lui olandeze ambiţioase din culori şi lemn!

Thea ascultă discursurile lui Walter despre evadări, despre începuturi noi, despre locuri unde va câştiga un respect nemaivăzut şi printre rânduri vede un spaţiu pentru trupul ei în patul lui din Paris, un cârlig pentru hainele ei în dosul uşii lui din Londra. E uşor să-l împodobească pe Walter cu ghirlanda viitorului său, căci pensula deja o ţine în mână. E uşor să şi-l imagineze cum pictează o lume întreagă din nimic. Thea ştie că visurile lui se vor împlini din felul cum pensula atinge câmpiile, din felul în care copacii şi plajele, pâlcurile de pădure, palatele veneţiene şi fermele modeste cresc din nimic altceva decât vraja măiestriei lui. Admiraţia pentru talentul său este inseparabilă de anticiparea lui ca bărbat. Thea nu poate să despartă aceste sentimente, nu poate să destrame ce se ţese laolaltă mai repede decât poate să măsoare şi nici nu vrea să o facă. Sunt zile când se simte posedată de toate variantele de viitor din el, care îi vor fi şi ei promise dacă lucrurile continuă aşa. Înapoindu-se acasă, chiar şi norii de pe cer par să conţină trăsăturile lui. Bucuria ei cea mai profundă este că şi Walter simte exact la fel. Sunt împreună pe orbită, pereche pentru totdeauna, apropiaţi şi îndrăgostiţi.

*

Lăsând-o pe Rebecca în cabina ei, Thea îl urmează pe Walter prin întunecimea coridoarelor din Schouwburg, printre grămezi de sfori şi costume dezbrăcate după spectacol şi lăsate pe jos, de parcă personajele s-ar fi evaporat din ele. Ştie drumul către atelierul de pictură atât de bine, că ar putea să-l găsească cu ochii închişi. Walter împinge uşa şi se dă la o parte ca să o lase să intre. Thea

îndrăgeşte camera asta, cu mirosul de ulei de in şi vopsea, de lemn tăiat proaspăt. Îi place să cutreiere printre decorurile făcute pe jumătate, să treacă pe sub o arcadă încă nepictată sau printr-o uşiță care duce doar către un morman de cârpe. Pare o anticameră pentru viața lor. Într-o zi, curând – simte convingerea pulsându-i în vene – vor păşi afară şi ceva se va schimba. Ceva va fi deja construit, pictat, făcut să stea pe propriile picioare.

— Pictez palmieri, spune Walter. Un decor nou. *Viața e vis* de Calderón.

— O, da, spune Thea, deşi n-a citit piesa.

Îşi notează în minte să o facă.

— Regizorul vrea să o plaseze într-un loc unde e foarte cald, aşa că am sugerat palmieri. Ca să facă spectatorii să simtă că vor să-şi mai scoată din straturile de lână.

Thea stă în fața celor trei pânze înalte ale lui Walter. Coasta pe care a pictat-o nu seamănă deloc cu un peisaj olandez, nu are ape maronii sau cenuşii, nici o plajă stâncoasă. Apa e aproape azurie şi se întinde nemărginită către orizontul îndepărtat. Scoici spiralate uriaşe au fost aduse la mal şi par aproape animate, cu interioarele lor misterioase care fac aluzie la o intimitate invizibilă. Nisipul gălbui urcă spre un pâlc de copaci uriaşi, unii mai înalți decât alții, cu frunzele palmate aruncând umbre.

Walter arată către partea de sus a pânzei.

— Aceia sunt cocotieri, spune. Se zice că dacă stai sub ei şi nuca îți cade în cap, te poate omorî. Îți imaginezi? Nu ştiu dacă i-am pictat cum trebuie. N-am văzut niciodată un cocotier.

Walter e atât de talentat în crearea unei alte realități, încât Thea chiar crede ar putea să fie ucisă de delicatesele acestea ascunse în ramurile lui.

— Ce jalnic, să fii omorât de un copac, observă ea, chiar dacă tu eşti cel care l-a pictat. Arată minunat.

El se întoarce către ea şi o ia în braţe. Îi place s-o audă cum îl laudă.

— Nu la fel de minunat ca tine, spune el, îngropându-şi faţa în gâtul ei.

Corpul Theei începe să vibreze din interior. El îi scoate fularul şi murmură:

— Dă-mi voie să-ţi scot straturile *tale* de lână, murmură el.

— *Walter*, spune ea, dar e încântată să-l lase să-i descheie haina, să simtă degetele lui cum o mângâie pe spate.

Pare că atingerea lui e simţită de întreg corpul ei şi îi face pielea de găină. Senzaţia din interiorul senzaţiei – nici nu există cuvinte pentru a o descrie.

Uneori Thea crede că ar trebui să se oprească aici: la mângâierea lui pe spatele ei pe deasupra bluzei. Ar fi îndeajuns. Dar o parte din ea ştie că există mult mai multe părţi din corpul ei pe care Walter le-ar putea atinge. Înaintea ei trebuie să mai fi fost alte femei, mai experimentate, oricât de dureroasă ar fi ideea pentru Thea. E numai o chestiune de timp, iar gâtul şi spatele Theei nu vor mai fi de ajuns pentru el. Poate nici pentru ea. Thea vrea totul de la el, vrea ca el să o dorească cu nesaţ, dar vrea ca timpul cu el să conţină şi altceva. Plăcerea de a avea spatele mângâiat produce lucruri ciudate în tălpile ei, în locul secret dintre picioarele ei.

— Nu putem să furăm numai clipele astea, şopteşte ea. Mă tem mereu că cineva o să dea buzna. Rebecca spune...

— Rebecca Bosman nu vrea decât să creeze necazuri, spune Walter, iar iritarea i se citeşte pe faţă. E o femeie stranie, singuratică. Nu poate să vadă diferenţa dintre rolurile pe care e plătită să le joace şi viaţa pe care o trăieşte dincolo de ele.

— Walter! Nu e frumos ce zici.

El se dă înapoi şi se uită la ea.

— Tu chiar crezi că Rebecca e cumsecade? Nu-i pasă decât de spectacolele ei.

— Dar...

— Şşş, spune Walter, luând-o de bărbie şi apropiindu-şi gura de gura ei.

Toate discursurile se evaporă. Thea e mută de plăcere, cu limba ei lipită de a lui. Se trage mai aproape de el, îl sărută mai tare, iar el o cuprinde cu braţele în jurul taliei, ridicând-o pe vârfuri.

— Aş putea să vin la tine acasă, şopteşte ea. De ce să ne întâlnim la teatru când pot să vin la tine acasă?

— Mi-ar plăcea. Dar proprietăreasa nu-mi dă voie să am oaspeţi, murmură el. Mi-aş pierde camera. Şi aici nu e chiar rău, nu-i aşa? Avem intimitatea noastră. Te am numai pentru mine, iar tu mă ai numai pentru tine. Suntem secretul celuilalt.

— Aşa e.

— Vrei să stai mai confortabil? Pot să aduc perne...

— Walter, e perfect. Şi presupun că aici măcar putem să avem încredere că ceilalţi ne vor păstra secretul.

— Sper să fie aşa. El îşi pleacă privirea, aproape cu timiditate. Crezi... că vei spune vreodată familiei tale despre mine?

— O, îmi doresc, spune Thea. Îmi doresc foarte mult. Dar cum să încep o astfel de conversaţie? Tatăl meu, mătuşa... ar fi foarte greu. Tu eşti Pyramus şi eu sunt Thisbe, suntem prinşi în mâna destinului, separaţi de un zid gros.

Walter râde.

— Nu e de râs, protestează Thea. Ştii că te iubesc foarte mult.

— Şi eu te iubesc pe tine. Mai mult decât orice pe lume.

— Mai mult decât pictura?

— E o întrebare crudă. Nu tu mă ţii pe casă şi masă.

— Ştiu, ezită Thea. Dar aş putea să fiu în patul tău.

Walter se uită la ea şi începe să o sărute din nou, mai apăsat ca niciodată, cu mâna pe sub bluza ei, pe sâni. Are degetele calde şi sigure. Thea se gândeşte că dacă le-ar plimba pe sub fustele ei l-ar lăsa; nu ar putea să facă nimic. Se clatină şi se sprijină de peretele văruit, ascunşi parțial de un decor cu un templu grecesc.

— Ce vrei să fac? şopteşte el.

— Asta, îi răspunde ea, strecurându-şi mâna în jos, către tăria din brăcinarii lui.

El geme, apăsând mai tare, iar în momentul acela uşa e dată de perete. Sar deoparte, încă ascunşi după panouri.

— Rochia ta pentru diseară, spune o voce sonoră, obişnuită să se facă auzită în spații largi: e Rebecca. Fabritius a refăcut tivul pentru tine.

Thea îşi pune mâna la gură ca să-şi ascundă chicotele. Walter, cu hainele răvăşite şi roşind o priveşte plin de dorință.

— Presupun că eşti aici, Thea, spune Rebecca. Vocea ei e mai tensionată. Şi e patru şi jumătate. În caz că nu ştiai.

Thea aude fustele femeii foşnind când merge să pună rochia pe scaunul lui Walter.

— Sper să ai o seară plăcută, continuă Rebecca. Şi că o să te bucuri de bal. Vino curând să mă vezi. Şi, Thea? adaugă ea după o pauză. Ai grijă de rochie.

Uşa atelierului de pictură se închide la loc.

— Despre ce e vorba? întreabă Walter. Ce rochie?

Thea dă ochii peste cap şi se desprinde de perete, căci momentul de intimitate s-a destrămat.

— Balul Epifaniei dat de Clara Sarragon, spune ea. Mătuşa mea a țesut intrigi ca să mergem şi noi.

Ochii lui Walter se fac mari.

— E una dintre cele mai faimoase petreceri din oraş. Ştiam că locuieşti în Herengracht, dar familia ta chiar are relaţii atât de sus-puse?

— Sigur că nu avem, spune Thea. Dar mătuşa mea încearcă. Nu ştiu de ce: o să fie plin de negustori plictisiţi care nu au altceva mai bun de făcut. Şi Rebecca a fost invitată, dar are spectacol în seara asta, bineînţeles. Tu ai primit o invitaţie?

— O, da, e undeva cu toate celelalte pe care le-am primit de la regenta oraşului.

— Dar de ce nu te-ar invita? Eşti un artist vestit în oraş.

— Sunt un pictor de decoruri.

— Eşti pictorul *şef* de decoruri.

— Nu e lumea mea, spune el tăios. Ei nu înţeleg oamenii ca mine.

— Sau ca mine, intervine Thea, dar el nu răspunde. Walter, ar fi norocoşi dacă ai veni chiar şi numai pentru cincisprezece minute.

— Nu mă interesează, spune el. Îmi pare rău că tu trebuie să mergi.

— Şi mie, oftează Thea. Începe să-şi îndrepte bluza, o bagă în fustă, îşi îndreaptă boneta.

— Stai, spune el. Să nu crezi că am uitat că e ziua ta de naştere. Am un plan.

Thea scoate un chiot de plăcere în interior. Deodată, Walter cade în genunchi şi-i ridică poalele.

— Ce faci? întreabă ea.

El se opreşte, îşi scoate capul de sub fuste.

— Nu vrei?

— Dar ce faci?

El zâmbeşte larg.

— Aşteaptă şi ai să vezi, spune şi dispare din nou.

Deodată Thea îi simte limba.

— O, Dumnezeule, şopteşte ea, cuprinsă de o căldură indescriptibilă. Walter, dacă intră cineva...

— Eu sunt ascuns, murmură el. Nu ştiu ce faci tu.

— Dar...

— Vrei să mă opresc?

— *Nu* te opri.

Thea simte că trupul i se topeşte în gura lui, de parcă Walter îi dezvăluie o vulnerabilitate pe care nu ştia că o are, dar şi o putere incredibilă.

— Spune-mi că mă iubeşti, şopteşte el.

— Te iubesc, îi şopteşte ea.

Se cutremură şi ţipă, iar el o ţine strâns. În momentul acela Thea simte că nu a fost niciodată mai sigură că cineva îi spune adevărul.

Walter reapare cu o privire ghiduşă, mulţumită.

— E cea mai grozavă zi de naştere pe care am avut-o vreodată, spune Thea. Şi ţi se datorează ţie.

El o sărută întruna, pe pleoape, pe gură, pe obraji, pe gât. Ea răspunde şi se ţin strâns în braţe.

— Să vin miercurea viitoare? şopteşte ea.

— Te aştept, răspunde el.

Cu reticenţă, Thea părăseşte lumea lor restrânsă din atelierul de pictură. Rebecca are dreptate, o să întârzie. Fuge de palmierii lui Walter, de limba şi de mâinile lui, cu rochia Rebeccăi strânsă în braţe. Corpul ei cântă, iar locul dintre picioarele ei cântă cel mai tare. Nu poate să creadă ce a trăit, că acest lucru sofisticat îi aparţine, şi că i s-a întâmplat de ziua ei. În sfârşit, în sfârşit a lăsat în urmă copilăria.

Sus pe Keizersghracht, Thea o ia la goană, apoi în jos, pe Leidsegracht, către casă. Fuge pe marginea canalului, cu greutatea fustelor împotriva ei. I s-a spus că nu ştie nimic despre lume, dar ştie atât de mult! Ştie despre locuri în care nici n-a păşit vreodată. Înăuntrul capului ei se află o

lagună, iar stelele care plutesc pe suprafața ei încă nu au primit nume. Poartă în ea o lumină pe care iubirea pentru Walter o aprinde în timp ce fuge în amurgul ce se întunecă treptat.

V

Thea ştie că ceva nu e în regulă din clipa în care păşeşte dincolo de pragul uşii de la intrare. Se aşteaptă să apară Cornelia, să o certe că a întârziat, dar nu vine nimeni. Atmosfera e densă, dar nu plină de agitația previzibilă când te pregăteşti de bal, ci de altceva mai greu, aproape amenințător.

— Bună seara, strigă din hol, incapabilă să localizeze instinctiv restul familiei.

Uşa salonului se deschide, şi Cornelia se grăbeşte către ea, închizând-o repede.

— Hai, spune, traversând gresia alb negru. La etaj. Trebuie să te îmbraci. Se uită la rochia împrumutată a Theei, la tivul modificat pe care-l târăşte pe dale. N-o să porți asta, nu? Ți-am pregătit ce să îmbraci...

— Cornelia, Thea arată cu capul în direcția salonului. Ce se întâmplă acolo?

— Nu-ți face griji, nimic important.

Dar fața Corneliei, palidă şi trasă, spune cu totul altceva.

Thea porneşte cu paşi mari către uşa salonului.

— Stai, şuieră Cornelia atât de urgent şi autoritar, încât Thea se supune.

O spaimă începe să i se răspândească în stomac, urcă în piept. O frântură de clipă se gândeşte că poate ea şi Walter au fost daţi în vileag, că a dat de belea mai mult decât îşi poate imagina. Dar cu siguranţă mătuşa ei s-ar fi năpustit asupra ei deja, cu tatăl ei pe urme, amuţit, dar îngrozit.

— Au venit nişte veşti, spune Cornelia.

— Ce veşti, noi nu primim niciodată veşti.

Cornelia îşi trece o mână muncită peste sprâncene.

— Dacă trebuie să intri, şi ştiu că nu pot să te opresc...

— Nu poţi. Am optsprezece ani acum...

— *Ştiu*. Dar dacă trebuie să intri, fii blândă.

Este o indicaţie surprinzătoare. De ce ar trebui ca Thea să fie blândă, când ea este cea care nu ştie despre ce e vorba?

— Când nu sunt eu blândă?

Cornelia îi aruncă o privire severă.

— A murit cineva? întreabă Thea, începând să-şi piardă răbdarea. Cu toate că nu-şi poate imagina cine ar putea fi. În afară de Walter nu are pe cine să piardă.

Cornelia închide ochii pentru o clipă.

— Du-te, spune. Deşi nu cred că tatăl tău îmi va mulţumi pentru asta.

Porneşte în grabă în jos pe scările ce duc la bucătărie.

Senzaţiile euforice cauzate de ultimele ore de la teatru s-au topit cu totul. Thea vrea să le păstreze, dar e imposibil într-o casă ca asta. E aproape ca şi când cadoul lui Walter nici nu s-a întâmplat. Nu poate să sufere acest lucru. De ce familia ei strică mereu totul?

Lasă rochia aurie a Rebeccăi pe un scaun din faţa salonului şi intră. Tatăl ei e aşezat lângă căminul rece, iar în camera mare e foarte frig. Mătuşa ei stă în picioare de cealaltă parte a căminului cu o expresie înţepenită. Îşi ridică ochii surprinsă.

— Thea? De ce nu eşti îmbrăcată?

— Cine a murit? întreabă Thea. Nu putem merge la bal dacă a murit cineva.

— Nimeni nu a murit, spune tatăl ei. Cel puțin, oftează el, nu încă.

— Papa? întreabă Thea mai blând acum, amintindu-şi sfatul Corneliei.

— Vino, copila mea.

Îi întinde mâna. Thea merge către el şi o ia.

— Nu trebuie să-ți faci griji, zice el.

— Şi Cornelia a spus asta, dar nu o cred.

— Şi ai dreptate, intervine mătuşa şi se aşază de partea cealaltă a căminului. Otto, spune-i, nu poți să-i ascunzi.

— Nu intenționez să-i ascund nimic, zice tăios tatăl Theei. Dar este ziua de naştere a fiicei mele, Petronella.

— Papa, mă sperii.

Se uită la ea de jos în sus.

— Nu ai de ce să te sperii. E o problemă care poate fi rezolvată. Ce anume? Din păcate mi-am pierdut poziția de la VOC.

— Ce? Ai plecat de acolo?

Tatăl ei arată îndurerat.

— Am fost dat afară.

Pentru o clipă Thea nu înțelege. Dat afară? Cum e posibil? Tatăl ei a lucrat la compania cea mai renumită din oraş de când se ştie ea. Este un funcționar bun, foarte bun, care înregistrează şi inventariază mărfurile care vin din Orient. Nucşoară, sare, scorțişoară, mătase şi bumbac, cupru, porțelan, argint, aur şi ceai. Thea le ştie pe toate, tot acest vocabular specific Amsterdamului, toate acele mărfuri de lux şi noutățile care intră pe sub nasul lui, consemnate de mâna lui. Asta face tatăl ei.

Se uită la el, la tatăl ei muncitor şi devotat, care şi-a deschis mâinile de parcă vrea să vadă răspunsul în liniile din palme.

— Nu înțeleg, spune ea.

— Au spus că sunt prea bătrân.

— Prea *bătrân*? Thea îşi aminteşte vinovată gândurile de azi-dimineață când l-a văzut în cămaşă de noapte. Nu eşti prea bătrân.

— Au spus că sunt mai lent decât ceilalți.

Mătuşa Nella scoate un sunet de dezgust.

Thea simte că gâtul i se strânge, e uşor amețită. Tatăl ei a devenit altceva decât tatăl ei: acum este un bărbat care poate fi criticat. Este ceva revoltător. Vrea să fugă la VOC şi să țipe la cineva. Se uită la mătuşa ei, care pare mai resemnată decât Thea, dar sumbră.

— Dar unii dintre oamenii cu care lucrezi sunt de-o vârstă cu tine, spune Thea. Bert Schippers, de pildă, e antic. Unii dintre bărbații care lucrează acolo au peste şaizeci de ani.

— Aşa am spus şi eu, afirmă mătuşa ei.

Cornelia intră şi stă într-un colț, cu un aer nefericit.

— Cui i-e foame?

— N-am crezut că poate să se întâmple, spune tatăl ei. Ar fi trebuit să observ. M-au pus să am grijă numai de cele mai mici tranzacții. Cele mai neînsemnate livrări. Nimic important, în pofida experienței mele.

— Bărbații de la VOC vin şi pleacă la fel ca fluxul, spune Cornelia. Tu ai stat o perioadă lungă.

O priveşte.

— Până acum.

— E revoltător, zice mătuşa Nella, ridicându-se din nou în picioare şi lovind cu mâna marginea poliței de deasupra căminului. Când te gândeşti la toată ambiția şi tăria de caracter de care VOC şi întreaga noastră republică fac atâta caz, când de fapt oraşul nu susține decât câțiva oameni din familiile potrivite.

— Familiile potrivite, spune tatăl Theei. E şi ăsta un fel de a spune.

Se lasă o tăcere îndelungată. Toți patru contemplă un viitor care dintr-odată a devenit şi mai nesigur. De parcă toate funiile care îi ţineau la mal au fost retezate şi şerpuiesc în cădere, iar Thea şi familia ei plutesc în derivă, pe ape necunoscute, fără să ştie încotro se îndreaptă. Ştie lucrurile pe care tatăl ei nu i le-ar spune cu nici un chip, că vârsta nu are de-a face cu concedierea lui, nici viteza cu care îşi îndeplineşte îndatoririle, nici faptul că nu provine din familia potrivită. *E şi ăsta un fel de a spune*. Expresia lui atât de epuizată îi spune totul. Ştie că familia ei e convinsă că a trebuit, de-a lungul anilor, să fie protejată de priviri şi comentarii. Speranța lor că Thea nu le va fi observat la rândul ei este aproape jalnică. Câteodată îşi doreşte ca ei să-i fi spus adevărul în față, în loc să aleagă prefăcătoria, dându-i de înțeles că oamenii de fapt nu au vrut să-şi bage mâna în părul ei sau să întrebe de unde este şi de ce arată cum arată, când accentul ei este pur amsterdamez. Probabil că nu vârsta lui Otto Brandt e de vină că numele i-a fost tăiat din marea carte a VOC-ului. Probabil nu vor şti niciodată.

— Oricum ar fi, spune, sunt sigură că vei găsi altă poziție.

Nimeni nu răspunde. Tatăl ei are privirea pironită asupra cenuşii din vatră.

— Thea, rochia ta e pe pat, spune mătuşa ei cu voce strangulată. Du-te şi îmbracă-te.

Cornelia deschide uşa salonului şi-i face semn Theei să o urmeze. Thea se uită la mătuşa ei fără să-i vină să creadă.

— Încă mai mergem?

— Avem nevoie de relațiile Sarragonilor mai mult ca niciodată.

— Dar…

— Thea, te rog. Fă ce te roagă mătuşa ta, spune tatăl ei.

Thea urăşte faptul că ei sunt de aceeaşi parte. Nu-i vine să creadă că el e dispus să se prindă în farsa din această seară, trăgând-o şi pe ea. Fierbe înlăuntrul ei, dar amintindu-şi îndemnul Corneliei la blândeţe, se apleacă şi-l sărută pe obraz. Închizând uşa, se preface că o urmează pe Cornelia, care deja urcă repede scările către camera Theei, fără îndoială ca să prepare pomada de ceară de albine pentru buclele pupilei ei. Dar Thea păşeşte pe vârfuri înapoi către uşă şi se apleacă să asculte prin gaura cheii ce spun tatăl şi mătuşa ei atunci când nu e de faţă.

— De ce acum? întreabă mătuşa Nella. După toţi anii ăştia? E o crimă. Să creadă că te pot trata în felul ăsta.

— E un supraveghetor nou. Ceva se simte în apă. Au tot aşteptat să facă asta. Poate fi din multe motive. Nici unul nu mă interesează. Nici unul nu e valid.

— Otto, ce ne facem? Fără un venit, nu ştiu...

— O să găsesc ceva.

Vocea tatălui ei sună de parcă ar vrea s-o facă pe mătuşa Nella să tacă.

— E bine că mergem la bal, spune mătuşa. Saboţii ei bocăne tare pe podeaua salonului, pe care îl traversează în sus şi în jos. Nu eşti şi tu de acord? Vezi că are sens, mai ales după o zi ca asta?

— Petronella, nu profita de pierderea asta ca să faci paradă cu intenţiile tale. Situaţia mea de la VOC nu are nimic de-a face cu Thea.

— Bineînţeles că are de-a face cu ea.

Thea se uită prin gaura cheii şi vede abătută cum tatăl ei îşi pune mâinile în cap.

— În zile ca asta, zice el, o să fiu pedepsit că o spun, dar mă bucur că Marin n-a trăit să vadă ruşinea.

Thea îşi încleştează degetele de tocul uşii. E insuportabil să-i vadă aşa, răstindu-se unul la altul din cauza ei, să-şi audă tatăl vorbind aşa despre mama ei. A vrut să-i audă

cum vorbesc despre Marin Brandt, dar nu în felul acesta. Dorința zilei ei de naştere a fost îndeplinită, dar într-un mod atât de strâmb. Şi care sunt de fapt aşa-numitele intenții ale mătuşii ei?

Thea vrea să fugă la tatăl ei, să-i promită că o să-i găsească o altă slujbă, că o să aibă şi ea una. Dar în sinea ei ştie că nu este aşa. Lucrurile astea nu le poate controla. Senzația de neputință este copleşitoare. Se uită prin gaura cheii la o lume subacvatică. Nu poate să intre în cameră şi să ajute, pentru că nu ar putea să respire.

O mână pe brațul ei. Thea se întoarce şi o vede pe Cornelia, cu fața şi mai severă, cum ia rochia aurie a Rebeccăi de pe scaunul unde a lăsat-o Thea.

— Hai, Thea, vino, şopteşte.

— Dar...

— Nu, e vremea să te îmbraci. Ai auzit destul.

VI

Palatul Clarei Sarragon este cel mai nou pe pe Prinsengracht, terminat abia la sfârşitul anului 1704, la timp ca familia să se mute aici pentru Crăciun. E enorm. Ferestre duble, înconjurate de cărămidă neagră, buchete de flori de piatră sub fiecare geam înalt şi heruvimi deasupra lor. Candelabrele se reflectă cu putere în fiecare fereastră, iar torțe uriaşe sunt aprinse de ambele părți ale uşilor duble deschise, flancate de lachei în livrele, cu pielea strălucind în lumina flăcărilor.

Nella, Otto şi Thea ezită la baza scării de piatră. Se află la marginea prăpastiei; nu pot decât să urce.

— O oră, spune Otto. Pot face asta pentru o oră.

— S-ar putea să-ți facă plăcere, odată ce intri, răspunde Nella. Gândeşte-te ce bună va fi mâncarea. Probabil are un batalion la bucătărie.

— Avem mâncare foarte bună acasă, spune. Care e motivul pentru care ne-a invitat? Ca lumea să se holbeze la noi?

— Otto, te rog. Nu *acum*. Vino, arătăm ridicol aşa, învârtindu-ne afară.

Toți trei urcă cele nouă trepte, trec pe lângă lacheii care privesc țintă în față, de parcă cei trei sunt invizibili.

— Care este scopul lor? murmură Otto în timp ce intră în holul principal. Statui vii? Fac parte din distracție?

— O să te comporți aşa toată seara, sau numai ora pe care mi-ai promis-o? şuieră Nella la el.

Îşi regretă cuvintele imediat. Fața lui Otto devine ermetică. Ce zi a avut, mai întâi la VOC, iar acum aici, o seară cu Clara Sarragon. Thea se încruntă la ea, dar Nella ştie deja că a fost prea dură.

— Îmi pare rău, şopteşte. Otto, iartă-mă. Am emoții.

El se face că nu aude. Intrarea unde stau pare înaltă ca o catedrală şi străluceşte în bătaia miilor de lumânări de culoarea mierii. Pereții sunt acoperiți cu piele roşie, nouă, care pare de porc, fără îndoială densă la atingere şi sufocantă. Două picturi uriaşe atârnă pe fiecare latură a holului. Din ce poate Nella să observe despre subiectul lor, înainte ca un lacheu să vină să le ia pălăriile şi mantiile, acestea reprezintă Buna Vestire şi Învierea. Picturile sunt amețitor de mari, pline de personaje, iar detaliile sugerează că sunt opera unui maestru mai degrabă decât a unui atelier. Două uşi enorme închise se înalță între ele.

Uşierul se întoarce cu un număr de cupru pentru hainele lor. Nella îi mulţumeşte şi-l strecoară în săculeţul ei de catifea. Îşi măsoară din priviri companionii. Otto, în jacheta lui cea mai bună de lână neagră, cămaşă de brocart şi guler lat şi strălucitor, arată elegant, dar expresia de pe faţă îi trădează disconfortul. Şi nu e de mirare, căci şi ea se simte la fel. Zumzetul din sala de bal răzbate înfundat prin uşile închise, cu sute de voci care se ridică şi coboară, suprapuse peste acordurile orchestrei, şi totul este intimidant. Otto şi Marin poate că l-au însoţit pe Johannes la astfel de petreceri, dar Nella nu a fost niciodată. Adunările la care o lua Johannes erau mai mici, doar pentru negustori şi membrii breslei şi nevestele lor, unde tot ce se discuta toată seara erau afacerile. Îşi aminteşte balul argintarilor, ţinut într-o clădire minusculă prin comparaţie cu aceasta. Acum nu-l mai are pe Johannes care să o protejeze. Nella se îndreaptă. De atunci au trecut optsprezece ani. Nu mai este o fetiţă.

Aruncă o privire către Thea şi vede cât de indiferentă e nepoata ei la splendorile palatului Sarragonilor. E ca şi cum Thea se uită la lucrurile astea uluitoare şi nu le vede. E îmbrăcată într-o rochie aurie, împrumutată, pare-se, de la actriţele de teatru, şi străluceşte ca o comoară în altar. Cu postura ei dreaptă, cu tinereţea şi frumuseţea ei, cu straiele sclipitoare, Thea se potriveşte cu decorul mult mai bine decât mătuşa sau tatăl ei.

Nella împinge deoparte săgeata geloziei, strângerea de inimă pentru pierderea propriei tinereţi. Şi ea poartă cea mai bună rochie pe care o are, una argintie, comandată pentru ea de Johannes cu mult timp în urmă. Nu a slăbit şi nici nu s-a îngrăşat în tot acest timp, dar pare cumva greşit că încă îi vine, că poartă aceeaşi rochie din altă viaţă. Îşi doreşte pentru o clipă ca *ea* să fie cea care are optsprezece ani şi să poarte rochia aurie, nu pe cea argintie.

Nu, îşi spune. Eşti aici pentru Thea, nu pentru amintirile tale.

— Capul sus, şopteşte, deşi Thea nu are nevoie de îndemn. Şi noi avem dreptul să fim aici, la fel ca toţi ceilalţi.

O mulţime de oameni ajunsă în spatele lor îi împinge către uşile sălii de bal, care se deschid în timp ce ei se apropie. Căldura îi loveşte ca un val, iar pentru un moment Nella uită să respire. Dacă faţada casei şi holul de la intrare au fost impresionante, această sală e impunătoare.

— Predicatorii s-ar prăbuşi de la amvon, murmură Otto, examinând pereţii acoperiţi de oglinzi.

Oglinzile sunt peste tot, în părţi şi chiar deasupra capetelor; nu le vine să creadă. Tavanul nu are *trompe l'œil*, nici cornişe sau fresce, numai paneluri de oglindă enorme, în rame aurite. Vocile oaspeţilor se învălmăşesc, se armonizează şi intră-n disonanţe, apoi se armonizează din nou cu corzile de vioară. Servitorii se strecoară şi şerpuiesc printre fuste largi şi bărbaţi împleticiţi, ţinând în echilibru tăvi încărcate de carafe cu vin şi pahare de cristal.

Cei mai de seamă oaspeţi sunt regenţii şi regentele din dinastii sus-puse şi vechi care controlează de multă vreme baierele pungii oraşului, nu negustorii care pun banii în pungă pentru ei. Nella se miră la rândul ei, gândindu-se la întrebările lui Otto – *Care e motivul pentru care ne-a invitat? Ca lumea să se holbeze la noi?* – şi pentru o clipă regretă că i-a făcut să vină, căci în afară de lachei şi de câţiva dintre muzicanţi nu vede pe nimeni altcineva care să arate ca Otto şi Thea. Poate că el are dreptate: au fost invitaţi pentru a induce un iz de scandal. Bărbatul negru care locuieşte în Herengracht, fiica lui mulatră şi văduva omului înecat la ordinul oraşului pentru presupusele lui păcate. A fost o idee groaznică să vină aici.

E pe cale să se retragă, să-i ia de mână şi să se întoarcă în Herengracht, când Clara Sarragon se iţeşte din mulţime,

îmbrăcată din cap până-n picioare în mătase de un turcoaz țipător.

— Aha, spune Clara cu vocea ei pătrunzătoare şi sonoră. *Madame* Brandt, sunteți bine-veniți. Dar nu aveți încă un pahar?

Nella face o reverență adâncă.

— *Madame* Sarragon, sunt sigură că vom găsi unul.

— Nu, paharele vă vor găsi *pe domniile voastre*. Clara face un semn către unul dintre lachei. E datoria lor, până la urmă. Zâmbeşte, arătându-şi două rânduri de dinți egali.

Nu pot fi adevărați, îşi spune Nella. Femeia are cel puțin cincizeci de ani. Se spune că mănâncă fructe glasate de dimineața până seara.

Clara se întoarce către Otto şi Thea.

— În sfârşit ne întâlnim, spune femeia, oferindu-şi mâna lui Otto. Am auzit atât de multe despre domnia voastră.

Nella simte că plămânii i se contractă. Nu vrea ca Otto să creadă că-l vorbeşte pe la spate. Otto ia mâna femeii, o ridică şi o atinge cu un sărut.

— *Madame* Sarragon, spune. Iar eu despre domnia voastră.

Ceva licăreşte în ochii Clarei, dar dispare repede.

— Aceasta este fiica dumneavoastră, Thea?

— Da.

Privirea Clarei măsoară trupul Theei şi urcă înapoi către fața ei.

— Ai surori sau frați? întreabă.

— Nu am, *madame* Sarragon, răspunde Thea.

— Atunci totul depinde de tine.

— Pardon?

Clara râde.

— De asta vine lumea aici, fetiță. Familia ta nu ți-a spus? Ai venit să-ți găseşti un soț.

Amuțită de uimire, Thea se întoarce către mătuşa ei. Se uită lung la tatăl ei, care îi evită privirea. Înainte ca Nella să poată scoate o vorbă, Clara Sarragon continuă.

— Chiar nu i-ați spus? spune ea. Nu ați *pregătit-o*? O, ce truc crud. Chicoteşte. Ar fi trebuit să-i spuneți ceva. Căci iată cum am dat eu năvală. Se întoarce către Thea. Ei bine, Thea Brandt, o să înveți repede. Fiicele mele te vor călăuzi.

Clara dă din nou din mână, iar două tinere se apropie de parcă le-ar fi invocat.

— Acesta este locul unde se naşte puterea. Unde se pun la cale căsătoriile. Unde cei care aparțin de mult locului vin să confrunte *arivişti*i, spune Clara şi îi aruncă o privire Nellei. Rolul meu e să pun lucrurile în mişcare. Face un pas înapoi şi se uită la ei trei. Nu pot însă să garantez întotdeauna.

Deşi expresia lui rămâne neutră, Nella îşi dă seama că Otto fierbe de furie. N-ar fi trebuit niciodată să venim, se gândeşte ea. În ciuda căldurii din încăpere, Thea pare secătuită, dar nu se mai poate face nimic, căci fetele Sarragonilor sunt deja lângă ei.

— Acestea sunt fetele mele, Catarina şi Eleonor, explică mama lor. Fetelor, o cunoaşteți pe Thea Brandt?

Catarina şi Eleonor se întorc către Thea.

— Nu cred, spune Catarina. Mi-aş fi amintit.

Dar o lumină sclipeşte în ochii lui Eleonor.

— Eu o ştiu! spune ea. Te-am văzut din loja noastră de la teatru, domnişoară Brandt. Te afli adesea în locurile de jos. De fapt, fata cea mare măsoară din priviri rochia strălucitoare a Theei, parcă îmi amintesc că acesta a fost costumul uneia dintre curtezane în *Ducesa de Malfi*. Te-a inspirat când ți-ai comandat rochia?

Nella simte că totul în interiorul ei începe să se strângă. Clinchetul paharelor, oglinzile, isteria vocilor care vorbesc toate odată conspiră să o amețească. Îşi doreşte să fie

singură în camera ei, în fața căminului, cu o carte. În cazul fiicelor e greu de zis dacă spusele lor sunt înveninate înadins. Vrea să creadă că nu, că este doar tonul unei conversații de societate, dar nu îndrăzneşte să se uite în ochii lui Otto. Toate astea sunt din vina ei şi numai a ei.

În momentul acesta Nella nu-şi doreşte decât să o ia pe Thea şi să o scoată de acolo. Dar, spre surpriza ei, e neclintită şi serioasă în fața zâmbetelor forțate ale fetelor.

— Nu e chiar aşa, spune Thea. Piesa era *Romeo şi Julieta*, iar rochia mi-a fost împrumutată de Rebecca Bosman, care a jucat rolul principal.

Simpla mențiune a numelui le impresionează pe fetele Sarragon şi cântăreşte mai greu decât surpriza că au fost corectate. Fac ochii mari, dar ca şi mama lor îşi ascund sentimentele foarte repede.

— Deci ai venit în postură de eroină tragică? spune Eleonor. Catarina chicoteşte.

Thea se uită la Eleonor de parcă e una dintre creaturile din menajeria Corneliei.

— Nu e o tragedie să mori din dragoste.

Sprâncenele Clarei se ridică, dar Thea nu a terminat ce avea de spus.

— Julieta a trăit cu adevărat. Şi apoi nu văd rostul în risipirea câtorva guldeni pe rochii care vor fi călcate în picioare. Se uită la mulțimea asudată, apoi la fete, de parcă vrea să spună: *Vi se pare amuzant?*

— Familia Brandt ştie bine despre cum se trăieşte cu frugalitate, spune Clara. Sunt sigură că ar putea să ne învețe multe.

Înainte ca Nella să se scuze, Clara spionează ceva peste umărul ei.

— A, tu erai! Vino aici.

Grupul se întoarce şi vede în mulțime un bărbat care înghețase în loc. Dacă Thea arată uimitor, de parcă a

coborât de pe scena de la Schouwburg, acest bărbat e opusul. E neîngrijit, cam de vârsta Nellei, cu păr răvăşit, şaten, cu o cămaşă bine croită, dar care atârnă pe el. Arată ca o barză, e slab şi lung, cu genunchi care par să cedeze. Are un aer obosit, de parcă ar dori să fie oriunde altundeva, de parcă această chemare a doamnei Sarragon e ultima picătură. Pare să poarte o tavă de argint cu mâncare, însă nu seamănă a servitor. În acest loc arată neîndemânatic şi neîngrijit.

— *Madame* Sarragon, spune apropiindu-se. Accentul lui e educat, dar manierele lasă de dorit.

— Vi-l prezint pe Caspar Witsen, spune Clara, fără să-şi poată ascunde satisfacția. Botanistul meu personal. Nu-i aşa, Witsen?

Caspar Witsen se uită scurt la Clara înainte de a pleca privirea către platou.

— Aşa este, *madame*.

— Insist să încercați gemul lui. Sau mai degrabă gemul *meu*. Clara îl tachinează pe Caspar Witsen. Ei, Witsen, ce zici? Oferă-le puțin. Dar nu le spune ce este!

Nella se uită la platoul acestui Caspar, în timp ce gazda însăşi ia una dintre bucățele şi o pune în gură. Temându-se că întreaga conversație a distrus şansele Theei de a primi ajutorul Clarei pe piața căsătoriilor, ia o bucățică de pe platou. Este o pătrățică de pâine prăjită unsă cu ceva alarmant de galben, dar ar face orice ca să îndrepte situația, aşa că o mănâncă. Cu reticență, Otto şi Thea procedează la fel.

Orice ar fi acest gem, e mai dulce şi mai savuros decât căpşunile sau prunele Reine Claude. Nella are senzația că mici bule îi explodează pe buze. Aroma este mai intensă decât a lămâii, dar totodată mai plină şi uşoară. Nella nu e sigură că îi place, dar Otto şi-a închis ochii. Când se uită la el, încremeneşte la expresia lui şocată.

— Ananas! croncăne Clara triumfătoare. Nu ați ghicit, așa că v-am spus. Ați mai gustat ananas până acum, *madame* Brandt?

— Nu, răspunde Nella înghițind restul, cu aciditatea lui nedorită.

Thea refuză să mai ia, iar Clara zâmbește arătându-și din nou dinții perfecți și continuă:

— Și nu v-ar *uimi* dacă v-aș spune că nu e crescut în Surinam, unde l-am gustat pentru prima oară, ci pe meleagurile noastre, doar la o poștă de aici?

— Sigur că da, spune Nella supusă, urându-se pentru asta. Sunt absolut uluită.

S-a întâlnit cu Sarragon de suficiente ori în ultimele săptămâni ca să fie obișnuită cu schema întrebărilor, cu nevoia Clarei de a avea un cor mai degrabă decât un partener de conversație, pe cineva în fața căruia se poate lăuda.

Clara se apleacă spre ea.

— L-am găsit plivind în grădina universității, murmură, deși în ciuda zgomotului din jur, Nella e sigură că Caspar Witsen poate să audă fiecare vorbă. Fiul meu studiază acolo, și îi vizitasem pe tutorii lui să văd dacă îi aduceau vreun folos. Și l-am văzut pe Witsen, care avea grijă de cele mai frumoase flori pe care le-am văzut vreodată. Am înțeles repede că este folosit sub capacitatea lui, eu simt lucrurile astea. S-a dovedit că am avut dreptate. Witsen are cele mai *alchimice* degete cu plantele.

Nella nu se poate abține să nu privească la degetele lui Caspar Witsen, aproape se așteaptă să fie de culoarea ierbii. Dar tot ce vede este cât de murdare sunt sub unghii. El observă și roșește, dar întinde mâna dreaptă către ea, cu unghiile înainte.

— Pericolele meseriei, spune el. E doar pământ, *madame*, nimic de speriat.

— Pământul nu mă sperie, răspunde Nella.

Se simte caraghioasă rostind asta. El îşi lasă mâna în jos repede, de parcă înțelege acum intensitatea gestului.

— Contribuie la autenticitate, întrerupe Clara. E ca şi cum aş avea fermierul meu personal, unul inteligent. Witsen lucrează pe domeniul meu de la Amersfoort. Construim acolo o seră pentru ananas, încălzită, mai mare decât a universității. Ne gândim şi la recolte de mango şi guava. Visez la ele! Fructele din colonii, în pragul uşii mele şi la petrecerea mea!

— Şi ce aveți de gând să faceți cu recolta aceea bogată, *madame*? întreabă Otto. O să aveți o petrecere ca aceasta în fiecare săptămână, pentru contracte de căsătorie şi gem de ananas?

Caspar Witsen se întoarce brusc către el, dar Clara râde, uitându-se la Otto.

— Căsătoria este un joc pentru femei tinere, *seigneur*, spune ea, aruncându-i o privire Nellei. Ananasul însă? O să fac bani cu el. Patentez rețetele şi le vând în Europa.

— Sunt rețetele domniei voastre? întreabă Otto.

Clara dă din mână de parcă moralitatea posesiei este sub demnitatea ei.

— Am o mostră de ananas cu zahăr, conservat şi îmbuteliat aici. Cu experiența lui Witsen şi relațiile soțului meu deja suntem pe cale să încheiem câteva contracte. Englezii în special iubesc gemul mai mult decât opiul, sunt aproape ridicoli.

— Şi toate astea fără să trebuiască să meargă în Surinam, spune Otto.

— Exact, răspunde Clara cu o sclipire în ochi. Dispare nevoia unei călătorii incomode.

— Într-adevăr, spune Otto. Se întoarce către Caspar Witsen. *Seigneur*, cum ați descoperit *domnia voastră* proprietățile ananasului?

Pentru prima dată în această seară Caspar Witsen arată entuziasmat. Încă ținând tava în mână începe să-i povestească lui Otto despre primele dăți când a dat peste ananas, dar Nella este distrasă de curenții subterani din conversația precedentă despre perspectivele de căsătorie ale Theei. După atâtea eforturi depuse ca să ajungă aici, este descurajată de înțepăturile şi laudele Clarei şi este îngrijorată că Otto va spune ceva pe care ei toți îl vor regreta apoi. Însă Thea şi-a dovedit forța, o calitate care îi aminteşte Nellei de Marin. Trebuie să admită că nu era ceva la care se aşteptase.

Eu nu sunt aşa, îşi spune. Cum e posibil ca spiritul lui Marin să fie în ea, când ele abia dacă s-au întâlnit?

Încearcă să prindă privirea Theei ca să se împace cu ea, dar Thea o evită. Nella plănuise o introducere treptată a ideii destinului ei în discuțiile cu Thea. Mai întâi dorea să vadă cum se încadrează în ierarhiile unui bal ca acesta. Dar acum, cu noutatea deprimantă despre VOC a tatălui ei şi indiscreția Clarei despre adevăratul scop al serii, forma viitorului Theei a fost dezvăluită cu brutalitate. Thea are optsprezece ani. O căsătorie benefică pentru ea trebuie să fie identificată. Seara se poate desfăşura în multe feluri, dar în cele din urmă Thea trebuie să înțeleagă că povestea ei se poate încheia numai într-un singur fel.

Nella şi-ar dori să-i dea o palmă Clarei Sarragon, să întindă mâna şi să o plesnească peste obrazul ei satisfăcut. Dar în pofida atacurilor şi a precarității familiei ei, Thea e sigură pe ea. În comparație cu fetele Sarragonilor, care chicotesc cu mâna la gură pe seama apariției excentrice a lui Caspar Witsen, Thea este detaşată, cu privirea distantă, iar Nella priveşte cu fascinație zâmbetul discret de pe buzele nepoatei ei, de parcă totul în jur este superficial, iar ea se află undeva departe.

Privind-o pe Thea, Nella simte o apăsare sub stern, ca şi cum a uitat pentru o clipă trecătoare cum să respire. La început e ca o panică. Sentimentul de frică e imposibil de definit, o încorsetează, şi nu poate să-şi dea seama care e cauza lui. În ciuda căldurii înăbuşitoare din camera aglomerată, o undă rece îi trece pe gât, îi străbate spatele, îi zburleşte părul, îi face pielea de găină, umezindu-i-o sub rochia argintie. Fără să-i pese cât de ciudată pare, Nella se răsuceşte fără să-şi creadă ochilor. Dar, iată, sentimentul acela vechi, familiar pe care nu l-a mai avut de optsprezece ani încoace îi cuprinde corpul şi mintea, la fel cum se întâmpla în trecut, de fiecare dată când era în preajma miniaturistei.

Nu e posibil. Dar când Nella se întoarce la loc către grup, o prezență trece prin spatele ei, aproape atingându-i talia. A venit. Ea e *aici*. Chiar dacă o parte a Nellei crede că ideea e ridicolă, se întreabă dacă ruga ei din pod nu a fost cumva ascultată.

Jură că aude o femeie rostindu-i numele şi se răsuceşte din nou cu faţa la viermuiala sălii de bal, plimbându-şi privirea peste mulțime pentru a găsi chipul pe care ştie că l-ar recunoaşte chiar şi acum, după atâția ani. Ochii căprui, într-o nuanță deschisă, aproape portocalii, părul blond...

— Nella? Nu ți-e bine? Eşti foarte palidă.

Se întoarce ameţită să descopere că Otto e cel care o întreabă. Otto îi rosteşte numele, Clara Sarragon o priveşte cu un aer de neplăcere, iar fetele ei se holbează. Caspar Witsen ține în continuare tava lui cu gem de ananas, şi Thea se uită la ea. Toți sunt uimiți. Nella înghite în sec şi încearcă să se stăpânească. Ultimul lucru pe care şi-l doreşte este să provoace o scenă. Dar nu poate să reziste impulsului. După toți aceşti ani nu poate să piardă urma persoanei care îi face ca părul de la ceafă să se zbârlească.

— Sunt bine, răspunde ea, cu vocea parcă detaşată de ea. Zâmbeşte tensionat, iar sângele i se scurge din vine, încât aproape îşi pierde echilibrul. Scuzați-mă, vă rog.

Înainte ca Otto să obiecteze, Nella îi abandonează pe el şi pe Thea în ghearele Clarei, care fără îndoială o să-i analizeze cu plăcere comportamentul straniu. Se repede printre spiralele de mătase. E împunsă de coate, aproape îşi pierde răsuflarea, cineva o calcă pe rochie, varsă vin pe ea, dar Nellei nu-i pasă. Zgomotul mulțimii creşte şi mai haotic în capul ei, dar caută cu ochii în toate colțurile încăperii mantia miniaturistei.

E aici, Nella e sigură. Căldura sutelor de lumânări parcă o presează. Muzica pulsează în ea ca un val, dar nu renunță. Continuă să meargă împotriva curentului de oameni beți, spre mijlocul sălii de bal.

*

— Permiteți-mi, spune o voce bărbătească.

Nella îşi revine şi se vede aşezată pe scaun, într-o cameră mică, lambrisată, aflată alături de sala de bal.

— Ați avut noroc că eram chiar în spatele domniei voastre, spune el.

— Da? Când?

Nella îi examinează fața. Senzația de rece a dispărut. Numai zăpuşeala şi transpirația au rămas, o umezeală şi o vagă senzație de ruşine. Se simte epuizată, de parcă a fugit prea repede. Ştie că miniaturista a dispărut.

— Ați leşinat în brațele mele, spune bărbatul. V-am dus la fereastră.

— Am *leşinat*?

E tânăr. Scund, în jur de douăzeci de ani, în costum închis la culoare, cu inserții de brocart de culoarea muştarului pe alocuri, cu părul şaten până la umeri. Sprâncene groase, ochi căprui. O expresie destul de plăcută.

Ea expiră.

— Nu am mâncat suficient, asta-i tot. Cât am...?

— Probabil doar un minut.

— Şi cineva...?

— Nimeni n-a văzut, răspunde el, zâmbind, înțelegând preocuparea ei tipic amsterdameză. Eram lângă perete. V-ați prăbuşit puțin spre mine şi v-am aşezat pe scaun. Nimic dramatic. Toate aparențele salvate.

Ea roşeşte.

— Mulțumesc.

Tânărul priveşte peste umăr către uşă, unde sala de bal continuă să se frământe.

— E o încăpere foarte încinsă, spune el. De fapt mă tem că vom lua cu toții foc, cu mulțimea de lumânări pe care le arde Clara Sarragon şi cantitatea de mătase inflamabilă. Pot să chem pe cineva?

— Nu, mulțumesc, răspunde Nella, apoi adaugă repede. Pot să întreb cum vă cheamă?

— Jacob van Loos. Mă bucur că v-am putut fi de folos.

— Sunt Petronella Brandt, răspunde.

Cu toată osteneala ei, Nella observă că numele său are un efect. E tot mai stingherită. Jacob van Loos încremeneşte complet şi se uită la ea cu interes sporit.

— Van Loos este o familie din Leiden, nu-i aşa? spune ea, făcând un efort uriaş să-şi păstreze firea, cum se cuvine pentru o văduvă distinsă a unui negustor amsterdamez, îmbrăcată cum este în hainele ei argintii cele mai arătoase. Faceți parte din ramura ilustră?

El zâmbeşte.

— Cum se face că toate femeile din clasa noastră pot să recite toate familiile şi oraşele lor de proveniență de parcă ar turui alfabetul?

Din clasa noastră, aceste trei cuvinte o fac pe Nella să răsufle uşurată. Conțin o căldură, o senzație de

apartenență! O fac să simtă că toate eforturile şi îndoielile ei cu privire la venirea la bal au fost meritate. Jacob van Loos a văzut ceva familiar la ea. Râde, hotărâtă să nu-l piardă.

— Nu suntem educate pentru prea multe, *seigneur*, spune ea. Mințile noastre nu sunt folosite la adevărata valoare, ca ale domniilor voastre.

— Ei, bine, aveți dreptate, răspunde el. Familia mea locuieşte în Leiden, dar eu lucrez în Amsterdam. Al treilea fiu al familiei nu este atât de ilustru încât să-şi permită să nu muncească.

— Ați grăit ca un adevărat olandez.

Al treilea fiu. Nu la fel de bogat ca primul născut, dar poate mai potrivit pentru Thea, dat fiind că familia Brandt este departe de familiile bune din acest oraş, chiar dacă locuiesc în Herengracht. Nella vrea să-l rețină cât se poate de mult.

— Lucrați pentru familie?

— Mă ocup de interesele lor în oraş. Sunt avocat. Fratele meu mijlociu este soldatul, iar cel mare administrează domeniul.

— O maşinărie bine pusă la punct, răspunde Nella.

— Asta a fost intenția tatălui meu.

Era foarte versat în a se prezenta. Dar în pofida larmei din sala de bal, Nella aude o notă în vocea lui: amărăciune, poate, sau posibil resemnare? El pare să-şi dea seama de scăpare şi-şi mută atenția asupra ei.

— Şi eu am auzit de familia domniei voastre, spune el. Sunteți Petronella Brandt, soția lui Johannes?

Când o întreabă, Nella se simte de parcă urmează să i se tragă preşul de sub picioare. Bărbatul e tânăr, poate îl va flata dacă este directă.

— Termenul corect este văduvă, răspunde. Şi să nu credeți tot ce auziți.

— Nu cred, spune el. Ştiu despre familia domniei voastre pentru că am studiat cazul la universitate.

Ea nu poate să-şi ascundă surpriza.

— Cazul?

— Cazul soțului. Procesul lui.

Ea rămâne fără cuvinte. De la proces, în toți aceşti optsprezece ani, nimeni nu a vorbit public cu ea despre acesta. Să audă cuvântul proces şi numele lui Johannes din gura acestui tânăr tocmai *aici*, în mica anticameră de lângă miezul fierbinte al balului Sarragonilor, este aproape din cale-afară.

Jacob van Loos se încruntă.

— N-ar fi trebuit să menționez. Îmi pare rău...

— Nu, spune ea. Doar că... nu credeam că se poate face asta: studierea cazului.

— O, da, spune el. Republica ține evidența tuturor cazurilor, *madame*.

— Sigur că da.

Nella priveşte țintă la podeaua lustruită. Nu vom scăpa niciodată de trecut, îşi spune. Niciodată.

— A fost o eroare judiciară, spune Jacob.

Nu vorbeşte cu blândețe, ci cu detaşarea sigură pe sine a omului legii, de parcă Johannes nu ar fi nimic mai mult decât un nume scrijelit în arhive, nu un om adevărat pe care statul l-a scăpat printre degete.

Nella îl vede pe soțul ei aşa cum era în timpul vieții. Cu tâmplele presărate de sarea mării, în umbrele din holul de la intrare, cu Rezeki, cățeaua îndrăgită, alături. Se gândeşte la el cu iubitul lui, Jack, cel care a mințit la tribunal ca să-l distrugă. Îşi aminteşte umezeala din temnița de la Stadhuis. Trupul frânt al lui Johannes. Toate traumele vechi, pe care un loc precum balul Sarragonilor ar trebuit să le anihileze.

— Soțul domniei voastre nu a avut parte de un proces echitabil, continuă Jacob. Din punct de vedere al dovezilor nici nu ar fi trebuit să fie judecat.

Nella se bucură că are capul plecat, că el nu poate să-i vadă expresia. Cuvintele nu-l vor întoarce din morți pe Johannes. Își alungă lacrimile și se îndreaptă.

— Știți, spune ea, s-a întâmplat cu mult timp în urmă.

Jacob van Loos arată aproape sever.

— Nu pot să-mi imaginez că o asemenea pierdere poate să fie vreodată departe în timp...

— Iată unde erai! se aude o voce dinspre pragul ușii.

Jacob și Nella se întorc amândoi și o văd pe Thea, iluminată din spate de strălucirea sălii de bal care se reflectă în rochia ei aurie. Thea se grăbește către ei, neluându-l deloc în seamă pe Jacob van Loos. Nella privește reacția bărbatului: se uită la Thea cu o surpriză aproape nedisimulată. Nella nu poate să se abțină. Începe să calculeze riscul de a-i reține pe amândoi aici, de a-i prezenta unul altuia, să vadă ce se întâmplă. Până la urmă este scopul acestui bal. Nu a mai făcut asta niciodată, în mod normal nu încurajează privirile ațintite, dar Jacob trebuie să fie un gentilom, dacă a salvat-o de la cădere.

— Te simți bine? o întreabă Thea pe mătușa ei. Eram îngrijorați, nu știam unde ești.

— Sunt foarte bine, răspunde Nella. Zâmbește larg. Thea, acesta este *seigneur* Van Loos. Se poate spune că m-a salvat.

— De la ce? întreabă Thea și abia îi aruncă o privire.

De la ce, într-adevăr? se întreabă Nella, gândindu-se cât de aproape a fost de miniaturistă, iar acum a pierdut-o din nou. Dar simte că iritarea ei crește: dacă ea poate să îndure o discuție despre procesul lui Johannes, Thea trebuie să tolereze măcar un simplu salut. *Privește-l pe tânăr!* îi vine să strige.

— Nu ştiu, spune, încercând să râdă. Era prea cald acolo, cred că mi s-a făcut rău.

— Ai leşinat?

Nella ezită.

— Nu.

Alături de ea, Jacob se mută de pe un picior pe altul, de parcă vrea să zdrobească minciuna ei de podea.

Thea oftează şi se uită prin uşa întredeschisă către capătul sălii de bal.

— Papa încă vorbeşte cu omul cu ananasul. Au sporovăit de când ai plecat.

Jacob van Loos i se adresează Theei.

— O să merg să aduc nişte apă pentru mama domniei voastre.

Thea întoarce brusc capul.

— Nu e mama mea.

Nella vede cât de mânioasă e Thea pentru că a adus-o aici, pentru că a obligat-o să se confrunte cu revelațiile despre căsătorie ale Clarei Sarragon.

— Pot să merg chiar eu, spune ea şi dă să se ridice de pe scaun. Rămâneți...

— Merg *eu*, o întrerupe Thea şi dispare înainte ca Nella să poată să o oprească.

Nella oftează.

— Mama Theei a murit, spune ea.

E surprinsă că i se confesează unui bărbat pe care abia l-a cunoscut, dar acum vrea să-i ofere lui Jacob nişte fragmente despre familie, să vadă cum le primeşte. Cu toate acestea, trebuie să fie precaută.

— Îmi pare rău, spune Jacob.

— A împlinit optsprezece ani astăzi, continuă Nella, de parcă acest lucru ar trebui să scuze indiferența monumentală a Theei față de prezența lui Jacob.

— E foarte distrasă. E prietenă apropiată a fetelor Sarragon şi, ei bine, domnule, fetele tinere au o energie mai deosebită, nu credeți?

Cuvintele i se topesc, de parcă nu se potrivesc în gura ei.

Jacob van Loos zâmbeşte.

— Thea e foarte frumoasă.

— Şi foarte talentată.

— Ştie pe de rost listele cu familiile bune şi oraşele în care locuiesc?

Nella începe să încropească un răspuns, când îşi dă seama că Jacob o tachinează. Tachinarea e un semn bun. Sugerează o anumită afecțiune, sau măcar toleranță. Jacob van Loos a observat-o pe Thea şi o consideră frumoasă.

— Cântă la lăută, spune Nella. Şi îi place teatrul Schouwburg foarte mult.

— Într-adevăr?

— Poate credeți că este o cutezanță, *seigneur.* Dar ați accepta o invitație la cină la casa noastră din Herengracht? întreabă Nella. Miercurea viitoare? În semn de mulțumire pentru că m-ați salvat.

— Salvarea a fost modestă, *madame*. Nu ați fost în pericol nici o clipă.

— Vă rog să veniți. Cornelia, bucătăreasa noastră este una dintre cele mai bune din oraş.

Jacob van Loos, bărbatul care a apărut în calea Nellei din senin, continuă să o privească. La ce se gândeşte? Ce cântăreşte? Deja ştie despre scandalul legat de capul familiei lor, renumitul negustor Johannes Brandt, cel care a fost soțul Nellei timp de trei luni şi care a fost executat de stat cu optsprezece ani în urmă. A citit hârtiile de la proces, până la urmă. Dar a ştiut oare şi despre Thea, înainte de a fi văzut-o? Poate a auzit speculațiile despre identitatea mamei ei? Jacob a spus că Thea e frumoasă. Dar poate dacă s-ar afla în fața lui Otto ar reuşi să-şi dea seama cum de în anul

Domnului nostru 1705, un bărbat african cu accent de Amsterdam a ajuns să deţină titlul de proprietate al casei din Herengracht şi cum are alături o fiică a cărei mamă palid de albă, despre care nimeni nu ştie nimic, e îngropată sub podeaua Bisericii Vechi? E un risc pe care Nella e dispusă să şi-l asume.

— Mi-ar face plăcere să vin, spune el cu un zâmbet, iar Nella simte cum îi creşte inima pentru prima dată în acea zi.

DARURI CIUDATE

VII

În dimineaţa de după balul Sarragonilor, Thea doarme până târziu, şi e trezită numai de Lucas, care împinge uşa cu botul pentru a o deschide şi sare pe perna ei. Cornelia pusese rochia aurie împrumutată de la Rebecca pe spătarul scaunului. Atârnă flască, lipsită de strălucire, de parcă magia ţesăturii a fost furată de eforturile din noaptea precedentă. Cel puţin nu a vărsat vin pe ea, şi nici nu i-a

mânjit faldurile cu gem de ananas. Închide ochii din nou, bucuroasă că e departe de zăpuşeala balului, de fiicele stupide ale Sarragonilor, de vipera lor de mamă, de stânjeneală tatălui ei, de mătuşa ei, care dispăruse în mulțime ca o nebună. Se prea poate ca mătuşa Nella să fi fugit de ruşine că a minţit-o aşa pe Thea. Se gândeşte la cuvintele Clarei Sarragon: *Nu aţi pregătit-o? O, ce truc crud!*

Cum a putut mătuşa ei să nu-i spună pentru ce a dus-o la această petrecere? Cum îndrăzneşte? E umilitor. Da, tatăl ei şi-a pierdut poziția de la VOC, dar ea nu este un viţel de vânzare, numai ca să pună nişte galbeni în sipetul cu bani.

Familia mea nu mă iubeşte, îşi spune Thea. Le pasă aşa de puțin de mine, că sunt gata să mă ofere la licitație primului venit.

Plecaseră de la petrecere în jur de ora zece. Mătuşa ei avea un uşor aer triumfător, tatăl ei era preocupat, iar Thea era atât de furioasă, că îi venea să dea cu pumnii în gardul promenadei de lângă canal şi nu i-ar fi păsat că o vede cineva. Când intraseră în casă, mătuşa Nella se uitase în urmă de parcă ar fi căutat pe cineva. *Nu e nimeni acolo*, ar fi vrut să strige Thea. *Cine să te aştepte pe tine?*

Se opriseră în hol şi era imposibil să nu observe diferența față de locuința familiei Sarragon. Dalele simple, alb-negru, lambriurile de lemn rezistent, dar neîmpodobite, lipsa ornamentelor şi a picturilor uriaşe, răceala din aer. Cornelia, singura lor servitoare îi aştepta în umbră să le ia mantiile şi să le dea pături încălzite. Nu ai avea cum să găzduieşti balul celor Trei Regi în casa asta. Poate o înmormântare, dar nu un bal. Cu toate acestea mătuşa ei arătase veselă, în ciuda frigului şi a orei înaintate.

Thea nu-şi doreşte decât să stea în pat, să se gândească la Walter în atelierul de pictură, la mâinile lui, la limba lui, la viața care îi aşteaptă, iar imaginile se tot adună una peste

alta până când adoarme la loc. Dar dorința nu-i va fi îndeplinită, căci Cornelia intră şi stă la capătul patului.

— A, un degețel, spune Cornelia, aplecându-se şi apucând piciorul Theei ca o vânzătoare de peşte care inspectează creveți la piață. Am auzit că mai e şi o gleznă pe-aici, pe undeva. Poate dacă am noroc, şi vreun picioruş tânăr?

E unul dintre jocurile lor vechi, să recompună extremitățile Theei până se organizează în confortul unui trup. Dar Thea nu vrea jocuri vechi, iar trupul ei nu mai este de copil. Îşi trage brusc piciorul înapoi sub plapumă. Lucas sare pe podea, şocat.

— Stai aşa, spune Cornelia. Ce s-a întâmplat aseară? Te aştept aici până te trezeşti şi vii să mănânci micul dejun cu noi ca o persoană în toată firea. Poate că va dura câtva timp, dar asta e povara pe care mi-a dat-o Dumnezeu.

— Nu mi-e foame, bolboroseşte Thea în pernă.

Atingerea inului pe buze o face să se gândească la Walter şi la gura lui atingând-o pe a ei; amintirea sărutărilor îi urcă din tălpi în vintre, până îi pulsează în gâtlej. Ce au făcut ieri în atelierul de pictură a fost cu adevărat scandalos. Nimănui la bal nu i-ar veni să creadă, iar Thea îşi doreşte mai mult. E o minciună că nu îi e foame. E hămesită, îşi doreşte totul. Dar dacă se întoarce şi înfruntă lumina zilei, Cornelia s-ar putea să vadă.

— Povesteşte-mi despre petrecere, spune Cornelia. Rai sau iad, cum a fost?

Thea îşi recompune trăsăturile şi se uită la ea.

— Iad, iad, iad. Au fost mult prea mulți oameni, iar Clara Sarragon ne urăşte.

— Vă urăşte? Ea e cea care v-a invitat.

— Exact. Am fost acolo doar ca să se râdă de noi. Nu ştiu cum de n-a văzut mătuşa Nella lucrul ăsta. Thea se ridică în capul oaselor. Ştiai că are de gând să mă mărite?

Cornelia pare surprinsă.

— Nu cred că ar face asta.

— De asta m-a luat la bal. Nu mi-a spus pentru că ştia că n-aş merge. Cu vestea lui papa oricum nu era o zi bună, dar la cinci minute după ce am ajuns acolo, Sarragon mi-a spus că sunt acolo ca să găsesc un soţ. Papa *n-a scos o vorbă.*

Cornelia e şocată.

— Ei bine, nu cred că era momentul sau locul potrivit pentru o ceartă. Tatăl şi mătuşa ta nu acționează decât în interesul tău.

— Habar nu au care este interesul meu. Nu ştiu nimic despre mine! Nu mă voi mărita niciodată cu cineva ales de ea.

Cornelia oftează şi merge la geam să tragă draperiile.

— Thea, face şi ea ce poate mai bine.

În sfârşit, Cornelia pleacă, iar Thea îşi trage nişte ciorapi de lână, aruncă un halat peste cămaşa de noapte şi coboară pe scara principală, către cea care duce la bucătărie. Se opreşte şi ezită. La demisol îi aude pe tatăl şi mătuşa ei cum se ceartă.

— Dacă Thea o să aibă copii într-o zi, vor fi legitimi, spune mătuşa Nella. Dacă îşi va declara iubirea față de cineva, o va face la biserică.

— Petronella, fanteziile astea de care vorbeşti sunt la ani distanță.

— Fantezii? Sunt lucruri normale, Otto. Noi nu mai avem avere, dar Thea poate să fie bogată din nou. A impresionat nişte persoane aseară. M-a impresionat şi pe mine. Poate că are încăpățânarea mamei ei, dar istoria nu se va repeta.

— Şi ce vrea să însemne asta?

— Ştii ce vrea să însemne. Fără ilegitimități. Fără legături ascunse care pot să ducă la tot felul de necazuri.

Thea nu poate să-şi creadă urechilor. În tăcerea scurtă care urmează îşi ține răsuflarea.

— Nici măcar nu am făcut cunoştinţă cu el, spune tatăl ei cu voce sugrumată. Şi l-ai invitat în casa noastră?

— Otto, oricât de mult am vrea să o păstrăm aproape, Thea nu se poate irosi în casa asta până la douăzeci, treizeci de ani, poate şi după aceea. Şi e posibil să se întâmple, datorită nuanţei pielii ei şi datorită sipetelor noastre goale.

— Nu e nevoie să-mi aminteşti de culoarea ei sau de sipetele noastre.

— Singurătatea şi sărăcia sunt groaznice!

— Ştiu asta.

— Atunci cum de nu vezi că nu există viitor în casa asta pentru copilul nostru?

— Copilul *meu*.

O pauză lungă.

— Eşti nedrept, spune mătuşa Nella. Acum şi vocea ei e sugrumată. Am fost aici de la bun început. Şi acum încerc să clădesc un viitor pentru Thea.

— Îţi înţeleg grija.

— Dar mă mir că nu o împărtăşeşti la rândul tău. Ce crezi că se va întâmpla, un miracol? Familia asta nu prea a avut parte de ele. Toot, oftează ea, folosind vechea lui poreclă. *Trebuie* să facem asta. Opţiunile noastre... s-ar putea să fie limitate.

— Cine spune că vor fi limitate?

— Ai trăit douăzeci şi cinci de ani în oraşul ăsta. VOC te concediază, şi tu mă întrebi una ca asta? Thea trebuie să fie în siguranţă. Continuă vorbind mai încet: Banii înseamnă siguranţă. Şi ce om cu bani se va căsători cu ea, Otto? *Cine?*

— Nu ştim nimic despre intenţiile acestui om. De ce eşti aşa convinsă că vrea să se căsătorească? A vorbit cu tine, nu cu ea.

— Cu atât mai mult trebuia să-l invit. A fost la balul Sarragonilor, nu-i aşa? Toată lumea ştie scopul acestor baluri. Toată lumea în afară de Thea, poate.

— Şi eu am fost acolo, Nella, dar nu ca să-mi caut o soție. Ai trăit prea multă vreme în afara lumii bărbaților. Eşti naivă.

Thea nu mai suportă să-i audă. Tropăie pe scări, şi în mod previzibil conversația se opreşte. Se întorc către ea să o întâmpine. Tatăl ei arată obosit. Mătuşa ei e deja îmbrăcată îngrijit, în rochie de un negru intens cu guler alb imaculat.

— Thea, zâmbeşte mătuşa Nella. Arăți foarte bine. Ai visat frumos?

— Am visat că mă mărit, mătuşă Nella.

Zâmbetul mătuşii încremeneşte.

— Da?

— Da. Şi singurul lucru de mâncare era un perete din ananaşi.

— Râzi de mine.

— Adevărul este că nu-mi amintesc ce visez, spune Thea.

— Norocul tău, oftează mătuşa ei.

— Vino, spune tatăl ei. Mănâncă nişte terci.

Thea se aşază la masă şi îşi pune din fiertura de ovăz cu miere.

— Thea, începe mătuşa ei. Înțeleg că ce ți-a spus Clara Sarragon aseară a fost o surpriză. Îmi pare rău că a abordat subiectul în maniera asta.

— Eu regret că l-a abordat pur şi simplu, spune Thea. Are cea mai mare casă din Cotul de Aur şi bunăvoință cât un purice. Şi-a râs de noi. Mă bucur că măcar *eu* nu i-am ținut isonul.

Mătuşa Nella pare stânjenită.

— E adevărat că nu ne este prietenă. Dar un lucru bun tot *a ieşit* din vizita noastră la bal. Îți aminteşti tânărul care m-a ajutat?

— Nu.

— Avocatul din Leiden, Jacob van Loos. În jacheta cu dungi de culoarea muştarului.

— Nu-mi amintesc jacheta. A, cel care a crezut că eşti mama mea?

— Ei bine, toţi greşim dacă ne bazăm pe prima impresie, Thea. Dar l-am invitat la cină ca să-i mulţumesc că a avut grijă de mine. Vine miercurea viitoare, şi vom lua masa împreună.

— Miercuri seara? spune Thea şi nu poate să-şi mascheze disconfortul.

Miercurile sunt pentru Walter, dar cu o cină precum aceasta va trebui să stea acasă toată ziua.

Tatăl şi mătuşa ei se întorc amândoi către ea, surprinşi de vehemenţa ei, iar Thea se preface preocupată de fiertura ei de ovăz.

— Ai alte planuri pentru miercuri seara? întreabă mătuşa ei. O cină cu breasla de care nu ştim? Un banchet la VOC la care participi?

— Nu, mormăie Thea. Sigur că nu. Nu am niciodată planuri.

— E doar o cină, spune mătuşa Nella, masându-şi tâmplele. Cu un tânăr erudit şi atent...

— N-o să mă mărit niciodată cu el, spune Thea. Se uită ţintă la amândoi. Pentru că atunci când mă mărit, o voi face din dragoste.

Tatăl ei arată stupefiat. Pe moment Thea e încântată că l-a şocat, dar apoi se teme că a spus prea mult.

— Dragoste, spune mătuşa Nella, pe un ton epuizat. Dragostea e minunată. Dar oare strică să ai o conversaţie cu Jacob van Loos cu ocazia unei cine delicioase şi să-l cunoşti mai bine?

— Tu nu ştii nimic despre dragoste, spune Thea.

Se aşterne o tăcere dureroasă.

— Nu ştiu? spune mătuşa ei.

— *Adevărata* dragoste ţâşneşte din pământ, deja formată.

— Aşa deci.

— Nu e de găsit în timpul unor cine plicticoase sau stând pe scaun după ce te-ai prăbuşit lângă primul bărbat ieşit în cale.

— Thea! o avertizează tatăl ei. Destul!

Mătuşa Nella are privirea pironită în masa veche de bucătărie.

— Nu pretind că sunt specialistă în dragoste, spune ea. Dar ştiu destul despre ea. Mai mult decât crezi. Mai mult decât dragostea ilustrată de piesele dramaturgului tău, recitată timp de două ore şi apoi dizolvată în aplauze.

— Nu se dizolvă, spune Thea. *Durează*.

Mătuşa Nella îşi ridică lingura din terci şi o îndreaptă în sus pentru emfază.

— Thea, dragostea e ceva care se învaţă în locuri mai puţin atrăgătoare decât teatrele şi sălile de bal. Se câştigă prin ceea ce faci. Prin vorbele pe care le rosteşti. Trebuie să fie practicată. Are nevoie de răbdare şi timp.

Pune lingura înapoi în fiertura de ovăz şi continuă:

— O să înveţi despre dragoste, sunt sigură. Dar s-ar putea să nu capete forma la care te-ai aşteptat la început.

Thea îşi încleştează lingura.

— Nu-mi pasă de filozofia ta rece a iubirii. Iubire de bancher.

Mătuşa Nella râde.

— Aş vrea eu să fiu bancher. Atunci nici n-am mai avea conversaţia asta stupidă.

Cuvintele alunecă din gura femeilor ca untul în tigaia încinsă.

— Vorbeşti de lecţii acumulate, spune Thea cu dispreţ. Sau de practicarea forţată a dragostei. Mi se pare *dezgustător*. Împotriva naturii.

— Eşti atât de tânără, încât mă întreb cum de-ai devenit expertă? întreabă Nella, cu roşeaţa urcându-i-se către obraji. Eşti fiica unui gentilom din Herengracht, dar vorbeşti

ca un poet din cafenele. Cum de *ştii tu* atât de multe despre dragoste, Thea?

Thea se simte încolțită.

— E un subiect care mă interesează, spune ea. Când iubirea vine la noi, când alegem să o dăruim...

— Destul, spune tatăl ei. Destul!

— Papa! Spune-i că nu are nici un rost să vină avocatul.

Cele două femei se întorc către el. Tatăl Theei îşi trece mâna peste creştetul capului, de parcă mişcările palmei vor găsi gândul potrivit.

— Nu-mi place să primesc străini în casa mea, spune el, iar inima Theei tresaltă. O cină, adaugă el, iar ea simte că fericirea ei scade din nou. Numai o cină. Cu condiția să nu o mai văd pe Clara Sarragon vreodată. Iar dacă Theei nu-i place acest Van Loos, atunci nu mai trebuie să-l vedem nici pe el.

*

Dacă Thea nu poate să-l vadă pe Walter miercurea viitoare, trebuie să-l prevină. Trebuie să-i împărtăşească cum e torturată cu Jacob van Loos şi nu există nici o scuză mai potrivită decât că trebuie să meargă la teatru să înapoieze rochia aurie.

— Trebuie să merg în dimineața asta, îi spune Corneliei la o oră după micul dejun, în timp ce se îmbracă în camera ei.

Capul îi e plin de grijile şi insultele de azi-dimineață. *Şi ce om cu bani se va căsători cu ea, Otto? Cine? Nu mai avem averi... sipetele noastre sunt goale.* Dar Thea e totodată speriată. Căsătoriile cu bărbați nepotriviți sunt la ordinea zilei în oraşul acesta, nu doar în piese. Adevărata ei dragoste s-ar putea să-i fie smulsă. Trebuie să-l vadă pe Walter.

Cornelia se mişcă în jurul Theei, îi desface părul prins ca să-l verifice, îşi pune degetele în pomada de ceară şi

cârlionțează ultimele șuvițe din față, atentă să nu fie prea strânse. Scoate un țâțâit.

— Vremea asta, spune ea. Ce poate să facă umezeala urmată de căldură! L-am aranjat aseară.

— Leagă-l la spate astăzi, spune Thea cu nerăbdare. Bagă-l sub bonetă, trebuie să plec.

— Pot să vin cu tine.

Cornelia îi leagă părul; e atât obișnuită, că abia dacă se uită la ce face. Uneori Thea crede că felul în care Cornelia îi tratează părul e provocarea ei aruncată întregii lumi.

— Nu poți să vii, spune Thea. Aș vrea să vii, firește. Dar nu trebuie să discuți cina de miercuri cu mătușa Nella?

— Cum e el? Cornelia face o grimasă, terminând aranjatul părului și legând strâns boneta Theei.

— Cine?

— Acest Jacob?

— A, nu știu. Sunt sigură că o să aflăm. Thea apucă mâna Corneliei și o strânge. O singură cină excelentă făcută de tine o să dezvăluie totul, promit. Și apoi o să dispară.

— Familia asta face niște învoieli ciudate, oftează Cornelia.

*

Mătușa Nella se odihnește în dormitorul ei, probabil își linge rănile, deși Thea e cea rănită. Tatăl ei este în birou. Thea trece prin fața ușii lui deschise: arată absorbit, cu condeiul suspendat, întorcând paginile din catastiful familiei. Dacă ce spune mătușa Nella despre banii lor e adevărat, cât timp vor mai rezista aici? Tot ce au este casa asta și o reputație frântă, căreia ea ar trebui să-i restituie o glorie pe care nu a cunoscut-o niciodată.

Cornelia a călcat rochia Rebeccăi și a stropit-o cu apă de lavandă. Arată ca nouă. Thea o acoperă cu mantia ei și trage ușa grea de la intrare. Probabil că nu va mai purta niciodată

o rochie precum asta, ca Julieta la balul Capuleților. Trebuie să recunoască, a fost palpitant să strălucească aşa, să atragă atâtea priviri, fie ele critice, sau nu. A arătat spectaculos aseară, unicul ei regret este că singura persoană care ar fi vrut să-i fie martoră maiestuozității ei de-o clipă nu a fost de față. Îi va spune că poate să o picteze cu ochii minții.

Perspectiva de a-l vedea pe Walter o înviorează, şi Thea păşeşte în aerul rece. Canalul nu este prea aglomerat, la vremea aceasta a anului e traversat de mai puține bărci şi trecători. Cei care sunt pe apă sau care grăbesc pasul de-a lungul canalului au capul plecat împotriva vântului. Nu e timpul potrivit pentru o plimbare. Câteva săptămâni de acum încolo nu mai sunt sărbători de anticipat; recolta de primăvară e departe, iar festivitățile de vară sunt şi mai îndepărtate.

Dar cu spatele la casă Thea simte o rază de speranță. Nu a păşit niciodată dincolo de granițele acestui oraş, dar câteodată e convinsă că într-o zi va evada dintre străzile înguste cu casele lor înalte şi subțiri. Într-o zi canalul se va deschide către mare numai pentru ea. Povestea familiei sale, oricât ar insista aceasta, nu este şi povestea ei.

Thea este atât de absorbită de gândurile ei, încât calcă pe un pachet lăsat pe pragul treptelor de piatră. Sare înapoi şi ridică repede piciorul. Pachetul e cât jumătate din lungimea ghetei, învelit în hârtie cafenie şi legat cu sfoară. Spre uimirea ei îşi vede numele scris îngrijit, cu litere mari de mână, în colțul din dreapta sus. Nimeni nu i-a mai trimis vreun pachet până acum. Fără să ezite, Thea ridică pachetul. E uşor, compact, iar surpriza îi face degetele să freamăte.

Dacă s-ar duce înapoi în aerul mai cald al holului ca să-l deschidă acolo, Cornelia o va întreba ce face. Sau, mai rău, mătuşa sau tatăl ei o vor vedea. Se uită în ambele părți ale

canalului în căutarea persoanei care pare să fi livrat ceva. Dar nu vede pe nimeni.

Thea închide uşa de la intrare şi se reazemă de ea în aerul rece, punând rochia aurie pe trepte ca să deschidă pachetul. Când vede ce este înăuntru, scoate un sunet de surpriză. Pare imposibil, dar e adevărat.

E Walter, o miniatură de-o perfecțiune absolută. A fost transformat într-o păpuşică extraordinară, care îi încape-n palmă.

Uluită, Thea soarbe din priviri fiecare detaliu de pe fața iubitului ei, brațele lui, cizmele. S-ar putea spune că este uşor să faci o miniatură din perfecțiune, atunci când bărbatul pe care îl copiază este deja perfect. Dar păpuşica asta e cu totul altceva. E Walter al ei, cu părul lui de culoarea nisipului, căzând până la umeri, cu o umbră de barbă crescută, cu ochii albaştri surprinşi într-un moment de veselie, cu bărbia fermă. Buzele lui sunt lipite şi e greu de spus dacă zâmbeşte normal sau condescendent. E singura tonalitate minoră din întruchiparea aidoma realității din palma Theei. Walter nu pare perfect fericit, iar provocarea ei este să-l facă să-şi găsească fericirea. E îmbrăcat cu jacheta de pictor şi ține o pensulă în pumnul drept, ca pe o suliță mică. Vârful pensulei a fost înmuiat în vopsea roşie, roşie ca sângele, precum căpşunile lui, roşul vieții. În mâna cealaltă are o paletă, dar fără culori. E goală, incoloră, de lemn natur.

Trebuie să fie un cadou de la Walter. Numai un artist de calibrul lui ar putea să facă aşa ceva, gândindu-se la ea în acel răstimp. Dar când Thea apasă pe bicepşii lui frumoşi, îşi dă seama că figurina nu este sculptată în lemn, ci turnată din ceară. Oare Walter ştie să lucreze şi în ceară? Mâinile lui mari pot să creeze pensula asta micuță, cu paleta nu mai mare decât o monedă? A cusut el jacheta asta

intrată la apă? Sigur că da, îşi spune Thea. Walter are talente fără număr.

E ca un indiciu într-o căutare de comori, o invitație să meargă în căutarea versiunii adevărate. Thea întoarce păpuşa pe toate părțile, căutând un mesaj – *vino la mine acasă* – sau alte instrucțiuni. Dar nu găseşte nimic. Numai ceafa şi corpul lui Walter, pe care le atinge cu blândețe. Când Thea ridică jacheta, aşteptându-se să găsească lenjerie de corp, descoperă că Walter este gol. Priveşte la goliciunea lui, la corpul lui frumos turnat, cu măsură şi ştiință, cu mare atenție, anatomic, dar artistic totodată.

Numai el ar fi putut să o facă, se gândeşte. Nimeni nu ar fi putut să-l vadă la fel de pur precum se vede el însuşi.

Păpuşa primită în dar o încântă pe Thea, dar o face să se simtă în prezența unui secret. Stă în frig şi admiră frumusețea în toată goliciunea ei. Walter s-a oferit pe el însuşi, ca un dar intim. Se grăbeşte să înfăşoare hârtia în jurul trupului lui prețios şi îl pune în buzunar. O miniatură e minunată, dar Thea doreşte originalul şi trebuie să-l aibă.

VIII

După ce-l mituieşte pe paznicul de la uşa din dos de la Schouwburg cu doi stuiveri ca să o lase să intre, Thea îl găseşte pe Walter în atelierul de pictură. Când deschide uşa, Walter, care pictează un palmier cu spatele la ea, aruncă vorbele peste umăr.

— Am cerut să mă laşi în pace.

Vocea lui este dură, iritată.

— Sunt eu, spune Thea.

Walter se întoarce către ea, iar orice urmă de nemulțumire îi dispare de pe chip.

— Thea? Ce surpriză, credeam că nu poți să vii decât miercuri.

— Trebuie să înapoiez rochia Rebeccăi.

Se aşteaptă să o întrebe despre surpriza din prag, dar n-o întreabă. Încuie uşa, ca să nu fie întrerupți.

— A, spune Walter. Rochia. Şi cum a fost evenimentul Sarragonilor?

Thea drapează rochia pe spătarul unui scaun şi-şi pune mâinile în jurul gâtului lui Walter. Vrea să vorbească despre miniatură, să scoată păpuşa şi să o admire împreună cu el, să-i laude ingeniozitatea, simțul ludic, să-i spună că nu s-a grăbit să vină din cauza rochiei, ci datorită chemării lui.

— Balul a fost oribil, spune ea.

— Nu pot să cred.

— Plin de cucoane mult prea parfumate. De bătrâni cu peruci. De gem de ananas peste tot. De transpirația şi disperarea celor necăsătoriți.

Walter râde, punându-şi brațele în jurul taliei ei.

— Dumnezeule din ceruri! Şi tu nu i-ai lăsat cu gura căscată, îngerul meu?

Thea se gândeşte la felul în care Clara Sarragon o măsurase din cap până-n picioare. La Eleonor şi Catarina, care chicoteau cu mâna la gură, amuzate de rochia ei împrumutată. La Jacob van Loos, care apăruse din senin să o salveze pe mătuşa ei. Îşi aminteşte cum o surprinsese pe mătuşa Nella privind-o cu admirație şi cu un dram de invidie.

— Sunt sigură că nu, spune ea.

— Într-o rochie ca asta?

— Toți oamenii de acolo erau nişte prefăcuți.

El ridică din sprâncene.

— Prefăcuți?

— Am văzut interpretări mult mai iscusite în clădirea asta. Dar e epuizant să te prefaci tot timpul.

— Şi tu cum te-ai prefăcut?

— Că doream să fiu oriunde altundeva.

Walter pipăie țesătura rochiei aurii.

— Probeaz-o pentru mine.

Thea se simte puțin şocată, căci ar însemna să încalce o regulă nerostită dacă ar îmbrăca rochia Rebeccăi din rolul Julietei chiar la teatrul unde a fost menită să fie purtată, spre deosebire de un bal dat de o parvenită ahtiată după bani.

— Nu pot.

— De ce nu? Lasă-mă să te te pictez aşa.

Până acum Walter nu s-a oferit niciodată să o picteze.

— Chiar vrei să faci asta?

— Vreau. Dar s-ar putea să fie ca şi cum aş vrea să pictez soarele.

Ce n-ar da Catarina şi Eleonor Sarragon să fie pictate în rochia aurie a Rebeccăi Bosman, să pozeze pentru un pictor atât de talentat precum Walter Riebeeck. Există momente în viața actuală a Theei în care nu-i vine să creadă că se întâmplă cu adevărat. Zâmbeşte şi duce rochia în spatele unei pânze înalte, nepictate, şi începe să-şi dezlege şireturile de la mantie. Se gândeşte din nou la miniatura din buzunar, la cât de mult îşi doreşte să-i spună despre ea. Dar e posibil ca oferta lui Walter să nu dureze, prin urmare trebuie să o accepte cât încă mai poate.

Şi apoi mai este o chestiune pe care trebuie să o discute.

— Walter, spune ea. Nu pot să vin să te văd miercuri. Mătuşa mea organizează o cină la noi acasă. Aş vrea să vii şi tu, dar... Se opreşte, nesigură cum să încheie fraza.

Intervine o mică pauză.

— Ce fel de cină? întreabă el.

Thea păşeşte în rochie, îşi trage mânecile bine călcate. Îşi imaginează că prin intermediul ţesăturii încrederea de sine a Julietei îi pătrunde în piele.

— A invitat un bărbat pe care l-a cunoscut la bal.

— Un bărbat?

— Da, un Jacob oarecare.

— Un Jacob Oarecare? repetă Walter. A, da, cred că am auzit de familia Oarecare. O familie ilustră cu afaceri în transporturi maritime.

Thea râde.

— Nu-l cunosc. E avocat.

— Unul bogat?

— Nu vreau să merg, Walter...

— ...dar e timpul să agăţi un soţ?

Amărăciunea lui şi interpretarea situaţiei o şochează. Cum să-l convingă pe Walter că este a lui şi va fi a lui întotdeauna?

Thea iese de după paravan, cu şireturile rochiei împrumutate încă nelegate.

— Nu vreau nici un soţ bătrân, spune ea. Avocat sau nu.

Walter face un pas înapoi şi evaluează lumina care cade pe mătasea aurie. Thea vine către el cu braţele întinse, luându-l de ambele mâine.

— Mă asculţi? spune ea. Singura persoană pe care o vreau eşti tu.

O priveşte în ochi.

— Cum pot să fiu sigur? Te duci la balurile astea...

— Am fost la *unul* singur! Şi nici măcar nu am vrut să merg.

El oftează.

— Presupun că familia ta îşi doreşte doar ce e mai bine pentru tine.

— Tu eşti ce este mai bine pentru mine. Familia mea nici măcar nu mă cunoaşte.

Walter îşi desprinde mâinile din ale ei şi merge la masa unde pensulele lui sunt aliniate perfect.

— Jacob şi Thea Oarecare. O viaţă grandioasă. Pot să văd că aşa va fi. Face o pauză şi ridică una dintre pensule în pumnul drept. Te văd părăsindu-mă.

Thea simte cum disperarea ei sporeşte. N-ar fi trebuit să pomenească cina. Acum a reuşit să îngrijoreze singura persoană a cărei fericire înseamnă totul pentru ea. Închide ochii şi nu-l vede pe Walter, nici pe Jacob. O vede pe mătuşa Nella, plină de anticipare şi sigură că Thea Brandt va face ce i se spune.

— Walter, spune, deschizând ochii. Din moment ce te iubesc, iar tu mă iubeşti, de ce nu ne-am căsători?

Mâna lui Walter rămâne suspendată în aer. Ea vrea ca el să vorbească, să întrerupă vraja stranie cu cuvinte capabile să-i scoată din atelier, să-i ducă în lumea reală.

Ochii lui Walter se măresc.

— Ce-ai spus?

— Am spus: de ce nu ne-am căsători?

El e şocat.

— Asta îţi doreşti?

— Bineînţeles. Nu este ce îţi doreşti şi tu? Ultimele şase luni au fost cele mai fericite din viaţa mea.

Când el nu răspunde, Thea se simte stingherită.

— Walter, nu-i aşa că *este* ce vrem amândoi în cele din urmă?

El pare să se adune.

— Sigur că da. Numai că nu eram sigur de sentimentele tale.

Thea este uluită.

— Nu sunt evidente?

El face o grimasă.

— Femeile nu sunt mereu obligate să fie statornice.

E un lucru atât de naiv, încât începe să râdă.

— Ei bine, eu sunt statornică. Ştii că sunt. Şi imaginează-ți, Walter, n-ar mai trebui să ne furişam ca hoții, de parcă facem ceva rău.

— Presupun că nu ne putem ascunde aici pentru totdeauna, nu? spune el, privind de jur împrejurul camerei.

— Nu, nu putem.

Walter îşi drege glasul.

— În mod normal bărbatul este cel care întreabă, spune el. M-ai luat prin surprindere. Tatăl şi mătuşa ta nu vor fi acord.

— Dar nu ei sunt cei care s-ar mărita cu tine. Şi ştiu că de îndată ce vor face cunoştință cu tine, Walter, de îndată ce ne vor vedea împreună, vor înțelege. Vor vedea că suntem fericiți şi vor fi fericiți la rândul lor.

Walter pare să cadă pe gânduri.

— Atunci să ne logodim? Ai vrea să ne logodim?

O căldură se răspândeşte prin pieptul Theei. Se apropie de masa cu pensulele şi îl strânge de mână pe Walter.

— Hai să ne logodim, şopteşte.

— Dar nu e nevoie să ne căsătorim imediat, spune el. Trebuie să facem planuri pentru o ceremonie cum se cuvine.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, Walter. Pentru că atunci mătuşa mea poate să pună capăt demersului ei inutil, iar noi doi putem să ne începem viața şi să ieşim din umbră.

El îşi trece degetele prin păr.

— Cred că trebuie să termin contractul cu Schouwburg înainte de a ne căsători. Pentru că atunci vom avea mai mulți bani. Şi asta va mai domoli grija familiei tale.

— E o idee bună. Peste trei luni, atunci. Thea ştie totul despre munca lui Walter. Au mai rămas douăsprezece săptămâni până când va fi liber, iar acum înseamnă că şi ea va fi.

— Atunci voi putea să lucrez oriunde doresc, spune el.

— Londra? Paris?

— Dacă vrei.

— Dar care dintre ele?

— Hai să tragem un nume din pălărie, spune Walter, zâmbind larg.

— Şi trebuie să mergem ca soţ şi soţie.

— Nu am merge în alt chip, răspunde el, punându-şi braţul în jurul taliei ei.

Thea îl îmbrăţişează strâns. Iubitul ei – logodnicul ei! – miroase a vopseluri de ulei, a săpun şi a parfumul lui imposibil de descris, un amestec de bumbac curat, walteresc, care o face să i se taie răsuflarea.

— Dumnezeule, murmură ea cu gura la pieptul lui. Sunt atât de fericită! Nici nu ştiam că e *posibil* să fiu atât de fericită.

— Ştiu, spune el şi o sărută pe creştetul capului.

Se distanţează puţin de ea şi îi prinde faţa în ambele mâini:

— Deci ne-am înţeles, dacă ne-am logodit, avem un contract de căsătorie.

Ea priveşte în ochii lui.

— Poate că nu sunt notar sau preot, Walter, dar cred că aşa este.

— Deci într-un fel suntem deja soţ şi soţie.

— Încă nu am fost mireasă şi încă nu ne-am cununat în faţa altarului.

— Nu, dar în ochii lui Dumnezeu suntem căsătoriţi. Ne-am jurat să ne luăm, spune el, iar ea râde la auzul frazei, simte cât de potrivită este.

Walter o trage către el.

— Ceea ce înseamnă că nimic nu ne mai opreşte, spune el, dacă vrei să ne culcăm ca soţ şi soţie.

În cercul strâmt al braţelor lui, Thea stă nemişcată, cu nasturii jachetei lui apăsându-i obrazul. Se gândeşte, există

o linie aici, o linie trasă la picioarele ei, invizibilă pe scândurile podelei din atelierul de pictură. Din momentul în care Thea a pus pentru prima dată ochii pe Walter şi-a imaginat într-un fel sau altul această linie, dunga nedesluşită care într-o zi avea să prindă contur sub picioarele ei. Ea şi Walter, goi, împreună, contopiţi. Iar acum el o roagă să păşească dincolo de linie.

Nu se gândeşte în acest moment nici la Walter, nici la ea însăşi, ci la Cornelia, care a călcat cu grijă mânecile rochiei aurii, şifonată acum de mâinile lui Walter. Ce ar spune Cornelia dacă ar auzi cuvintele lui Walter?

Cornelia nu şi-ar dori ca Thea să se mărite cu un bărbat pe care nu-l iubeşte. Cornelia ar înţelege disperarea ei de a-şi întări promisiunea făcută lui Walter.

Cât despre tatăl sau mătuşa ei, Thea îi împinge departe, sub scândurile podelei din atelierul de pictură, în timp ce-şi scoate rochia aurie pe care Walter a spus că vrea să o picteze. Se lasă pe spate în braţele lui şi îl priveşte în ochi.

— În ochii lui Dumnezeu, spune ea, sunt soţia ta.

Încet, Walter o culcă pe podea.

— O să faci cu mine ce ai făcut ieri? întreabă.

Walter zâmbeşte cu gura până la urechi.

— Ce anume am făcut ieri?

Thea îl loveşte uşor pe umăr.

— Walter Riebeeck! Ştii foarte bine ce ai făcut!

O sărută.

— Eşti perfectă, Thea Brandt, şopteşte el. Eşti mai mult decât o Oarecare.

Cei doi iubiţi sunt culcaţi pe cearşafurile stropite cu vopsea, înconjuraţi de pădure şi plajă, de castele false în ruine ridicându-se deasupra lor. Câteodată senzaţiile fizice sunt dureroase pentru Thea. Walter se opreşte ca să o lase să se relaxeze şi reîncepe, ţinând-o în braţe, mângâind-o, încurajând-o. Şi când se culcă din nou, Thea închide ochii,

ca să nu mai vadă miile de lumi din jurul ei, şi încearcă să se concentreze numai asupra lui, asupra trupului care face dragoste cu ea, care o doreşte, asupra acestui bărbat căruia i-a promis restul vieţii ei. Pentru că dacă ar deschide ochii, să-l vadă pe Walter făcând asta, ar fi aproape prea mult. Nu va uita niciodată această primă dată, dar sunt momente când Walter se mişcă deasupra ei şi când Thea crede că totul e în imaginaţia ei, că nu a venit niciodată la teatru, că n-a găsit păpuşa, şi nici nu s-a încuiat cu el în cameră.

Când Walter se retrage din ea cu un strigăt ciudat, şuierător, ca un amestec de suferinţă şi plăcere, şi se revarsă peste rochia Rebeccăi şi înainte ca Thea să protesteze şi să spună că trebuie să aducă nişte apă, – căci ce se vor face dacă Rebecca vede rochia aşa! –, Walter începe să o acopere cu sărutări între picioare. De îndată Thea uită de petele de pe rochie, iar senzaţia dată de ce face el creşte, se acumulează în ea până când şi ea scoate un strigăt, un geamăt de uimire că se poate întâmpla din nou, chiar mai bine, că un miracol poate să se petreacă repetat.

După aceea stau culcaţi pe cearşafuri şi privesc la tavanul înalt.

— Soţii şi soţiile fac asta în fiecare zi? întreabă ea.

Walter râde, încheindu-se la pantaloni. Ea îşi închipuie că şi-ar putea petrece tot restul vieţii găsind moduri de a-l face să râdă, să fie fata cea hazlie, nu ieşită dintr-un ou, ci dintr-un secret, din adâncurile oraşului banilor.

— Absolut în fiecare zi, spune el.

Apucă o cârpă umedă şi începe să cureţe rochia Rebeccăi.

Thea se întoarce pe o parte ca să-l vadă mai bine. Se simte ca o femeie stăpână pe destinul ei.

— O să locuim împreună la tine?

Walter face o grimasă şi continuă să cureţe pata.

— Deocamdată nu. Ştii că nu se poate, nu-i aşa?

Thea se gândeşte la familia ei. Cum o să le spună că şi-a găsit un soţ singură, fără ajutorul lor?

— Sigur că ştiu. Dar mă gândesc la viitorul nostru. Poate ar trebui să găsim altă locuinţă? Una nouă pentru noi amândoi?

Walter se apleacă şi o sărută uşor pe buze.

— Putem să facem tot ce vrei.

Thea se ridică pe jumătate şi începe să se îmbrace.

— Fabritius o să se întrebe ce e cu pata asta.

— Nu-ţi face griji cu Fabritius. O s-o usuc lângă cămin şi n-o să ştie niciodată.

— Suntem o pereche de amăgitori, spune ea, râzând.

Încearcă să nu-şi amintească cu câtă grijă călcase Cornelia rochia pentru a-i fi înapoiată Rebeccăi.

— Minciuni nevinovate, spune Walter. Care nu fac rău nimănui.

— Vreau să-ţi arăt ceva, spune Thea şi se ridică în picioare ca să se scotocească în buzunar.

Scoate păpuşa aidoma iubitului şi se aşteaptă ca el să zâmbească complice. *Ai găsit-o!* va spune. *Ai înţeles şi ai venit*.

Dar Walter nu zâmbeşte. Ba chiar se uită la păpuşă cu groază.

— Ce-i asta? spune el. Ce trebuie să cred, că sunt eu?

— Sigur că da. Walter, nu mă mai tachina. Că doar tu ai făcut-o pentru mine.

Dar Walter se dă câţiva paşi înapoi, şi Thea începe să se simtă stingherită.

— Nu ai făcut-o tu?

— De unde o ai? întreabă el.

— Era pe pragul uşii azi-dimineaţă. Într-un pachet cu numele meu pe el.

— Chiar crezi că aş face o imagine a mea şi aş pune-o pe pragul uşii tale?

Thea se bâlbâie.

— N... nu ştiu. Am crezut că e un dar de la tine. Că era un mesaj că vrei să vin să te văd.

— Un dar?

Walter pare fascinat la vederea păpuşii aidoma lui. Se apropie cu grijă de miniatura din palma Theei. Ridică braţul care ţine paleta goală.

— Nu aş trimite niciodată aşa ceva. Şi în orice caz nu aş avea o paletă goală. A mea e mereu plină de culori.

Thea încearcă să-l atragă înapoi către afecţiune şi intimitate.

— Sigur că e. Însă este o păpuşă foarte frumoasă, chiar dacă a făcut-o altcineva, nu tu.

Walter se uită din nou ţintă la păpuşă.

— Nu-mi place, spune el, iar ochii îi fug către uşă. Ne supraveghează cineva? Cine a făcut-o? Aruncă miniatura pe cearşaf şi se ridică repezit să-şi tragă cizmele şi jacheta. Arată agitat şi mai tânăr decât cei douăzeci şi cinci de ani ai lui. Ai spus cuiva despre noi?

— Sigur că nu.

— Nu ţi-a scăpat nimic la balul Sarragonilor? Poate ai băut vin aseară şi te-ai lăudat cu iubitul tău de la teatru?

— *Nu*, Walter. Şi chiar dacă aş vorbi despre tine, oare e ceva atât de rău? Suntem logodiţi acum. O să ne căsătorim.

Când Walter nu răspunde şi pentru că pare atât de agitat, Thea se hotărăşte să mintă.

— Eu am făcut-o, spune.

El o priveşte cu privirea.

— Ce?

— Mărturisesc, eu am făcut-o. Thea se simte dezbrăcată fără toate hainele ei. Îşi doreşte să se strecoare în spatele peisajelor pictate şi să-şi pună la loc rochia în care a venit îmbrăcată. E doar o glumă nereuşită, spune ea. Nu înseamnă nimic.

— Tu ai făcut-o? întreabă Walter. Cu adevărat?

— Am crezut că o să-ți placă.

Din direcția uşii se aud paşi, un zgomot, apoi se lasă tăcerea.

— Nu-mi place, spune Walter încet.

— Îmi pare rău, răspunde Thea.

E mirată că este atât de agitat şi tulburată că îi displace atât de mult. Simte că i se face frig.

— Bine, spune el. Te cred. Dar acum trebuie să pictez plaja.

Se apropie unul de altul, ochi în ochi, un fel de soț şi soție, dar fără certificat de căsătorie sau inel, în această cameră a imaginației. Dar când se sărută şi se țin strâns în brațe Thea se simte puțin mai bine. Presupune că aşa se întâmplă mereu cu îndrăgostiții. Neînțelegerile fac împăcarea mai plăcută.

— Mă bucur că am făcut ce am făcut, şopteşte ea.

— Şi eu, spune Walter, sărutând-o pe frunte. Şi ne vedem curând. Cină plăcută miercurea viitoare. Gândeşte-te la mine.

— Mă gândesc mereu la tine.

Walter arată cu degetul miniatura care încă zace aruncată pe cearşaf.

— Atunci poate îți ține el de urât.

*

Thea pleacă de la teatru simțind că se află în posesia unui secret atotputernic. Ceva s-a schimbat în viața ei şi vrea să protejeze acest lucru. Se bucură că nu s-a văzut cu Rebecca Bosman, de teamă că ar fi trebuit să explice pata umedă de pe rochia aurie. Alege drumul mai lung către casă, să fie singură cu gândurile ei şi să se adune, pentru ca nimeni din familia ei să nu bănuiască ce a făcut.

Oraşul este în plină activitate acum. Toate obloanele au fost înlăturate din faţa vitrinelor prăvăliilor, iar vânzătorii îşi aranjează mărfurile. Amsterdamul se mândreşte cu curăţenia, iar mătura şi cârpele de praf demonstrează moralitatea superioară a cuiva, ori măcar bunele sale intenţii.

Thea se plimbă fără ţel pe lângă pragurile imaculate, geamurile sclipind de curăţenie, aleile măturate de orice impuritate. *Aici nu avem păcate!* spun casele şi străzile. Se opreşte în faţa prăvăliei unui pălărier, cu ochii pironiţi la sulurile de mătase şi bumbac, la aţele vopsite în culoarea roibei, şofranului sau abanosului aranjate pe scânduri vopsite în alb, ca să scoată mai bine în evidenţă culoarea. Un negustor de brânzeturi îşi pune cu grijă în vitrină roţile de Gouda maturată, ca nişte sori gigantici. Le reaşază cu un surâs, de parcă i-ar invita pe trecători să joace un joc ale cărui reguli sunt înţelese numai de el.

Oare *nici unul* din ei nu e în stare să-şi dea seama ce a făcut? Oare nu pot să-i vadă lumina din privire? Negustorul de brânzeturi se uită la ea şi tresare, cu ochii mari şi obrajii roşii. Pentru Thea, văzându-l prin geam, e greu de zis dacă a tresărit aşa pentru că se concentra pe ceea ce făcea, iar ea a apărut în faţa lui dintr-odată, sau pentru că n-a mai văzut niciodată pe cineva care să arate ca ea. Ce arată şocul lui de fapt, curiozitate inofensivă, suspiciune, teamă?

Fii pe pace, că nu-ţi fur brânza, se gândeşte Thea şi se întoarce repede cu spatele, căci nu vrea să fie studiată, nu doreşte să lase gândurile ei despre atelierul de pictură să fie transformate în preocupare.

Servitoarele trec pe lângă ea grăbite, înfăşurate în fulare, cu coşurile de răchită goale pe braţ, mergând către piaţă ca să cumpere cei mai proaspeţi calcani şi merlani, abia pescuiţi din marea îngheţată, sau cea mai rotofeie sfeclă, pe care apoi stăpânii lor trândavi să le rumege şi să-şi arate

nemulțumirea față de ele. Thea continuă să cutreiere, căzută pe gânduri.

Crezuse că după un act atât de intim, o dovadă atât de mare de încredere, se va simți uşoară şi fericită. A făcut dragoste cu Walter, nu mai este virgină. Unii ar spune că e un scandal, dar în cazul ei e vorba de o adevărată logodnă. Dar ce trebuia să fie o dimineață plină de iubire, totodată o regăsire şi un nou început, a deviat în mod ciudat, iar păpuşa e de vină pentru asta. Canalele care duc spre Herengracht, de obicei atât de familiare, par străine. Sub gheață apa îți lasă impresia că e mai adâncă. Chiar şi fațadele caselor par mai puțin ospitaliere, cu ferestrele lor uriaşe şi goale. Thea simte miniatura lui Walter îngropată adânc în buzunar şi când porneşte spre casă nu se poate abține să nu privească peste umăr, examinând toate fețele locuitorilor din jur, căutând dovada privirilor nefireşti şi ostile.

E pur şi simplu *imposibil* ca cineva să ştie despre ea şi Walter sau să-i țină sub observație. Thea nu poate spune care e adevărul. Dar acum se gândeşte să arunce păpuşa pe gheață. L-a rănit şi l-a ofensat pe iubitul ei, şi nu poate să-şi dea seama în ce scop a fost lăsată pe pragul uşii ei. Probabil e adevărat că nu el a făcut-o. După cum spune şi Walter, e un artist al tuturor culorilor. Nu doar al unei pensule înmuiate în roşu.

Au vorbit despre cum ar fi să locuiască împreună, s-au văzut complet goi. Dar acum Walter s-a întors la munca lui, la pictarea decorurilor, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Thea simte o durere în vintre, iar inima ei parcă ar fi înfundată cu un dop. Ştie că-l iubeşte pe Walter. Şi este sigură că el o iubeşte. Vrea să se însoare cu ea – o certitudine minunată! –, iar mătuşa Nella are dreptate măcar în această privință: căsătoria înseamnă totul în Amsterdam. Logodna lor este o dovadă nu doar a dorinței lui

Walter față de Thea, dar şi a *încrederii* lui în ea, a intenției lui de a face public viitorul lor comun. Dar Thea vrea ca timpul să se oprească puțin, să se poată strecura înăuntrul lui ca un iepure în vizuină, să se gândească la tot ce s-a întâmplat în dimineața asta.

Pipăie în buzunar iubitul ei în miniatură şi simte o putere în forma lui micuță. Dar cine poate să spună că este numai pentru că îl iubeşte atât de mult pe bărbatul real şi că îşi pune tot sufletul în copia lui? Până la urmă nu este decât o păpuşă. Şi totuşi simte că nu poate să o arunce, cel puțin nu încă, indiferent de unde a apărut. O să-l pună pe acest Walter în micuța cutie încuiată pe care o ține sub pat, şi a cărei cheie o poartă mereu la gât. Îl va proteja de mătuşa ei, de tatăl ei şi de Cornelia, până va veni momentul potrivit.

Când ajunge în fața uşii de la intrare, Thea respiră adânc, pentru a înghiți această zi fără seamăn, pentru a limpezi urmele secretelor corpului de pe fața ei. Dar când intră în holul de la intrare, un gând o bântuie. Dacă nu *ea* a făcut miniatura, dar nici Walter, atunci cine din oraşul acesta plin de secrete?

IX

Cina va începe cu frigănele cu ou garnisite cu fenicul şi mărar crescute în seră, ceva în plus, din afara sezonului. Apoi găinuşă învelită în costiță afumată cu nucşoară, şofran şi sos de vin alb. Găinuşa va fi urmată de carnea de căprioară, la rândul ei acompaniată de claponi reci cu sos de lămâie. Batalionul de ingrediente va fi cumpărat cu mai

mulți guldeni pe care nu-şi permit să-i cheltuiască, dar Jacob van Loos trebuie să înțeleagă bine că familia Brandt ştie să primească oaspeți, iar talentul Corneliei este cheia acestui lucru.

— Şi m-am gândit, spune Cornelia, pregătindu-se să meargă la piața de legume cu o zi înainte de vizita lui Jacob, spăsită (datorită cheltuielii) şi îndreptățită (datorită cauzei), să fac şi nişte varză de Savoia în stil spaniol.

— Vine cu o garnitură de mătănii murate? întreabă Nella, dar Cornelia rămâne impasibilă. Când vrea să gătească ceva, orice zeflemea e irelevantă.

Faimoasele fursecuri cu scorțişoară de la Hanna şi Arnaud Maakvrede (*din partea casei*, dar numai să nu ştie Arnaud) vor trona în mijlocul mesei. Otto a fost la un negustor de vinuri pe care l-a cunoscut pe când încă lucra la VOC şi a arvunit trei butoiaşe de Bordeaux care trebuiau să ajungă în Suedia. Au căutat prin casă cele mai bune scaune sculptate şi au înlăturat cearşaful care acoperea divanul. Au atârnat tablourile rămase pe pereții salonului, iar pe podele au aşternut cel mai frumos covor. Otto a cărat în casă lemn de foc. Nella a bătut pernele. De dimineața până în seara zilei cu cina, Cornelia a stat în bucătărie luptându-se cu claponii.

În ce o priveşte pe Thea, singura ei îndeletnicire a fost să exerseze la lăută şi să îmbrace cea mai bună rochie, cusută când avea cincisprezece ani, dintr-un damasc de culoare rubinie, de care se plânge acum că are mânecile prea scurte. Cu toate acestea tinerețea şi frumusețea sunt mai puternice. Odată ce Cornelia merge la etaj să aranjeze buclele Theei în două cozi împletite, voluminoase, împodobindu-le la capete cu panglici negre, îi ia Theei mai puțin de zece minute să se îmbrace. Iar acum, în holul slab luminat, cu Jacob la zece minute distanță, se întoarce pe jumătate către mătuşa ei şi arată ca o viziune în roşu, cu cerceii ei cu perle sclipind prin

penumbre. E adevărat, încheieturile mâinilor sunt puțin expuse, dar Thea stă atât de sigură de ea, asemeni unei curtezane venețiene pozând pentru un portret. Nella simte un amestec de admirație şi iritare, iar pe sub ele trece un curent de teamă. Fata asta îi scapă din mână.

— O să-ți amințeşti piesele tale la lăută? întreabă.

— Piesele mele la lăută?

Nella îşi înăbuşă un oftat. De când au fost la balul Sarragonilor, de fiecare dată când o întreabă pe nepoata ei la ce se gândeşte, ce muzică aude în cap în loc de notele din fața ei, Thea susține că nu se gândeşte la nimic. E o minciună evidentă. Adesea Nella o surprinde pe Thea uitându-se în gol, cu un surâs visător pe care îl alungă de pe față de îndată ce-şi dă seama că este observată. Nu abordează subiectul ambuscadei plănuite de Clara Sarragon, lucru care o surprinde pe Nella, care se aşteptase să fie mânioasă, din cauza modului în care evoluase seara balului. Dar răspunsurile Theei la orice întrebare care i se pune sunt difuze, iar Nella ştie că nu mai are acces la poveştile de dincolo de ochii şi buzele ei, nici măcar nu poate să le ghicească.

Iar cu alte ocazii, din seara balului încoace, Thea a fost obraznică, încrezută, însuflețită peste poate, de parcă se crede mai bună decât mătuşa ei. E greu să-ți dai seama ce versiune primeşti. De fiecare dată când Nella încearcă să aibă o conversație cu ea, tentativa eşuează. A uitat cum să vorbească cu această tânără misterioasă sau poate nu a învățat încă noi moduri de a vorbi cu ea. A dispărut copila căreia Nella i-a citit odinioară şi pe care a învățat-o să citească, a cărei mână a ținut-o la toate *kermisse*[6]-le de primăvară şi iarnă, când se uita la fetele cu flori şi la

---

6 Festival (în neerlandeză, în orig.).

patinatori, iar cu cealaltă mână punea între degetele ei dolofane nuci caramelizate.

— Thea, spune, încercând să fie blândă. Seara asta este importantă.

— Pentru cine este importantă? De ce te agăți de bărbatul ăsta, chiar dacă eu sunt cea care voi fi luată şi dusă departe?

Nella şovăie.

— E doar o cină. O cină introductivă.

— Dar ai spus că e importantă.

— Da, pentru că...

— Poate că este o brută de om. Poate mă bate sau mă ține nemâncată.

— Nu e genul acela de bărbat, spune Nella şi ridică vocea, în ciuda celor mai bune intenții.

— De unde ştii?

— M-a aşezat pe un scaun, spune Nella, simțindu-se ridicolă. Oare asta nu sugerează bunătate?

Thea nu poate să creadă.

— M-ai mărita cu primul bărbat care te aşază pe un scaun?

Nella trage adânc aer în piept.

— *Dacă* într-o zi te-ai mărita cu un bărbat care – Doamne fereşte – ți-ar face vreun rău, Thea, atunci ai veni înapoi acasă, la noi, am sta la lumina unei lumânări de seu, am mânca un hering prăpădit şi ți-am plânge de milă. Ai dreptul să divorțezi, de bună seamă, dar îți sugerez să încerci să te măriți mai întâi. Familia asta rămâne fără bani în curând, iar tu te poți salva.

— Eşti aşa de severă, spune Thea, dându-i lacrimile.

Nella îşi alungă mânia.

— Sunt severă pentru că eşti încăpățânată. Vrei libertate, ştiu. Şi eu am fost la fel...

— Nu ai fost niciodată ca mine.

— Crede-mă când îți spun că o căsătorie ar putea fi calea ta către libertate.

— Dar tu nu te-ai mai măritat niciodată.

Nu. Pentru că erai tu aici, vrea să-i spună Nella, dar își muşcă limba.

Thea își ridică bărbia: iat-o, partea ei năvalnică.

— Din câte văd, ştii foarte puține lucruri despre bărbați, declară nepoata ei.

Amândouă ştiu că întrec măsura, dar Jacob probabil e aproape, şi Nella nu se lasă învinsă.

— M-am bucurat de o altfel de libertate, spune ea tensionată. Şi apoi n-am întâlnit pe nimeni care să se apropie de ce voiam.

— Dacă tu n-ai întâlnit pe nimeni, de ce eşti aşa pornită să mă vinzi imediat?

— Să devii soție e singura ta opțiune, spune Nella tăios, iar ochii Theei strălucesc triumfători că a reuşit să o mânie pe mătuşa ei. Sau vrei să o întrebi pe Hanna Maakvrede dacă te ia calfă la brutărie? Nu te-am crescut ca să faci forme din turtă dulce.

— Bărbatul care vine aici în seara asta nu va fi calea mea către libertate. Nu am nevoie de măritiş sau de banii lui.

— Aş spune că ai nevoie. Ai o viață lungă în față, Thea, dea Domnul, iar dacă Jacob van Loos e gata să-şi împartă averea...

— Vrei să spui dacă e gata să ignore culoarea tenului meu.

— Nu asta am spus.

Thea râde.

— Stai să vezi.

— Ce vrei să spui?

— Nimic, zice Thea, şi chipul ei se zăvoreşte din nou.

*

Jacob soseşte cu o barcă frumoasă, lungă şi joasă, pictată în negru cu accente surprinzătoare, galbene ca piciorul-cocoşului, şi care sclipeşte în lumina holului. Nella şi Otto aşteaptă, cu Thea alături de ei. Inima Nellei bate puternic. Îşi lasă greutatea de pe un picior pe altul, dar Otto şi Thea stau drepți ca statuile, refuzând să-şi trădeze gândurile.

La intrarea în casă oaspetele îi dă pălăria Corneliei fără să se uite la ea.

— *Seigneur* Brandt, spune, făcând o plecăciune adâncă. *Madame* Brandt. Thea.

— *Seigneur* Van Loos, spune Nella. Bine ați venit.

Reverențe, plecăciuni şi momente de nervozitate se succedă. Cornelia, strângând puțin borul pălăriei lui, închide uşa în fața aerului rece de afară, şi în hol lumina aurie parcă se intensifică. Toate lumânările de ceară pe care le-au putut găsi sunt aprinse.

Jacob este impresionat de casă, Nella îşi dă seama. Poate că nu mai este la fel de trupeşă precum odinioară, dar structura e puternică. Jacob îşi dă capul pe spate ca să admire pictura *trompe l'œil* de pe tavan. Priveşte țintă la picturile *grisaille* de pe pereți cu aceeaşi intensitate cu care o privise pe Thea în anticamera Clarei Sarragon. Bagă mâna în buzunarul jachetei, scoate o pipă de ceramică lungă şi spune:

— Dacă nu aveți nimic împotrivă?

— Sigur că nu, spune Nella. Aveți timp pentru o pipă înainte de masă.

— Mulțumesc. Jacob se scotoceşte în buzunar din nou. Şi aproape că am uitat: Jupâniță Thea, ți-am adus un dar.

Scoate un volum subțire, împachetat în hârtie groasă. Thea face câțiva paşi şi ia pachetul din mâna lui. Se uită țintă la el fără să se clintească. Cornelia o priveşte din

umbră, iar Nella şi-ar dori ca ea să-şi facă de lucru pe altundeva.

— Nu vrei să vezi ce este? întreabă Nella.

Thea schimbă o privire cu tatăl ei, deschide cartea şi stă o clipă, citind titlul. Nella vede cum maxilarul Theei se încordează aproape imperceptibil şi gâtul i se contractă. O îndeamnă în gând pe nepoata ei: *Uită-te la el. Mulţumeşte-i. Vorbeşte!*

— *Critica reprezentaţiilor teatrale* de Voetius, citeşte Thea aproape în şoaptă, fără să ridice ochii de pe pagină.

Nella e sigură că aude un ţâţâit din umbră, dar Jacob nu pare să observe nimic.

— Personal nu am citit-o, spune Jacob. Nu am timp pentru lectură. Dar m-am gândit că poate te-ar interesa.

Îşi scoate jacheta şi Cornelia vine s-o ia, şi dispare cu ea în întuneric ca s-o atârne în cuier, alături de pălărie. Se dovedeşte că Jacob poartă o vestă scumpă, pantaloni strâmţi negri şi o pereche extraordinară de pantofi. Arată incredibil de moi şi nepotriviţi pentru piatra cubică de pe străzile din Amsterdam.

Thea se uită întâi la pantofi, apoi îşi ridică privirea, oprindu-se pentru o clipă pe faţa lui.

— Mulţumesc, *seigneur*, spune politicoasă. Sunt sigură că voi afla foarte multe din aceste pagini.

— Sunt convins.

— Intraţi, intervine Nella. Să mergem în salon.

*

Salonul străluceşte în lumina focului din cămin, iar Nella ştie foarte bine: casa lor arată minunat, chiar dacă nu au servitori ascunşi în umbră sau fete în casă trebăluind grăbite. Nu e prea îngrijorată de lipsa personalului, căci adesea chiar şi familiile bogate ţin doar un grup restrâns de servitori. Marin spunea mereu că era stupid să umpli casa

de străini, fiind mai prudent şi plăcut lui Dumnezeu să întreţii o gospodărie mică. Dacă Nella menţionează vreodată asta, Cornelia ridică din sprâncene şi-şi arată mâinile muncite şi înroşite.

Dar nu întreţinem o gospodărie mică, nu-i aşa? se gândeşte Nella, zâmbind şi închizând uşa salonului. Întreţinem un mausoleu gigantic, cu numele morţilor plutind în aer.

— Pe onoarea mea, e una dintre cele mai frumoase case din oraş, spune Jacob. O comoară ascunsă.

Nella îi da coate Theei.

— Mulţumesc, *seigneur*, murmură Thea.

Pentru o persoană atât de dornică să-şi exprime opiniile, acum pare foarte tăcută şi sfioasă.

— Alte case sunt sufocate de aur şi catifea, marmură şi ivoriu pretutindeni. De parcă locuieşti într-o casetă de bijuterii, lipsită de aer, spune Jacob.

— Nu vă plac ornamentele? întreabă Nella, aşezându-se şi făcându-i semn să ia loc şi el.

— Ornamentul potrivit la locul potrivit este incomparabil, răspunde Jacob, aşezându-se lângă cămin de parcă ar face asta dintotdeauna.

Scoate apoi din buzunarul vestei o cutiuţă de fildeş şi începe să-şi umple pipa cu nişte fărâme întunecate de frunze. Nella presupune că este tutun.

— Dar dacă sunt prea multe ornamente, continuă el, le agăţ cu mâneca şi se fac ţăndări pe podea. Aici însă se pune în evidenţă frumuseţea lucrurilor esenţiale, atât de plăcută lui Dumnezeu. Aveţi petreceri adesea?

— Nu multe, *seigneur*, spune ea.

Otto îi aruncă o privire din spatele lui Jacob.

— Am locuit mulţi ani fericiţi în această casă, continuă ea cu un zâmbet încordat.

În salon, în holul de la intrare şi-n sufragerie pot să mențină aparențele, să disimuleze inteligent pustietatea casei, impresia de abandon prezentă în toate odăile. Dar dacă îşi dă seama cât de disperată este situația lor?

— *Seigneur* Brandt, spune Jacob, întorcându-se către Otto. Nu cred că v-am văzut la balul Sarragonilor.

— Am fost acolo, spune Otto. Dar nu pentru mult timp.

— Nu este genul de amuzament pe care îl preferați?

Otto zâmbeşte subțire.

— Prefer adunările mai restrânse, cu prieteni adevărați. Sunteți avocat, mi s-a spus?

— Da, reprezint interesele familiei mele în oraş. Contracte noi, oportunități comerciale şi altele asemenea.

— Şi familia v-a lăsat toate acestea în seamă? Sunteți încă tânăr.

— Tatăl meu a murit acum zece ani, a trebuit să mă maturizez repede. Mama s-a întors la Leiden şi mi-a încredințat afacerile din Amsterdam.

— Un fiu devotat, spune Otto.

— Va trebui să o întrebați pe mama, zâmbeşte Jacob, şi ia un beţişor de pe polița de deasupra căminului ca să-şi aprindă pipa.

Toți îl privesc cum trage fumul din pipă. Apoi îl scoate pe nări, iar camera se umple de o aromă lemnoasă, cu note de lămâie.

— Experimentez cu citrice şi fenicul, spune el, reaşezându-se. Îmi cumpăr tutunul de la un negustor din Virginia.

— Ați fost în Virginia? întreabă Otto.

Jacob scutură din cap în semn că nu.

— Nu am fost niciodată în afara Europei.

— Înțeleg.

— Şi dumneavoastră, *seigneur* Brandt, sunteți liber să vă petreceți timpul cum doriți, sau aveți o profesie?

Otto se uită în ochii Nellei. Pregătit să mintă, priveşte la flăcările din cămin.

— Controlez livrările în depozitele VOC. Mă ocup de distribuție.

Jacob încuviințează şi pufăie din pipă. Nu observă disconfortul lui Otto.

— Cu volumul pe care îl avem, trebuie să fie o slujbă foarte solicitantă.

Otto îi toarnă lui Jacob un pahar de Bordeaux şi se aşază.

— Aşa este.

— Thea, spune Nella, poate înainte de a ne aşeza la masă putem asculta o pavană?

Înainte ca Thea să răspundă, dinspre uşa de la intrare se aude un ciocănit puternic. Toți se întorc, iar Thea porneşte spre uşa salonului, evident dornică să evadeze în hol.

Nella o opreşte.

— Cornelia o să deschidă, spune, uitându-se drept la Thea. Rămâi şi cântă-ne ceva.

Thea face o grimasă şi se apropie de cutia lăutei. Nella se forțează să rămână aşezată, în loc să sară şi să deschidă uşa. Nu intra în planurile ei să aibă alt oaspete în această seară, iar Nella îşi doreşte să audă conversația înfundată din hol, în timp ce aerul rece pătrunde pe sub uşa salonului, peste interpretarea fără tragere de inimă a Theei. Nella pe jumătate speră şi pe jumătate se roagă să fie miniaturista. După reapariția bebeluşului din pod şi prezența stranie de la bal, probabil că acum este momentul. Cu siguranță miniaturista va lăsa ceva în pragul uşii, la fel ca în urmă cu mulți ani.

Uşa salonului se deschide. Otto se ridică în picioare. Inima Nellei bate puternic.

— Caspar Witsen! strigă el, jovial. Intră, intră!

Nella nu ştie ce să creadă, privindu-l pe botanistul Clarei Sarragon. Caspar Witsen, cu părul lui răvăşit, şi fularul de lână ros în jurul gâtului, şi cu geanta ponosită purtată de-a curmezişul stă în pragul salonului. În mod neaşteptat ţine în mâini cu grijă un ananas. Thea nu mai cântă la lăută şi se uită la noul-venit cu o expresie de amuzament abia disimulată.

— Intraţi odată, domnule Witsen, îl mustră Cornelia. Să nu lăsăm tot frigul să pătrundă.

Caspar Witsen păşeşte pe covor şi Cornelia dispare în spatele uşii, la adăpostul bucătăriei ei, după ce îi aruncă o privire disperată Nellei. Nou-venitul priveşte în jur, iar expresia lui iniţială de încântare se transformă în nesiguranţă. Focul continuă să trosnească în cămin, iar Nella rămâne fără cuvinte pentru o clipă. Din nou se întreabă ce caută acest om aici, cu degetele lui subţiri, murdare, cu aerul lui intens, cu fructul ţepos ca o creatură ciudată salvată de ger.

Se uită la Jacob, care pufăie din pipă lângă foc şi arată detaşat şi uşor amuzat. Probabil crede că ne petrecem serile ca la tavernă, se gândeşte ea. Cu uşile deschise, să intre oricine.

Otto îi ocoleşte privirea, iar Nella simte cum confuzia i se transformă în mânie. *Ştia* cât de importantă e seara asta. Că prezenţa unui om ca Jacob poate fi foarte importantă pentru ei, totuşi iată-l pe omul cu ananasul, care n-a văzut un pieptene de la Sfinţii Arhangheli încoace, iar Otto îl primeşte cu braţele deschise.

— Foarte amabil să mă invitaţi, spune Caspar.

Nella simte că-i ard obrajii. L-a invitat *la masă*? După toate pregătirile pe care ea şi Cornelia le-au făcut pentru cină, toate orele petrecute să deretice casa, să o facă lună, să aibă grijă de rochii, de păr, în timp ce Otto n-a făcut altceva decât să sporovăiască cu negustorul de vinuri, iar

Thea să piardă vremea în camera ei? O să fie mâncare destulă şi pentru el, Cornelia găteşte oricum prea mult, dar nu despre asta e vorba. Problema este că Otto a sabotat seara asta în mod intenționat. Încearcă să se liniştească, pentru ca Jacob să nu o vadă tulburată.

Caspar se întoarce către Nella.

— *Madame*, spune oferindu-i ananasul, o ofrandă drept mulțumire.

— Mulțumesc, domnule Witsen.

Nella îşi controlează expresia în timp ce apreciază greutatea fructului.

— Ați mai ținut vreodată un ananas?

— Mărturisesc că nu. E mai greu decât credeam. Priveşte în sus către Caspar. Puțin cam aspru la atingere.

El zâmbeşte. Nella se uită la dar, tentată să-l arunce în flăcări, să vadă ce s-ar întâmpla. Se forțează să pară calmă şi îngăduitoare cu grădinarul excentric, asemeni Clarei Sarragon. Dacă Clara Sarragon poate să aibă un om cu ananas la petrecerea ei, atunci poate şi Nella Brandt. Merge la cămin şi pune fructul cu grijă pe poliță, iar grupul îl contemplă împreună.

— Ce formă curioasă are, spune Jacob.

— O formă frumoasă, zice Caspar.

— Arată pe jumătate ca ceva din junglă, spune Jacob. Şi pe jumătate ca ceva făcut pentru băieți, să se joace prin iarbă.

— L-am cunoscut pe domnul Witsen la balul Clarei, îi explică Nella lui Jacob.

— Se pare că seara a fost un adevărat tezaur de domni, răspunde Jacob.

Thea pare să tuşească, cu mâna la gură, în timp ce lăuta zace abandonată. Otto soarbe o gură de vin, şi dispoziția Nellei se strică şi mai tare. *O singură seară*, se gândeşte. *Tot ce am cerut a fost o cină normală*.

Caspar cotrobăie în geantă şi scoate un borcan.

— V-am mai adus şi asta, spune. Gemul pe care l-aţi gustat. Dar poate nu-l doriţi?

— Sigur că-l dorim, spune Otto şi ia borcanul din mâna lui Caspar. Mi-a făcut mare plăcere să-l gust. Îl pune pe poliţă lângă ananas. Acum, că suntem toţi aici, spune el, întorcându-se zâmbind către Nella, cred că e timpul să ne aşezăm la masă.

*

Masa este o mare de damasc alb pe care sclipesc ultimele piese de cristal rămase de la Johannes. Nella se retrage în carapacea ei, în timp ce bărbaţii discută despre comerţ, ananaşi, despre englezi şi francezi. Otto stă în capul mesei cu Thea la stânga lui, şi cu Jacob la dreapta. Nella şi Caspar sunt ceva mai departe. Se uită la tabloul din spatele lui Jacob, ultimul dintre preferatele lui Marin, o corabie naufragiată de Bakhuizen[7]. Mai că aude scârţâitul catargului, vuietul vântului tropical, strigătele marinarilor care se îneacă, din care se mai văd numai braţele printre valurile înspumate. Dintotdeauna i-a displăcut. Numai Marin putea să cumpere un tablou cu un naufragiu, se gândeşte, iar apoi să-l atârne în sufragerie chiar deasupra capetelor noastre. Un avertisment despre primejdia dorinţei excesive într-o odaie destinată plăcerii.

În scurt timp frigănelele au dispărut, ca şi găinuşa şi carnea de căprioară. Claponii au fost devoraţi, iar resturile au rămas împrăştiate pe farfurii ca alicele, iar stropi mici de Bordeaux roşu ca sângele pătau damascul feţei de masă. Aşezată lângă mătuşa ei, Thea se preface docilă, dar Nella

[7] Ludolf Bakhuizen (1630–1708) – pictor şi gravor neerlandez.

vede o flacără arzând în ea. Se uită țintă la paharul ei, de parcă restul de vin este un ocean de nepătruns.

N-am fost niciodată aşa la vârsta ei, se gândeşte Nella. Am făcut ce mi s-a spus. Oare chiar crede că am aranjat lucrurile astea ca să mă amuz? Nu vede că mai degrabă aş vrea să fiu jos cu Cornelia şi Lucas, la gura sobei? Fata se poartă de parcă ne face o favoare. Nu o interesează nimic altceva decât propria persoană, nu ştie că anii se vor năpusti asupra ei ca o pisică şireată care pândeşte de după colț.

Nella strânge pumnii în poală şi-şi spune să fie calmă şi generoasă: *Aminteşte-ți împrejurările în care s-a născut. Nu e un copil rău, e doar plictisită şi n-are nici o idee despre cum stau lucrurile pe lumea asta*.

— O seră încălzită pentru ananasul perfect e visul meu, spune Caspar, iar ochii lui Otto strălucesc în timp ce urmăreşte cum botanistul mişcă solnița şi ulciorul de apă, pe care le foloseşte pentru un soi de demonstrație.

— Deja există unele destul de bune pe terenuri private. Clara Sarragon şi soțul ei au una. Şi mai sunt cele de la Leeuwenhorst şi Sorgvliet. Clingendael şi Vijverhof, desigur.

Otto zâmbeşte.

— Petronella îmi zice mereu că la țară nu ai ce face. Poate că nu e aşa.

Nu eu am spus asta, ci Marin, şi-ar dori să spună Nella. Dar ultimul lucru pe care vrea să-l facă acum este să o amintească pe mama Theei.

Caspar pare surprins. Îşi aținteşte privirea asupra mesei.

— Cunoaşteți viața la țară, *madame*?

— Am cunoscut-o cândva.

Otto şi Thea se întorc către ea de parcă se aşteaptă ca ea să apere nostalgia copilăriei la țară.

— Dar la Assendelft timpul meu trecea culegând mere, spune ea. Nu ştiam nimic despre aceste lucruri. Nu erau pentru noi.

Jacob îşi împinge buza de jos în afară.

— Dar lumea merge înainte.

Nella se simte prizonieră în corsetul ei, cu mintea mergându-i în gol. Sufrageria străluceşte, dar pare o închisoare. Şi-a adunat părul prea strâns sub bonetă şi-i vine să şi-l smulgă din rădăcini. După toate pregătirile şi munca ei, acum nu vrea decât să tragă cu putere faţa de masă. Vrea să vadă ultimele piese de cristal ale lui Johannes, bolurile lui fine de Delft, furculiţele de argint cum se rostogolesc pe jos, cum sar sau se sparg pe podeaua imaculată. Vrea să fugă la etaj şi să-şi scoată agrafele. Să stingă lumânarea şi să se bage sub plapumă. Şi totuşi bărbaţii continuă să vorbească.

— Cred că ai dreptate, Van Loos, spune Caspar. Lumea merge înainte şi sunt atâtea de făcut! Ce i-ar fi de folos unui om e o seră pentru două sute de plante. Cu căldură iarna, zi şi noapte. În care se pot cultiva şi alte plante pe lângă ananas. Guava, mango, fructul pasiunii, banane.

— Gândeşte-te numai la gem. La fructele glasate. La romul aromat. Ar putea aduce o avere, spune Jacob.

— Dar ar mai fi nevoie, spune Caspar, ridicând solniţa, pe lângă teren, bineînţeles, de o relaţie la VOC şi WIC[8].

— De ce? întreabă Thea.

— Pentru că ambele companii au un mare avantaj în comparaţie cu aristocraţii amatori şi domeniile lor de la ţară, răspunde Caspar. Vorbeşte cu ea ca de la egal la egal, de parcă ar fi bărbat. Majoritatea seminţelor şi florilor intră în oraş folosind rutele lor comerciale. Au monopol asupra

[8] Compania Olandeză a Indiilor Occidentale.

mărfurilor care intră şi ies. Depinde de cei care stau acasă dacă înfloresc sau se usucă. Dar este foarte scump. De aceea aristocraţii se ocupă de asta. De aceea se ocupă Clara Sarragon.

— Şi cam cât *este* de scump? întreabă Otto.

— O, mii de guldeni, răspunde Caspar. Şi trebuie să întrecem modelele de oranjerie şi sistemele de încălzire care există deja. Trebuie să asigurăm o temperatură la sol şi-a aerului precum cea din Indii. Trebuie să descoperim ce abur funcţionează cel mai bine. Dacă scoarţa de stejar este cea care se menţine fierbinte mai mult timp şi face ca fructele să crească.

Nella nu are nici o idee despre aceste domenii bogate, aceste grădini, aceste planuri de a creşte fructe necunoscute. Despre această ambiţie. *Scoarţa de stejar* nu face parte din vocabularul ei. *De ce ai venit aici?* vrea să ţipe la Caspar. Ananasul şi mangoul au învins claponii Corneliei. Lui Otto îi place perturbarea introdusă de acest fanatic la cina cu un peţitor al fiicei lui, dar Nella nu renunţă. Iar Jacob pare să se simtă bine, în ciuda conversaţiei care s-a împotmolit în cultivarea şi polenizarea peste continente. Jacob scoate cutiuţa de fildeş din nou şi presară cu gesturi delicate tutunul în pipă. O să ne acopere cu nori de fum în timp ce mâncăm, se gândeşte Nella. Şi noi o să-i permitem.

Din disperarea de a avea subiecte de conversaţie spune:

— M-am întrebat adesea cum se păstrează uscat tutunul pe corăbii? Cum se procedează?

Nu i-a trecut niciodată prin cap aşa ceva, însă întrebarea îi iese pe gură manierată şi interesată. Ca femeie trebuie să pună întrebări astfel încât bărbaţii să-şi poată etala cunoştinţele. Thea îşi înăbuşă un căscat.

— Este un proces îndelungat şi complicat, răspunde Jacob, întinzând un beţişor către lumânare şi aprinzând

tutunul din pipă. Umezeală şi sare, soare, întuneric. Uneori devine imposibil.

Arată către tabloul din spatele lui cu naufragiul.

— Jupâniță Thea, dumneata *îți doreşti* să călătoreşti peste hotare?

Thea pare surprinsă, dar face o pauză şi pare să se gândească.

— Aş vrea să văd Parisul şi Londra, spune. Să merg la Drury Lane, să văd actrițele de acolo. Aş vrea să vizitez Opera din Paris.

Apoi taie o bucățică din ultima ei clătită, concentrată, cu ochii în farfurie, de parcă a dezvăluit fără voia ei ceva despre ea însăşi.

Paris, Londra, Drury Lane. Nu vorbeau niciodată despre locurile astea, totuşi par atât de familiare pentru Thea. Eu mă gândesc la naufragii şi la soțul meu mort, se minunează Nella, iar Thea visează la Paris?

— Ce-i rău cu Amsterdamul? întreabă Nella mai aspru decât intenționează.

Ceilalți se întorc către ea surprinşi. Ezită, privindu-l pe Jacob.

— Până la urmă în Amsterdam orice om poate să atingă excelența.

— Aveți dreptate, spune Jacob.

Caspar râde.

— Chiar credeți acest lucru?

— Aşa a fost pentru bărbatul meu, spune Nella, încercând să nu pară înțepată.

— *Madame* Brandt, spune Caspar, bătând darabana pe pulpe pe sub masă, în acest oraş un număr de numai cinci familii ocupă toate pozițiile influente. Se asigură că fiii şi nepoții lor moştenesc totul. Se însoară cu fiicele celorlalți. Cercul de aur al puterii rămâne impenetrabil şi perpetuu.

Jacob trage din pipă din nou, iar camera se umple cu mirosul de fum şi fenicul. Nella e la capătul răbdării.

— Ei bine, domnule Witsen, cine să ştie mai bine decât domnia ta, care lucrezi pentru Clara Sarragon? Poate îți face plăcere strălucirea cercului de aur?

Caspar râde.

— O, dar nu e adevărat.

Nella observă că trage cu ochiul la Otto.

— De ieri nu mai sunt angajatul ei.

— Poftim? întreabă, nereuşind să-şi disimuleze surpriza.

Clara Sarragon păruse atât de sigură de posesia ei.

— Da, *madame*, m-am eliberat.

— Eliberat? Pentru ce?

— *Seigneur* Van Loos, intervine Otto, luându-i-o înainte lui Caspar. Spuneți-ne, de cât timp aveți casa de pe Prinsengracht? Este una dintre cele noi şi frumoase?

Jacob soarbe din vin.

— De patru ani, atunci am cumpărat-o. Şi totuşi rămâne în continuare mare şi goală, nu locuiesc acolo decât eu şi doamna Lutgers, care are grijă de gospodărie.

Nella se simte uşurată auzind că nici Jacob n-are mulți slujitori.

— Dar aş vrea să umplu casa, continuă el. Să am o masă ca asta, cu multe chipuri în jurul ei, ca atunci când eram copil. Mâncare bună şi veselie. Sunt hotărât să-mi formez propriul meu arbore genealogic. Pedigriul meu, chiar dacă Witsen nu crede că ar conta prea mult.

Jacob zâmbeşte ca un amsterdamez onorific: îşi aduce visul la viață prin vorbe, îşi declară scopurile şi vorbind despre casa lui vorbeşte despre sine însuşi. Nella o vede pe Thea cum stă cu capul plecat, netezind faldurile rochiei rubinii, detaşată de ce se petrece în jur.

Caspar râde bonom la auzul înțepăturii, dar Nella se gândeşte la ramurile arborelui lui Jacob, crescând către

soare, cu frunzele umbrind acest pământ mişcător pe care îl vor lăsa în urmă. Pot să înceapă din nou cu un vlăstar. *Vor începe din nou*, îndemnate de visul lui Jacob. Jacob van Loos este un specimen rar şi trebuie păstrat. Sau mai bine, trebuie să-l facă să-şi dorească să stea.

— Să ne retragem în salon, spune ea.

I-au ajuns ananaşii, serele încălzite, aluziile la copilăria ei din Assendelft.

Nella aruncă încă o privire spre tabloul cu naufragiul. Marin ar vrea să mă lupt pentru fiica ei, chiar dacă fiicei ei îi displace acest lucru, se gândeşte. Se întoarce către oaspeți cu un zâmbet.

— Înainte de plecare poate domnii ar vrea să audă un cântec la lăută?

— Excelent, spune Jacob. Iubesc lăuta.

X

În noaptea aceea Nella se visează la Assendelft.

Casa copilăriei nu dă semne că ar fi locuită, iar ea stă în fața locuinței cu două etaje largi, cu cărămida roşie care iese în evidență pe fondul cerului alb, iar vântul mai că-i smulge boneta. Copacii bătrâni de lângă casa tatălui sunt ca nişte sentinele veştejite, iar livezile care odinioară rodeau cireşe şi mere sunt ca o armată ce-a renunțat să mai lupte. Mormintele familiei sunt în livada de meri: Geert Oortman, tatăl ei; Petronella, mama ei. Arabella şi Carel, sora şi fratele ei. Toți au murit, la fel ca în realitate, dar le întoarce spatele şi merge pe lângă casă, oprindu-se lângă lac.

Întinderea apei este mare şi tulbure la suprafaţă, dar şi în adâncuri. Raţele leşeşti nu mai sunt, dar în mijloc Nella observă barca din copilărie, acum putrezită, scorojită, care pluteşte singură către ea. Ştie că ceva groaznic se va întâmpla dacă barca ajunge la mal, că nu trebuie să ajungă la ea, aşa că se întoarce către casă.

Ferestrele goale se uită la ea cu găuri în locurile unde bucăţi de geam lipsesc, pe unde vegetaţia şerpuieşte în interior. Pare să se descompună în faţa ei, cu găurile din acoperiş lărgindu-se văzând cu ochii în timp ce ea le priveşte cu groază şi uimire. Nu poate să intre, dar nici nu poate să rămână lângă lac. Deasupra camerei unde Geert Oortman a murit dizolvându-se o dată pentru totdeauna în băutură, hornurile încep să se sfărâme. Alături este odaia unde mama ei bocise, lovind pereţii cu pumnii sângerânzi, cu mintea destrămându-i-se treptat. Jos este camera unde Nella l-a cunoscut pe Johannes Brandt, apoi s-a măritat cu el, pentru ca viaţa ei şi a lui să reînceapă. Cărămizile par să se onduleze, căci fiecare odaie abia mai poate să conţină durerea.

În spatele ei barca se loveşte ritmic de mal. Groaza o sufocă. Se aude şiroitul unui trup care iese din apa lacului şi o pereche de picioare târându-se pe pietriş. Paşii se aud tot mai tare. În cele din urmă Nella se dezmeticeşte şi aleargă de-a lungul casei. Umbra este pe urmele ei, udă leoarcă, o mână încearcă să o prindă de talie, degete şiroind de apă vor s-o apuce de fustă. Nella fuge printre copaci, împiedicându-se de rădăcini, cu şnururile bonetei fluturând. Tălpile goale şi murdare i se afundă în pământul umed, rece ca gheaţa. Abia poate să se mai mişte, dar trebuie să continue. Ţipând, se întinde către uşă şi apasă pe clanţă împotriva voinţei ei, căzând în cine ştie ce se află în spatele uşii.

Nella se trezeşte cu un suspin. E culcată în întuneric, în Amsterdam, cu inima bătând tare şi transpiraţia făcând aşternuturile lipicioase. Tace. Oare a ţipat? Aşteaptă ca uşa reală să se deschidă, să audă paşii Corneliei, aşteaptă ca vechea ei prietenă să bage capul pe uşă, îngrijorată, cu lumânarea pâlpâitoare în mână. Dar nu vine nimeni. Floarea întunecată desfăcută în coşul pieptului începe să se închidă şi respiraţia îi revine la normal.

Nella se ridică în capul oaselor în patul unde, cu optsprezece ani în urmă, trebuia să ia viaţa de la capăt şi aprinde o lumânare cu mâna tremurândă.

Când visezi despre camerele copilăriei visezi despre tine. Sau te cauţi. Se culcă la loc şi priveşte ţintă la crăpăturile din tavan. E miezul nopţii, nici un sunet nu răzbate dinspre canal.

A existat o Nella înainte de Amsterdam, înainte de soţul ei răposat, Johannes Brandt, şi de sora lui, Marin, răposată şi ea. Înainte de pietrele funerare de sub copacii familiei Oortman. A existat o persoană înainte de aceşti strigoi care vor ceva de la ea. O fată ai cărei ochi priveau câmpurile nesfârşite, care culegea căpşuni crescute lângă uşa casei, care cutreiera pe sub cerul vast de la Assendelft, unde vacile păşteau sub linia unui orizont atât de aproape de pământ, încât părea că însuşi Dumnezeu le mâna.

Dar chiar dacă e vorba de fapte reale, iar copila a existat cu adevărat, la fel şi casa, vacile, căpşunile, Nella e conştientă că memoria e cea care distorsionează viaţa, o face să pară mai vastă sau mai îngustă. Nimic din ce-ţi aduci aminte nu e exact. Poate crezi că a existat frumuseţe şi curaj, chiar te convingi că le-ai avut cândva. Dar nu poţi fi sigură.

Nella scoate bebeluşul miniatural din sertarul cu lenjerie şi îl ţine strâns. Pune capul pe pernă, dorindu-şi linişte. Se întoarce de pe o parte pe alta până în zori, făcându-şi griji

legate de bani, întrebându-se dacă Jacob va dori să o vadă din nou pe Thea şi de ce ferestrele de la Assendelft se mişcau în mintea ei ca nişte fălci căscate larg.

*

Dimineața, ceva mai târziu, epuizată, Nella mănâncă singură în bucătărie. Thea coboară deja îmbrăcată şi ezită, căci spera să o găsească pe Cornelia sau măcar să nu fie nimeni şi să mănânce în pace, cum făcea şi Nella. O doare s-o vadă pe Thea atât de circumspectă, iar când se întoarce să plece, Nella o cheamă înapoi.

— Thea? Stai puțin.

— Sunt obosită, mătuşă Nella.

— Şi eu. Putem să vorbim despre seara trecută?

Dar Thea rămâne pe trepte, refuzând să coboare.

— Papa s-a trezit?

— Din câte ştiu, nu.

Nella priveşte rochia neagră, îngrijită a nepoatei ei, fularul pe care îl are deja la gât. Lucas coboară şi el pe scări şi se bagă între două falduri ale rochiei Theei.

— De obicei nu te îmbraci atât de devreme.

— Camera mea e friguroasă. Casa asta nu e niciodată suficient de caldă.

— Nu vrei să iei micul dejun?

— Nu mi-e foame.

— Pot să-ți fac nişte costiță, să frig...

— Nu mi-e foame.

Deci n-a iertat-o pe Nella pentru seara trecută. Nici pentru bal, probabil. Nici pentru ultimii optsprezece ani oribili din viața ei. Nella încearcă să se adune cu firea. Spune:

— Am visat că eram la Assendelft.

Thea ridică ochii, surprinsă. Nella vede un licăr de curiozitate în ochii nepoatei, pe care fata îl alungă repede.

— Ei, adaugă ea. A fost mai mult un coşmar, de fapt.

Thea vine şi se aşază în faţa mătuşii ei, cu o expresie inscrutabilă. Se apleacă şi ia din costiţa Nellei. Nella o lasă.

— Nu semăna cu casele pe care le descria Caspar Witsen, spune Nella. Mai degrabă cu opusul lor. Deşi abia îmi mai amintesc cum arată în realitate.

Se simte de parcă a adus din dormitorul ei în camera aceasta caldă frunzele căzute din pomii livezilor de vis ale tatălui ei. Negre şi ude de ploaie, aproape că i se lipesc de piele. Thea rupe costiţa în două şi lasă jumătate să cadă pe podea pentru Lucas. Îşi bagă cealaltă jumătate în gură şi clefăie. Din nou Nella nu comentează. Se apleacă şi-l mângâie pe Lucas pe cap.

— Îmi amintesc că erau o groază de animale acolo unde am crescut, spune ea.

Nici acum Thea nu spune nimic. Nella trebuie să se străduiască mai tare.

— Dar nici unul dintre animalele din grajdurile de la Assendelft nu se compară cu creaturile din menajeria lui John cel Albastru. Ştii cumva dacă a adus creaturi noi anul ăsta? Ai fost cu Cornelia?

Thea ridică din umeri şi tace în continuare. Amândouă ascultă zgomotele făcute de Lucas mâncând costiţa.

— Cred că ai avut mare noroc să ai un loc în care să evadezi, spune Thea deodată, cu vehemenţă. O casă la ţară.

Mărită-te cu Jacob şi poate o să ai şi tu, îi vine Nellei să-i răspundă. Dar nu vrea să o provoace şi e mulţumită că a scos de la ea măcar două propoziţii. Nu-i place să vorbească sau să se gândească la Assendelft şi începe să regrete că a pomenit visul de azi-noapte. Dar iată-le vorbind politicos una cu alta, în timp ce alte lucruri se ridică la suprafaţă, umbre întunecate dintre frunzele tatălui ei.

— Era mai mult o fermă decât o casă idilică la ţară, spune ea. Dar n-a durat.

Thea face o grimasă.

— N-a durat?

Nella ezită.

— A devenit foarte dificil să locuiesc acolo.

— Nu cred că putea să fie mai dificil decât să locuieşti aici, spune Thea.

— Era şi un lac.

Nella simte că i se taie respirația. Nu poate să mai spună nimic.

— Mi-ar fi plăcut să văd un lac, zice Thea. Noi nici măcar nu avem o barcă.

Jacob ți-ar putea oferi o barcă.

— Dar, scumpa mea, spune Nella, nici măcar nu ştii să înoți.

— Pot să învăț. Doar pentru că nu ştiu ceva *acum* nu înseamnă că nu pot să fac asta în viitor.

— Sora şi fratele meu ştiau să înoate. Carel şi Arabella.

— Au venit vreodată aici?

— Nu. Erau mult mai mici decât mine. Eu am fost trimisă să mă mărit cu Johannes şi să încep o altă viață la Amsterdam. De la început a trebuit să învăț multe lucruri.

Nella îşi aminteşte cât de neospitalieră a fost Marin în primele săptămâni, cum a făcut-o pe Nella să creadă că numai cu greu ar putea să se adapteze.

— Învățam să fiu soție, spune ea. Să țin o gospodărie. Toate lucrurile astea.

Nella se uită la nepoata ei. *Toate lucrurile astea*. Iubitul secret al soțului ei. Legătura de taină dintre Marin şi Otto. Eforturile de a vinde zahăr pentru a menține familia pe linia de plutire, iar printre toate astea, miniaturista. Miniaturista, mereu la periferia vieții ei, trăind în inima ei. Thea nu are habar cum a fost şi cu cât mai uşor i-ar fi ei! Dar Nella ştie că trebuie să prezinte întotdeauna un portret pozitiv al

căsniciei ei, altminteri Thea nu va dori niciodată să facă pasul.

— Nu credeam că ar fi fost util să-i am pe sora şi fratele meu atârnați de fustele mele.

— Dar când au crescut? N-ai vrut să-i vezi?

Thea miroase sângele, se apleacă în față.

— Nu-ți *plăcea* de ei?

— Carel a plecat de acasă când avea treisprezece ani. Aş fi vrut să-l văd din nou. Dar nu s-a întâmplat.

Thea face ochii mari.

— Nu l-ai mai văzut niciodată? Unde s-a dus, în insulele Moluce?

— Antwerp.

Thea nu se poate abține. Pufneşte.

— La marginea lumii, deci. Şi ce s-a întâmplat cu Arabella?

Nella trage aer în piept. Arabella e un subiect despre care îi displace să vorbească chiar mai mult decât despre părinții ei.

— Tatăl nostru a murit când aveam şaptesprezece ani, şi a trebuit să mă mărit ca să-mi asigur viitorul. Arabella a rămas la Assendelft cu mama mea, spune ea, de parcă ar fi un rezumat suficient al vieții Arabellei.

Prinzând expresia Theei adaugă:

— Ceea ce s-a întâmplat a fost un lucru obişnuit. Fiica mai mare pleacă să se mărite. Băiatul pleacă de unul singur să-şi caute norocul.

Dar Nella ştie că nu e un lucru obişnuit ca un băiat de familie „bună” să-şi ia lumea în cap la treisprezece ani, ca o soră mai mare să nu comunice niciodată cu cei rămaşi acasă. Se gândeşte la Jacob, la cei trei frați Van Loos. Moşier, soldat, avocat, nişte arhetipuri simple, care încă orbitează în jurul mamei lor. Nu este viața de familie pe care

a cunoscut-o ea, dar nici a vreunuia dintre cei care au crescut în casa de pe Herengracht.

— Şi ce s-a întâmplat cu ele? întreabă Thea. După ce te-ai măritat cu unchiul meu, şi Carel a fugit de acasă?

Nella îşi doreşte ca Otto să se trezească, să coboare şi să pună capăt amintirilor neplăcute. Dar în minte e confruntată cu imaginea mamei ei. Doamna Oortman fusese cândva o femeie atrăgătoare, plinuță şi vrednică, dar Nella nu poate să vadă decât imaginea mamei ei care se loveşte cu capul de peretele din dormitor. Simte declicul, când e momentul să o ia de braţe, cu ochii ei lipsiți de viață fixați asupra lacului din Assendelft. Îşi aminteşte de moliciunea pielii mamei, cum îi ştergea fruntea însângerată cu o bucată de bumbac. Cum o ducea înapoi, la patul răvăşit. Arabella, prea mică, stătea în dreptul uşii, cu ochii căscați, privindu-şi sora cum evită unghiile rupte ale mamei, respirația ei cu iz acru. Învinovățirile guturale care ieşeau din gâtul femeii. Uneori părea că sunt puii unui animal.

Ca să evite privirea întrebătoare a Theei, Nella se uită la resturile micului dejun. Nu şi-au purtat de grijă în Assendelft. Reputația distrusă a tatălui lor şi-a croit drum în ele, iar când mama lor a început să-şi facă rău pentru a scăpa de demonul lui, Arabella a fost cea care a văzut demonul mai mult decât oricine altcineva.

Vina creşte în Nella insuportabil, şi trebuie să se mute lângă foc sub pretextul de a lua apă fierbinte pentru cafea.

— Mama mea avea şi zile bune, spune, încercând să-şi controleze tremurul din voce.

Îşi dă seama că Thea nu are nici o idee despre ce vorbeşte. Cum ar putea să înceapă să-i descrie Theei cum era să trăiască într-o lume plăsmuită din fanteziile mamei ei? Din acuzațiile şi invențiile unei lumi care nu exista? Nici o descriere, nici o povestire nu poate să cuprindă degradarea şi neputința care impregnase Assendelftul, o

realitate pe care o ținuseră ascunsă bine pentru ca Nella să se mărite, să meargă la Amsterdam, să readucă numelui Oortman măcar un pic de normalitate, indiferent dacă Nella dorea asta sau nu.

— Mama mea nu se simțea bine, încearcă ea din nou. Era greu pentru ea să recunoască ce... era adevărat.

Mama ei se uita țintă la lac, iar curenții apei îi transmiteau mesaje într-o limbă pe care numai ea putea să o înțeleagă.

— A murit cam la un an după ce am venit la Amsterdam, spune Nella.

Thea își pune palmele pe masă.

— Și... cum a murit?

Nella simte un blocaj undeva între coaste.

— S-a înecat în lac.

Thea tace pentru o clipă. Privirea ei alunecă într-o parte, de parcă își imaginează scena acestei pierderi, alcătuind imaginea unui loc pe care nu l-a vizitat niciodată, cu o femeie pe care nu o va cunoaşte nicicând.

Sub reticența ei de a vorbi despre aceste lucruri Nella nu se poate abține să înregistreze o urmă vinovată de satisfacție. Acum ştii, se gândeşte. Nu eşti singura care nu are mamă. Iată ce primeşti dacă pui întrebări.

— Nu ştim dacă a vrut să se înece, spune ea. Dar s-a înecat. A fost înmormântată în livada de meri, alături de tatăl meu.

Thea este uluită.

— Dar ce s-a întâmplat cu Arabella? De ce n-a venit să stea aici?

Nella simte că mâinile i se răsucesc aproape fără voia ei.

— N-am ştiut multă vreme că mama mea murise.

— *Cum*?

— Carel era plecat deja. Nu corespondam deloc cu Assendelftul.

— Dar de ce?

— Pur şi simplu nu ne scriam, spune Nella, tăioasă. Trage aer în piept şi se întoarce la masă. Nu toată lumea are relaţii apropiate cu familia.

— Dar Arabella trebuie să fi fost foarte mică!

— Iar tu erai încă şi mai mică, Thea. Erai atât de mică.

— Şi Arabella?

— Avea nouă ani. Dar tu erai scopul meu.

Thea o priveşte cu gura căscată.

— Vrei să spui că e vina mea?

— Sigur că nu. Nella simte că i se taie răsuflarea.

— Dar era sora ta, spune Thea. Avea nouă ani. Dacă aş fi avut o soră *eu* m-aş fi dus după ea.

— De unde ştii ce ai fi făcut tu? Arabella era foarte fericită.

— De unde *ştii*, dacă n-ai mers niciodată să o vezi?

Nella strânge marginea mesei.

— Iubea Assendelftul. Am aranjat să stea în casă cu ultima noastră servitoare. A crescut având grijă de animale şi de grădină.

— Nu pot să cred că nu te-ai mai întors niciodată acolo.

— Erau atât de multe lucruri în Amsterdam, Thea, asta s-a întâmplat. Aşa e viaţa, să ştii. Nu poţi întotdeauna s-o înghesui într-o piesă în trei acte. Nu poţi să fii în două locuri în acelaşi timp.

Thea tace, dar Nella ştie că nepoata ei se delectează cu extazul şi indignarea acestor bogate informaţii abia primite.

Se simte ameţită, de parcă a venit aici la confesiune, ca să apară într-o lumină proastă. N-a reuşit să-i transmită Theei cum arată lucrurile din punctul ei de vedere, ce a însemnat pentru ea să crească prin armata de pomi a tatălui ei, înconjurată de căsnicia părinţilor. Şi ce s-a întâmplat apoi cu mama ei. A reuşit doar să pară lipsită de inimă, o supravieţuitoare care a evadat în detrimentul

altora. Poate că asta este lecția pe care vrea să o împărtășească: ce ar trebui să facă Thea ca să-și clădească o viață mai bună pentru ea. Dar tot ce a reușit să facă a fost să pară că e un monstru.

Înainte ca Nella să mai reverse alte detalii, să smulgă acele zile oribile din adâncurile memoriei – scrisoarea trimisă de Arabella în care descria ultimele ore din viața mamei lor înainte de a se îneca, descrierea corpului ei de după și decizia Nellei de a nu le spune nimic lui Otto și Corneliei –, răzbate în sfârșit zgomotul de pași venind din capul scărilor ce duc spre bucătărie.

Nella se întoarce recunoscătoare că Otto s-a trezit și că pot să înceapă ziua cum se cuvine. Poate în sfârșit să alunge totul din minte: lacul mocirlos, ferestrele mișcătoare ale casei, imaginea trupului umflat al mamei și pe Arabella, abandonată acolo. Dar cea care coboară în căldura bucătăriei este Cornelia, cu o expresie îngrijorată, cu mâna încleștată pe un plic mic.

Corpul Nellei freamătă de încântare, convinsă că va vedea în final scrisul atât de familiar adresat ei. O altă miniatură, după atâția ani. Dar observă că Thea se ridică văzând nota din mâna întinsă a Corneliei și pare răvășită și plină de speranță. De la cine ar putea Thea să aștepte o misivă?

— E de la Van Loos, spune Cornelia. Se uită la Nella. Pentru tine.

Thea se așază, iar Nella simte o dezamăgire similară.

— Așteptai ceva? întreabă Nella.

— Nu, spune Thea. Dar tu?

— Un mesaj de la Jacob.

— Atunci dorința ți s-a îndeplinit. Nu ai de gând să-l deschizi?

Nella desface sigiliul, își trece ochii peste mesaj, apoi nu-și poate disimula un zâmbet. Planul ei a funcționat totuși.

— O, Thea, spune ea. Jacob ne invită la teatru peste o săptămână. Şi are locuri în *lojă*.

Cornelia mijeşte ochii.

— Dar ţie nu-ţi place la teatru.

— Jacob ne invită la teatru? întreabă Thea, care arată şocată.

— Da. Ce-i rău în asta?

— Nici lui nu-i place la teatru, spune Thea. Dacă ar fi să judecăm după cartea aceea groaznică pe care mi-a dat-o.

— Ţi-a adus *un dar*, spune Nella, încercând să-şi tempereze iritarea.

— Luând totul în considerare, aş fi preferat un ananas. Ce ai făcut cu cel adus de Caspar? Nu l-am văzut în salon.

— Nu-mi vorbi de ananaşi, spune Nella. Întreab-o pe Cornelia. Nu e domeniul meu.

Cornelia roşeşte.

— L-am pus în cămara cu cartofi, spune ea. Nu ştiu ce să fac cu el.

Thea oftează.

— Potrivit cărţii aduse de Jacob, fetele care merg la teatru sunt neruşinate şi slobode la gură.

— Poate că are dreptate.

Thea îşi încrucişează braţele.

— Din partea mea, Cornelia poate folosi paginile ca să împacheteze brânză. *Darul* acela mi-a dat fiori reci. De ce a crezut Jacob că ar fi putut să-mi placă?

— Ţi-a dat fiori? întreabă Nella tăios.

Thea oftează.

— Nu contează.

— Invitaţia este o veste bună, Thea. O veste foarte bună! Cina a avut efect.

— Mă întreb de ce pari atât de recunoscătoare, mătuşă. Dacă doreai să vedem împreună o piesă, am fi putut merge oricând.

Nella ignoră mânia de pe chipul Theei. Nu ia în seamă expresia jenată a Corneliei. Ţine strâns în pumn răvaşul lui Jacob, şi cărămizile copilăriei ei se fac din nou pulbere.

XI

În timp ce se grăbeşte să ajungă la Schouwburg, Thea se gândeşte plină de furie: asta explică *foarte multe*. Mătuşa Nella vorbeşte de parcă ar fi fost târâtă cu forţa de la ţară şi obligată să se mărite cu Johannes Brandt. Dar, de fapt, abia aştepta să plece! Pentru ea, faptul că şi-a abandonat familia săracă nu înseamnă *nimic*. Nu-i de mirare că nu vorbeşte niciodată despre copilăria ei. Conversaţia de dimineaţă nu i-a arătat altceva Theei decât cruzimea tipică a mătuşii, şi Thea simte că i se face greaţă. Nu-i de mirare că nu are nici o reţinere în a-mi ordona şi mie să mă mărit, îşi spune Thea. Şi nici nu-i pasă să-mi spună ceva despre Marin Brandt. De ce ar face asta, când a lăsat-o pe mama ei să se înece şi n-a vorbit niciodată despre ea, iar pe sora ei încă mică a părăsit-o în grija unei văcăriţe?

În locul ei aş fi luat-o pe Arabella sub aripa mea, îşi spune Thea, mergând atât de repede că ghetele-i izbesc cu putere piatra cubică. Aş fi îmbrăţişat-o strâns. *Şi* eu aş fi fost acolo să-mi salvez mama de la înec.

Coteşte pe Keizersgracht, căci îl vrea aproape pe Walter, vrea să aibă propriile ei secrete. Chiar şi când e singură simte fizic minunea care este el: în stomac, în gât, în vârfurile degetelor. Când se gândeşte că sunt legaţi cu fire invizibile, şi nimeni din preajmă nu le poate vedea! Îl doreşte

atât de mult pe Walter că vrea să-i pătrundă în cap, să sălăşluiască în pieptul lui, la adăpostul coastelor. Nu vrea să existe nici un spațiu care să-i despartă. Vrea ca el să facă totul împreună cu ea.

Când se apropie de intrarea din spate de la teatru Thea nu se poate abține şi se uită împrejur, de parcă simte o privire urmărind-o de undeva din spate. Stă câteva clipe şi urmăreşte trecătorii, dar nimeni nu se uită la ea. Când se întoarce din nou cu fața către teatru senzația se diminuează. Amsterdamul este ocupat cu treburile lui, ca de obicei, ce uşurare!

Dar la uşa din spate este un paznic nou. Când Thea vrea să treacă mai departe, doar cu un semn din cap, o opreşte.

— Unde mergeți? întreabă.

Ea se uită la el.

— Rebecca Bosman este aici?

— De ce întrebați?

— Sunt Thea. Simte că i se face cald, că e nesăbuită. Sunt prietena ei.

— Dacă aş lăsa pe oricine spune că e prietenă cu *madame* Bosman să intre...

Paznicul rosteşte cuvintele de parcă însăşi ideea de prietenie cu Thea ar fi dubioasă.

— Vrei bani? întreabă Thea, îndreptându-se de spate.

Paznicul mijeşte ochii, dar înainte să mai poată spune ceva, Thea îl vede în spatele lui pe Walter mergând pe coridor.

— Walter! îl strigă ea. E o neînțelegere.

Walter se întoarce. Pentru o clipă, în mod ciudat, e ca şi cum nu ar recunoaşte-o. Thea se simte amețită, de parcă ar fi bolnavă, dar paznicul întreabă:

— O cunoşti pe tânăra aceasta?

— O cunosc, spune Walter.

— *Într-adevăr?*

— Într-adevăr. Poți să o lași să intre.

Oarecum în silă, paznicul se dă la o parte. Thea trece pe lângă el fără să-l mai bage în seamă. După ce cotesc, își aruncă brațele în jurul gâtului lui Walter.

— Thea. Nu aici.

— Dar nu te bucuri că mă vezi?

— Nu poți să te arunci pe mine așa în public.

— Dar nu suntem în public. Nu e nimeni aici, spune ea, dar își desface brațele și pășește alături de el, în timp ce Walter se grăbește către atelierul lui prin labirintul coridoarelor.

— *Viața e vis* are premiera peste o săptămână, spune el. Nu poți să stai mult. Îmi pare rău.

— Desigur, zice ea. Înțeleg.

Dar de fapt nu înțelege, nu când știe că ar sta tăcută într-un colț și l-ar privi cum pictează. Vrea să-i mărturisească de îndată că va fi aici la premieră, dar lui Walter nu-i place când îl pomenește pe Jacob Oarecare, așa că nu spune nimic. Nu poate să îl grăbească pe Walter. Trebuie să-și onoreze contractul cu Schouwburg. Trebuie să aibă răbdare, plajele tropicale au nevoie de timp.

Când se apropie de ușa atelierului de pictură, Thea își strecoară mâna în a lui Walter, și tocmai atunci Rebecca apare de după colț. Actrița zâmbește, dar Thea observă consternarea ei de o clipă la vederea mâinilor lor împletite. Walter își retrage mâna, dar nemulțumirea actriței e palpabilă.

— Thea! spune Rebecca. Ce minunat că te văd. Sper că rochia s-a potrivit bine?

Walter o ia din nou de mână și o strânge, iar Thea se gândește la pata de pe țesătura de aur a Rebeccăi, la Walter, fără cămașă, tamponând pata cu o cârpă.

— O, da, foarte bine, spune ea. Mulțumesc. A fost foarte amabil din partea ta și a lui Fabritius.

Se lasă o tăcere scurtă, stânjenitoare.

— Ai repetiție? întreabă Thea.

— Da, spune Rebecca. Dar am o pauză de un sfert de oră. Vrei să vii în camera mea?

— Mi-ar plăcea să vin. Walter tocmai voia să îmi arate noile decoruri. Dar apoi pot să bat la uşa ta?

Rebecca se întoarce către Walter.

— Pot să ți-o iau acum? Cincisprezece minute nu e chiar atât de mult.

Walter se crispează şi o înfruntă pe Rebecca privind țintă în ochii ei. Rebecca zâmbeşte, şi Walter apasă pe clanța uşii atelierului.

— Desigur, spune el, deschizând uşa. Eşti liberă să faci ce doreşti.

În cabina Rebeccăi Thea ezită, îngrijorată că trebuie să fie în două locuri în acelaşi timp.

— Aşadar, spune Rebecca cu blândețe, închizând uşa şi conducând-o pe Thea la un scaun. Cum a fost la bal?

Thea dă din umeri.

— Obositor.

— Nu ai cunoscut nici un tânăr de treabă?

— Nu aveam nevoie. Dar mătuşa mea a găsit unul care i-a plăcut, deşi spune că-l vrea pentru mine. Numele lui e Jacob.

Rebecca se aşază în fața Theei şi toarnă vin în două pahare.

— Îți place de el?

— Nu.

Rebecca ia o înghițitură de vin. Pune jos paharul şi se întinde să o ia pe Thea de mână.

— Thea, spune ea, vreau să-ți dau un sfat. Despre Walter.

Thea îşi trage mâna.

— Nu am nevoie de nici un sfat.

Rebecca oftează şi-şi trece o mână prin părul ei neted, roşcat.

— Thea, spune ea aproape în şoaptă, ştiu că îl iubeşti. Ştiu că iubirea ta este onorabilă. Şi m-am bucurat să te văd atât de fericită. Dar... simt că trebuie să spun ceva.

— Nu-i treaba ta să spui ceva, zice Thea. Acum nu eşti pe scenă.

Rebecca face ochii mari.

— Dar...

— Sunt destul de mare ca să ştiu ce simt!

— Dar eşti oare destul de mare ca să ştii ce simte el?

Întrebarea formulată cu blândeţe ustură. O doare că tocmai Rebecca se îndoieşte de iubitul ei, că nu are încredere în ea. Thea îşi aminteşte ostilitatea din vocea lui Walter când vorbeşte despre Rebecca, singura dată când l-a auzit folosind acel ton. *E o femeie stranie, singuratică*. Ce lucruri ştie el pe care Thea nu le cunoaşte? Rebecca nu i s-a părut stranie niciodată Theei, dar poate că *este* singuratică. Walter cunoaşte lumea mult mai bine decât Thea şi vede lucrurile mai limpede.

— Nu încerc să-ţi distrug idila, spune Rebecca. Încerc să te protejez.

Thea o priveşte fără să-şi creadă ochilor.

— Să mă protejezi de ce?

— Ce ştii cu adevărat despre el? insistă Rebecca. Ce ţi-a promis?

— Ştiu că mă iubeşte. Şi ştiu lucruri pe care tu doar le mimezi pe scenă.

— Thea...

— Opreşte-te, Rebecca. Suntem logodiţi.

Actriţa e uluită.

— *Cum?* Cât de departe ai mers?

Pentru o clipă Thea vrea să-i spună Rebeccăi totul.Vrea să se laude şi să facă pe grozava, să se împăuneze, să-i ofere

prietenei ei toate detaliile, ca să înțeleagă odată. Dar apoi își amintește de mânia pe care miniatura a stârnit-o în Walter, de stânjeneala lui intensă numai la gândul că altcineva ar ști despre idila lor. Se gândește cum toată viața ei s-a simțit ținută sub observație, de-a lungul canalelor orașului, și trage aer adânc în piept.

— Știu că Walter poate fi dificil câteodată. Dar numai pentru că vrea să facă lucrurile cum se cuvine.

— Cum se cuvine, pufnește Rebecca. Pentru cine?

— Pentru *noi doi*.

Rebecca închide ochii.

— Nu-l cunoști deloc, răbufnește Thea.

Se simte nefericită. Nu a venit aici ca să se certe cu singura ei prietenă.

Ochii Rebeccăi sunt duri.

— *Exact*. Nu vrea să aibă de-a face cu nimeni aici.

— Pentru că e ocupat! Și el nu este actor, Rebecca, ci artist, și ar trebui să respecți asta. Am crezut că ești diferită, că mă privești ca pe o femeie, egală cu tine...

— *Așa* te și consider. De asta și vorbesc acum cu tine...

— Îmi vorbești ca unui copil. De parcă nu știu ce simt. Ești la fel ca mătușa mea. Nu poți să recunoști iubirea adevărată. Îmi e milă de tine.

Rebecca ridică mâinile într-un gest de renunțare.

— Destul, spune ea.

Thea mai că simte gustul neplăcut pe care l-a căpătat atmosfera dintre ele.

— Prea bine, dacă așa dorești. Nu mai spun nimic. Chiar dacă nu crezi, pot să fac și asta.

Thea se ridică și se îndreaptă către ușă. O deschide și stă pe coridor cu capul întors în direcția atelierului de pictură al lui Walter.

— Curând nu va mai fi un secret, spune ea. Și *atunci* o să vezi. Nu e totul în mintea mea.

— Ştiu că nu e în mintea ta, spune Rebecca. Asta e problema.

*

Când ajunge acasă după o oră, Thea este surprinsă să o găsească pe Cornelia în hol.

— Unde ai fost? întreabă menajera, pe un ton aproape aspru.

— La plimbare. Am voie, nu?

Când Cornelia se apropie de ea, Thea vede cât de palidă e fosta ei dădacă, cum îşi frânge mâinile şi se tot uită neliniştită într-o parte şi-n alta a canalului, peste capul Theei.

— Şi unde te-ai plimbat?

— Aici, aproape. Servitoarea arată hăituită. *Ce* este, Cornelia?

Cornelia vine grăbită către ea.

— Un pachețel a fost adus pentru tine, şopteşte ea.

Un fior de încântare o străbate pe Thea.

— Un pachețel?

— L-am găsit când ştergeam treptele din față, spune Cornelia. Cine să-ți lase ție un pachet în pragul uşii fără să anunțe?

— Unde este?

— E acolo, şuieră Cornelia, îşi şterge mâinile de şorț şi merge la unul dintre scaunele din hol.

Pe scaun e un pachețel, mai mic şi chiar mai compact decât primul. Ai zice că ar conține ceva tare în interior, de forma unei cutiuțe. Cornelia ridică pachetul de parcă ar fi contaminat, iar Thea simte un impuls de posesivitate. Vrea să fie singura care îl ține, să rupă hârtia în care e împachetat, să scoată la iveală ce conține. Vrea să fie singură cu el. Îşi aminteşte groaza lui Walter când a văzut miniatura şi simte o uşoară repulsie.

Face câțiva paşi ca să ia pachetul, dar Cornelia îl strânge la piept.

— N-ar trebui să ți-l dau, spune ea.

— Poftim?

— Cine îți trimite ție pachete?

Thea improvizează repede.

— Eleonor Sarragon.

— De ce ți-ar trimite ea ceva? întreabă Cornelia, strâmbându-se.

— E *al meu*, Cornelia. Dă-mi-l. Îmi este adresat mie, vezi?

Cu toate acestea, Cornelia încă ține strâns mica ofrandă.

— Doamne Dumnezeule, ce-i cu tine?

— Nimic.

— Atunci de ce eşti aşa speriată? E doar un inel pe care Eleonor Sarragon mi-a promis că mi-l împrumută, curge minciuna de pe buzele Theei ca unsă. Nu credeam că o va face. Zâmbeşte. Dar iată-l.

Cornelia se uită țintă la pachet. Thea presupune că *ar putea* fi plauzibil să conțină un inel într-o cutiuță, dar ştie că Eleonor nu s-ar sinchisi vreodată să facă un astfel de gest şi nici n-ar fi atât de generoasă, iar Cornelia probabil ştie acest lucru.

— Eleonor Sarragon ți-a împrumutat un inel? întreabă Cornelia.

— Da, numai pentru o vreme.

Thea desface blând pachetul din degetele încleştate ale dădacei. Numaidecât simte un fel de promisiune, o atracție ascunsă de propriile degete.

— Deschide-l atunci, spune Cornelia. Vreau să văd inelul.

Thea e şocată să o audă pe Cornelia vorbind atât de direct.

— Nu dacă vorbeşti aşa cu mine.

— Nu *înțelegi*, spune Cornelia tulburată. Când apar mici pachete ca acesta, fără să ştii cine le-a trimis... trebuie să fii atentă.

— Nu înțeleg despre ce vorbeşti!

Cornelia îşi frânge mâinile.

— Sunt anumite... *lucruri* care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naşti.

— *Totul* s-a întâmplat înainte de a mă naşte. Spune-mi ce anume, şi-ți arăt inelul.

Cornelia se uită la pachet.

— Tatăl tău şi mătuşa s-ar mânia dacă eu...

— Bine. Ține-le secretele. Suntem o familie care trăieşte pentru ele. Ne place să ne ascundem, aşa că şi eu am voie la rândul meu să deschid un dar fără să-l arăt, dacă tot ne place aşa.

— Dar nu dacă... Cornelia o apucă pe Thea de brațe, şi ea este şocată să-i simtă forța. Thea, ne-am străduit atât de mult să te protejăm.

— Nu-mi purta de grijă. Te asigur că ar fi nevoie de mult mai mult decât un ineluş ca să-mi sucească mințile. Ştiu ce viperă e Eleonor Sarragon.

Cornelia îi dă drumul.

— Dacă eşti sigură că e de la ea, spune cu o voce nefericită.

De acum Thea este atât de nerăbdătoare să fie singură la etaj, încât aproape crede că este într-o lume în care Eleonor Sarragon s-ar deranja să-i trimită un inel în semn de prietenie.

— Sunt sigură, spune ea şi urcă scara cu un aer cât mai nonşalant, către dormitorul ei.

— Bulgăraş?

Thea trage aer în piept şi se întoarce.

— Da?

Cornelia e aproape în lacrimi.

— Fii atentă! *Promite-mi* că o să fii atentă!

— O să fiu.

Nedumerită de insistența Corneliei, Thea încuie uşa dormitorului, se cațără în pat şi stă cu pachetul în poală. Luna asta a fost prima în care a primit daruri de la cineva din afara familiei şi se întreabă cu o strângere de inimă dacă nu cumva e alt cadou din partea lui Jacob van Loos. Eleonor Sarragon e o poveste care nu stă în picioare. Jacob ar fi fost o scuză mult mai bună ca să scape de Cornelia. Poate că de data asta e o carte de predici despre cum o femeie poate să fie o soție bună.

Dar nu este o carte. E mult prea mic pachetul. Thea dezleagă încet sfoara şi despachetează hârtia.

Clipeşte orbită de frumusețea ce i se aşterne în față.

Acolo, cuibărită în pernuțe de lână de oaie, se află cea mai splendidă căsuță aurie. E de mărimea unui sâmbure de piersică şi licăreşte din ambalajul ei protector. Dar când Thea o ridică îşi dă seama că nu este turnată în aur, ci sculptată în lemn şi aurită cu foiță de aur. E mai uşoară decât şi-a imaginat, iar când o scutură realizează că e goală pe dinăuntru. Casa are o uşă principală mare, cu ferestre de fiecare parte. Parterul mai are încă trei ferestre. Are acoperiş de țiglă şi şase coşuri, iar când Thea o răsuceşte vede că are ferestre pe toate cele patru laturi. Cărămida şi țiglele acoperişului au fost sculptate în lemn. Uşa are balamale micuțe şi o clanță, dar nu se clinteşte oricât ar încerca Thea să o deschidă.

O pune pe masa de lângă pat şi e fascinată de misterul ei. Nu o alarmează la fel ca miniatura ce-l înfățişează pe Walter. E pur şi simplu încântătoare. Nu e o casă pe care s-o fi văzut cândva. Dar a fost făcută cu atâta grijă de parcă ar fi trebuit deja să existe în memoria ei.

Thea se lasă pe perne şi se uită țintă la casa goală, frumoasă şi inaccesibilă, care îi aminteşte de surpriza

dezolantă a paletei miniaturale, lipsită de culori a lui Walter. Scoate cutia de sub pat, o descuie şi ia păpuşa.

Face asta în fiecare seară, ca un ritual de devotament şi asigurare, şi deja a memorat proporţiile mâinilor şi picioarelor lui miniaturale. Walter, iubitul ei, viitorul ei soţ priveşte în sus către ea. Thea se uită pe rând când la Walter, când la casă. Dimensiunile lor nu se potrivesc. Nu vede nici o legătură între ele. Cine îi trimite lucrurile astea şi de ce? Cine în acest oraş în afară de Walter ar fi capabil să creeze asemenea detalii cu atâta măiestrie?

Se gândeşte la comportamentul paranoic al Corneliei de mai devreme, la îndemnul ei febril ca Thea să mărturisească cine este expeditorul. *Sunt anumite... lucruri care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naşti*.

Rebecca i-a spus cândva că atunci când era actriță la început de drum de multe ori era frustrată de spectatori. Aceştia râdeau când încerca să-i emoționeze sau plângeau când trata o scenă cu haz. A realizat că nu are nici un control asupra felului cum reacționau. Dacă o vedeau ca fiind rea, era o reacție provocată de propria lor teamă, iar dacă o simpatizau, reacția venea din inimile lor, nu din interpretarea ei.

La auzul acestor lucruri, Thea crezuse că e ciudat. Presupusese că Rebecca are o mare putere de influență şi că deține acea putere. Secretul era să ofere puterea spectatorilor, i-a spus Rebecca. Să le dea o oglindă. Să le arate propria imagine, iar ei o vor dori cu lăcomie.

Thea ține păpuşa reprezentându-l pe Walter într-o mână şi casa strălucitoare în cealaltă. Toată viața oamenii s-au holbat la ea, dar nu a avut niciodată o oglindă. Toți gură-cască din Amsterdam se uită la Thea până când aceasta simte orice, dar numai cum este ea în realitate, nu. De aceea aceste atenții, miniaturile-ofrande, par cu totul altceva. Ceva personal. Dătător de putere. Cum spunea

Rebecca: o oglindă în care Thea se priveşte. Şi asemenea spectatorilor captivi ai Rebeccăi, Thea e lacomă de mai mult.

O SERĂ

XII

Nellei nu-i place teatrul din mai multe motive. Unul ar fi preţul biletelor. Apoi căldura lumânărilor. Gesturile exagerate, declamarea pompoasă, iar aici e vorba numai de spectatori, adesea trufaşi şi mulţumiţi de sine, prefăcându-se a fi edificaţi, dar care de fapt vin să se spioneze reciproc şi să afişeze un aer neruşinat în faţa consternării preoţilor. Dar în loja lui Jacob cu vedere bună către scenă şi la distanţă de trupurile care o fac să se simtă agitată, Nella crede că va fi acceptabil, mai ales dacă îi aduce cu un pas mai aproape de o posibilă căsătorie. Se uită peste balustrada balconului. Iată cum banii te pot înălţa literalmente, dar şi metaforic! Se simte ca o şoimoaică în cuibul ei, privind la capetele mici de dedesubt.

Iubitul soțului ei era actor, iar Nella are prejudecăți împotriva profesiei de atunci încoace. Jack Philips era un tânăr din Anglia care se prefăcuse că moare pe dalele din holul lor, iar apoi se folosise de rană ca să-l acuze pe Johannes de tentativă de omor. Implicarea lui în execuția lui Johannes ar fi fost de-ajuns pentru ca Nella să-l urască pe orice om care-şi câştigă traiul înşelându-i pe alții, dar bănuieşte că n-ar trebui să generalizeze. Jack era Jack. Şi actorii nu înşală, insistă Thea, ci făuresc adevărul.

Nella priveşte la scenă. De exemplu, Rebecca Bosman este foarte bună. Sofisticată, muzicală, foarte atrăgătoare. Nella aruncă o privire pe furiş către Thea, aşteptându-se să o vadă fermecată de actrița ei preferată, dar Thea stă cu fața împietrită. Are cearcăne întunecate sub ochi. Ar putea să se prefacă măcar puțin, aşa cum se întâmplă pe scenă, dar a arătat aşa toată săptămâna, încă de când au primit invitația lui Jacob.

În ce-l priveşte pe Jacob, Nella nu poate să se aplece ca să-l vadă. Poate să vadă numai mâinile lui, nemişcate ca nişte peşti scoşi din apă, cu cele trei inele de aur sclipind. Lui Otto nu-i pasă de podoabe, cu excepția unui cercel din când în când, dar aici e vorba de un bărbat căruia îi plac rubinele.

Nella închide ochii şi-şi imaginează nunta: Thea, radioasă, iar Jacob statornic şi satisfăcut, felurile excelente de mâncare, dar nu întrecând măsura, un nou început şi un sentiment de siguranță.

Are moralul ridicat şi este mândră de sine. A complotat dinainte de iarna trecută pentru ca acum, în prag de februarie, să stea aici cu un bărbat atât de eligibil încât toate fiicele negustorilor din Amsterdam l-ar putea râvni. Cățelele acelea vor trebui să plece cu coada între picioare, în ciuda fustelor şi bonetelor lor noi, căci Jacob a ales-o pe

Thea Brandt. La premiera piesei de la Schouwburg a ales-o pe Thea pentru a o arăta în loja lui.

Din când în când, de jos sau din alte loje, cineva se uită la ei, iar o persoană care-şi flutură evantaiul seamănă bine cu Clara Sarragon, dar cu toate că Nella şi Thea sunt obişnuite să fie privite, de data asta e altfel. E diferit când stai alături de Jacob van Loos.

Thea pare să-i scruteze pe spectatorii de jos, de parcă ar căuta pe cineva. Pe cine caută, când Rebecca le captează atenţia cu asemenea măiestrie? Înainte ca Nella să poată şopti întrebarea, Thea se întoarce către mătuşa ei şi spune încet:

— Nu crezi că decorurile sunt foarte frumoase, mătuşă Nella? Vezi scoicile presărate pe ţărm?

Nella se uită pe scenă. Înfăţişează o plajă minunată. Pictorul sau poate pictorii – căci nu ştie nimic despre lucrurile acestea, iar decorurile sunt extrem de mari – s-au întrecut pe sine. Decorurile par să-i amintească ceva de pe vremea când o aducea pe Thea aici când era mică. Palmierii şi ţărmul arată îngrijorător de reale, cu toate că Nella n-ar putea să le compare cu ceva văzut în realitatea cunoscută de ea. În amintirile ei nu sunt decât meri şi întinderea unui lac negru. Nu poate să vadă scoicile şi este surprinsă că Thea se referă la ele. Poate că vederea îi slăbeşte?

— Le văd, minte. Întreaga scenă e frumoasă. E extraordinar ce pot să facă în zilele noastre. Cine le-a pictat are cu adevărat talent.

E răsplătită de reacţia neaşteptată a feţei serioase a Theei, care se luminează într-un zâmbet larg. Micile perle de la urechile Theei se mişcă atunci când se întoarce cu plăcere la povestea de pe scenă. Îi place cu adevărat teatrul.

Peste cinci minute se termină actul. În curând spaţiul e plin de zgomot, iar orchestra cântă muzică veselă pentru a

încuraja voia bună a spectatorilor. Toți trei se răsucesc în scaunele lor, iar Jacob se întoarce către Thea.

— Îți place?

Thea arată încântată. Inima Nellei tresaltă de bucurie: când e binedispusă, Thea arată cel mai bine.

— O, foarte mult, *seigneur*, spune Thea. Cred că interpretarea doamnei Bosman e puțin exagerată, dar sunt fascinată de decoruri.

Se uită din nou la în jos la ele, iar Jacob pare încântat.

— Știu că ți-ai exprimat dorința de a vedea Londra și Parisul, jupâniță Thea – și-a *amintit*, își spune Thea –, dar poate ți-ai dori să vezi și un peisaj ca cel din fața noastră într-o zi? Dar nu purtând mantia tragediei, desigur.

Thea se uită la el fără nici o reacție, iar Jacob face un gest peste marginea lojei, către decorurile pictate.

— Mă refer la decorurile care te vrăjesc atât de mult. La plaja fierbinte.

Efervescența Theei a dispărut cu totul, acum pare aproape severă.

— Nu, spune ea. Pentru mine palmierii aceia sunt reali. Nu am nevoie să văd ceva asemănător în altă parte.

Jacob zâmbește, trecând peste răceala ei.

— Dar culoarea cerului? Nu te ispitește? Am auzit de astfel de locuri calde și ciudate. Eu însumi aș vrea să le vizitez.

Nella își ține răsuflarea. Thea își duce o mână la inimă.

— Nu înțelegeți, *seigneur*. Le-am văzut aici.

Acum e rândul lui Jacob să se uite la ea fără să înțeleagă. Thea se ridică în picioare.

— Mă iertați, vă rog? Trebuie...

Lasă restul nespus, ruşinată să facă în fața lui Jacob o aluzie la nevoile ei feminine. Tânărul sare în picioare și se înclină, dar Thea a înaintat deja către draperiile ce acoperă uşa de la loja lor. Dispare în câteva clipe.

Nella nu e sigură ce s-a întâmplat, dar e dornică să restabilească atmosfera intimă, conversația despre călătorii şi plăceri, prin urmare ia ulciorul de punci plătit de Jacob şi-i toarnă un pahar, zâmbind, asigurându-l astfel că este un comportament normal al tinerei lor fete, care vede palmieri în inima ei.

— Nu am mai văzut-o atât de animată pe Thea în ultimele luni, spune ea. Cred că o inspirați.

Jacob soarbe din punci.

— Ați crescut-o de când s-a născut, nu-i aşa?

Întrebarea i se pare ciudată, apărută din neant, cercetând începuturile, în timp ce Nella ar prefera să se concentreze pe momentul prezent. Dar trebuie să fie amabilă, să arate că nu o descumpăneşte nimic din ce-o întreabă.

— Da, spune Nella.

Se gândeşte un moment la bebeluşul ascuns în dormitorul ei, furat din atelierul miniaturistei din Kalverstraat în urmă cu optsprezece ani, micul bebeluş care nu era al ei. Oare lucrurile ar fi fost diferite dacă nu l-ar fi luat atunci? Cine ştie? Nu poate să o întrebe pe miniaturistă, să o oblige să explice.

— Dar nu am crescut-o singură, adaugă. Tatăl Theei a fost de mare ajutor. Şi Cornelia, care încă locuieşte cu noi.

— Dar este foarte trist că nu are mamă. Doamna a fost de familie bună? întreabă Jacob, legând iscusit întrebarea de exprimarea compasiunii.

Nella simte că se învârte camera cu ea. A devenit uşor să spună că mama Theei, din păcate, a murit. Faptul că Thea nu a cunoscut-o niciodată o ține pe Marin într-un colț al memoriei care, ai zice, nu are nici o legătură cu prezentul. Dar e numai vârful aisbergului. Numele lui Marin nu este niciodată menționat în public. Da, de familie bună. Soră de negustor, femeie de afaceri, însă un sfinx. Crudă când dorea să fie. Inteligentă, dar şi afectuoasă. A îndurat până când a

încetat să mai îndure. O femeie care a împărțit patul cu servitorul fratelui ei şi care a ținut legătura secretă. Nici n-ar şti de unde să înceapă.

Jacob îşi pune întrebări, înțelege Nella. Nu ştie cine este această femeie dispărută, care şi-a lăsat copilul în urmă.

Are vreo importanță? vrea să spună, simțindu-se epuizată. Are vreo importanță dacă Marin a fost spălătoreasă, sau cofetar, sau copilul ilegitim al celui mai bogat regent din oraş? Marin nu este aici. Dar eu am fost aici timp de optsprezece ani.

— A fost de familie bună, spune.

Se lasă o tăcere lungă.

— Sunteți o familie apropiată, observă el.

— Ei, bine, nu avem secrete unii față de alții.

Jacob priveşte la scenă şi soarbe din nou din punci.

— Thea e plină de pasiune.

Nella nu-şi poate da seama de tonul cu care o spune.

— Oare nu toate fetele de optsprezece ani sunt aşa?

— Nu, spune Jacob atât de sec, încât o şochează.

Oare câte fete de optsprezece ani cunoaşte?

— Thea are un exces de temperament, adaugă el.

Nella absoarbe ce simte că e o lovitură. Temperamentul Theei este echilibrat, vrea să spună, deşi ultimele săptămâni ar contrazice-o. Îşi toarnă un pahar şi soarbe încet de parcă testează curenții conversației.

— Mama ei a fost o persoană foarte activă.

Jacob se întoarce către ea plin de curiozitate.

— Activă?

— Întotdeauna am crezut că e mult mai bine ca o femeie să fie activă. Sănătoasă, interesată. Aceste calități ar putea fi descrise ca temperament excesiv. Dar sunt necesare în lumea noastră, în oraşul nostru, *seigneur*. Nimeni nu ar vrea o femeie slabă, bolnăvicioasă.

— Nu, răspunde Jacob. Şi totuşi a murit la naştere.

Nella strânge marginea balconului. Cruzimea lui o face să-şi dorească să spargă piciorul paharului. Se forțează să fie calmă.

— A fost o întâmplare nefericită, spune ea.

Deodată se vede în camera aceea a morții cu Cornelia, în urmă cu optsprezece ani, privind cu groază cum Marin le alunecă din brațe.

— Mama ei era mai în vârstă decât alte femei.

Iartă-mă, Marin, spune în gând. *Iartă-mă, iartă-mă! Ai face la fel în locul meu*.

Şi în timp ce Nella stă acolo, în luxul lojei acestui bărbat, stânjenită de lucrurile pe care le rosteşte, îşi dă seama că împrejurările acestea în care se regăseşte o fac adesea să semene cu Marin. De parcă scoate cu găleata din fântâna pe care aceasta a lăsat-o în urmă insistența şi realismul rece sub care Marin îşi ascundea fanteziile.

Oare Jacob vrea să continui? se întreabă Nella. E oare interesat cu adevărat? Sau vrea să-mi țin gura, care flecăreşte ca o negustorească de peşte, şi să-l las să bea în pace?

Se înfioară, de parcă simte curentul de aer care străbate casa din Herengracht. Poate că pentru Jacob van Loos este evident modul demn de milă în care trebuie să încropească un decor pentru a impresiona un pețitor, un spectacol care pune în umbră piesa de pe scenă. Dar Jacob pare impasibil, de parcă e o conversație ca oricare alta. Nella se mustră în sinea ei şi se îndreaptă de spate, gândindu-se la catastifele de cheltuieli, la rezervele de bani care s-au micşorat acum, când nu se mai pot baza pe salariul de la VOC. Opțiunile lor se îngustează. Din nou: Marin ar proceda la fel.

— Thea e mult prea specială ca să putrezească în Herengracht, spune ea fără ocolişuri.

Cuvintele ei sunt la fel de directe ca şi ale lui. Sunt veridice. Îl forțează pe Jacob să se întoarcă spre ea.

— Am observat, spune ea, aranjându-şi fustele, că Thea e mereu încântată să vadă piesele care se termină cu o căsătorie.

— Chiar aşa?

— Da. Şi este pregătită, aşa cred. Asta îşi doreşte. Thea nu ar spune-o, dar se va mărita cu bărbatul pe care îl consideră potrivit. Iar acesta va fi un bărbat norocos.

— Aşa e.

Gândurile Nellei se învârt ameţitor. Unde s-a dus Thea? Îşi aminteşte cum a păşit Jacob în holul lor, cum şi-a dat capul pe spate ca să privească cu plăcere la *trompe l'œil*.

— Bineînţeles, Thea este singura moştenitoare, spune ea.

Intervine altă tăcere lungă. Ea aşteaptă, aproape incapabilă să respire normal. Va fi de-ajuns pentru a-l convinge casa cu una dintre cele mai bune adrese din oraş?

— Deci proprietatea din Herengracht va fi a ei, spune el.

— Da.

— Aşa am şi crezut. Jacob se uită în sală. Expresia lui e inscrutabilă. Dar ce credeţi că ar face-o fericită, *madame* Brandt, în afară de vizitele la teatru?

Nella ezită. Sunt câţiva ani de când nu mai ştie ce ar putea să o facă fericită pe Thea.

— Cred că gentilomul ar trebui să o întrebe personal pe Thea.

Jacob priveşte la locul lăsat gol de Thea. A plecat de mult timp, şi Nella se simte nesigură.

— Nu-mi place prea mult la teatru, răspunde el. Prefer asprimea vieţii adevărate. Şi totuşi văd că Thea e încântată de teatru. Face o pauză. Aţi spune că este o persoană... cu imaginaţie bogată?

— Nici pe departe. Sunteţi suficient de atent să vedeţi asta singur. Thea îndrăgeşte teatrul, dar este rezonabilă. A simţit poate mai mult decât alte fete de vârsta ei cât de duri pot fi oamenii, cât te consumă..

Jacob cade pe gânduri.

— Iar teatrul este modalitatea ei de evadare?

Nella îşi strânge evantaiul şi-l foloseşte pentru a arăta restul de spectatori din sală.

— În oraşul ăsta nu este la fel pentru oricine îşi poate permite?

— Presupun că da.

— Dar Thea înțelege viața într-un mod în care aceşti oameni nu o pot face. Capacitatea ei de înțelegere este un avantaj. Şi ar fi unul pentru orice soț.

Jacob face o grimasă.

— Nu vreau o soție cu prea multă experiență a vieții.

Nella se forțează să nu-l privească. Jacob e cel care a rostit cuvântul *soție*, nu ea. Pluteşte între ei ca o coloană de lumină, de viață. Universul mariajului, iar Jacob a păşit în ea.

— Thea nu are experiența vieții, spune ea. Vede lumea, dar nu se afundă în ea. Aşa cum se cuvine pentru fiica unui gentilom şi a unei doamne de familie bună. De aceea vine la teatru. Este crescută şi educată cu demnitate.

Jacob nu spune nimic. Nella se ține tare, aşteptând să vadă ce va urma. Ştie că există şi mirese mai comode. Acele fiice obişnuite, cu familii înnodate în plasele elitelor din Amsterdam, dar, îşi spune Nella, ține minte: nepoata ta este cea pe care a invitat-o.

— E straniu, observă Jacob după o vreme. În lipsa nepoatei domniei voastre lucrurile par să-şi piardă strălucirea.

*

După ce piesa ia sfârşit insistă să le conducă de-a lungul canalului Keizersgracht. Nella are grijă să fie la margine, cu câțiva paşi în urmă, lăsându-i pe cei doi să vorbească în pace, dar respectând normele decenței. Jacob ascultă

îndatoritor vorbele Theei, şi pentru restul lumii pot să pară deja un cuplu căsătorit, păşind în tihnă, înfăşuraţi în blănurile care-i apără de frigul nopţii.

La teatru Thea se întorsese în loja lui Jacob roşie, agitată şi îşi reluase locul cu un zâmbet rapid în direcţia lui, chiar înainte ca acţiunea de pe scenă să reînceapă. Obrajii ei îmbujoraţi arătau că ştia că vorbiseră despre ea: poate acela era motivul pentru care îi lăsase singuri? Şi iat-o acum, după spectacol, cum gesticulează în aerul rece de pe Cotul de Aur, entuziasmată măcar de ceva. Jacob se uită la ea, îi ascultă şuvoiul vorbelor, recunoaşte pasiunea din ele. Nella nu şi-a pierdut încă speranţa.

Când ajung în faţa uşii, lumina lumânărilor radiază prin ferestrele salonului, iar Nella nu înţelege de ce. Otto nu stă niciodată acolo de unul singur, iar Corneliei nu-i place camera. Pentru o clipă i se pare că altcineva locuieşte în casa ei, iar ritmul şi rutina acesteia îi sunt complet străine. Jacob o conduce pe Thea pe treptele de la intrare, iar Nella observă cum nepoata ei îşi pleacă o clipă capul pentru a examina pragul uşii. Este pustiu, dar o altă recompensă le aşteaptă: potenţialul lor viitor în persoana acestui tânăr avocat.

— Noapte bună, doamnelor, spune el. A fost o seară foarte plăcută.

Nella li se alătură în prag.

— Thea, ţie cum ţi s-a părut?

Thea o priveşte pe mătuşa ei cu ochi senini.

— A fost foarte special să vedem scena dintr-un unghi atât de avantajos. M-a ajutat să înţeleg povestea mai bine. Îşi ridică bărbia cu un zâmbet. Simt că sunt extrem de edificată.

Un cuvânt straniu. Thea îl rosteşte cu emfază, întorcându-se să ridice ciocănelul de metal în formă de delfin, înainte de a-l lăsa să cadă cu o bufnitură înfundată.

Nella şovăie şi se întoarce către Jacob, disperată să adauge o curtoazie, ca o promisiune a unora viitoare, înainte ca uşa să fie deschisă de către Cornelia.

— *Seigneur* Van Loos, am fost onorate în această seară, spune ea.

Jacob îşi scoate pălăria şi dă din mână, generos. O lojă nu are mare importanţă pentru el, nici financiar, dar nici spiritual. Se întreabă dacă şi el înţelege povestea mai bine acum, după această seară. Şi ea are impresia că-i lipsesc anumite detalii. Deodată o cuprinde îngrijorarea că nu-l vor mai vedea niciodată.

Uşa de la intrare rămâne închisă în mod inexplicabil, iar pentru o clipă Nella crede, nebuneşte, că nici nu este casa lor, iar Cornelia nu va apărea. Jacob va fi martor la ofilirea eleganţei lor, le va vedea stând aici, în pragul pustiu al uşii, fără a avea unde să meargă, fără ca Thea să aibă o moştenire a ei. Jacob face o plecăciune şi începe să coboare treptele.

— Sperăm că ne vom vedea curând, spune Nella în clipa în care Cornelia deschide uşa.

Holul se întrevede în penumbră, şi Nella se simte totodată plină de regret datorită disipării serii, dar şi reconfortată că în curând va fi în pat.

— Sigur că da, răspunde Jacob. Veniţi la cină duminica viitoare la casa mea de pe Prinsengracht.

Nella se simte atât de uşurată că aproape vrea să se avânte în jos pe scări către el.

— Mulţumesc, spune ea.

— Voi trimite o notă. A da, jupâniţă Thea? Mi-a făcut plăcere prelegerea din timpul plimbării noastre. Şi eu mă simt edificat.

Thea nu spune nimic. Jacob i-a preluat cuvântul şi i l-a restituit oarecum deformat. El zâmbeşte şi se întoarce să

plece, iar ele ascultă zgomotul cizmelor lui pe piatra cubică, din ce în ce mai încet, până când rămâne doar tăcerea.

— *Prelegere?* şopteşte Nella în timp ce se grăbesc să intre, dar nu e chiar mânioasă, căci au primit o invitație la cină. Simte că încă mai controlează sforile poveştii. Despre ce i-ai ținut o prelegere?

Thea oftează.

— A fost o conversație. Nu i-am vorbit decât despre piesă. Despre semnificațiile ei şi cum a fost pusă în scenă.

— Ce ştii tu despre cum a fost pusă în scenă?

Thea închide uşa de la intrare şi se întoarce către mătuşa ei.

— Mi-a povestit Rebecca Bosman. Poate să dureze foarte mult timp pentru a monta o piesă de care ne bucurăm două ore, pentru ca apoi să o alungăm din minte chiar mai repede, spune ea. Poate că *seigneur* Van Loos nu e obişnuit să audă o femeie care e în stare să încropească mai mult de o propoziție?

— *Seigneur* Van Loos e un gentilom şi a ascultat cu multă atenție ce i-am spus, răspunde Nella. Şi ne-a invitat la cină, Thea. Gândeşte-te ce poate să însemne asta.

Thea îşi muşcă buzele.

— Despre ce ați vorbit în lipsa mea?

Nella încearcă să schimbe subiectul.

— Otto e în salon? o întreabă pe Cornelia în timp ce îi dau şalurile şi paltoanele.

— Da, coniță.

— Ce face acolo? A făcut focul?

— Poate e mai bine să-l întrebi direct, răspunde Cornelia cu o expresie greu de citit. Îşi pune paltoanele pe braț. Thea, vino, adaugă. Îți pregătesc baia.

Femeile o privesc pe Cornelia fără să înțeleagă. Cornelia urăşte să pregătească baia. Încălzirea la nesfârşit a apei, căratul ulcioarelor grele şi incomode de la bucătărie până la

etaj. E singura parte a gospodăriei unde poate să tolereze un pic de murdărie. Dar Cornelia o ia pe Thea de braț cu hotărâre şi o conduce către scări.

— Hai, scumpa mea, spune. Nu vreau să se răcească apa.

Lasă paltoanele pe balustradă şi aproape o duce pe sus pe Thea.

Nella rămâne nedumerită în capul scării şi le priveşte cum dispar la etaj. Aruncă o privire la dunga de lumină care se întrevede pe sub uşa de la salon, dar ceva o opreşte să intre. Păşeşte în schimb către ferestrele din hol, ca să se uite la cerul întunecat. Aş vrea şi eu o baie, se gândeşte, cuprinzându-se cu braţele şi privind la întinderea ca de catifea neagră. Răsuflarea ei abureşte geamul şi trasează o spirală cu degetul arătător. Poate o să folosesc apa din baia Theei, după ce termină.

Lucas iese din penumbră şi se freacă de poala ei, învârtindu-se şi scoţând mieunatul lui scârţâitor.

— Te prefaci că n-ai mâncat în seara asta? îl întreabă Nella încet.

Oftează, căci nu are nici cea mai mică dorinţă de a intra în salon ca să-i explice această seară lui Otto, să-şi apere „intenţiile”, cum spune el. Porneşte către scările ce duc la bucătărie, ca să găsească o fărâmă de mâncare pentru motanul neostoit. Dar se opreşte brusc la auzul râsetelor puternice şi neaşteptate din spatele uşii de la salon. Se întoarce, surprinsă. Presupusese că Otto este singur. Cine e acolo cu el la ora asta târzie?

Uitând de gustarea lui Lucas, Nella se mişcă silenţios pe dale, aplecându-se să privească prin gaura cheii. Acolo, cu picioarele lui lungi de cocostârc şi plete, cu hârtiile împrăştiate pe covor, stă Caspar Witsen. Se simte în largul lui în faţa focului. Râde din nou când Otto, aşezat în fotoliul din faţă, spune iar ceva. Arată ca nişte prieteni vechi, cu capetele plecate către mulţimea de hârtii presărate pe jos

între ei. Nella nu mai este la teatru, dar se simte de parcă priveşte o scenă dintr-o piesă pe care nu o înțelege.

— Ar fi uluitor, spune Caspar. Dar mai mult decât atât, ar putea fi profitabil. Dacă funcționează cultivarea.

Otto se uită la el.

— Crezi că ar putea să nu meargă?

— Trebuie să lăsăm loc pentru marja de eroare. Se prea poate! Dar eu sunt optimist, nu văd de ce n-ar merge. Deja am experiența pe care mă pot baza.

— Terenul n-a mai fost folosit de multă vreme, spune Otto.

Caspar se îndreaptă de spate.

— Chiar şi aşa, corespunde tuturor parametrilor. Dar mi se pare ciudat că n-ai fost niciodată acolo. N-ai fost curios?

Otto oftează.

— Sigur că da.

— Atunci cu siguranță ar fi trebuit să-l inspectezi măcar o dată?

E rândul lui Otto să se îndrepte.

— Nu e proprietatea mea, spune el. Numai casa asta e pe numele meu, Witsen. Pot să fac ce doresc cu casa asta, dar asta-i tot.

— Însă propui o astfel de întreprindere, spune Caspar, clătinând din cap.

— Ai citit raportul, răspunde Otto. E foarte promițător, şi suntem pionieri.

— Sau pio-ananasieri, spune Caspar.

Otto face o grimasă.

— Încă un lucru de trecut în contractul nostru: trebuie să încetezi cu glumele tale.

Caspar ridică mâinile, cerându-şi scuze.

— Serios acum, nu putem face asta fără ea.

— Ştiu.

— Nu vreau să încalc proprietatea nimănui.

— Înțeleg.

— Ai spus că vorbeşti cu ea.

— Trebuie doar să găsesc momentul potrivit.

Nella deschide uşa şi rămâne în prag. Cei doi bărbați se uită la ea, daţi în vileag.

— Domnilor, acum e un moment la fel de potrivit ca oricare altul, spune ea. Cine este femeia cu care trebuie să vorbiți? Şi ce anume nu puteți face fără ea?

Otto şi Caspar nu au unde să fugă. Nu pot să se dezică de hârtiile împrăştiate la picioarele lor, de aerul lor de mulțumire, de complicitatea entuziastă, licărind la lumina focului din cămin. Ce îşi imaginează că va face Nella? Că îi va fugări prin coşul căminului şi sus pe acoperiş?

— Acum văd că nici unul din voi nu mai spune nimic, zice ea.

— Witsen este oaspetele meu, răspunde Otto.

Caspar se ridică repede în picioare şi face o plecăciune.

— *Madame* Brandt. Bună seara.

— Domnule Witsen. Văd că nu ați mai adus un borcan de gem de ananas de această dată. Acum avem în schimb un potop de hârtie.

Caspar se apleacă încet, adunând hârtiile foaie cu foaie, ca şi cum ar fi în prezența unui animal periculos.

— Nu e nevoie, spune Nella şi se apropie de cămin.

Bărbații lasă hârțoagele. Fața lui Caspar e crispată de îngrijorare, dar în ochii lui Otto se vede o sclipire de sfidare, de parcă se pregăteşte de luptă. Nella se gândeşte la Rebecca Bosman, la perfecțiunea cu care îşi sincronizase replicile şi mişcările pe scenă în seara aceasta. Nu are de gând să aştepte momentul potrivit, peste o zi, o săptămână sau o lună, când cei doi vor fi mai bine pregătiți şi vor avea avantajul. Va cere explicații, le va pretinde chiar acum.

Se apropie de covor şi se uită la hârtii. La prima vedere par să fie uşor de înțeles. Diagrame de oranjerii şi sere

încălzite, secțiuni de invenții şi maşinării, perspective cu grădini şi sere. Întinde o mână să le ridice şi vede dedesubt raportul agentului despre Assendelft, pe care îl încuiase în urmă cu multă vreme în camera de lucru a lui Johannes. Nici măcar nu are nevoie să-l citească pentru a-şi aminti ce conține: dimensiunile terenului, utilizarea hambarului, starea casei – *nelocuibilă*.

Privirea i se opreşte asupra lui. Otto se uită la Caspar, care îi evită privirea, se comportă ca nişte şcolari care se ştiu vinovați şi a căror bravură şi emfază au dispărut.

— De ce *anume* vă uitați la raportul despre Assendelft? întreabă. Cei doi nu spun nimic. Otto, ce ai de gând?

Ca răspuns, Otto ridică şi-i întinde o altă bucată de hârtie acoperită de cifre.

— *Assendelft*, citeşte ea cu voce tare: *Calcule şi proiecții*.

Îşi trece ochii peste coloane. Nu-i vine să creadă. Bărbații au estimat profiturile pentru următorii zece ani.

Simte că o ia cu amețeală. Cei doi o fixează, le simte privirea, dar refuză să se uite la ei.

— E casa mea, spune ea.

— Aici e casa ta, spune Otto.

Nella îl ignoră.

— De ce transformați casa mea într-un exercițiu de contabilitate?

Dar ştie deja răspunsul. Împinge hârtiile cu vârful ghetei şi îi scapă un strigăt când descoperă harta copilăriei ei. O înşfacă şi o strânge atât de tare, că i se albesc articulațiile. A fost făcută cu mulți ani în urmă, iar proporțiile casei sunt greşite. Totuşi, iată livezile din față şi din spate. Iată grădina de ierburi medicinale şi cea de zarzavaturi. Piersicii şi smochinii în partea sudică, plini de fructe chiar şi atât de departe în nord. Iată lacul. Şi, presărate peste tot pe diagramă, notițele scrise de mâna lui Otto şi probabil şi de cea a lui Caspar, cu săgeți la stânga şi la dreapta şi puzderie

de întrebări. *Reaşază. Înlătură şi reconstruieşte. Extinderea zidului sudic aici?*

Nella se uită stupefiată câteva minute în şir la ce au făcut. Cei doi au avut îndrăzneala să pună stăpânire pe copilăria ei cu creioanele lor şi apoi să o arunce cu nepăsare pe covor.

Se uită la Otto.

— Ce *ai făcut*?

— N-am făcut nimic, Nella, lasă-mă să explic...

— De când pui asta la cale? De la balul Sarragonilor încoace?

Caspar se ridică.

— Poate ar trebui să plec.

— Ba dumneata stai exact unde eşti, porunceşte Nella, şi el se supune.

— Mi-am pierdut poziția, Petronella, spune Otto. Nu ai nici o idee cum... Nu făceam decât să...

— Dar este a mea, răspunde Nella, lovind harta cu mâna. *A mea*. Nu a ta.

Se uită la merii de sub săgeţile trasate de bărbaţi. Vede trunchiurile lor golaşe şi negre, noroiul din visul ei îngrozitor, camerele goale pline de amintirea durerii. Ce uşor li se pare oamenilor să creadă că pot să inscripționeze şi să schimbe un loc despre care nu ştiu absolut nimic.

Mototoleşte planul, şi Caspar sare în picioare.

— *Madame!* Am investit atâta timp în el!

Nella îi aruncă o privire încruntată. Dacă el ar îndrăzni să-i ia hârtia din mână, nu ar ezita să o şi rupă.

— Witsen, e în regulă, spune Otto.

Caspar se aşază la loc.

— Aveai de gând să mă iei prin surprindere, îi spune lui Otto.

— Ba nu.

— Adineaori vorbeai despre mine de parcă eram doar un obstacol.

— Nu mă aştept să înţelegi, răspunde Otto pe un ton rece.

— Niciodată nu te aştepţi. Dar măcar eu înţeleg că un ananas nu ne va salva.

— Şi nici al treilea fiu dintr-o familie din Leiden, care crede că o poate educa pe fiica mea despre teatru. Nella, pământul de acolo...

— Jacob este viitorul. Iar *ăsta* e trecutul, spune Nella, ţinând harta copilăriei ei în pumn. Şi crede-mă, Otto şi domnule Witsen, nu voi lăsa pe nici unul din voi să mă tragă înapoi.

Iese ca o furtună din salon, lăsându-i pe cei doi bărbaţi naufragiaţi, nişte insule înconjurate de marea lor de hârtie.

XIII

Primul lucru pe care îl observă Thea este că a fost împinsă în dormitorul ei de către Cornelia şi că nu e vorba de nici o baie. Nici măcar focul n-a fost aprins în cameră, iar obloanele sunt trase. Spaţiul este complet întunecos, luminat numai de o lumânare de seu, cu flacăra pâlpâind la fiecare mişcare pe care o fac.

— Ce este? şopteşte Thea. Ce s-a întâmplat?

Cornelia închide uşa şi o încuie cu cheia. Îşi pune mâna în buzunarul şorţului. Pentru o clipă Thea crede că a găsit miniatura lui Walter şi căsuţa de aur, iar panica ei sporeşte. Cum o să-l explice pe iubitul ei în miniatură cu paleta lui

lipsită de culori şi casa goală pe dinăuntru, nu mai mare decât un sâmbure de piersică? Nu va fi în stare să dea nici un răspuns care să-i apere secretul.

— Ai primit asta când erai la teatru, spune Cornelia şi îi dă brusc un plic micuţ.

E prea plat să conţină o miniatură, Thea e sigură. Se simte mai calmă, se preface indiferentă şi în mod intenţionat nu îl ia din mâna întinsă a Corneliei.

— Un alt cadou de la Eleonor Sarragon? întreabă Cornelia cu severitate în voce.

— Se prea poate. Unde era?

— Pe prag. Iarăşi. E ciudat că nu vedem niciodată cine aduce lucrurile astea, nu ţi se pare?

— E doar un răvaş, spune Thea. De ce te porţi aşa din cauza unei scrisorele?

Cornelia îşi duce o mână la ochi.

— Te rog să mi-o dai, continuă Thea pe un ton cât se poate de rezonabil. Am petrecut toată seara schimbând politeţuri cu un om plicticos, de care nu sunt deloc interesată, numai ca să satisfac capriciile mătuşii mele. Nu le voi satisface şi pe ale tale.

Cornelia e şocată, dar Thea ia cu fermitate scrisoarea din mâna ei şi o împinge către uşă.

— Îţi faci prea multe griji, îi spune fostei dădace şi o pupă pe obraz, simţindu-i pielea fierbinte şi umedă.

— Nu îmi fac destule griji.

— Cornelia, spune Thea înainte de a închide uşa, nu mai sunt o fetiţă.

Când rămâne singură, Thea aprinde încă două lumânări de seu şi studiază plicul. Nu poate să-şi dea seama dacă e acelaşi scris pe care îl aveau miniaturile, pentru că de data asta numele ei a fost scris cu litere de mână, nu de tipar. Poate că este de la Walter, încă nesătul după întâlnirea lor grăbită de mai devreme, dintre acte, de la Schouwburg.

Aproape nu-i vine să creadă că a îndrăznit să-i lase pe Jacob şi pe mătuşa ei în lojă ca să-l dezmierde pe iubitul ei şi să se lase dezmierdată. Tânjeşte ca scrisoarea să fie de la el şi o deschide la repezeală.

Thea Brandt, începe nota.

E ciudat că Walter i se adresează cu numele întreg. Apoi citeşte a doua propoziție.

Ştiu ce faci cu Walter Riebeeck.

Thea se holbează la cuvinte cu crampe în stomac.

Te-ai împreunat cu el, continuă nota. *I te-ai dat ca o dezmățată, şi te-am văzut. Dacă nu urmezi instrucțiunile mele o să spun, ca să audă tot Amsterdamul ce curvă eşti.*

I se usucă gura.

Toată lumea o să ştie cine eşti. Nu o să mai scapi niciodată de ruşine, şi nu e decât vina ta. Gândeşte-te ce va pierde familia ta. O sută de guldeni îmi vor cumpăra tăcerea. Lasă banii sub al treilea misericord din stânga altarului din Biserica Veche. O să fie controlat în fiecare zi, dar dacă banii nu apar până duminică, reputația familiei Brandt va fi distrusă pentru totdeauna.

Nu e semnată şi nici pe plic nu e pusă o pecete. Thea are mâinile încleştate pe hârtie de parcă e ceva malefic de care nu poate să scape, dar apoi cu mâinile tremurânde o pune pe cuvertură şi se lasă pe podea. Scoate oala de noapte de sub pat şi începe să verse. Nu se poate! E un coşmar.

Thea rămâne ghemuită, aşa de şocată că nici măcar nu poate să plângă. Nici un suspin măcar, nimic în afară de vărsătură asta, de parcă ar putea să scoată o sută de guldeni, de parcă ar putea să se întoarcă pe dos şi să dispară, cu trupul transformat în suma de bani de care are nevoie pentru a se proteja.

Se face ghem. O sută de guldeni. Ştie că tatăl şi mătuşa ei îi plătesc Corneliei un salariu de şaizeci de guldeni pe an, iar Cornelia îi consideră generoşi. Dar o sută de guldeni, într-o

singură zi? Thea nu a văzut în viața ei atâția bani. Închide ochii, îngrozită cum n-a mai fost vreodată.

*

La trei noaptea, Thea e convinsă că familia ei doarme adânc în sfârşit. Când se ridicase mai devreme şi reuşise cu greu să se urce în pat, auzise o ceartă jos în salon – vocea mătuşii ei care se ridica şi scădea mereu, dar şi vocea tatălui ei. E puțin probabil să le fi spus Cornelia despre scrisoarea primită, căci nimeni nu se grăbeşte să vină în camera ei. Cornelia încă mai e discretă. Tatăl şi mătuşa ei se certau din altă cauză, şi acum nu-i pasă să afle motivul. Auzise uşa de la camera mătuşii ei cum se închide, apoi sunetul familiar al tatălui ei, umblând la parter, închizând obloanele, încredințându-şi familia în grija acestei case pentru a fi protejată, o protecție care pentru Thea nu este mai mult decât o iluzie.

E îngheţată sloi şi abia poate să se mai mişte. Genunchii îi sunt traşi până sub bărbie ca nişte farfurioare de os, gâtul o doare de la poziția ghemuită, iar ochii privesc țintă la lumina care se stinge încet în cameră. Se gândeşte la Cornelia, aşezată lângă ea la teatru de ziua ei de naştere.

„Am muncit din răsputeri”, i-a spus atunci Cornelia. „Nu mai trebuie să trăim cu frică şi ruşine.” Iar Thea nu se putea gândi decât cum să-l vadă pe Walter.

Şi nu e adevărat ce a spus Cornelia. Ruşinea este încă o piticanie neagră, cuibărită în fiecare colț al casei. Tatăl ei este stânjenit că şi-a pierdut slujba. Cornelia nu are încredere şi se teme de scrisori şi pachete. Mătuşa ei e disperată să lase în urmă trecutul şi e dispusă ca Thea să îndure o căsnicie lipsită de dragoste numai ca să se agațe de o frântură de respectabilitate. Şi fantomele ruşinii încă sunt aici. Un unchi executat pentru sodomie. O mamă

nemăritată, moartă la naştere. Şi acum o scrisoare în care copila ei este făcută curvă.

Nimic din scrisoare nu se poate compara cu modul în care a înmugurit dragostea Theei pentru Walter. Felul în care inima ei tresaltă şi se înalță la cer. Apucă din nou scrisoarea şi o miroase să vadă dacă are vreun parfum, dar simte doar textura fadă a hârtiei. Nu poate să vadă cuvintele în întuneric, dar deja le-a învățat pe de rost. Ce este de fapt o curvă? se întreabă Thea, închizând ochii. Ce înseamnă şi de ce să mă numească aşa? Îl iubesc pe Walter Riebeeck, şi suntem logodiți.

Thea nu se poate gândi decât la o singură persoană care ar fi putut să scrie asta, sigura persoană care îi cunoaşte pe amândoi. E prea dureros să-şi imagineze că Rebecca, singura ei prietenă, ar putea face asta, că ar putea să o numească aşa. Pare imposibil.

E o femeie stranie, singuratică, a spus Walter. Dar Thea este sigură că nu e mâna Rebeccăi. Oricât de mult îi displace Walter, şi chiar dacă nu s-au despărțit în termeni amiabili ultima dată, Rebecca nu s-ar înjosi astfel. În primul rând, cea mai faimoasă actriță de la Schouwburg nu are nevoie de bani. Rebecca i-a spus Theei în mod repetat despre investițiile ei în VOC şi despre casa pe care o închiriază în Leidsegracht, pentru care plăteşte patru sute de guldeni pe an. Şi Rebecca nu e capabilă de atâta cruzime. I-a arătat deja că îi displace Walter. N-ar face una ca asta, ştiind bine că Thea cu siguranță i-ar pune întrebări.

Thea îşi îndreaptă genunchii şi stă în pat îmbrăcată. Deci cine are nevoie de atâția bani? Cine i-ar face asta?

Fii practică, îşi spune şi încearcă să fie mai curajoasă decât se simte, în timp ce pune scrisoarea sub pernă. Deşi Thea nu vrea ca otrava să fie atât de aproape de capul ei, nu îndrăzneşte s-o lase mai departe. O sută de guldeni ca să-şi apere iubirea. De unde să ia o sumă ca asta? Căci trebuie să

facă rost de bani, să-şi răscumpere ruşinea. Să o împingă înapoi în apă. Şi acum e momentul, când casa pare moartă.

Se ridică din nou şi reuşeşte să se strecoare pe vârfuri către uşă. Picioarele îi sunt reci ca gheaţa, şi nu se încalţă ca să nu facă zgomot. Stă pe coridor şi se concentrează numai pe clipa prezentă. Ce poate să vândă, ceva ce n-ar observa nimeni că lipseşte? Multe dintre lucrurile lor de valoare au dispărut deja, ca să asigure ceara şi lemnele de foc necesare familiei, feliile de costiţă afumată şi cinele cu peţitorii nedoriţi. Toate tablourile în afară de unul singur dintre cele cumpărate de unchiul şi de mama ei s-au dus. La fel şi covoarele cele mai bune sau cele mai ornamentate piese de argint. Thea nu are nimic de valoare. Fustele şi pieptarele ei, mantia, ghetele sunt făcute din materiale de calitate, dar nu poate să le vândă, căci ce ar face fără haine, ar fi o curvă care s-ar ascunde de ochii lumii?

Stă lângă scara care duce în pod. De când era mică i s-a interzis să urce singură în pod, ca să nu cadă. Dar nimeni nu poate să o oprească acum. Thea se ţine de ambele balustrade şi începe să urce. Sus e frig ca într-un cavou, şi nu vede mare lucru. La lumina palidă a lunii care intră printr-un geam neacoperit din centrul acoperişului cutiile voluminoase şi cearşafurile care le acoperă lucesc uşor, ajutând-o să-şi croiască drum printre ele pe scândurile aspre.

Trebuie să fie ceva aici care poate fi vândut, ceva ce nimeni n-a mai vrut de ani de zile. Se mişcă de colo-colo, ridicând cearşafuri ca să descopere un scaun cu trei picioare şi o masă de joc care a văzut şi zile mai bune. O cutie conţine pături roase de purtare. Nimeni nu le-ar cumpăra, mai ales pentru banii de care are ea nevoie. În colţul podului observă un cufăr băgat sub o grindă. Se duce încet către el şi îngenunchează în faţa lui, mângâindu-i lemnul cu palmele. Arată ca o cutie plină de pături, dar e

mult mai solid. În penumbră simte nişte încuietoare în ambele părți şi le desface, crispându-se la auzul scârțâitului făcut de metalul ruginit. Dar capacul se ridică surprinzător de uşor, şi mirosul plăcut de cedru se ridică în aer, gâdilându-i nările. Thea se uită la comoară, dându-se la o parte din calea luminii lunii.

Cărți legate în teancuri se odihnesc pe un pat de rumeguş de lemn de cedru. Ale cui să fie? În casă nu există nici o carte, căci sunt mult prea scumpe. Tatăl şi mătuşa ei preferă să citească catastifele cu socoteli, şi mai este şi Biblia de familie, desigur, dar aceste cărți ascunse sub acoperişul casei arată altfel. Thea ridică un teanc şi dezleagă sfoara, apoi deschide cartea de deasupra. E un volum bine legat şi gros. Înăuntru vede xilogravuri cu un naufragiu, iar sub prima carte găseşte încă una şi încă una, iar toate sunt de bună calitate.

O tentează să ia întreg teancul de cărți, dar cu toate că Thea n-a văzut pe nimeni urcând în pod, nici nu vrea să se observe că a dat peste comoara asta ascunsă. Schimbându-şi poziția, bagă mâna mai adânc în stratul de rumeguş de cedru. Degetele ei ating un craniu mic de animal, şi îi dă drumul repede. Mai sunt şi pene, unele lungi care nu aparțin nici unor păsări văzute de ea vreodată. Apoi mai sunt nişte capsule cu semințe ca nişte giuvaieruri în mâinile ei.

Deodată Thea atinge ceva moale, dar totodată solid. Un material ca blana de samur. Spre mirarea ei mâinile dau peste o pereche de picioare, apoi o pereche de brațe, iar inima ei începe să-i bată tare când scoate o femeie în miniatură. Duce păpuşa către fereastră şi la lumina lunii vede o pereche de ochi cenuşii, un gât elegant cu guler de modă veche. O expresie reținută şi o gură fermă, familiară.

I se taie respirația. Ştie cine este. Este mama ei. Îşi trece mâna peste fustele lui Marin, peste mânecile ei, peste

mâinile subțiri. O ține în palmă. I se pare ciudat să o cunoască în sfârşit pe mama ei, acum când aceasta nu poate să-i vorbească şi nici Thea nu poate spune nimic decât în şoaptă, amândouă păstrând tăcerea din motive diferite. Thea se uită țintă la păpuşă, simte în detalii, în măiestria cu care e realizată, în senzația de viață din fiecare mădular pecetea aceluiaşi făuritor ca şi al miniaturii lui Walter. Oare să fi fost făcute de aceeaşi persoană, iar dacă este aşa, cum e posibil? Ce caută o miniatură a mamei ei în pod şi cine a pus-o acolo? Şi de ce nu i-a spus nimeni niciodată de existența ei?

Păpuşa mută şi plină de secrete, în ciuda gurii puternice şi promițătoare, continuă să privească țintă cu ochi orbi la fiica ei vie. Cu inima bubuindu-i în piept şi cu păpuşa lui Marin în mână, Thea se întoarce la cufăr şi începe să cotrobăie în el, până când cealaltă mână găseşte altă figurină ascunsă în rumeguş. O duce înapoi la geam şi îl recunoaşte imediat pe tatăl ei. E îmbrăcat după obiceiul lui, în negru, iar privirea-i senină e inconfundabilă.

— Papa? şopteşte, neputându-se abține să nu vorbească cu el, căci asemănarea este stranie.

Dar tatăl Theei doarme dus în camera de sub picioarele ei. Aceasta este doar o dublură inexplicabilă.

Thea îi ține între degete, sub razele palide ale lunii, pe amândoi părinții ei. Îşi doreşte ca ei să-i ofere răspunsurile de care are nevoie. Privindu-i cum stau împreună în acest fel, Thea simte din nou cât de puțin le cunoaşte povestea, ferecată pentru totdeauna de tăcerea şi neînduplecarea morții. Oricât va încerca nu va putea gusta iubirea dintre ei. Aceste păpuşi nu-i vor spune nimic, oricât de frumoase şi delicate ar fi ele.

Dar pentru o clipă se gândeşte să le ia în camera ei. Ar putea să li se alăture lui Walter şi căsuței de aur, comoara ei micşorată la dimensiuni acceptabile pentru a sta sub pat,

unde trecutul se întâlneşte cu viitorul. Dar ceva o opreşte. Aceste miniaturi trebuie să stea aici, împreună. Nu îi aparţin. Thea nu ştie prea bine ale cui sunt, dar nici nu poate să le mute. Nu trebuie să le acapareze. Dacă tatăl ei viu nu-i vorbeşte despre trecut, despre lucruri personale, ce aşteptări să aibă din partea unei păpuşi?

Şi ca să fie sinceră până la capăt, sunt cam stranii. Thea nu ştie ce ar trebui să simtă, confruntată cum este cu întruchiparea mamei ei după atâția ani. Presupusese că s-ar simți încântată sau apropiată de ea. Dar poate că e îndeajuns să ştie că dublura ei este aici, ocrotită în patul ei de cedru, sub această formă impenetrabilă, în timp ce oasele i se transformă încet în pulbere sub podeaua din Biserica Veche.

— O să vin în vizită, şopteşte Thea la urechea mamei, deşi oricât de realist ar fi realizată, urechea lui Marin n-aude. Nici ochii ei nu văd. Thea îi pune pe mama şi tatăl ei înapoi în culcuşul de rumeguş şi îi acoperă, cu inima ciudat de grea. O mai ține pe mama ei încă o clipă, iar când îşi trage mâna atinge în treacăt ceva asemănător unui pergament rulat.

Îl apucă, presupunând că e un tablou. Toată lumea ştie că amsterdamezilor le plac tablourile, fie înrămate sau nu. *Acesta* chiar ar fi un lucru care poate fi vândut, îşi spune. Frigul şi întunericul din pod au început să o copleşească, iar descoperirea păpuşilor a tulburat-o, prin urmare, fără să mai stea pe gânduri, scoate ruloul, închide capacul cufărului şi-l încuie la loc. Un val de hotărâre o străbate din cap până în picioare. Încet şi silențios, cu ruloul în mână, Thea se îndepărtează de părinții ei minusculi, mergând pe vârfuri pe podeaua acoperită de filigranul razelor lunii. Aruncând o ultimă privire cufărului lăsat în urmă, coboară scara, părăsind tărâmul morții.

În camera ei aprinde cioturile de lumânare şi derulează ce a găsit. E surprinsă că nu descoperă un peisaj burghez cu o moară de vânt sau o fermă, nici una dintre scenele cu ţărani într-o tavernă care par să existe din abundentă în pieţele oraşului. În schimb vede o hartă detaliată a Africii. Cineva a scris pe ea: *Vremea? Mâncarea? Dumnezeu?*

Thea nu recunoaşte scrisul. Nici nu recunoaşte denumirea locului din partea de jos, în vestul continentului, unde sunt scrise întrebările, etichetat ca fiind *Dahomey*. Dar este o hartă de bună calitate, poate să vadă asta chiar la lumina slabă a lumânărilor. A fost trasată cu grijă la detalii, la topografia uscatului şi ţărmurilor. Entuziasmul ei sporeşte: va primi un preţ bun, în ciuda celor trei întrebări scrise cu cerneală. Poate întrebările îi vor spori valoarea. Poate să născocească o poveste despre ele.

— Suntem o familie de aventurieri, se imaginează spunând cartografilor de pe Raamstraat. La urma urmelor am călătorit dincolo de covorul din sufragerie.

Thea rulează harta şi o ascunde în spatele tăbliei patului, ca să n-o vadă Cornelia când intră dimineaţa. Somnul ei până în zori e scurt şi neliniştit. Visează că mâna mamei ei iese din cufărul din pod, cu palma îngustă de ceară oferindu-i un buchet de păianjeni mişcători. Păianjenii se rostogolesc, picioarele lor negre se transformă în liniile negre ale unei hărţi ce ilustrează munţi şi lacuri necunoscute Theei, dintr-o lume nouă şi ostilă.

XIV

În sufragerie negustorul de artă stă în fața tabloului cu naufragiul de Bakhuizen. Nu este aceeaşi persoană care a cumpărat celelalte tablouri. Nella a dorit să fragmenteze stânjeneala, astfel că în ultimele luni a ales câțiva negustători diferiți din *Lista lui Smit*. De Vries, cel de acum, este un tânăr înalt cu aerul cuiva obişnuit să pozeze pentru propriul portret mai degrabă decât cel care le vinde. Nu ştie despre celelalte lucrări de artă care au părăsit deja casa împachetate în mătase şi pânză de sac. Cel puțin aşa speră Nella, altminteri îi va mirosi disperarea. Deşi bineînțeles că are ochi şi poate să vadă şi singur pereții dezgoliți.

— Este unul dintre tablourile bune, spune el, iar ea e surprinsă.

Nu pentru că nu se aştepta să fie de bună calitate, căci fusese achiziționat de Marin, la urma urmei, ci pentru că De Vries admite. E obişnuită cu ezitările acestor negustători: cereri de reducere, grimase, orice pentru a asigura un preț scăzut. Le cunoaşte trucurile şi e mândră că în cea mai mare parte a reuşit să le contracareze şi să obțină prețuri bune pentru piesele care i-au împodobit existența timp de optsprezece ani.

În timp ce De Vries evaluează tabloul, Nella se întreabă ce efect are asupra unei persoane renunțarea la aceste peisaje fantastice, la aceste poveşti vizuale prinse în rame grele de stejar? Creează mai mult spațiu în cap, în zona dorințelor? Se obişnuise cu atoate aceste tablouri, chiar şi cu cele care nu-i erau pe plac, cu iepuri morți, păsări însângerate, fructe putrede, alese de Marin în semn de reamintire a trecerii timpului şi a inevitabilității morții. Şi cu toate că nu i-au plăcut niciodată acele catarge asemeni unor crucifixe, albul ochilor marinarilor, mesajul anost, transmițând pericolele călătoriilor, concomitent cu sugestia că sunt palpitante, îi vor lipsi totuşi. Era preferatul lui Marin. Iar pereții lor vor

rămâne dezgoliți în întregime după ce va fi vândut şi acest tablou.

— Rama este poleită cu foiță de aur, spune ea. Presupun că doriți şi rama.

De Vries clipeşte rar. Genele lui nisipii şi obrajii roz îi amintesc Nellei de un purceluş. Se aude un zgomot la uşă, şi Thea îşi face apariția, neştiind că Nella nu e singură. Pare ciudat de vinovată şi se sperie la vederea lui De Vries. Nella sesizează pe chipul lui străfulgerarea pasageră de surpriză, înainte ca aceasta să dispară lin, iar trăsăturile-i redevin calme. Tot ce face în munca lui trebuie să fie lin, presupune Nella, netulburat. Este cel mai firesc lucru din lume pentru o văduvă să locuiască într-o casă atât de grandioasă pe marginea canalului Herengracht şi să nu aibă tablouri pe pereți. Şi este cel mai firesc lucru ca Thea să-şi facă apariția aşa, dar nu îmbrăcată ca o servitoare, ci ca o femeie de societate, cu fusta ei sobră, neagră şi boneta îngrijită de culoarea aurie a unei cepe perfecte. De Vries o priveşte pe Thea de parcă ar fi o natură moartă.

— Unde este papa? întreabă Thea.

— În oraş, răspunde Nella. *Seigneur* De Vries evaluează un tablou pentru mine.

De Vries face o plecăciune, dar Thea nu se clinteşte.

— Papa ştie că îl vinzi? întreabă ea, iar întrebarea răspândeşte furie în tot corpul Nellei.

De ce presupune Thea că are nevoie de aprobarea lui Otto ca să vândă tabloul? Tablourile mi-au fost încredințate mie, vrea să spună Nella. Nu trebuie să-i dau socoteală tatălui tău, şi nici unei fete de optsprezece ani. Pot să fac ce vreau cu tabloul. Gândurile ei se întorc la schițele şi calculele împrăştiate pe podeaua salonului, laborioase, detaliate şi dureroase. La aerul de complicitate dintre Caspar şi Otto. La mulțumirea de sine a bărbaților. I se încleştează pumnii, şi

se forțează să-i relaxeze. Nu se va lăsa învinsă de desene cu sere şi livezi.

— Vă rog să mă scuzați, domnule, spune ea. Vă las să continuați examinarea.

De Vries face din nou o plecăciune.

— Cu plăcere, doamnă.

Afară, în hol, Nella o confruntă pe Thea.

— Ce s-a întâmplat? întreabă încet.

— Nimic, spune Thea, dar arată aproape febrilă. Are cercuri întunecate sub ochii căprui ce par prea strălucitori, iar mişcările ei au o agitație neobişnuită. Chiar vinzi tabloul?

— Avem nevoie de bani, şopteşte Nella, încercând să-şi ascundă tonul acuzator, dar eşuând.

— Nu e vina mea, şopteşte Thea. Se întoarce să plece, luându-şi mantia şi punându-şi-o pe umeri. Mă duc să cumpăr nişte plătică pentru Cornelia.

Deodată se opreşte, pironită în loc.

— Despre ce vă certați azi-noapte?

— Nu ne certam.

— Bineînțeles că vă certați. V-am auzit.

Pentru o clipă Nella şi-ar dori să mintă. Dar nu vrea să facă efortul de a inventa o minciună.

— Caspar Witsen era aici, spune ea. Tatăl tău l-a invitat să vină când noi nu eram acasă.

Thea face ochii mari.

— Botanistul?

— Se pare că încă de la balul Sarragonilor încoace tatăl tău şi cu el au pus la cale nişte planuri secrete.

— Ce planuri?

— Mai bine întreabă-l pe tatăl tău. Nu am timp acum.

Nella schițează un gest pentru a se întoarce în sufragerie, dar Thea o prinde de braț.

— Spune-mi, mătuşă Nella. Te rog.

O lungă tăcere se aşterne. Casa este neclintită în jurul lor.

— Tatăl tău şi Caspar Witsen vor să planteze ananaşi pe pământul meu, spune Nella.

— Ananaşi?

— Da. Cu sere încălzite şi tot tacâmul. Vor să înceapă o afacere împreună, cred. Un botanist şi un funcționar. Mari întreprinzători.

Nella ştie că sună răutăcioasă, că vorbele ei îi fac o defavoare lui Otto şi că nu e înțelept să-şi exprime sentimentele față de fiica lui.

— Numai că nu au bani pentru afacerea asta, spune. Iar tatăl tău încă nu mi-a spus de unde are de gând să-i procure.

Thea pare gânditoare.

— În Assendelft? Unde s-a înecat mama ta?

Nella simte o durere în coaste.

— Du-te şi cumpără plătica. Şi nu pierde vremea de pomană.

Deodată, Thea îşi pune mâna pe brațul mătuşii ei. Atingerea ei este caldă şi puternică. De mult nu şi-au mai arătat afecțiunea în mod fizic.

— Când mă întorc, spune Thea încet, tabloul mamei mele nu va mai fi aici?

Nella ezită.

— Thea, altfel cum crezi că am putea să plătim pentru plătica după care te duci?

Thea îşi retrage mâna, iar blândețea se evaporă de pe chipul ei. Se dizolvă într-un loc unde Nella nu are acces.

Nella primeşte două sute de guldeni de la De Vries pentru tabloul de Bakhuizen. Nu e o sumă impresionantă, dar nici de lepădat. Mai mult decât orice, guldenii sunt ca un talisman împotriva viitorului ce va să fie, de care se teme

Nella dacă Thea nu doreşte să-l accepte pe Jacob, iar Otto nu poate să găsească o altă slujbă.

De Vries îi înmânează banii numerar, nu sub formă de cambie. Oare câți alți guldeni poartă cu el prin oraş? Îl priveşte cum scoate de pe perete tabloul în ramă aurită, cu brațele desfăcute larg, cuprinzând marea înspumată în îmbrățişarea lui. Imaginează-ți, să fii atât de imun la bogăția ta încât să mărşăluieşti pe malurile canalelor cu sute de guldeni în mantie, desprinzându-se de pe corpul tău ca nişte frunze uscate.

Dar sunt mulți oameni ca el în oraş. Multă vreme şi soțul Nellei a fost unul dintre ei. Poate că te mai jefuieşte cineva pe Damrak, dar nu e sfârşitul lumii. Deşi Johannes a fost jefuit, îşi spune ea, iar lumea lui a luat sfârşit. Prin urmare va avea grijă de cei două sute de guldeni cu ferocitate, pentru că e o sumă mai mare decât au văzut de-o bună bucată de timp.

Stă în pragul uşii şi-l priveşte pe De Vries cum cară tabloul de-a lungul canalului înainte de a-l încărca în spatele şaretei lui. Se cațără pe capră lângă vizitiu, care pocneşte din bici, iar calul o ia din loc.

Cornelia a ieşit să se uite şi ea.

— Deci asta-i tot, spune. Otto o să fie luat pe nepregătite.

— Nu mai mult decât am fost eu, când l-am găsit pe Caspar Witsen în salon azi-noapte. Ştiai ce are de gând?

— Nu, coniță.

Expresia Corneliei este atât de sumbră, că Nella o crede.

— Ai rugat-o pe Thea să-ți cumpere plătică? întreabă.

Cornelia e şocată.

— Nu.

— Aşa mi-a spus.

Cornelia nu răspunde şi se uită în ambele direcții ale canalului.

— Pe cine cauți?

— Pe Thea, bineînțeles.

— Dar abia a plecat. Cornelia, spune-mi, e totul în regulă?

Cornelia îşi frământă mâinile, privind încă atentă în lungul canalului.

— Totul e bine.

Nella i se alătură vechii ei tovarăşe şi se uită în sus şi în jos pe Herengracht, dar nu în căutarea unei tinere înalte, cu boneta ca o ceapă perfectă şi un coş cu plătică, ci în căutarea unui cap blond cu ochi căprui şi luminoşi, atât de arzători, că uneori par portocalii. E convinsă că miniaturista se apropie. Nella simte că timpul ei expiră.

— *Tu* pe cine cauți? întreabă Cornelia, cu ochii mijiți de suspiciune.

— Pe nimeni, spune Nella. Suntem doar două femei în pragul uşii, Cornelia. Nu aşteptăm pe nimeni.

Aproape o oră mai târziu Nella îl aude pe Otto cum o strigă. Stă în camera ei cu harta Assedelftului plină de notițele bărbaților desfăşurată pe pat, cu cei două sute de guldeni din vânzarea tabloului ascunşi sub saltea. Paşii lui Otto se aud urcând scările, apoi urmează o ciocănitură fermă la uşa dormitorului ei. Îşi îndreaptă boneta şi şuvițele scăpate de păr, apoi îşi netezeşte fustele.

— Intră.

Otto îşi face apariția.

— Trebuie să vorbim.

Nella arată harta de pe pat.

— Ce mai rămâne de spus? Nu voi permite acest lucru.

Otto aruncă o privire hărții.

— Cornelia mi-a spus că ai vândut naufragiul lui Bakhuizen.

— Şi dacă l-am vândut?

— Nu m-ai consultat.

— A devenit un obicei în casa asta.

— Două sute de guldeni nu a fost destul. A profitat de tine.

— Sunt obişnuită cu bărbaţii care fac asta.

— Nella...

— Două sute e un preţ bun. Tablourile mi-au fost lăsate mie, spune Nella tăios, deşi urăşte că sună morocănoasă, de parcă sunt doi fraţi care se ceartă pe moştenirea părinţilor.

Adevărul e că ar fi acceptat orice sumă, ştiind cât îl va enerva pe Otto să piardă ultimul tablou. Obrajii îi sunt îmbujoraţi de mânie, dar şi de ruşine. Simte că nu are nici o schiţă sau calcule pentru viitorul ei şi că nu are pe nimeni alături de care să-l planifice.

— Aici am ajuns? întreabă Otto de parcă îi citeşte gândurile. Să ne separăm posesiile? Am împărţit totul până acum.

Nella împunge cu degetul hârtiile de pe pat.

— Şi totuşi păreai destul de mulţumit să mă separi de ce este numai al meu.

Otto închide încet uşa şi vine să se aşeze în scaunul de lângă pat.

— Van Loos nu trebuie să o aibă pe Thea, spune el.

— De ce nu? Poate că ea îl va dori.

El o ignoră.

— Caut alte soluţii pentru ieşirea din impas.

— Prin exploatarea casei mele din copilărie fără să-mi ceri măcar părerea?

Ridică ochii către ea.

— Nu o exploatez. Bineînţeles că noi te-am fi întrebat.

— *Noi*.

— Te întreb acum. Am vrut să pun totul în ordine ca să am răspunsuri la întrebările tale.

— Iată o întrebare: Ce ştii despre perioada când am locuit în casa aceea? Despre copilăria mea?

— La fel de puțin cât știi și tu despre a mea. Dar ce are copilăria de-a face cu toate astea? Este o casă, Petronella. N-ai mai fost acolo de aproape douăzeci de ani. Demoleaz-o și ia-o de la capăt.

— Când locuim pe Herengracht, în centrul lumii?

— Acolo poți să cultivi ceva, să crești, spune Otto. Poți să respiri. Poți să eviți petrecerile plictisitoare date de Clara Sarragon. Să încetezi să cauți pețitori nedoriți.

— Thea *are nevoie* de pețitori. Assendelft e în trecut, spune Nella, oftând. Și e prea mare riscul. Casa este o ruină, Otto. Crede-mă. Structura e instabilă. Iar pământul pe care ți-ai clădit proiectul s-a degradat. E mlăștinos, noroios.

Otto își pune mâinile în cap.

— Sol mlăștinos, asta spune Caspar că ne trebuie.

— Elitele au casele lor de la țară pentru că dispun de servitori, continuă Nella. Au bani în plus să-și întrețină palatele plăcerii. Tu îți închipui că vei trăi ca un prinț, dar vei trăi ca un fermier.

— Mai bine așa decât mincinos.

Nella își flutură mâna deasupra hărții.

— Nu avem capital pentru fanteziile tale. De unde o să faci rost de el?

Otto evită să o privească și Nella, simțind o fărâmă de avantaj, insistă.

— Otto, casa asta, casa lui Johannes și a lui Marin, m-a găzduit optsprezece ani, iar pe tine chiar și mai multă vreme. Nu e o minciună. E una dintre cele mai prestigioase adrese...

— Ești ca o pasăre cu un singur tril! spune el. Ce folos că avem una dintre cele mai prestigioase adrese, dacă o folosești numai ca să cerșești atenția primului bărbat oarecum interesat de fiica mea? Dacă vinzi ieftin moștenirea mamei ei, ca să plătești pentru ținutele ei?

Nella încearcă să-şi controleze furia.

— *Trebuie* să-l luăm în considerare pe Jacob. Casa asta i-a sporit interesul față de ea, nu vezi?

— Şi te-ai întrebat care este interesul lui?

— Ce vrei să spui?

Otto pare epuizat.

— De ce crezi că a ales-o pe Thea? întreabă.

— Pentru că îi place de ea!

— Îi *place* de ea. Am mai văzut lucrurile astea, Nella: interesul unui bărbat ca el în fete tinere care arată ca Thea. Am văzut ce înseamnă că le *place*, cum spui tu, şi ce se întâmplă apoi şi nu am încredere în el. De parcă fiica mea e un fluture cum n-a mai văzut până acum. O va expune pe perete în colecția lui, şi apoi va uita de ea de îndată ce vede altă pereche de aripi mai strălucitoare.

Otto e vehement. Nella se uită la el şi vede cu groază că ochii îi sunt plini de lacrimi. Îl simte că şovăie.

— Thea nu este un fluture, spune ea.

— Ştiu asta. Dar pui prea mare preț pe părerea lui.

— Iar tu nu pui destul. Thea este o amsterdameză care are nevoie de un viitor, iar casa asta îi reflectă statutul! Credibilă. Demnă. Bogată. I-a atras atenția lui Jacob, şi el a văzut-o pe Thea în mijlocul acestei case.

Otto îşi şterge ochii. O priveşte țintă, dar Nella nu renunță.

— Dar cine o va vedea, Otto, dacă stă în mijlocul unui grajd undeva departe pentru tot restul vieții, aşteptând să crească ananaşii tăi?

— Pereții noştri sunt goi. Jacob vede şi asta. Iar zestrea ei e ridicolă.

— Nu e chiar aşa de ridicolă. Am strâns câte ceva pentru ea. Iar acum avem şi banii de pe tablou...

Otto se ridică în picioare şi merge la fereastră.

— Două sute de guldeni? Pe ce lume trăieşti, de-ți închipui că se vor căsători?

— Nu ai fost cu noi la teatru seara trecută. O subestimezi pe fiica ta şi pe el.

— Şi ce ar spune Van Loos dacă ar afla că nu mai am slujba de la VOC?

— Nu e nevoie ca Jacob să ştie acest lucru, Otto, spune ea aproape în şoaptă. Nu uita că ne-a invitat la cină duminică. Cred că o cerere în căsătorie e iminentă.

— Îți faci iluzii.

Nella arată către hartă.

— *Eu* sunt cea care îmi fac iluzii?

— Vorbeşti despre visurile tale, Nella, nu despre ale ei. Thea nu-l iubeşte.

— Nu de dragoste e vorba! Nu ştii ce înseamnă să fii femeie. Să nu ai nici o influență.

Otto se întoarce şi se uită la ea.

— Crede-mă, Petronella. Am o oarecare idee.

Nella priveşte crăpăturile dintre scândurile duşumelei, lemnul lustruit şi neted pe unde paşii ei au umblat în toți aceşti ani.

— Ar trebui măcar să asculți ce are Caspar Witsen de zis, continuă Otto, iar ea îi simte efortul de a-şi menține vocea egală. Planurile...

— Viitorul nostru stă într-un fruct țepos? Şi tatăl meu avea livezi, dacă vrei să ştii. Mere pentru cidru. Rachiu de cireşe. Dar uite ce s-a ales de asta. Caspar nu este negustător, Otto. Nu este ca Johannes...

— Johannes a riscat şi el, iar răsplata lui a fost că a câştigat. Uiți că am lucrat alături de el ani de-a rândul...

— A fost răsplătit? râde Nella. Johannes a zburat prea aproape de soare! Şi uite ce s-a întâmplat cu noi toți. Ne-ai târî după tine la capătul lumii, ca să ne câştigăm cu greu

existența sub un acoperiş putred, cu unghiile pline de țărână, de dragul visului unui botanist de la universitate?

— Assendelft nu e capătul lumii.

— Nu ai fost niciodată la Assendelft.

— Dar am fost la capătul lumii. Şi într-un fel sau altul voi intra în afaceri cu Caspar Witsen.

Se opresc când nu mai au suflu. Nu s-au mai certat aşa niciodată, dar continuă, frustrați unul de celălalt şi de situația fără ieşire în care se află. Nella trage aer adânc în piept.

— Şi iar te întreb, de unde iei banii ca să construieşti sere cu încălzire? spune fără să mai poată menține vocea în registrul scăzut. Dar parascoveniile? Acoperişuri şi țevi pentru aburi? Cu ce o să cumperi panouri de sticlă? Dar semințe şi sticle, ca să nu mai vorbim de salarii pentru servitori? E o nebunie, Otto. Noi nu suntem Clara Sarragon. Nu putem să ne permitem botanişti personali cu care să ne lăudăm pe la baluri!

— Nu, nu suntem, slavă Domnului.

— Deci, pentru ultima dată te întreb: cum o să-ți permiți toate astea?

Otto tace câteva clipe.

— O să vând casa asta.

Ea se uită țintă la el.

— *Poftim?*

— Altminteri nu se poate. Am adus pe cineva să evalueze casa.

— *Când?*

— Nu contează când. Mi-a spus că valorează patru sute de mii de guldeni.

Se aşterne tăcerea. Otto stă la geam şi admiră grandoarea canalului Herengracht. Nella se aşază pe marginea patului, amețită, cu coapsa stângă mototolind colțul hărții. Suma

este astronomică, ipotetică, dar o simte ca pe o lovitură aproape fizică.

— Nu se poate să fii serios, şopteşte. Nu ai de gând să mă faci să mă mut de aici înapoi *acolo*?

— De ce nu? întreabă Otto. Chiar ţi se pare că oraşul ăsta mai este încă la fel?

— Oraşul se schimbă continuu. Ne poate oferi totul. Iar casa asta e tot ce avem, datorită locului unde se află, ca să putem primi ce ni se cuvine. Nella simte că intră în panică, că viaţa ei de până atunci se transformă şi-i scapă cu totul de sub control. Casa arată lumii cine suntem.

— Ştii foarte bine că e doar un castel de nisip.

— Ar fi o trădare a memoriei lui Johannes şi a lui Marin. Şi a vieţii noastre de aici. Nici măcar nu ai fost vreodată la Assendelft şi vrei să te descotoroseşti de măreţia asta?

— Măreţie? repetă Otto indignat. Măreţia oamenilor precum Clara Sarragon? Precum angajatorii mei de la VOC? Precum nevestele neguţătorilor care te ignoră la adunările breslelor? Am cunoscut multe femei aidoma Clarei Sarragon în decursul vieţii mele. Mai multe decât crezi. Şi pe bărbaţii lor. Refuz să-i mai cunosc. Şi nu vorbesc despre a ne învârti la petreceri de societate cu mici gustări în mână. Mai bine le mănânc aici, în bucătăria mea.

— Atunci despre ce e vorba? Care e adevăratul motiv pentru care vrei să faci asta? Ai de gând să o foloseşti întotdeauna pe Thea drept pretext?

Acum e rândul lui să se arate sufocat de indignare.

— Ce Dumnezeu mai înseamnă şi asta? Mă gândesc numai la binele ei. Avem şansa să ne schimbăm destinul.

Nella se ridică în picioare.

— Destinul *tău*, spune ea. Nu poţi să vinzi casa. Nu te las să iei Assendelftul.

— Atunci dă-ne pământul, spune Otto. Li se întâlnesc ochii, dar nici unul nu cedează. Lasă-ne nouă pământul.

— Nu. Trebuie să găseşti un alt loc în care să-ți cultivi imperiul.

Otto e revoltat.

— Imperiul? Nu e vorba de nici un imperiu.

— Nu?

— Nu te îmbufna, Nella, pentru că nu ai o idee mai bună decât asta. Nu fi meschină.

— Nu e meschinărie, e bun-simţ.

— Preferi să rămâi prizonieră în oraşul ăsta pentru următorii optsprezece ani? întreabă el. Viața ta măruntă conservată în aspic? Casa aceea şi pământul sunt goale. Pregătite. *Acela* ar fi un lucru de bun-simţ. Ananasul ar putea să însemne mai mult pentru noi decât un simplu fruct.

— Nu, spune Nella. Poți să-mi consideri viața măruntă, dar e prea riscant, şi nu voi renunța la Jacob.

Otto păşeşte apăsat către uşa dormitorului ei şi o deschide cu violență. Aerul dintre ei e ca o rană. Înainte de a pleca se întoarce către ea.

— Ce ar trebui să se întâmple ca să fii de acord?

— De acolo am venit, spune Nella. Acel loc aparține trecutului. Şi nu te las să iroseşti viitorul fiicei tale, precum părinții mei l-au irosit pe al meu.

El trânteşte uşa în urma lui. Nella continuă să stea jos şi se abține din răsputeri să nu plângă.

XV

Al treilea misericord din stânga altarului are o sculptură cu un bărbat şi o femeie. Cuplul de lemn este în echilibru, cu mâinile şi tălpile lipite, dar cu trupurile îndepărtate. Thea se uită ţintă la ele. Oare degetele de la picioarele şi mâinile lor se căznesc să se desprindă sau, dimpotrivă, să se salveze de la căderе? Bărbatul pare să se strâmbe, cu capul întors, iar femeia, cu boneta ei îngrijită ca o sferă perfectă, îl fixează cu o expresie ezitantă. Sunt într-o încleştare, dar nici unul nu-i dă drumul celuilalt. Thea se uită la cuplul micuţ fără să poată intui care este pilda pe care o ilustrează. Şi trebuie *neapărat* să fie o pildă, căci se află în Biserica Veche din Amsterdam.

Se îndreaptă şi se uită în jur, îngrozită la gândul că va fi văzută, dar Biserica Veche înainte de amiază nu e deloc plină de oameni. Un bătrân stă în contemplaţie, singur, cu pălăria în mână, două femei păşesc încet pe dalele reci, iar un cuplu într-un colţ îndepărtat pare să aibă o întâlnire amoroasă, nu una pioasă. Nimeni nu observă că este aici. Thea are o sută de guldeni şi răvaşul prin care i s-au cerut în buzunarul fustei şi scoate încet banii.

După ce scăpase de mătuşa ei sub pretextul că trebuie să cumpere plătică pentru Cornelia mersese pe Raamstraat, în Jordaan, cu harta rulată a Africii ascunsă în coşul ei, în căutarea cartografului pe care îl alesese din *Lista lui Smit*. Se aşteptase ca omul să încerce să o păcălească. Era obişnuită să fie subestimată, faptul că era femeie şi culoarea pielii ei orbindu-i pe bărbaţii din spatele tejghelelor din apotecă, a tarabelor cu peşte şi ale măcelăriilor. Şi ale prăvăliilor de hărţi. Dar nu petrecuse optsprezece ani de-a dreapta Corneliei fără a învăţa câteva lucruri despre comerţ: tocmeala, chiar flirtul nesuferit, însă eficient, uneori şi necesar, dar şi certitudinea că mai sunt şi alţi negustori care îi pot oferi un preţ mai bun.

Thea ştia că este o hartă de calitate. Într-adevăr, nici una dintre hărţile din prăvălia cartografului nu era la fel de detaliată şi ornată. Ochii acestuia se făcuseră mari când desfăşurase harta, deşi se prefăcuse repede a fi indiferent, de parcă ar fi fost un soi de hartă care îi trecea pe sub ochi în fiecare zi. Până la urmă Thea i-o vânduse pentru două sute cincizeci de guldeni. Nu simţea decât o uşoară urmă de regret că lăsase harta în urmă. Era doar o bucată de hârtie, iar bucăţile de hârtie pe care le avea acum în posesia ei deţineau mult mai multă putere. Thea auzise cuvintele mătuşii ei de nenumărate ori. Dacă banii pot să cumpere un soi de libertate, pot să cumpere şi tăcerea.

Dacă nu altceva, harta era doar o reamintire că viaţa Theei era foarte îngustă. Şi acum avea guldeni de rezervă, îndeajuns pentru un cuplu logodit să plătească un preot care să-i cunune, şi apoi să fugă la Paris. În timp ce împinge banii sub misericordul cu cei doi care se războiesc se gândeşte ce uşor ar fi în multe privinţe să fie o Catarina sau Eleonor Sarragon. Să fie bogată, să aibă o nuanţă a pielii acceptabilă, să fie pasivă, să nu poarte grija banilor sau să se întrebe de unde provin. Să nu trebuiască să se ascundă, să fie mereu în alertă că va fi privită sau că va intra în gura lumii. Şi-ar dori ca măcar pentru o zi să simtă cum ar fi. Să facă ce vrea doar pentru că vrea să facă acel lucru. Să fie liberă.

După ce verifică din nou că banii sunt bine ascunşi, Thea se duce în colţul estic al bisericii. Aici se află locul unde e înmormântată mama ei. Se gândeşte la micuţa ei întruchipare din pod, îngropată sub aşchiile de cedru, în întuneric. Thea nu vine să viziteze mormântul atât de des precum s-ar cuveni. Adevărul este că pare la fel de ciudat ca şi cum s-ar strecura tiptil pe scările care duc la pod ca să se uite la miniatură. Mama ei e mai prezentă în felul în care tatăl şi mătuşa ei evită subiectul absenţei sale, în tăcerile lor

ce trasează silueta unei femei abia văzute cu coada ochiului într-un colț de cameră.

Cum poate Thea să stea în fața mormântului şi să-şi amintească de ea, când nu are amintiri, când nu vor să-i spună poveştile lui Marin nici măcar acum? Tot ce simte Thea când se gândeşte la mama ei este confuzie şi un fel de lapsus, ca o busolă fără ac. Chiar şi aşa, stă în fața mormântului unde odihnesc oasele mamei, iar vitraliile inundă piatra cenuşie cu nuanțe de galben şi verde palid, cu pete de rubiniu şi violet albăstriu. Singurele cuvinte inscripționate pe locul de veci al lui Marin Brandt sunt: *Lucrurile se pot schimba.*

E un mesaj plin de speranță, dar pentru că e vorba de Amsterdam, constituie şi un avertisment. Noaptea se va aşterne din nou, nu te lăsa pe tânjală! Profită de ocazie şi du o viață confortabilă, dar nu iubi banii! Oare arăt ca o fiică devotată care vine să aducă flori? se întreabă Thea privind lespedea mormântului. Nu, am venit să aduc bani ca să-mi protejez inima, ca o iubită devotată. Poate mama ar înțelege. Marin poate ar înțelege că iubirea secretă a Theei pentru Walter va dura în ciuda atacurilor. Că Thea va da bani ca să țină scandalul la distanță, că se va strădui din răsputeri să mențină aparențele. Thea s-a pregătit bine pentru asta. Va face tot ce va fi nevoie. Până la urmă şi mama ei a făcut la fel, căci a iubit un bărbat pe care societatea nu l-ar fi acceptat.

Ştiu ce faci cu Walter Riebeeck. Thea se înfioară şi se uită în direcția misericordului. Dar acolo nu este nimeni.

Afară, la lumina vie a zilei, soarele pare încurajator. Thea e mulțumită că a acționat cu hotărâre. Pentru o clipă se gândeşte să treacă pe la Schouwburg în speranța că-l va găsi pe Walter, ca să-i spună ce s-a întâmplat şi ce repede a rezolvat. Îi place să găsească noi moduri în care să-i arate cât de departe ar merge pentru iubirea lor, cum îl va proteja

cu orice preț. Dar poate că e imatur. Rebecca nu ar proceda aşa, dar Thea e mulțumită că poate să se descurce, ştiind că e mai mult decât capabilă să facă față amenințării scrisorii de şantaj de una singură.

Dar în timp ce Thea grăbeşte pasul prin partea veche a oraşului către casă, trebuie să recunoască încă un motiv, mai profund, pentru a ține scrisoarea secretă. Nu vrea să-l sperie pe Walter. După reacția lui exagerată la vederea miniaturii şi frica lui că cineva i-ar urmări, cum ar reacționa la un răvaş care o face curvă şi amenință să dezvăluie întregii lumi secretul dragostei lor? Ar putea să nu mai vrea să o vadă o vreme. Ar putea chiar spune că logodna nu e o idee bună, iar ea n-ar îndura asta. Mai bine să nu afle, iar dulceața timpului petrecut împreună va fi protejată astfel. Stabilă şi sigură.

XVI

Casa lui Jacob van Loos de pe Prinsengracht este un tărâm fermecat. Nella se simte ca la optsprezece ani, când ajunsese în oraş pentru prima dată, în locuința lui Johannes. Simte casa lui Jacob ca pe un şoc fizic, înainte de a se lăsa absorbită de frumusețea şi liniştea ei. Sunetele canalului dispar pe măsură ce este învăluită de simetrie şi bun-gust, de catifeluri şi cununi de ambră. Dar apoi o străpunge gândul că de prea multă vreme pozează ca familie înstărită, cu toate că sunt de mult ajunşi la sapă de lemn. Sunt ei altceva decât un grup stingher de suflete, pe muchia dezastrului?

Încearcă să nu se mai zgâiască, dar tablourile de bună calitate îi atrag privirea. Naturi moarte cu frumoase ulcioare de cositor, sticlă suflată şi coji de lămâie realiste, peisaje bucolice, scene de vânătoare şi naufragii, din fericire altele, nu cel de Bakhuizen pe care abia l-a vândut. Ar fi mult prea mult să descopere că De Vries este negustorul lui Van Loos, că tabloul preferat al lui Marin ar decora acum pereții lui.

Vaze de Delft şi cristaluri nemțeşti sunt aşezate pe toate suprafețele, iar mirosul de ambră fumegândă umple casa. Mese frumoase cu picioare suple, incrustate cu intarsii şi sidef. Dale de marmură pe podele, negru abanos, albe şi vârstate cu cenuşiu. Un covor turcesc nou în nuanțe de muştar şi roşu ruginiu cu o țesătură complicată de o perfecțiune abstractă, cel mai mare pe care Nella l-a văzut vreodată, acoperă o bună parte din întinderea holului, învăluindu-i tălpile în moliciunea lui. Printr-o arcadă oaspeții pot să întrevadă altă cameră cu tavane înalte şi pereți de un verde palid, scaune elegante şi o masă joasă cu picioare arcuite. În colț e un clavecin acoperit cu partituri. Când se gândeşte că Thea ar putea deveni stăpâna acestor minunății!

Cei trei oaspeți sunt Otto Brandt, fiica lui, Thea, şi Petronella, care au acceptat cu recunoştință invitația la cina de duminică. Nella este mulțumită că Otto a venit, dar circumspectă. De la cearta lor au fost civilizați unul cu altul de dragul Theei. Nella nu a mai trebuit să audă despre Caspar Witsen şi ananaşii lui, nici despre planurile de extindere în fostele ei teritorii. Dar însăşi tăcerea lui Otto o îngrijorează. Ceva s-a înrădăcinat în el, şi Nella ştie cât de hotărât e Otto ca Jacob să nu o aibă pe fiica lui, în ciuda prezenței lui din această seară. *O cină*, s-a târguit el în ianuarie: *Iar dacă Theei îi displace acest Jacob, atunci nu mai trebuie să-l vedem nici noi*.

Pentru Otto, Jacob van Loos este asemeni Clarei Sarragon: periculos şi neplăcut, din aceeaşi stofă scumpă. Acum e mijlocul lui februarie, şi s-a declarat de acord să vină în această seară pentru încă o cină. Nellei i se pare un lucru suspicios. O face ca să-i ofere un fals sentiment de siguranță? Nu poate fi adevărat că a cedat.

Alte lucruri suspicioase. Săptămâna aceasta din urmă Thea a părut mai sumbră decât de obicei, şi Nella a surprins-o privind afară pe geamul din hol.

— Thea, totul e bine? a întrebat-o Nella, dar Thea n-a luat-o în seamă.

Încă se împotriveşte ideii cu Jacob, despre asta trebuie să fie vorba. Sau poate ştie că tatăl şi mătuşa ei au acest dezacord. Nu ar fi trebuit să-i spun despre Caspar şi ananaşii lui, se gândeşte Nella. N-ar fi trebuit să i-o retez aşa când m-a întrebat despre lac. N-ar fi trebuit să-i spun *nimic* despre viața mea la Assendelft.

Aşa e când începi să-ți spui povestea. Devii greu de cuprins şi pentru tine, dar şi pentru ceilalți. Îşi închipuie că înțeleg, că ştiu cine eşti, însă nu e aşa. Poate Marin avea dreptate să-şi țină secretele. Iar vremea friguroasă nu ajută nici ea. Gheața de pe canal s-a topit, e drept, dar încă nu e cald, iar merindele de la piață sunt încă neschimbate, tot cele de iarnă. În aer pluteşte un sentiment de aşteptare, dar nimeni nu ştie ce anume aşteaptă.

Nella e sigură că Jacob van Loos nu-şi dă seama de toate aceste lucruri, căci familia lor e expertă în a se ascunde. Se aşază în salonul verde pal şi zâmbesc. Nella este redusă la tăcere de bogăție şi de amintirea unei case precum aceasta. Proprietarul are o jachetă de mătase neagră ca abanosul, făcută de un croitor priceput ca să cadă bine în jurul umerilor lui nu foarte largi. Poartă o pereche de pantofi de piele neagră bine lucrată, lungi şi ascuțiți, cu câte o fundă uriaşă de satin. Nella se surprinde holbându-se la ei până

când servitoarea lui Jacob, doamna Lutgers, îi întrerupe reveria. E o femeie trecută de şaizeci de ani, mică de statură, fină şi palidă.

— Să servesc ceaiul, *seigneur*? întreabă doamna Lutgers. Înainte de masă?

Jacob gesticulează către ei.

— Oaspeţii mei doresc o ceaşcă de ceai?

Thea nu spune nimic.

— Nu pentru mine, mulţumesc, răspunde Otto.

— Mulţumesc, eu doresc, spune Nella, şi doamna Lutgers pluteşte către ieşire fără să se uite în urmă.

Ei bine, să ne prelungim vremea pe care o petrecem aici, se gândeşte Nella. Să-l lăsăm pe Jacob să vadă din nou frumuseţea şi graţia Theei. Este una dintre cele mai frumoase camere pe care a văzut-o vreodată, iar Thea arată perfect în lumina cenuşie a amiezii care pătrunde prin geamuri. Camera, ca şi Thea de altfel, nu are prea mult aur sau perle. Nici prea multă strălucire, ca să aibă un aer sobru, potrivit obiceiului olandez de a evita ostentaţia, dar destulă pentru ca ochiul să se bucure privind-o. De la marginea unui cabinet frumos de lemn la frumuseţea ramei unui tablou, de la ceasul care ticăie pe poliţa căminului la perna dolofană bordată cu un model cu iederă de la şalele Nellei, totul e bine chibzuit. Chiar şi aerul încăperii pare sidefiu şi rarefiat.

Jacob o priveşte pe Nella cu amuzament.

— Nu vă aşteptaţi, spune el.

— Ce vreţi să spuneţi, *seigneur*?

— Vă place încăperea.

Ea zâmbeşte.

— Cui nu i-ar plăcea?

— Lumea presupune că nu am bun-gust. O priveşte pe Thea. Că nu pot să apreciez lucruri delicate.

Nella simte privirea lui Otto asupra ei, dar îşi menţine atenţia asupra Theei, care stă cu ochii aţintiţi la masa lăcuită. Doamna Lutgers se întoarce şi aşază tava în faţa stăpânului. Jacob îi înmânează Theei o ceaşcă mică de porţelan pe o farfurioară.

— Onoarea de a turna îmi aparţine, spune el. La Londra doamna casei face onorurile, dar în Amsterdam bărbaţii trebuie să servească.

Nu aluzia la servitute este lucrul care o împunge pe Thea, ci menţiunea Londrei: se uită la el de parcă a fost trezită din vis. Nella îl priveşte pe Jacob cum ridică ceainicul şi toarnă în ceaşca Theei, iar lichidul curge la fel de imposibil de oprit precum o cascadă. De ce i-ar invita aici dacă nu ar fi interesat? Otto vede lucruri care nu există. Jacob îi înmânează şi ei o ceaşcă cu buza aurită, perfectă, la fel ca restul încăperii. Când îi toarnă ceaiul, aburul se ridică spre faţa Nellei şi îi umezeşte bărbia şi părul fin de la tâmple.

— Ai mai văzut şi alte piese la teatru de când ne-am întâlnit acolo, jupâniţă Brandt? întreabă Jacob.

— Nu, *seigneur*, răspunde Thea.

— Dar mătuşa domniei tale mi-a spus că iubeşti teatrul.

— Aşa a spus?

Jacob pare confuz.

— Mi-a spus că adesea mergi să vezi o piesă de mai multe ori.

Thea se uită la el fără nici o expresie. Nella simte cum iritarea i se răspândeşte prin tot corpul. Cum poate Thea să-i răspundă atât de abrupt, să arate atâta indiferenţă în faţa interesului arătat de el şi să insinueze că nu te poţi baza pe spusele Nellei, totul în numai două-trei vorbe?

— Mai sunt şi alte lucruri pe care le îndrăgeşti? întreabă Jacob. Dragostea e o emoţie cu un palier larg, ştiu.

— Eu cred că e foarte restrâns, spune Thea.

— Şi totuşi oricine trebuie să înceapă de undeva, intervine Nella.

Jacob şi Thea se uită la ea surprinşi, iar Nella roşeşte. Îşi reproşează că insistă prea mult. Până la urmă ea este cea care i-a sugerat lui Jacob să o întrebe pe Thea ce îi place.

— Iubesc ananasul, anunță Thea deodată, întrerupând tăcerea. Se întoarce şi zâmbeşte la mătuşa ei. Are un gust minunat, nu credeți? Poate că ananasul are un viitor.

Otto priveşte la fiica lui fără să înțeleagă.

— Ce ciudat, spune Nella, zâmbind şi ea la Thea. Pentru că nu ți-a plăcut la Clara Sarragon, când era sub formă de gem.

— Lucrurile pot să se schimbe, spune Thea. Se întoarce către Jacob. E ceea ce crede familia noastră.

Otto merge la fereastră. Nella simte cum nervozitatea o împunge şi mai abitir, în timp ce Thea pare serenitatea întruchipată. Jacob se uită de la unul la altul ca un astronom privind trei stele, studiindu-le strălucirea, pentru a construi constelația pe care o alcătuiesc.

— Trebuie să spun, remarcă Jacob, adresându-se subit Nellei şi făcând-o să tresară, încă mă mai gândesc la sosul de vin alb şi şofran al bucătăresei dumitale. Cordelia, nu-i aşa?

— Cornelia, spune Otto.

— Va trebui să o vânez, râde Jacob. Un verb potrivit pentru o bucătăreasă! Sau poate va veni de bunăvoie? se uită el cu tâlc la Thea.

Thea are privirea ațintită asupra mesei. Otto apucă ultima ceaşcă şi-şi toarnă ceai. Nella îşi păstrează calmul. Oare Cornelia ar accepta să facă parte din contractul de căsătorie al Theei? Oare Cornelia ar putea părăsi casa de pe Herengracht ca să fie cu Thea, o comoară neprețuită împachetată cu polonicele ei în trusoul de nuntă?

Se prea poate ca ea să dorească acest lucru. S-ar putea să nu îndure ideea de a se despărți de bebeluşul ei iubit. Dar Nella nu poate să se imagineze întrebând-o pe Cornelia, tratând-o implicit ca pe o parte transferabilă a gospodăriei în care şi-a petrecut aproape toată viața. Ar fi îngrozitor. Nella nu ar îndrăzni să o facă.

Şi totuşi, dincolo de ideea îngrozitoare de a o pierde pe Cornelia, se aşterne realizarea faptului că Jacob a făcut pentru prima oară o aluzie în fața Theei şi a lui Otto care îi trădează intențiile.

*

După cina la care se serveşte iepure, pe care Nella îl mănâncă cu oarecare plăcere, cu toate că îl găseşte mult mai insipid şi mediocru decât orice mâncare gătită de Cornelia, lucru care sugerează că Jacob ar avea nevoie de o bucătăreasă mai bună, se întorc în camera verde palid. Otto arată de parcă petrece cea mai lungă zi din viața lui. Jacob o întreabă pe Thea dacă poate să-i arate clavecinul, şi Thea acceptă, obligată de regulile de politețe. Otto şi Nella rămân pe canapea cu paharele lor de vin şi timp de cincisprezece minute privesc în tăcere spectacolul stângaci din cealaltă parte a salonului. Ar putea să pară o scenă dintre doi îndrăgostiți, cu tânăra fată aşezată în fața instrumentului, cu capul plecat, sugerând fascinație în fața clapelor frumoase şi a intarsiilor magnifice ale obiectului care le conțin.

— Când o să-şi dea seama că Thea nu ştie să cânte? murmură Otto.

— Nu a rugat-o să meargă acolo pentru asta, murmură Nella la rândul ei.

Jacob se aşază şi începe să-şi plimbe degetele pe claviatură. Sunetul vibrant al clavecinului umple încăperea, iar notele plutesc în aer către tavan, una câte una. Nella

observă expresia surprinsă a nepoatei ei, la descoperirea că Jacob este îndemânatic şi are talent muzical. Nu este deloc ce s-ar fi aşteptat Thea. Un bărbat interesat de dosare juridice seci, de câştiguri băneşti, de papuci eleganți de piele. Conform judecății rigide a Theei nu ar trebui să aibă nici un talent care să se apropie de sfera ei de interes. E inoportun pentru obiecțiile Theei, şi Nella simte o fărâmă de speranță.

Jacob mai cântă câteva fragmente şi se opreşte, stânjenit.

— După doi fii, mama şi-a dorit o fiică, spune el, apăsând pe o clapă, iar nota răsună în toată încăperea. Am urmat eu, însă m-a educat în artele mai blânde.

— Cântați foarte bine, spune Nella. Cât de plăcut că instrumentul nu este doar un ornament.

— Toate lucrurile frumoase trebuie să aibă un scop, spune Jacob. Se întoarce către Thea. Nu ar trebui să fie lăsate într-un colț, neremarcate, ascunse.

În tăcerea care urmează Jacob se ridică în picioare.

— Jupâniță Thea, de vrei dori să vii ca să cânți la clavecin, aş fi îndatorat. Nu este o lăută, prin urmare nu pot să-l aduc la casa din Herengracht. Va trebui să vii aici.

Thea ştie că este rândul ei, ştie că este un gest generos, unul cu tâlc, făcut în fața tatălui ei, care îl aude şi el. Oferta lui Jacob este legitimă şi aprobată, iar dacă ar fi acceptată, ce alte lucruri i-ar urma?

Toți aşteaptă să vadă ce are Thea de zis. Priveşte concentrată la clavecin.

— Mulțumesc, *seigneur*, spune. Dar este un instrument mult prea prețios. Mă tem că degetele mele l-ar strica.

Jacob zâmbeşte şi închide capacul claviaturii. Nella e furioasă, dar nu poate să facă nimic acum, iar curând e timpul să plece. Jacob se duce la Leiden pentru două săptămâni cu treburi ale mamei lui, spune el. Dar se va întoarce şi atunci va trebui să se întâlnească din nou.

— Da, îi spune Nella. Trebuie neapărat să ne vedem.

Îşi iau la revedere şi mulţumesc pentru iepurele delicios, dar bineînţeles că trebuie să întoarcă favoarea şi să-l invite la masă. Cine ştie ce delicii ar putea Cornelia să gătească peste două săptămâni, când legumele de primăvară vor răsări din humă şi mieii vor fi gata de tăiere?

Zâmbesc când ies din casa lui Jacob van Loos, dar păşesc în tăcere de-a lungul celor cinci minute cât le ia să ajungă acasă. Nella îşi doreşte să spune multe, să certe, să implore, să întrebe de ce nu vor să vadă ce încearcă să facă, dar este obosită şi învăluită în propriile gânduri. Otto împinge uşa grea de la intrare, iar Cornelia îi întâmpină din umbra holului. Nella se uită la spaţiul lor pustiu, la pereţii goi, la atmosfera tristă.

— Ce este? spune Cornelia. Ce s-a întâmplat?

Cuvintele explodează din Nella, şi nici măcar nu mai încearcă să le oprească.

— Thea este un copil nepoliticos, nerecunoscător.

Pentru o clipă ceilalţi se holbează la ea şocaţi.

— Ce este? Crede că ştie cum funcţionează lumea, continuă Nella. Că viitorul ei se va aşterne aşa cum doreşte. Dar nu va fi aşa. O să fie săracă. Şi nu mai vreau sa fiu responsabilă pentru asta.

— Nella, spune Otto cu un avertisment în voce.

— Nu! M-am săturat de voi toţi.

— Coniţă, o roagă Cornelia, frângându-şi mâinile.

— Toţi aţi făcut ce aţi vrut, strigă Nella. Toţi *faceţi* numai ce vreţi. Johannes şi-a urmat calea lui. Şi din cauza asta eu n-am avut cum. Otto, tu şi Marin v-aţi urmat inima. Iar acum Thea, încăpăţânată ca maică-sa, vorbeşte atât de obraznic cu Jacob? Stă acolo şi-mi refuză ajutorul?

— Nu vorbi despre Marin şi inima ei, spune Otto.

— O să vorbesc, spune Nella. M-a abandonat aici.

— Te-a abandonat *pe tine*? spune el fără să-şi creadă urechilor.

Nella se simte atât de mânioasă, dar şuvoiul vorbelor se rostogoleşte din ea cu mai multă putere decât poate să controleze. Nu poate să îndure felul în care ceilalți se uită la ea, de parcă şi-ar fi pierdut mințile.

— De unde ştii ce am vrut eu să fac? întreabă Otto. Nu ştii nimic despre mine şi Marin. Când te-am oprit eu să-ți urmezi drumul? Pentru numele lui Dumnezeu, când vei înceta să-ți plângi de milă?

— Ajunge, opriți-vă, îi îndeamnă Cornelia.

Thea stă fascinată de cuvintele împroşcate de tatăl şi mătuşa ei.

— Ai fi putut să te măriți, continuă Otto, ignorând rugămintea Corneliei. Îi dai înainte cu sărăcia noastră. Nu ştii ce înseamnă sărăcie. Şi aveai optsprezece ani când a murit Johannes, Nella. Optsprezece! Viața ta era la început.

— Da, spune Nella, arătând către Thea. Şi apoi a apărut ea. Aveam un copil de crescut, sau ai uitat?

— Nu era a ta. Nu erai nevoită să o creşti. În caz că ai uitat.

Cuvintele lui o lovesc în plin. Nella se întoarce către Thea, care se zgâieşte la ea cu ochii mari. *Am vrut să am grijă de tine*, vrea să spună, dar cuvintele nu vor să iasă.

— Oamenii pot să o ia de la capăt, continuă Otto. Într-un fel sau altul. Ştiu asta mai bine decât oricare dintre voi. Adevărul este că nu ai vrut, Nella. Ai fi putut să părăseşti casa asta. Să ai copiii tăi. Dar nu ai făcut-o, iar acum regreți. Şi de asta ne-am trezit în salonul lui Jacob van Loos.

Cornelia începe să bocească.

— Opriți-vă, opriți-vă!

— Nu cuvintele frumoase despre Johannes, după ce a fost omorât, au plătit pentru lemne de foc care să ne țină de cald, spune Nella, adunându-şi toate puterile care i-au mai

rămas. Nici n-au pus mâncare în stomacul Theei, nici n-au făcut hainele cu care am îmbrăcat-o. Nici o breaslă nu ne-a venit în ajutor. Nici unui vecin nu i-a păsat. Aveam un bărbat ucis şi mama ei moartă, iar singura alinare pe care am avut-o au fost banii, banii adevăraţi. Şi ne-au salvat viaţa.

— Noi ne-am salvat unii pe alţii, spune Cornelia.

— Banii ne-au salvat, răspunde Nella. Banii sunt un scut. O armă. O binecuvântare. Şi cine m-a învăţat asta? *Mama* ta, Thea. Mama ta, care până la urmă a riscat mai mult decât oricare dintre noi şi ne-a lăsat în situaţia asta. L-a luat ca iubit pe tatăl tău sub mantia întunericului, şi la naiba cu consecinţele...

— Nella, spune Otto, ajunge!

— E o minune că lui Jacob van Loos nu-i pasă de povestea lui Johannes şi a lui Marin Brandt. Care credeţi că sunt şansele să mai apară un bărbat ca el?

— Dacă îţi place Jacob atât de mult, urlă Thea, iar ferocitatea din vocea ei îi şochează şi-i reduce la tăcere, atunci mărită-te tu cu el.

Se aşterne tăcerea. Nu şi-au mai vorbit aşa înainte, şi Nella simte oroarea şi urmările ce vor veni neabătut, ca nişte unde de şoc ce-i vor trece prin vine, odată cu sângele. Cu paşi nesiguri urcă scările, cutremurată, de parcă retrăgându-se în camera ei va pune capăt situaţiei, când de fapt aceasta abia a început.

Feţele lor se întorc către ea din holul întunecos. Chiar şi la lumina plăpândă a lumânării poate să vadă mânia lui Otto, expresia extaziată a Theei după ce şi-a exprimat părerea. Ochii Corneliei sunt căscaţi de uimire.

— Thea, spune Nella, străduindu-se din răsputeri să-şi menţină vocea calmă: mama ta te-a conceput în taină. Te-a născut în taină. A murit pentru tine în taină. Tatăl tău a trăit într-un nor de durere atât de greu, că nici acum de

ziua ta de naştere aproape că nu se poate uita la tine. Pretinde că se gândeşte numai la nevoile tale, dar adevărul este că e îngrozit că te va pierde şi îți va sabota şansele fără să-şi dea seama că o face. Dacă e un lucru pe care l-am învățat în aceşti optsprezece ani este că poți să te bazezi numai pe două lucruri pe lumea asta: pe tine şi pe catastiful cu socoteli. Dar noi ne-am pierdut banii. Acei bani care nu se consumă oricât ai cheltui sau pierde? Noi i-am pierdut. Dezonoarea lui Johannes şi a mamei tale este ruşinea noastră. Este ruşinea ta. O vei duce cu tine toată viața. Şi acum nu te mai ai decât pe tine însăți.

Toți au încremenit, privind-o parcă cuprinşi de o vrajă. Nella trage aer adânc în piept.

— Mărită-te şi ieşi din familia asta, Thea, aşa cum eu m-am măritat ca să devin parte din ea. Evadează dacă poți. Nu există altă soluție.

XVII

În timp ce primăvara îşi face în sfârşit apariția de-a lungul canalului, în casa de pe Herengracht se instaurează o a doua iarnă. Cerul devine mai albastru, în schimb lumina dinăuntru se diminuează. Locuitorii casei se împiedică în penumbre, în colțurile încăperilor, în coridoarele greu de navigat. Cornelia pune la păstrare gulerele de blană, pelerinele groase şi le scoate pe cele subțiri, dar nu au unde să meargă de bunăvoie ca familie. Nu merg nici la menajerie, nici în grădinile plăcute ochiului ca să vadă pomii înfloriți, nici la piață sau într-o plimbare de voie. Ceva pare să se fi

stricat, nu mai e drum de întoarcere după cuvintele care au fost aruncate, după ce fantoma unei mame demult dispărute a fost azvârlită ca o lance menită să străpungă inima unui duşman. Şi nu doar inima celor demult plecaţi, dar şi a celor care poate nu vor veni niciodată. Soţii, copiii, cărămizile pe care femeile sunt învăţate să le folosească pentru a-şi clădi viaţa.

Mătuşa Nella nu mai iese din camera ei deloc. De două săptămâni Thea n-a mai văzut-o şi într-un fel e uşurată. Dar e o uşurare şi mai mare să nu mai trebuiască să-l vadă pe Jacob, deşi nici pe tatăl ei aproape nu-l vede, căci toţi se feresc din calea celorlalţi în casă. Nici nu e greu într-o casă atât de mare. Poţi să tragi cu urechea la uşile care se închid, la scârţâiturile podelei, la pasul cuiva şi să-ţi planifici drumul. Dar nu ai nici o idee ce fac ceilalţi de fapt. Numai Cornelia îşi continuă treburile ei normale: găteşte mâncare pe care nimeni nu pare să o vrea, lustruieşte şi freacă, coace pâine, o taie în felii groase şi o dă cu unt, ca apoi să o lase pe un taler în faţa uşii închise a mătuşii Nella. Mătuşii Nella îi place pâinea cu unt, dar este o mâncare pentru o fetiţă. Cornelia îi oferă mătuşii Nella mâncarea preferată din copilărie, drept alinare.

Ei, bine, lasă, se gândeşte Thea. Las-o să mănânce coji de pâine, după tot ce mi-a spus.

Dar sub aparenţa aceasta, inima Theei suferă că lucrurile stau aşa, că totul pare să se prăbuşească. Singura ei alinare zilele astea sunt vizitele la Walter. Profită de atmosfera apăsătoare din Herengracht şi că e mai puţin supravegheată ca să fure mai multe clipe cu el la teatru.

În timpul cinei fatidice de la Jacob, Thea nu se putuse gândi decât la al treilea misericord din stânga altarului din Biserica Veche. Era într-o stare de exaltare gândindu-se ce a făcut ca să se protejeze pe sine şi pe Walter. Încercase să se concentreze asupra conversaţiilor avute la Jacob, în timp ce

sorbeau din ceştile aburinde de ceai, la masa lui mare, la clavecinul lui piţigăiat, dar tot ce reuşise era să se gândească la ce făcuse pentru dragostea ei.

Banii pe care Thea îi strecurase sub sculptură trebuie să fi fost luaţi, căci îi pusese acolo cu mult înaintea zilei de duminică. Faptele ei o umpleau de încântare, dar totodată o făceau să se simtă rău. Văzuse ce mânie îi provocase mătuşii Nella la Jacob acasă, cu mult înainte de furtuna din hol de mai târziu. Dar ea şi cu Walter sunt în siguranţă acum. Trebuie să fie în siguranţă.

— Promiţi că ne căsătorim de îndată ce termini contractul? îl întreabă pe Walter într-o zi în atelierul de pictură, privindu-l cum retuşează o arcadă romană.

— Thea, spune el, bineînţeles. Doar am căzut de acord amândoi.

Ea regretă aproape imediat că l-a întrebat, dar îşi doreşte atât de mult să-i spună ce s-a întâmplat acasă. Cearta îngrozitoare care i-a izolat unii de ceilalţi, pericolul pe care-l reprezintă Jacob, frământările legate de bani şi de casa de la ţară a mătuşii ei. Viaţa nu ar trebui să fie aşa. Se gândeşte la piesele pe care le-a văzut, în care eroinele pleacă în lume singure sau cu iubiţii lor secreţi. De ce este atât de paralizată? Dar în acelaşi timp vrea să pară uşoară şi imponderabilă, în largul ei fără nici un efort. Vrea să-şi anihileze biografia, să existe pentru Walter numai în camera asta, unde e mereu plăcută, mereu dorită. El trebuie să-şi încheie contractul, ştie. E un lucru de neclintit. Trebuie să aibă răbdare, şi nu mai durează mult, nu-i aşa? Numai în jur de o lună. Poate să aştepte.

Şi totuşi ei doi trebuie să-şi finalizeze logodna cu o nuntă înainte de a fi prea târziu, înainte ca Jacob van Loos şi aluziile lui la căsătorie să devină prea greu de ignorat.

Thea priveşte spatele lui Walter în timp ce el pictează arcada, readucând Roma antică la viaţă. Simte fluturi în

stomac, atrasă de concentrarea lui, şi cu toate că-i place să-l observe îşi doreşte ca el să se întoarcă către ea. Dorința fizică pe care o simte pentru Walter înăbuşă orice îngrijorare. Are o foame continuă pentru frumusețea şi dezmierdările lui şi nu vrea să strice clipele alături de el cu discuții despre o căsătorie grabnică, mai mult decât ar vrea să pomenească miniatura sau scrisoarea de şantaj. Se surprinde uitându-se la paleta lui reală şi observă că e plină de culori. Oricine ar fi trimis păpuşa, greşeşte. Walter nu este un bărbat care să picteze lumea numai în roşu.

— Am o surpriză pentru tine, spune el, punând jos paleta, ştergându-se pe mâini şi dispărând în spatele unui decor cu o arcadă romană. Reapare cu un panou în mâini. Eşti gata?

Încet şi oarecum ceremonios, Walter întoarce panoul şi Thea îşi dă seama că priveşte la propriul chip lucrat în ulei.

— Aşa cum am spus. Parcă am încercat să pictez soarele.

Pe moment Thea rămâne fără cuvinte. Într-un fel e frumoasă. Arată foarte luminoasă. A fost transformată în operă de artă. Dar ceva o face să ezite. În realitate, femeia care o priveşte pe Thea nu arată ca ea, nu în felul în care miniatura lui Walter i-a surprins sufletul. Spiritul ei lipseşte. O doare să-i vadă lipsa, căci Walter e zâmbitor, mândru şi crede că a făcut-o fericită. Crede că a redat-o pe ea, dragostea lui.

Thea e cutremurată când îşi dă seama că Walter a eşuat să o surprindă aşa cum e, cu toate că poate prea bine să picteze o arcadă romană, un cocotier sau o tufă de căpşuni. Nu crezuse că aşa ceva ar fi cu putință. E un moment foarte incomod, dar se adună şi zâmbeşte.

— O, Walter, spune. Mulțumesc, scumpule. Nimeni nu m-a mai pictat până acum.

— Mă bucur că am fost eu, spune el.

Se apropie de el, admiră tuşele, îl admiră pe el, îl sărută după fiecare compliment pe care i-l face despre cât de bine, cu câtă iubire a pictat-o, şi el îi acceptă sărutările cu recunoştinţă.

Şi totuşi, se gândeşte Thea în drum spre casă, Walter a făcut un efort. A vrut să-l facă, a vrut să mă imortalizeze. Este tot ce contează.

Când se strecoară înapoi în casă e surprinsă să audă vocea mătuşii ei în bucătărie, vorbind cu Cornelia. E pentru prima dată în ultimele două săptămâni când Thea o aude pe mătuşa ei vorbind. Merge tiptil până în capul scărilor ce duc la bucătărie. Se pare că fac ceva pe masă, căci sunetele aduc a lingură care loveşte un bol, a cuţit care răzuieşte morcovi.

— Nici măcar un ananas? întreabă Cornelia.

— Nici unul, spune mătuşa Nella. Tace o clipă, iar Thea ascultă cuţitele care lovesc lemnul. Nu a fost cinstit cu mine.

— Avea de gând să-ţi spună adevărul, coniţă, spune Cornelia. Doar că i-ai luat-o înainte.

— Dar harta mea, Cornelia? Au mâzgălit-o toată. Face o pauză. Aş vrea să-mi lase trecutul în pace, mai ales că nici el nu e dispus să vorbească despre al lui. Sunt atât de multe lucruri pe care nu vrea să mi le spună.

— Nici mie nu mi le spune, coniţă. Poate că e mai bine. Dacă cineva spune totul despre el nu dispare într-un fel?

— Ba deloc. Aş spune că dimpotrivă.

— Dar persoana pe care *ai cunoscut-o* până atunci se evaporă în faţa ochilor tăi. Nu mi-aş dori asta. Prefer fragmentele pe care mi le oferă.

— Şi totuşi Thea îţi spune tot, zice mătuşa Nella.

Cornelia tace o clipă.

— E ciudat că aşa crezi.

— De ce? Aşa a fost întotdeauna.

— Coniță, nici dumneata nu-i spui totul lui Otto. Nu-i spui de ce nu vrei să vinzi pământul de la Assendelft dacă-i aşa de părăginit locul, iar asta e casa dumitale.

— Asta e casa lui Otto. Johannes i-a lăsat-o lui.

Vocea îi sună grav. Pare epuizată.

— Ei, hai acuma, spune Cornelia. Poate că numele lui Otto este pe hârtie, dar a vorbit la mânie când a zis să pleci. E casa dumitale. Ezită. S-au spus multe lucruri în seara aceea pe care nu le credeți cu adevărat.

Mătuşa Nella oftează.

— Şi totuşi mă îndoiesc că Otto mă va ierta pentru ce am zis.

— Sigur că te va ierta. Şi va trebui să-l ierți la rândul dumitale.

— Mă respectă prea puțin, Cornelia. Crede că aş fi putut să plec după ce s-a născut Thea. Spune lucrurile astea, şi pe urmă se aşteaptă să-mi ia pământurile tatălui meu.

— Coniță, spune Cornelia cu blândețe, sunt pământurile dumitale.

— Da. Şi sunt singurele lucruri care îmi aparțin, spune mătuşa Theei. În chestiuni precum asta, Cornelia, chiar *contează* al cui nume este pe hârtie.

A trecut multă vreme de când Thea a tras cu urechea la o conversație precum aceasta. O făcea atât de des. Îşi dă seama cât de mult o alină să audă schimburile lor de cuvinte, oricât de răstite ar fi. Familiaritatea lor profundă nu dispare niciodată.

— Cred cu adevărat, începe mătuşa ei din nou, că Jacob e potrivit pentru ea.

— Dar Thea îşi doreşte dragoste adevărată, spune Cornelia.

Inima Theei creşte, plină de recunoştință.

— Ce înseamnă asta măcar? Şi unde o să o găsească? spune mătuşa Nella. Singurul loc unde găseşti o dragoste ca

asta e pe scena de la Schouwburg. Otto şi Thea au ideea asta că încerc să scap de ea. Dar nu e deloc aşa.

— Ştiu, dar...

— Şi felul în care vorbeşte cu mine. De parcă am multe de învăţat de la o fată tânără, care şi-a petrecut viaţa sub un singur acoperiş şi căreia nu i-a lipsit niciodată absolut *nimic*.

— Dar poate că ai de învăţat, spune Cornelia.

— Dar nu *a trăit*, Cornelia. Nu şi-a distrus viaţa şi nici nu s-a amestecat în necazurile din viaţa altora. Nu are cicatrici.

— De unde ştii?

— Nu ştie nimic despre ce înseamnă ca visurile să-ţi eşueze.

— Îţi doreşti să aibă cicatrici? Să eşueze?

— Nu, bineînţeles că nu, dar...

— Pentru că sunt sigură că odată cu trecerea timpului va fi inevitabil.

— Şi vreau să previn asta. Totuşi ea insistă să-mi spună cum e viaţa şi ce rost are. Cum nu mă pricep să-mi iau soarta în propriile mâini. Seamănă cu tatăl ei. Şi cu mama ei. Ce ştie ea despre mâinile mele? Nici măcar *nu se uită* la mâinile mele. Thea e ca o moară neferecată.

Cornelia râde.

— Nu ştiu ce ţi se pare hazliu. Eu eram respectuoasă cu cei mai mari decât mine.

Cornelia râde şi mai tare.

— Chiar aşa? Marin şi cu tine eraţi ca nişte îngeraşi?

Mătuşa Nella oftează şi tace. Încăperea e plină de sunetele mişcărilor lor exersate şi fireşti în timp ce mâinile lor frământă aluatul şi îl pun în tavă.

— Cornelia, începe mătuşa ei din nou, iar de data asta în vocea ei se simte o ezitare ciudată, o notă joasă care o face pe Thea să se aplece şi mai mult către scări. Tu te gândeşti vreodată la miniaturistă?

La auzul cuvântului, Thea încremeneşte. Aerul din jurul ei pare să se condenseze.

— Nu, spune Cornelia în cele din urmă, dar pe un ton precaut. Totul s-a petrecut cu multă vreme în urmă.

— Dar uneori pare că a fost ieri.

— Coniță, de ce...

— Nu *te întrebi* niciodată dacă e undeva aproape?

— Bineînțeles că nu.

— Dacă nu cumva ne ține sub observație? Pentru că la balul Sarragonilor...

— Coniță...

— Nu, lasă-mă să vorbesc, chiar dacă o să spui că sunt nebună sau că e una dintre melancoliile mele. La bal am avut cea mai ciudată senzație. Mătuşa Nella pare aproape extaziată. Am simțit un fior rece pe spate. Acolo, Cornelia, la baza gâtului, ca atunci, de parcă eram privită. Jur că am auzit-o rostindu-mi numele.

— *Cum*?

— Jur, *am văzut-o*.

În întunericul de pe scări, cu inima bătându-i tare, Thea îşi atinge gâtul cu mâna. Îşi aminteşte ce frig îi fusese când mergea de-a lungul canalului spre Schouwburg, senzația că o înțeapă ceva la ceafă. Convingerea că poate Walter are dreptate, şi cineva o ține sub observație. Dar cine este persoana despre care vorbeşte mătuşa ei cu asemenea admirație, aproape cu dragoste?

— Nu e aici, coniță, spune Cornelia. Nu a fost la bal, şi nici nu este de-a lungul canalelor. Nu este *aici*. Cornelia ezită. Şi poate că n-a fost niciodată.

— *A fost*, spune mătuşa Theei. Pentru că atunci după cine te uitai, Cornelia, când Thea s-a dus să cumpere plătică?

Thea aude cum Cornelia trage aer în piept, deşi e aproape imperceptibil. Se gândeşte din nou la groaza dădacei când

primise pachetul, la scrisoare, la dorința ei înverşunată să afle de unde sunt şi ce conțineau. *Lucruri care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naşti*. Se gândeşte la miniaturile din dormitor, la Walter şi casa aurie ascunse în cutia ei. La cele de deasupra lor, din pod, la părinții ei înghețați în perfecțiunea lor minusculă.

— Ți-am spus, zice Cornelia. O aşteptam pe Thea.

— Dar, Cornelia, de unde ştii că miniaturista nu s-a întors? Prima dată când când a intrat în viața noastră abia dacă puteam să o intuim.

Se aude un zăngănit când Cornelia îşi aruncă cuțitul pe jos.

— Deplâng ziua în care *seigneur* ți-a cumpărat casa de păpuşi. O deplâng din tot sufletul. Conița Marin avea dreptate când spunea că nu ar fi trebuit să acceptăm păpuşile acelea înfricoşătoare, cu subînțelesurile şi amenințările lor.

— *O simt*, Cornelia. Cred că este aici.

— Prostii. Iartă-mă, coniță, dar este o prostie. Nu mai iscodi. Credeam că vrei să laşi trecutul în urmă?

Cornelia ia din nou cuțitul şi începe să toace cu furie. Thea nu îndrăzneşte să se clintească. Îi trece ceva prin cap. Dacă miniaturista este cea care a făcut păpuşile, de ce nu-i spune Cornelia mătuşii Nella despre pachetul primit de ea?

— Poate că a aflat ce am făcut cu casa mea primită cadou de nuntă, spune mătuşa Nella. Ştie că am distrus-o. Dacă a venit să se răzbune?

— Doamne Dumnezeule, coniță. *Ajunge!*

— Câteodată, spune mătuşa Theei cu voce şoptită, îmi doream din toată inima să se întoarcă.

— N-ar trebui să zici asta. Cum poți să spui aşa ceva după tot ce a făcut?

— Şi ce anume a făcut? Mi-a arătat cine sunt. Piesele pe care mi le-a dat erau frumoase, continuă mătuşa Nella. Îți

aminteşti lăuta? Cupa de nuntă, cutia de marţipan? Mi-a oferit viaţa pe care o pierdusem, viaţa ce-mi fusese promisă.

— Era o băgăcioasă, spune Cornelia. O vrăjitoare.

— Era călăuza mea. Protectoarea mea.

— Protectoarea ta, repetă Cornelia cu dispreţ.

— Nu am ascultat-o, şi iată ce preţ am plătit. Îmi doresc să o fi ascultat, să-i fi acordat mai multă atenţie.

Cornelia răsuflă.

— Tot ce a fost atunci a luat sfârşit. Trebuie să te împaci cu Otto, să vorbeşti cu nepoata...

— Trebuie să-ţi spun ceva, zice mătuşa Nella. Trebuie să-ţi mărturisesc ceva.

— Să-mi mărturiseşti ceva? întreabă Cornelia, iar oroarea i se simte în voce.

Indiferent ce reprezintă miniaturista pentru mătuşa ei, pentru Cornelia este ceva diferit.

— Am fost în pod şi am deschis cufărul lui Marin.

— Cum? pufneşte Cornelia. Dar noi nu trebuie să ne atingem de el. E pentru Thea, pentru când va fi gata.

Thea se încleştează de balustradă de parcă e salvarea vieţii ei. De jos se aude zgomotul făcut de o salată verde care e sfâşiată sălbatic. Thea aşteaptă cu răsuflarea tăiată şi nu îndrăzneşte să facă nici o mişcare, în timp ce bucăţile de salată cad pe lemnul vechi al mesei.

Sigur că era cufărul mamei, se gândeşte Thea, uluită că nu şi-a dat seama de asta înainte. Bineînţeles că era. Se imaginează pe ea şi pe mătuşa ei în podul întunecos, îngenunchind în faţa cufărului ca în faţa unui altar. Fiecare din ele a făcut asta fără să ştie una de cealaltă, fiecare din ele pipăind prin lucrurile lui Marin Brandt în căutare de confort şi salvare. Iar acum harta preţioasă a lui Marin e în vitrina cartografului din Raamstraat. Cel puţin miniatura e încă în locul ei de odihnă, alături de tatăl Theei.

— Am luat bebeluşul în miniatură, spune mătuşa Theei.

— Coniță! exclamă Cornelia îngrozită. De ce ai făcut una ca asta?

— Pentru că Otto nu e singurul care vrea să o țină aproape pe Thea.

— Nu cred că e vorba numai despre asta. Nu când vine din partea ta. Ai pus-o la loc?

— Nu.

— Vrei să o invoci pe miniaturistă.

— Nu pot să *o invoc*, Cornelia.

— Atunci de ce nu pui bebeluşul la loc? şuieră Cornelia.

— Pentru că vreau să-mi amintesc cum era când aveam pe cineva alături, se răsteşte la rândul ei mătuşa Nella.

Cornelia râde fals.

— Încă mai crezi că ne va rezolva toate problemele. Face o pauză. Trebuie să-i spun lui Otto.

— În nici un caz.

— Trebuie să fim atenți. Lucrurile astea sunt periculoase. Nu ne-au adus nimic bun.

— Pe mine m-au făcut fericită, spune mătuşa Nella. Le-am admirat şi n-ar fi trebuit să le distrug. Au fost ale mele, Cornelia. Povestea mea. Ceva unic. Când mi le-a trimis, am simțit că în sfârşit cineva înțelege ce se întâmplă cu mine, că cineva mă vede cu adevărat. Tânjesc să mă mai simt aşa.

Ezită.

— Pentru că adevărul este că mă simt foarte singură.

Vocea mătuşii ei conține atâta tristețe, atâta dor şi durere, că ochii Theei se umplu de lacrimi. Îi freacă violent şi o aude pe mătuşa ei cum plânge. Asta e mărturisirea, şi Thea nu poate îndura să o audă. Se retrage cu spatele pe scări, rugându-se ca podeaua să nu scârțâie şi să evadeze neobservată.

Sus, în camera ei, cu uşa încuiată, Thea se aşază cu miniaturile în față. Îl ține pe Walter în pumn şi-l strânge de parcă aşa l-ar putea determina pe bărbatul iubit să fie mai

hotărât şi să acţioneze. Îi atinge părul şi-i este dor de gesturile tandre care păreau mai simple înainte de apariţia lui Jacob, înainte de scrisoarea de şantaj şi poate şi de intenţiile miniaturistei. Aşază căsuţa poleită cu aur în palmă şi o priveşte în lumina palidă de martie ce intră prin fereastră pentru a o face să lucească slab. A cui e oare casa asta? se întreabă Thea şi de ce mi-a fost trimisă, dacă mătuşa mea e cea care o caută pe miniaturistă, nu eu?

Dar uitându-se la obiectele acestea a căror semnificaţie nu poate să o înţeleagă, gândul singurătăţii mătuşii ei este cel care o afectează cel mai tare. Puterea singurătăţii îi pătrunde în sânge şi în minte ca un leac pe care nu l-a luat niciodată, dar al cărui gust pare ciudat de cunoscut. Mătuşa Nella a avut o casă de păpuşi. Un cadou de nuntă pe care l-a distrus. *Cornelia, tu te gândeşti vreodată la miniaturistă?* E limpede că mătuşa Nella se gândeşte. Întrebarea imploratoare şi mărturisirea ei o dovedesc, ca şi bebeluşul pe care l-a adus din trecut ca să-i aline prezentul.

Nu ai decât să priveşti puţin miniaturile pentru a înţelege ce influenţă pot să aibă asupra unei persoane, iar Thea înţelege de ce mătuşa Nella crede că sunt importante. Înţelege dorinţa mătuşii de a le respecta şi de-a vedea în ele ceva mai presus de frumuseţea lor, un mijloc prin care poate fi văzută la rândul ei. Thea e surprinsă să descopere că are acest lucru în comun cu mătuşa ei. Dar când Thea îşi pleacă ochii către Walter şi către căsuţă nu vede nici o lecţie în obiecte. Refuză să accepte ideea că în mădularele minuscule ale lui Walter, sau în paleta lui lipsită de culori, sau între cei patru pereţi ai căsuţei poleite cu aur se ascund mesaje încifrate care pot să o călăuzească prin furtuni. Dar refuză şi convingerea Corneliei că obiectele sunt malefice, oricine ar fi miniaturista. Deoarece, îşi spune Thea, în timp ce încuie miniaturile din nou în cutia ei secretă, cu

siguranță, lucruri de o asemenea frumusețe nu au cum să găzduiască în ele răul.

XVIII

Thea nu observă când ajunge a doua scrisoare de şantaj. O găseşte din întâmplare, când deschide uşa pentru Lucas, care odată cu sosirea lunii martie a început să caute ocazii de a se răsfăța în bătaia razelor de soare. Au trecut câteva zile de la ultima ei vizită la Walter şi de când i-a arătat portretul ce a dezorientat-o. Încă e sub impresia revelațiilor despre posibila întoarcere a miniaturistei. Tatăl ei şi mătuşa Nella au schimbat de atunci câteva cuvinte cu răceală, dar un armistițiu nu a fost încheiat încă, şi atmosfera emană în continuare nefericire. Însă toate aceste dileme zboară din mintea Theei când se uită la prag şi vede altă notă mică şi pătrată, ca prima, cu numele ei pe ea.

Pentru o clipă, Thea aproape îşi doreşte să fie din partea lui Jacob, căci atunci măcar ar fi în stare să se descurce. O scrisorică venită din Leiden ar fi uşor de ignorat. Dar ştie de îndată, văzând scrisul, că e aceeaşi mână ca înainte. Simte o amețeală şi e cuprinsă de presentimente, dar reuşeşte să ridice capul ca să se uite într-o parte şi-n alta a canalului pentru a vedea cine se furişează în grabă. Cetățenii Amsterdamului pe care îi vede par nişte candidați improbabili: o vânzătoare de hering şi băiatul ei care cară un coş, o servitoare ducând în spate patru mături abia cumpărate de la piață, un preot, un cuplu cu un copil mic.

Nici unul dintre ei nu lasă impresia c-ar dori să-i facă viața un infern.

Thea se uită țintă la notă din nou, dar se fereşte să o ridice, îngrețoşată la gândul conținutului. Dar nimeni din familie nu trebuie să o vadă, aşa că se sileşte să iasă din înțepenire şi să o strecoare în buzunar. Îl scoate pe Lucas afară, în lumea lui optimistă de soare rece, şi se lasă învăluită de atmosfera sumbră a casei, închizând uşa de la intrare cât mai încet cu putință. Cu inima bătându-i tare în piept, urcă scările către camera ei şi deschide scrisoarea de îndată ce încuie uşa.

Să nu crezi că dragostea pe care o simți când îl vezi e mai presus de pagubele pe care pot să ți le aduc. Îndrăzneala aceasta a ta nu-ți e de folos, dar încă o sută de guldeni îmi vor cumpăra tăcerea sau îi voi spune Clarei Sarragon, şi tot oraşul va afla. Înainte de duminică în Biserica Veche, în acelaşi loc: al treilea misericord din stânga altarului. Nici o rochie aurie nu poate ascunde ce ai făcut.

Thea se simte ca într-un vis rău. Nu s-a terminat încă. Cum de-a crezut că s-ar fi terminat? Pomenirea rochiei aurii îi dă fiori reci, ca şi aluzia la Clara Sarragon. Tonul este exagerat, bineînțeles. Ar fi ridicol în altă împrejurare, dar autorul misivei spune adevărul. Să afle Clara Sarragon de iubirea ei pentru Walter, ar duce la distrugerea Theei şi a familiei ei fără putință de întoarcere, oricât de mult ar crede ea în logodna lor. Nu sunt căsătoriți cum se cuvine încă, şi chiar dacă ar fi, nu e o căsătorie aprobată de tatăl şi mătuşa ei. Şi-ar vârî familia într-un nou scandal.

Thea se gândeşte cum ar fi dacă tatăl ei ar ştii. Şi-o imaginează pe Cornelia şi dezamăgirea ei. Furia şi tristețea mătuşii. Cu mâini tremurânde împătureşte hârtia şi o ascunde în cutia secretă cu miniaturile şi prima scrisoare. Vrea să păstreze aceste misive oribile ca pe o mărturie personală care dovedeşte că i s-a întâmplat, că nu e vorba

doar de imaginația ei surescitată. Că nu e doar un vis rău. Mătuşa ei spune că Thea nu are cicatrici, dar ce ştie mătuşa Nella? I-a fost teamă să trăiască atâta amar de vreme, că n-ar putea niciodată să primească o astfel de scrisoare.

Thea stă culcată pe pat şi se gândeşte din răsputeri ce poate să facă pentru a se proteja pe ea şi pe Walter de această insistență malefică. Bagă mâna în cutie şi scoate miniaturile. Încearcă să le privească cu ochii mătuşii ei. Îl cercetează pe Walter, mâinile, brațele, picioarele, fața lui, întreg corpul, căutând un semn, un indiciu, precum mătuşa ei crede că a primit cândva. Priveşte paleta iubitului ei şi pensula, de parcă ar vrea să găsească ceva ce i-a scăpat, dar Walter arată la fel ca atunci când i-a fost lăsat pe prag, în ianuarie. Este un lucru imobil. Walter nu se va schimba, se poate baza pe Walter. Şi apoi nu a mai primit nici o altă miniatură în ultima vreme. Poate că miniaturista nu o vrea până la urmă.

Şi în momentul acela Thea ştie ce va face. Înțelegerea o calmează. E un risc şi poate că nu va funcționa. Dar nimeni nu o va face în locul ei şi nimeni nu trebuie şi nici nu poate să facă asta. E problema ei şi numai a ei.

*

E multă lume în Biserica Veche, dar din fericire nimeni nu este în preajma misericordului. Thea scoate guldenii pe care îi luase din cutia secretă şi îi îndeasă sub cuplul sculptat încremenit în luptă. În loc să părăsească biserica, se ascunde după o coloană ca să pândească. O să aştepte aici, ascunsă, toată ziua şi toată noaptea dacă trebuie. Prima scrisoare spunea că misericordul va fi verificat în fiecare zi, şi este încă devreme, prin urmare sunt şanse ca cineva să vină chiar azi. Şi apoi Thea este amsterdameză. Ştie că răbdarea ar trebui să fie răsplătită. Ştie cum să supravegheze fără să fie văzută.

Ore în şir stă în picioare şi spionează Amsterdamul. Îi observă pe cetăţenii care vin să se roage, să-i promită lui Dumnezeu că vor fi mai buni luna asta, anul ăsta, în viaţa asta. Care se târguiesc cu Dumnezeu: dacă le acordă ce îşi doresc sau au nevoie – bani, o recoltă bogată, o slujbă nouă, un copil sănătos – printr-o minune se vor transforma. Ce trebuie să creadă El, se minunează Thea, despre toate promisiunile care vor rămâne negreşit neîmplinite? Poate că El este obişnuit deja cu asta.

Îi observă şi pe bărbaţii care vin să încheie afaceri, fără îndoială unele secrete, căci altfel de ce ar fi aici, şi nu la Bursă sau la breslele lor? O fac pe Thea să se gândească la tatăl ei, la planul lui secret pentru Assendelft şi la cum acesta s-a întors împotriva lui. Poate că şi el e aici, rugându-se în genunchi pentru o soluţie la problemele lor, cu iubita lui moartă sub dalele de piatră, de-acum transformată în ţărână?

Thea se întreabă dacă va cunoaşte vreodată povestea tatălui ei şi a lui Marin Brandt. Cornelia i-a spus Nellei că poate nu se cade să ştim totul despre altă persoană, pentru că atunci am face-o să dispară cu desăvârşire. Se uită în colţul din est al bisericii unde zace mama ei, sub dalele ce nu-i poartă numele. Poate că unele dintre secretele păstrate de familia ei ar trebui să rămână ascunse sub mantia întunericului.

Thea e cuprinsă de un val de afecţiune pentru tatăl ei şi pentru felul în care i se luminase privirea când o văzuse de ziua ei. Mătuşa Nella nu are dreptate: nu şi-a ferit ochii de fiica lui în ziua morţii lui Marin Brandt. Şi-a deschis braţele s-o cuprindă şi i-a spus că e perfectă. Iar mătuşa Nella greşeşte crezând că se va pune de-a curmezişul viitorului Theei. Nici unul din ei nu o va face.

Mai trec câteva ceasuri şi Thea le pierde şirul. Încep să o doară picioarele. Stomacul ei tânjeşte după *pufferts* făcute

de Cornelia. Se aşterne noaptea. Un băiat de cor păşeşte prin biserică aprinzând lumânări, una după alta. Îşi doreşte cu ardoare să se aşeze pentru o vreme, dar ştie că lumina lumânărilor ar da-o în vileag şi îşi adună toate puterile ca să aştepte mai departe. Şi în cele din urmă, după ce clopotul bate ora opt şi se întreabă cum îşi va explica absența în fața familiei, Thea vede o mişcare în apropierea misericordului.

Poala unei mantii foşneşte. Spatele unei femei cu capul acoperit de glugă e aplecat deasupra cuplului sculptat, scotocind să vadă dacă găseşte ceva. Thea simte că o ia cu leşin, şi apoi cu mânie când femeia strecoară guldenii în buzunar. Dar planul a funcționat. Thea a însemnat fiecare gulden şi dovada se află acum în buzunarul femeii.

O vede pe aceasta cum se îndreaptă, dar e tot cu spatele la Thea. Gluga îi cade descoperindu-i părul bălai, pe care şi-l acoperă în grabă. Iese repede din biserică în aerul rece al nopții, şi Thea o urmăreşte cât poate de discret. Femeia merge pe Warmoestraat, una dintre cele mai aglomerate străzi din centrul vechi, iar Thea se ține după ea cu greutate în lumina slabă a câtorva geamuri şi la flacăra unor cazane aprinse. Mantia care nu se deosebeşte prin nimic o face pe femeie să se confunde cu a altora. Dar Thea e hotărâtă să nu-i piardă urma.

Femeia trece în grabă podul de pe Warmoestraat şi intră pe Hartenstraat. Oricare ar fi destinația ei, vrea să ajungă acolo repede. Se îndreaptă către Schouwburg acum, iar Thea e aproape înspăimântată, dar femeia coteşte şi păşeşte repede spre Jordaan, unde se afundă în labirintul de străzi înguste care formează cartierul muncitorilor. Când femeia se opreşte în sfârşit în mijlocul străzii, Thea se întoarce pe jumătate şi se preface interesată de vitrina unei apoteci închise, privind fără să vadă borcanele cu ierburi uscate şi semințe. Femeia dispare în spatele unei uşi, şi Thea se repede pe urmele ei către fațada îngustă a unei case.

Uşa e simplă, nu prea groasă şi aproape se trânteşte la loc, dar Thea îşi bagă mâna să o oprească, cu inima bătându-i tare. Aşteaptă şi ascultă cum paşii femeii urcă repede la etajul unu. O altă uşă se deschide şi se închide, iar în holul de la parter şi cel de deasupra se aşterne liniştea.

Încă pe stradă, flămândă după orele de aşteptare din biserică, epuizată şi dezorientată, Thea ezită, cu mâna ţinând uşa întredeschisă, de teamă că femeia va lăsa doar guldenii şi va ieşi din nou, că poate va coborî când îşi dă seama că n-a încuiat uşa de la intrare. Vor trebui să se confrunte în mijlocul străzii şi este ultimul lucru pe care-l doreşte Thea.

Dar înăuntru e tăcere, prin urmare Thea intră.

Holul e întunecos cu dale reci pe jos, şi pereţii văruiţi miros a umezeală. E ca bârlogul unui ucigaş, se gândeşte Thea, apoi îşi spune să nu fie ridicolă. În dreapta e o uşă încuiată, poate o altă locuinţă sau o prăvălie goală. Atmosfera e sufocantă. Femeia nu a lăsat nici o dâră de parfum în urmă. Holul miroase doar a abandon şi nefericire. Sângele Theei îi pulsează prin vine cu repeziciune. Nu a mai intrat niciodată în altă casă neinvitată, ca o hoaţă. Dar cine e hoaţa aici? se întreabă. Femeia are guldenii mei, şi i-a luat fără să stea pe gânduri.

Încet se apropie de casa scării, de cele zece trepte late care duc la etajul şi mai întunecos decât parterul. Nu e nici un geam pe nicăieri, de parcă lumea de afară nu există, dar Thea trage cu urechea. De sus se aude murmurul unor voci, dar nu ştie câte sau dacă aparţin unor bărbaţi sau femei. Planul ei a fost simplu, să urmărească persoana care ia plicul şi s-o dea în vileag, s-o confrunte, să-i spună că nu se teme de ruşine. Dar acum se simte timidă şi parcă n-ar da buzna înăuntru.

Urcă prima treaptă, având grijă ca greutatea ei pe lemn să n-o dea de gol. Anii de mers tiptil la ea acasă, când spera să audă câte o frântură de discuție sau un secret, îşi arată roadele. Poate să-şi echilibreze greutatea şi să păşească fără zgomot, să testeze fiecare treaptă ca să nu scârțâie sau să geamă. Avansează uşor, a patra, a cincea şi a şasea treaptă, iar când ajunge pe holul de la primul etaj descoperă că nu există decât o uşă, câțiva paşi la dreapta. Vocile vin dinăuntru. Thea înaintează pe coridor cu spatele la perete. Îşi dă seama abia acum că oamenii ăştia pot fi periculoşi. Dacă sunt înarmați? Thea îşi spune că e o aventurieră, cum pretindea familia ei când era mică, şi că se poate baza numai pe istețimea ei. Pot să lovesc, se gândeşte. Pot să dau cu pumnul. Pot să o sperii.

Chiar şi aşa îşi doreşte ca Walter să fi fost cu ea. Până şi mătuşa Nella ar fi bine-venită.

Thea se apropie de gaura cheii şi se apleacă. Cei din cameră nu mai vorbesc, şi ea se roagă să nu-i audă foşnetul fustelor. Are nevoie de avantajul surprizei, dar nu vede țipenie de om. Locuitorii nu se văd prin gura cheii. Camera e mică, dar curată, ca şi camera Rebeccăi de la Schouwburg, însă cu mult mai puțină mobilă. Un pat simplu pentru două persoane, două scaune, o masă joasă pe care e pus numai un sfeşnic de cositor, cu flacăra aruncând umbre pe peretele crăpat. Podeaua este din scânduri întunecate, şi Thea descoperă un leagăn de copil. Nu este ornat, nici sculptat şi nu are balansoar. Arată mai mult ca un butoi de bere tăiat în jumătate şi fixat pe nişte picioare. E împins la perete şi o pereche de pumnişori mici se înalță din el, bat aerul şi dispar din nou, de parcă n-ar fi fost acolo niciodată.

Deodată fustele unei femei apar înaintea ochilor ei. Se aşază la masă cu guldenii Theei în mână, şi profilul ei se încadrează în gura cheii. Femeia este cam de aceeaşi vârstă ca şi mătuşa Nella, dar are o față mai rotundă, părul blond

deschis şi un nas mic, iar buza plină de jos iese proeminentă în timp ce numără a doua tranşă plătită de Thea. Arată la fel de epuizată precum se simte Thea, iar tocmai când începe să numere bebeluşul din leagăn scoate pumnişorii la iveală şi începe să plângă.

— Vezi şi tu ce vrea, spune ea fără să ridice ochii.

Când vorbeşte buzele nu mai par atât de pline. Gura i se strânge când rosteşte cuvintele, iar vocea-i este dură.

— E fiul tău.

O pereche de cizme păşeşte pe podele către masă. Jumătatea de jos a unui bărbat apare şi se duce în faţa femeii.

— E toată suma? întreabă el, iar când vorbeşte Thea se simte brusc atât de dezorientată că trebuie să se sprijine de rama uşii.

— Da, spune femeia. E generoasă, aşa cum ai spus.

— Am făcut destul, Griete. Nu mai vreau să continuăm.

Griete. Înainte ca Thea să aibă timp să se gândească ce se petrece în faţa ei, picioarele bărbatului se mută repede lângă leagăn. Se apleacă deasupra lui să ia copilul, iar când Thea îi vede faţa, descoperirea oribilă îi strânge stomacul. Inima parcă îi ajunge pe limbă, ca o broască moartă umplându-i gura cu totul. Un val de greaţă se ridică în ea când îl vede pe Walter luând băieţelul în braţe.

Nu poate să respire, dar nu poate nici să se retragă din faţa găurii cheii care o face să-i fie rău. E o imagine pe care nu o înţelege, dar Thea continuă să privească. Se abţine să ţipe, să izbească uşa violent şi să-şi pună mâinile în jurul gâtului femeii.

— Ai zis că are bani, continuă femeia. N-ai spus că e curajoasă? Locuieşte pe Herengracht, ce mai contează încă o ameninţare?

Thea îşi acoperă gura cu mâna şi-şi muşcă obrajii pe dinăuntru. Cum de nu-şi dau seama că e aici, când trupul

ei arde ca focul? Cu siguranță se vor întoarce către uşă! Cu siguranță valurile de fum vor năvăli pe sub uşă, în cămăruța lor, şi-i vor îneca! Cu siguranță pot să-i audă suspinele.

Vrea să fugă, dar e pironită locului. Nu poate să se smulgă din această lume paralelă. Dar e lumea reală în care ea e o proastă, o nătângă, o persoană care poate fi întoarsă cu capul în jos şi scuturată, ca să i se golească toate buzunarele, o persoană care nu poate fi niciodată iubită cu adevărat.

Cine este această Griete care ține guldenii Theei în mână şi e atât de capabilă, care controlează situația? Thea priveşte în jos. Mâna ei e pe clanță şi o răsuceşte ca să intre. Cuplul se întoarce, să vadă cine e, fața lui Walter e macabră în umbră, îngrozită în timp ce strânge în brațe copilul, iar femeia se ridică în picioare. Din colțul camerei un copil mai mare vine legănându-se către mama lui. Spune întruna: „Mama, mama."

— Cine e? întreabă Thea înainte ca femeia să poată scoate o vorbă. Walter, cine e?

Dar nu Walter e cel care vorbeşte. Femeia se uită la Thea cu o expresie aproape de milă.

— O, biata fată, spune. Trebuie să fii Thea.

— Nu ştii cine sunt.

— Sigur că ştiu, spune femeia. Pentru că sunt soția lui.

O SOȚIE

XIX

Otto şi Nella cad în sfârşit de acord asupra unui lucru. Vor să o țină în siguranță pe Thea, să nu o împingă afară în lume. Thea a rămas închisă în camera ei o lună. Febra i-a cedat după cinci zile de chin pentru ei toți, dar a continuat să fie fragilă în săptămânile următoare: nu mănâncă mare lucru şi se întoarce cu fața la perete. Nella se simte ruşinată de izolarea ei din martie cauzată de cearta cu Otto – nepoata ei nu e în stare să se ridice din pat şi este cu adevărat bolnavă, deşi nu se ştie din ce cauză. Acum o lasă să doarmă mult.

Când n-a venit acasă la timp s-au îngrijorat cu toții peste măsură. De la ceartă trăiseră atât de separați, încât până aproape de şase seara nici n-au observat că Thea dispăruse. Când a găsit camera goală, Cornelia s-a repezit până la teatru să vadă dacă nu era acolo, iar când a venit fără nici o veste au ştiut de îndată că ceva nu e în regulă. Otto dăduse o fugă până la docuri să vadă dacă nu cumva vechii lui colegi de la VOC au văzut-o, iar Nella plecase să-i dea de urmă copilului lor iubit pe străzile din Cotul de Aur şi prin Jordaan.

Când amândoi s-au întors abătuți şi îngrijorați, au găsit-o pe Cornelia în camera de la etaj cu Thea cuprinsă de frisoane şi delirând în patul ei. În ciuda faptului că le-au dat lacrimile de uşurare când au văzut-o, uniți vremelnic de iubirea pentru Thea, au fost îngroziți de starea în care era. Au tot întrebat-o ce s-a întâmplat, dar Thea nu voia să vorbească. Cornelia era albă la față de frică.

— N-o mai întrebați atâta, le-a spus. Acum e în sfârşit în siguranță.

— Ne trebuie un doctor, a spus Nella. Imediat!

Iar doctorii au venit. Au tot venit timp de patru săptămâni. I-au tăiat venele Theei să-i ia sânge, i-au pus lipitori. Cornelia s-a mâniat văzându-le, iar lui Otto îi era greu să privească. Thea era transpirată şi slăbită, se răsucea mereu în somn şi vorbea despre case de aur şi palete goale, despre bebeluşi în leagăne şi despre o uşă de care tot trăsese şi pe care n-ar fi trebuit să o deschidă. Delirul ei e contagios, şi Nella simte că-şi pierde minţile. O lasă să pătrundă în imaginaţia nepoatei ei şi nu e deloc cum şi-o închipuia. Ce ştie Thea despre bebeluşi în leagăne sau case de aur? Ce uşă a deschis de a dus la dezastrul ăsta?

— Gata cu lipitorile, spune Otto. Îl chem pe Witsen.

— Nici vorbă, spune Nella. E grădinar, nu medic.

Cornelia se uită cu dezgust la ei, de parcă nu-i vine să creadă că şi acum continuă să se certe.

Dar febra a trecut, este luna aprilie, însă cu toate că primăvara a venit cu adevărat, şi mieii au fost tăiaţi, iar gheaţa de pe canale s-a topit cu totul, şi sunt iar pline de bărci, atmosfera din casă e departe de a fi normală, şi nici gând să-l invite pe Jacob la cină. Nu-i vor pune în primejdie înzdrăvenirea.

Nella îi trimite un răvaş lui Jacob pe Prinsengracht, cu o minciună cum că Thea s-a dus în vizită la Antwerp, la prietenele ei din timpul şcolii. Îşi face griji că doamna Lutgers va deschide misiva şi o va arunca pe foc înainte ca stăpânul ei să o citească, că Jacob nu va afla niciodată de ce au dispărut cu totul. Dar Jacob răspunde cu scrisul lui curgător că abia aşteaptă să o vadă pe Thea când se va întoarce. E singura luminiţă în întuneric. Nu l-au pierdut încă definitiv.

Thea pare acum în primul rând epuizată. Vorbeşte despre lucruri mărunte, dar nu despre ce s-a întâmplat cu ea în seara când s-a întors atât de devastată. Cele mai multe conversaţii o obosesc repede. Deocamdată medicii cu

bisturiele lor şi-au încetat vizitele, iar familia se zbate de parcă ar fi ţinută cu forţa sub apă, toţi îngroziţi că Thea a fost vătămată dincolo de orice vindecare. Thea îşi petrece zilele stând la geam, uitându-se în gol, mângâindu-l absentă pe Lucas. După-amiezile de cele mai multe ori doarme. Uneori chiar citeşte puţin din cartea primită de la Jacob şi din Biblia familiei. Ciupeşte din când în când corzile lăutei, dar fără mare interes.

Ce s-a întâmplat cu copilul lor? Ce o fi văzut? De ce li s-a întâmplat asta acum, când iarna lor a fost oricum lipsită de noroc, iar acum şi primăvara e nefericită la rândul ei?

De când Thea a căzut la pat, Cornelia n-a mai fost în stare să meargă singură la piaţă. Ceva o nelinişteşte, dar nu spune ce, iar Nella presupune că e îngrijorată din cauza Theei. Cornelia îl imploră pe Otto să meargă cu ea după peşte, dar Otto vrea să stea cu fiica lui, în caz că începe să vorbească despre ce s-a întâmplat, ca să înţeleagă şi să îndrepte lucrurile. A stat de veghe lângă Thea zi şi noapte, sacrificându-şi odihna şi somnul. E tras la faţă de oboseală, are hainele boţite şi e extenuat.

— Du-te cu Cornelia, spune Nella. Thea încă doarme. Ia o gură de aer proaspăt, o să-ţi facă bine. O să fie tot aici când te întorci.

În timp ce rosteşte cuvintele din urmă, Nella se teme că se vor adeveri. Că Thea nu-şi va mai părăsi niciodată camera, iar nepoata ei plină de viaţă îşi va duce aşa existenţa pentru totdeauna, în inima acestei case goale. Se întreabă dacă Otto se bucură că ar putea fi astfel, că i s-a îndeplinit dorinţa ca Thea să nu-l părăsească niciodată. Dar alungă imediat gândul nemilos. Nici un tată nu şi-ar dori ca fiica lui să fie atât de tăcută, atât de inertă. Thea le-a fost întotdeauna dragă pentru vorbăria şi vioiciunea ei, chiar dacă în ultimele luni a cam scos-o din ţâţâni. Aş da orice să

o aud că se sfădeşte cu mine, îşi spune Nella, uluită că sentimentele ei s-au schimbat atât de repede.

A tot sperat în ultimele patru săptămâni să primească veşti de la miniaturistă. Trebuia să vină vreun semn, ceva care să o ajute să treacă prin infernul acesta. Dar n-a apărut nimic. Tot ce are este bebeluşul în miniatură pe care îl strânge în secret în buzunar când ştie că Otto şi Cornelia nu o văd. Nella e sigură că miniaturista a fost aici şi nu poate să creadă că a ispitit-o numai ca să o abandoneze pentru totdeauna.

Otto şi Cornelia pleacă în căutare de crabi ieftini pentru o tocăniță, iar tocmai când Nella se aşază într-un scaun la uşa dormitorului Theei aude un ciocănit la uşă. O lună întreagă şi-au făcut griji că vestea bolii Theei s-a răspândit de-a lungul canalelor şi s-a transformat în bârfă rău intenționată. Prin urmare un ciocănit la uşă nu poate fi lăsat fără răspuns. În pofida neliniştii pe care o simte, politețea învinge. Epuizată cum este, Nella se ridică cu greutate şi coboară la parter.

Deschide uşa, sperând poate să vadă un pachet pe prag sau o siluetă care dispare de-a lungul canalului, ca în vremurile de demult. Dar spre consternarea ei Caspar Witsen stă în fața ei cu sacul lui vechi purtat de-a curmezişul şi ținând în palme o plantă mică cu frunze ciudate.

— Doamnă Brandt, spune el cu o expresie cumva hăituită. Cum se simte?

Unghiile lui sunt impecabile, observă Nella, şi se pare chiar că şi-a trecut un pieptene prin claia de păr încâlcit. Nella ezită. Nu poate să continue conversația în prag şi nici nu vrea ca el să intre în casă, dar nu are încotro.

— Domnule Witsen, spune, intră.

Închide uşa în urma lui. Uitase cât de înalt şi deşirat este, mai ales de aproape.

— Ți-am adus o plantă de aloe, doamnă, spune el, întinzându-i-o.

Nella nu-şi ascunde surprinderea.

— Pentru mine?

— O ofrandă de pace.

Când Nella ezită să o primească, Caspar strânge stânjenit între degete o frunză.

— Dacă o tai vei găsi un lichid răcoritor. Se poate pune pe arsuri şi inflamații ale pielii. Se poate bea şi în ceai. Are proprietăți de calmare şi curățare.

Se opreşte de parcă se teme că vorbeşte prea mult. Nella îl priveşte.

— Nu am avut incendii în casa asta, spune, dar ştie că nu e adevărat.

Caspar se uită la ea puțin cam abătut, iar Nella se simte iritant de vinovată.

— Mulțumesc, zice oftând şi ia planta de aloe din mâinile lui.

— E foarte eficientă, spune Caspar. Plantele de aloe sunt uimitoare. Foarte rezistente. Pot acumula o mare cantitate de apă. Le merge bine în sol foarte arid. Avem multe plante de aloe în grădina universității...

— Mulțumesc, domnule Witsen.

Nella întoarce planta pe toate părțile, îi admiră frunzele ascuțite, de un verde profund, şi forța. Pare nelalocul ei înconjurată de lambriuri de lemn şi podeaua alb cu negru.

— Cunoştințele mele sunt foarte superficiale în ce priveşte plantele, spune ea, ridicându-şi ochii. Dar presupun că ştiai deja.

Rosteşte cuvintele ca pe o dojană, o aluzie la delictele lui de acum câteva săptămâni, la scrisul lui peste casa ei din copilărie, la planurile lui făcute fără acordul ei. Dar Caspar Witsen zâmbeşte. E primul zâmbet pe care Nella îl vede, după mai mult de o lună.

— Ah, doamnă Brandt, spune el. Cunoştinţele mele sunt şi ele în stadiu infantil.

Stau tăcuţi un moment.

— Câteodată, spune Caspar, sunt foarte nechibzuit.

Veridicitatea cuvintelor lui o atinge pe Nella undeva în coşul pieptului. Simte o căldură cuprinzându-i faţa.

— Nu am intenţionat să te supăr în legătură cu casa din Assendelft, continuă el. Pământul e important, înţeleg. Casa înseamnă mult pentru dumneata.

Nella se uită ţintă la tentativa lui de păr pieptănat, la ofranda verde pe care o ţine în mâini. I-au lipsit conversaţiile atâta vreme, mai ales conversaţiile cu un bărbat. Scuzele lui par sincere. E rândul ei să se simtă puţin stânjenită.

— Vino cu mine la bucătărie, spune. Thea doarme, şi nu vreau să o trezesc. Face o pauză. Poate încercăm ceaiul cu aloe.

*

La masa de la bucătărie Caspar şade ca o sperietoare de ciori adusă din grădină.

— Casa asta e enormă, spune el. Dacă mi-aş scoate pantofii undeva în casă nu ştiu dacă i-aş mai găsi.

— Se mai întâmplă, aruncă Nella peste umăr, agăţând ceainicul în cârlig ca să fiarbă apă pentru ceai. Când eram de vârsta Theei aveam o miniatură a casei. Era mai uşor să văd unde era totul.

— Ce încântător!

— Dacă se poate spune aşa. Era un cadou de nuntă de la soţul meu. Aveam totul în miniatură, făcut să încapă într-o casă de păpuşi.

— O mai ai? Ar fi minunat să o pot vedea.

— Nu, spune ea. Era prea mică, nu puteam locui în ea.

Witsen zâmbeşte din nou.

— Prea mare sau prea mică, ca într-un basm pentru copii. O casă ca asta are nevoie de foarte mulți bani pentru a fi întreținută. Ar fi trebuit să păstrezi miniatura.

— Ne descurcăm, spune Nella tăioasă.

— Sigur că da, răspunde Witsen, roşind. Să tai o frunză?

— Nu va vătăma planta?

— Va continua să crească. E partea frumoasă a lucrurilor vii. Tace o clipă. Şi apoi e mai bine să tai o frunză decât o venă.

Lăsând ceainicul atârnat deasupra focului, Nella vine să se aşeze în fața lui. O rază din soarele primăvăratic de aprilie intră prin geamul de la nivelul străzii şi se odihneşte pe masă între ei doi, iluminând cicatricile lăsate în lemnul ei de cuțitele Corneliei.

— Otto ți-a spus că Thea nu se simte bine, spune Nella.

Witsen are o mină gravă.

— Am fost foarte afectat de veste. E unul dintre motivele pentru care sunt aici.

— Unul dintre motive?

— Desigur. Am venit să-ți aduc planta de aloe.

— Corespondezi cu Otto?

Caspar priveşte pe fereastră şi pare stingherit.

— Îl consider prieten, doamnă Brandt.

Ceainicul începe să fluiere. El scoate un briceag din sac şi taie cu îndemânare una dintre frunzele de aloe de la bază.

— Vezi, spune, făcând o altă incizie de-a lungul ei. Când frunza este secționată un lichid limpede şi gros se ridică la suprafață.

— Arată ca un lipici, spune Nella.

Dar Caspar Witsen se concentrează şi nu răspunde, iar Nella trebuie să admită că este fascinant să vadă cum ridică seva de consistența unui melc pe lama cuțitului înainte de a o lăsa să cadă în ceainicul de porțelan. Începe să înțeleagă fascinația Clarei Sarragon pentru specialitatea lui Caspar şi

simte cum înmugureşte în ea o satisfacţie, ştiind că a abandonat-o pe Sarragon, în ciuda averii ei.

— Acum punem apa, spune el.

Ea aduce ceainicul şi toarnă apa clocotită în cel de porţelan. Seva de aloe se topeşte, şi Caspar o amestecă cu lingura.

— E bună pentru digestie. Ezită. Readuce pofta de mâncare şi remediază melancolia.

Ea îşi mijeşte ochii.

— Faci aluzie la greutatea mea, sau la starea minţii mele?

Caspar are aerul unui om prins în capcană, de parcă nu ştie care e răspunsul corect.

— Otto vorbeşte cu dumneata despre mine? întreabă ea. Despre noi? Despre Thea sau Cornelia?

— Câteodată.

— Şi ce spune?

— Nimic altceva decât îţi spune dumitale, sunt sigur.

E o eschivare isteaţă. Nella nu răspunde, dar îl simte pe Witsen cum absoarbe tăcerea ei şi o tulbură, o face să se simtă expusă ca frunza tăiată de aloe, de parcă el ar putea să înfigă cuţitul în ea şi să-i descopere secretele inimii ei verzi.

Nella nici măcar nu observase că slăbise, dar Cornelia îşi dăduse seama după cât de largi îi deveniseră fustele şi îi spusese:

— Nu ne permitem să aruncăm mâncarea sau să o dăm la orfani, coniţă.

— Sigur că putem să o dăm la orfani, ba chiar ar trebui, îi răspunsese Nella, plimbând în farfurie gogoşelele pe jumătate mâncate şi mâncarea de legume *hutspot*, întrebându-se ce se vor face acum că au ajuns în impasul acesta cu Thea închisă în camera ei, iar ei trei debusolaţi şi pierduţi. Lucas poate s-ar mulţumi cu resturi de ou, dar nu pot să continue aşa pentru următorii optsprezece ani.

— Să turnăm? se oferă Caspar, întrerupându-i gândurile. Ridică ceainicul şi toarnă lichidul în două ceşti.

— Cum ştiu dacă nu mă otrăveşti?

Caspar râde.

— N-aş face asta niciodată.

Suflă în ceaşca lui şi ia prima înghiţitură. Nella îi urmează exemplul.

— Nu are nici un gust.

— Asta e bine, spune el. Unele dintre preparatele astea pot fi de-a dreptul dezgustătoare.

Suflă şi sorb amândoi, apoi suflă din nou şi sorb. Nella este recunoscătoare pentru ceaşca ei, poate să o folosească ca recuzită, un scut care-l ţine la distanţă pe bărbat. El are un soi de insistenţă, ca un fel de energie efervescentă. Caspar Witsen nu este deloc lipsit de vlagă.

— Întotdeauna am fost de părere că atunci când cineva se simte afectat de melancolie, se poate rezolva când se pune ceva în stomac, spune el.

— Nu sufăr de melancolie.

Ochii li se întâlnesc, dar Caspar nu-şi fereşte privirea.

Nella e cea care îşi pleacă ochii.

— Postul provoacă delir, doamnă, spune el. Ar trebui să bem lapte dulce, să mâncăm pâine proaspătă, carne de miel şi de vită.

— Mă întreb unde dispar toate la dumneata.

Zâmbeşte larg şi ia o altă înghiţitură.

— Ceaiul de aloe ajută. Frumuseţea constă în echilibru: visul amsterdamezului. Cred că trebuie să avem grijă de corpul nostru, spune el. Cred în asta mai mult decât în Dumnezeu.

Nella simte că părul de la ceafă i se ridică.

— O declaraţie foarte îndrăzneaţă.

— Ei bine, nimeni nu ne aude, doamnă Brandt. Doar dacă nu ai de gând să mă pârăşti primului pastor?

Nella râde, şi râsul o face să simtă aşa de bine, ca o eliberare. N-a mai râs de prea multă vreme.

— Prin urmare nu crezi în planul lui Dumnezeu? întreabă ea. În destin?

Caspar Witsen absoarbe întrebarea cu ochii strălucind de plăcerea dezbaterii filozofice.

— Cred că soarta noastră se află în mai mare măsură în mâinile noastre decât suntem noi pregătiți să recunoaştem.

Ceaiul nemaifiind fierbinte, Nella ia o înghițitură mai mare.

— E amuzant că dumneata crezi asta. Pentru că eu adesea simt exact opusul. De parcă soarta mea este în mâinile altora.

El încuviințează.

— E o doleanţă frecventă.

— Precum soarta dumitale era în mâinile Clarei Sarragon?

— Chiar aşa.

Ce face aşezată aici, în adâncurile casei, cu un bărbat pe care abia dacă îl cunoaşte? Nella se apleacă şi pune ceaşca pe masă, iar creştetul capului îi e iluminat de razele soarelui.

— Lumina soarelui, spune Caspar. *Asta* chiar ți-ar prinde bine.

Nella îl priveşte în ochi.

— Îmi prescrii soarele de parcă aş fi o plantă.

El râde.

— Poate când mă întorc te voi găsi înmugurită, cu frunzele abia desfăcute. Părul dumitale ca firele ierbii, iar ochii, două flori de liliac.

— Dispărută în verde, spune Nella, dezorientată de discursul lui poetic.

El zâmbeşte, dar se uită nesigur la ea, de parcă e o carte pe care nu poate să o înțeleagă în pofida inteligenței lui.

Oare a ciupit coarda greşită – o tonalitate minoră când a vorbit despre dispariție, ca şi cum ar fi fost înghițită de frunzişul pe care el îl respectă atât de mult?

— Mamei mele îi plăceau plantele, spune ea brusc.

Cuvintele o iau prin surprindere. Nu vorbeşte niciodată despre mama ei.

Witsen pare interesat.

— La Assendelft?

— Da. Casa are o grădină. Mama avea o mulțime de ierburi periculoase. Cunoştințele ei *nu erau* superficiale, spune Nella, zâmbind. Îmi amintesc perfect denumirile lor. Ca un abecedar al unui copil neascultător.

Caspar râde, iar Nella continuă sfioasă, dar încurajată.

— Mătrăgună, busuiocul cerbilor, armurariu, tătănească, pe care mama mi-a spus să nu o smulg niciodată, nici măcar să n-o ating. Îşi priveşte degetele. Uneori femeile veneau la ea. Aveau conversații şoptite lângă uşa din spate către bucătărie, li se furişa o punguță. Mereu o întrebam pe mama ce căutau femeile acolo, dar nu mi-a spus niciodată.

— Pare să fi fost o femeie înțeleaptă.

— Câteodată era.

Deodată Nella e transportată înapoi, în singurul loc în care mama ei era pe deplin prezentă. În grădină întotdeauna erau cultivate tot felul de legume. Morcovi ca nişte degete subțiri portocalii, smulşi din pământul unde cresc invers, globurile diforme ale cartofilor şi cepelor, care stăteau la păstrare în întuneric luni întregi. Praz şi usturoi, mazăre şi fasole.

— Aveați multe legume care creşteau bine? întreabă Caspar.

— O mulțime. Puteam să şi vindem. Şi lucrul ciudat era că nici unul dintre noi nu ştia să gătească. Mamei îi plăcea să planteze, să urmărească plantele cum cresc, să aştepte.

Dar nu-i plăcea execuția. Poate că nu dorea să distrugă belşugul.

— Pot să înțeleg asta.

— Spune omul care i-a făcut cu mare entuziasm o incizie prețioasei aloe. Nella face o pauză. De aceea am admirat-o pe Cornelia şi talentele ei culinare, căci sunt departe de ale mele. Ea toacă şi taie, face tocănițe şi frige cu pasiune. Poate să supună şi legile naturii dacă vrea.

— Înțeleg şi asta. Dar cred că te subestimezi.

— A, dar spun adevărul. Nella oftează. Singurul lucru la care mă pricepeam bine era să am grijă de găini. Cotețele lor erau printre florile de degeței. Întotdeauna aveam grijă ca găinile să-şi primească la timp grăunțele şi să aibă cotețele curate înainte de culcare.

— Nimic nu se compară cu plăcerea unui ou.

— Într-adevăr. Pentru mine erau mereu ca nişte mici promisiuni descoperite în cuibul de paie dimineața, cu gălbenuşurile lor perfecte, sfârâind apoi în tigaie. Cam pe când aveam opt ani deja ştiam cum să apăr găinile de vulpi şi de pisici, cu soluții naturale făcute de mama sau garduri înfipte adânc în pământ. Dar uneori sacrificam câte un pui sau doi. Îi frigeam cu rozmarin şi cimbru, iar eu, împreună cu fratele şi sora mea stăteam afară şi rodeam câte un copan de pui.

El pare fascinat de amintirile ei, iar Nella aude cât de tandră şi veridică este. O face să se simtă dintr-odată vulnerabilă.

— Vrei să o vezi pe Thea? întreabă ea, încercând să-l readucă înapoi din trecut.

Caspar îşi face de lucru cu sacul pe care şi l-a pus la picioare.

— Am adus câte ceva pentru ea, dar nu e nevoie să o deranjăm acum. Se îndreaptă de spate. Nu ştiu ce s-a

întâmplat cu nepoata dumitale, doamnă Brandt. Dar nu am venit ca să aflu şi să împrăştii vestea prin oraş.

Nella roşeşte.

— Nu m-am...

— Înţeleg de ce eşti precaută. De ce nu ai vrut să rămân în pragul uşii. Atenţie la oamenii care aduc daruri de aloe!

Deodată Nella simte că vrea să cedeze. Nu-şi doreşte decât să oprească totul. Să pună capăt grijilor, prefăcătoriei că Thea este în Antwerp, nu sus în dormitor, închisă într-o lume numai a ei.

— Totul e atât de... îngrozitor, şopteşte.

— Îmi închipui.

— Nici măcar nu ştim ce s-a întâmplat cu ea. Nu ştiu ce să fac.

— Lucrurile astea vor ajuta. Caspar deschide sacul şi scoate un şir de sticluţe. Tincturi. Valeriană. Mătrăgună, ca aceea a mamei dumitale. Ghimbir, anason. Mai sunt şi altele. Ridică o sticluţă cu o mină neobişnuit de serioasă. Asta te ajută să dormi. Asta revitalizează spiritul. Câteva picături într-un pahar cu vin sau puse în terciul Theei. Şi aici sunt tincturile pentru melancolie, doamnă. Pentru orice eventualitate. Ezită. Le-am preparat cu mâna mea. Distilate cum nu se poate mai bine.

— Eşti foarte meticulos.

— Pentru familia Brandt trebuie să aduc numai ce-i mai bun. Unele dintre plantele astea fac minuni, doamnă, cu siguranţă ştii. Uneori sunt singurul lucru care stă între moarte şi viaţă. Sunt aduse din toată lumea, de la Capul Bunei Speranţe, Brazilia, Surinam. Africa de Vest, Etiopia, insulele Moluce. Java, Jakarta, Mauritius. Caspar îşi deschide larg braţele, de parcă vrea să arate cât e de mare lumea. Grădina universităţii din Amsterdam găzduieşte peste trei mii de plante.

Nella se gândeşte la numărul acela uriaş, la ochii lui strălucitori, la jungla pe care şi-o închipuie revărsându-se dintre pereții grădinii pe străzile pietruite.

— Mult mai multe decât în Assendelft, atunci, spune ea.

El îi evită privirea.

— Nu intenționez să diminuez importanța grădinii mamei dumitale.

— Nu am crezut asta nici o clipă. Ai lucrat mult timp la universitate, până ce Clara Sarragon te-a smuls de acolo?

— Clara Sarragon chiar pare să creadă că am răsărit acolo dintr-un bulb. Face o pauză. Dar am trăit şi alte vieți înainte. Am lucrat o vreme în Indiile Orientale. Pentru VOC, de fapt, ca doctor.

— Otto ştie?

— Bineînțeles. Nu mi-a plăcut slujba, dar un lucru pe care l-am învățat din vremea aceea a fost cât de extraordinare pot fi plantele. Ce variate sunt peste tot unde cresc, în toată lumea. Am adus aceste cunoştințe cu mine, dar acum nu le folosesc decât în situații de viață şi de moarte.

— Şi consideri situația noastră de viață şi de moarte?

— Da. Îi vor fi de folos, spune el cu blândețe. Ezită. Şi dumitale.

— Cum găseai plantele când erai în Indiile Orientale?

— Cu ajutorul localnicilor.

— Şi al sclavilor?

— Da, spune el. Şi al sclavilor.

Nella se întreabă ce anume i-a spus Otto despre viața lui în Surinam. E foarte posibil ca domnul Caspar Witsen să ştie mai multe despre Otto decât membrii familiei lui.

— Mi-au arătat grădinile lor, continuă Caspar. Grădinile de zarzavat. Junglele şi pomii fructiferi. Mi-au explicat ce pot plantele să facă.

— Ai plantat semințe şi în pământurile de acolo?

Caspar soarbe din ceai.

— Da. Am cerut să ni se trimită plantele noastre, să vedem dacă supraviețuiesc într-un alt fel de sol. Plante din Java, tocmai din Caraibe, să vedem cum se comportă. Dar şi invers. Ştiu că unii dintre oamenii de la grădina botanică încearcă să crească arbori de cafea. Bineînțeles că multe plante mor pe drum. Şi ne simțim personal responsabili. Atâta grijă se investeşte în această întreprindere. Orice mişcare greşită pune capăt istoriei.

— Dar care este sensul?

— Sensul? întreabă Caspar Witsen cu o expresie mirată. Plăcerea, desigur.

— Domnule Witsen, suntem în Amsterdam, spune Nella. Sunt văduvă de negustor. Te asigur că nimeni în oraşul ăsta nu face nimic numai din pură plăcere.

El zâmbeşte.

— Atunci de dragul ştiinței. O facem pentru ştiință, pentru că ştiința înseamnă putere.

Nella îşi imaginează oamenii la birourile lor şi în fața răsadurilor, în arşița umedă, cu săpăliga sau pana de scris, luând notițe, cultivând, aşteptând.

— Dar ce sperați să aflați? întreabă ea. La ce vă foloseşte această ştiință?

— Ne foloseşte ca să-i ajutăm pe oameni să-şi păzească sănătatea. Să ne hrănim mai variat, să dăm gust mâncării. Vrem ca mama Natură să ne dezvăluie secretele ei ca să le putem folosi.

— Şi ca să le vindeți.

— Oamenii din oraşul ăsta spun că breslele şi Bursa dețin puterea, la fel Biserica şi docurile. Dar cel mai puternic petic de pământ din Amsterdam este o suprafață mai mică de un hectar de pământ bogat în turbă de la marginea oraşului, doamnă. Grădina aceea înseamnă tot ce suntem şi tot ce putem fi. Lumea întreagă unită de miezul şi

frunzele argintii ale ananasului. Este viitorul. Mă întrebi dacă cred în destin. Ei bine, într-un fel cred. Borcănelul de gem pe care l-ai lăsat pe polița de deasupra căminului conține destin cu lingura.

— Dar al cui destin?

— Al tuturor, răspunde Caspar. Până la urmă.

— Şi al Theei?

Caspar Witsen se ridică în picioare şi arată către tincturi.

— Thea nu are nevoie decât de odihnă, doamnă. Şi de intimitatea care să-i permită să-şi vină în fire. De mâncare bună. Şi de dumneata.

Nella simte lacrimile cum i se adună în ochi şi îşi doreşte să le înlăture din toate puterile. Urăşte să plângă în fața altora.

El oftează.

— N-aş mai vrea să am optsprezece ani pentru nimic în lume.

— Nici eu, domnule Witsen, spune ea, nici eu.

De când n-a mai avut parte de bunătatea cuiva şi tihna conversației? Se bucură că l-a invitat să intre în casă. Când ridică ochii, Caspar Witsen o aşteaptă, gata să-i întâlnească privirea.

XX

Tatăl ei e cel care îi aduce ulcioare de lapte cald în care a picurat din tincturile lui Witsen.

— Sunt aidoma Julietei, spune Thea.

Dar Otto Brandt nu a citit niciodată tragedia. Nu ştie despre eroina care bea poţiuni pentru a mima moartea, lichide ce-i îngheaţă măruntaiele pentru o vreme, ca să-şi ocolească destinul nefericit şi să-şi întâlnească adevărata iubire. Thea nu vrea să-i explice, căci nu vrea să-l îngrijoreze şi mai mult. Diferenţa dintre Thea şi Julieta este însă, desigur, faptul că Romeo cel al Theei este acum un idol decăzut, o dezamăgire, ba chiar ceva îngrozitor. Evită privirea îngrijorată a tatălui ei.

— Te fac să te simţi mai bine? întreabă şi o ia de mână.

— Da, spune Thea şi-l strânge de mână.

E adevărat, acum doarme fără să se mai perpelească văzându-l pe Walter de fiecare dată când închide ochii, ruşinat şi înconjurat de nevastă şi copii. Nu a mai fost niciodată atât de umilită, atât de şocată. Speră să nu mai fie niciodată.

— Arăţi mai bine, spune tatăl Theei. *Ştiam* eu că e o idee mai bună să-l chem pe Caspar decât pe toţi escrocii aceia de oraş care cer zece guldeni pentru nimic.

— O să trebuiască să mai aducă, spune Thea. Până şi mătuşa Nella bea valeriana.

Tatăl ei arată serios. Trage aer adânc în piept, şi Thea ştie că o va întreba din nou ce s-a întâmplat în seara când nu s-a întors acasă, o seară despre care le tot jură că nu-şi aminteşte nimic. Vrea atât de mult să o salveze, dar e prea târziu pentru asta, iar Thea nu suportă să-i spună.

Îşi aminteşte totul din seara aceea. Memoria i-a revenit cu ţârâita în ultimele patru săptămâni. Griete Riebeeck cu faţa ei obosită şi doi copii mici. Griete Riebeeck şi soţul ei, Walter. Thea îşi aminteşte cum a ieşit în cele din urmă cu paşi împleticiţi din locuinţa strâmtă din Bloemstraat, cum s-a ciocnit de oameni care strigau la ea când fugea prin Jordaan către casă, simţindu-se confuză şi dezorientată, cum era şi portretul pe care i-l făcuse Walter. Cornelia

deschisese uşa, cu o expresie de uşurare şi cu lacrimi care se transformaseră în groază când Thea se prăbuşise la picioarele ei, amețită nu doar din cauza foamei, ci şi din cauza unui sentiment mai profund, care acum ştie că este alean. O inimă îndurerată este o adevărată agonie, îşi dă seama Thea. E mult mai rău decât pare în piesele de teatru.

Cum a putut să greşească aşa? Oare a ales-o pentru că a văzut ceva în ea care i-a spus că e o pradă uşoară? Thea şi-a oferit inima pe tavă, la fel de uşor cum respiră, iar Walter a murdărit-o şi i-a înmânat-o ca pe o vietate moartă. Închide ochii şi se gândeşte la Rebecca. Ce rău a tratat-o pe buna ei prietenă. A pierdut atât de mult şi nu ştie cum să întoarcă totul.

— Thea, spune tatăl ei cu blândețe, ai vorbit când aveai febră.

Thea strânge cu putere cana cu lapte.

— Am vorbit?

— Ai vorbit despre palete goale. Despre o uşă pe care n-ar fi trebuit să o deschizi.

O trec fiorii.

— Nu-mi amintesc, papa. Sunt sigură că nu însemna nimic. Poate era ceva văzut la teatru.

— Ei bine, spune el, schimbând subiectul fără mare tragere de inimă, mă bucur că ai început să te simți mai bine.

— Mătuşa Nella mi-a spus că Jacob a trimis o scrisoare, zice şi vede cum fața tatălui ei se întunecă la auzul numelui petitorului ei.

— A trimis. Mătuşa ta a mințit şi i-a spus că eşti în Antwerp.

— A făcut-o numai ca să mă protejeze.

El oftează. Thea se uită pe geam şi se gândeşte la mătuşa Nella, care tot timpul vorbeşte despre bani ca despre un scut, despre cum trebuie să se păzească de vicisitudinile

oraşului. Thea nu s-a gândit prea mult la asta până acum şi dispreţuia tot ce credea mătuşa ei. Dar închide ochii şi vede privirea dură, invidioasă a lui Griete.

Dacă Griete nu a terminat? Dacă scrie din nou şi cere şi mai mulţi bani? Înainte ca Thea să dea buzna în maghernița din Bloemstraat chiar asta şi spunea că vrea să facă. *Ce mai contează încă o ameninţare?* Pericolul e încă acolo.

Tatăl ei se îndreaptă către uşă ca să o lase să se odihnească.

— Papa? întreabă când el deschide uşa. Papa, tu crezi în dragoste?

Se întoarce cu o grimasă.

— Sigur că da.

— Cum se simte pentru tine?

Arată de-a dreptul trăsnit. Îşi drege vocea.

— Cum se simte?

Se gândeşte.

— Se simte ca o rază de soare, dar şi ca întunericul.

Dragostea ca soarele, dragostea ca luna. Thea simte cuvintele tatălui ei cum o pătrund ca un adevăr profund, până în adâncul oaselor.

— Şi... ai iubit-o pe mama mea?

— Pe mama ta?

Arată un pic ameţit. Thea nu ştie dacă este din cauza efectului fortifiant al preparatelor lui Witsen sau o rămăşiţă de febră care i-a amorţit instinctele de apărare şi i-a dezlegat limba. Poate că sunt miniaturile părinţilor ei din pod, cuibărite în aşchiile de cedru. Poate că este din cauză că se simte smerită, ignorantă şi necugetată, confruntată cu umilinţa cauzată de ce crezuse că era dragoste adevărată. Dar tânjeşte să audă că cel puţin o parte din povestea ei a fost atinsă de pasiunea şi afecţiunea de care are nevoie cu ardoare să i se spună că există. Tânjeşte ca tatăl ei să-i dea acest dar.

El încă ezită în pragul uşii. O priveşte pe fiica lui, şi apoi se uită pe geam la canal. Arată de parcă dă să vorbească, apoi pare că nu vrea, iar apoi ca şi cum nu şi-ar găsi cuvintele.

— Nu contează, oftează Thea. Am vrut doar...

— Unchiul tău mi-a vorbit pentru prima dată despre ea, spune el. Mi-a spus când plecam din Surinam că sora lui era cea mai deşteaptă persoană pe care o ştia. Mult mai deşteaptă decât el. Dar că trebuie să ştiu ceva: că habar n-are să-şi facă prieteni.

Thea se uită țintă la el. Nu poate să creadă că în sfârşit, după ani de aşteptare şi nesfârşite întrebări nerostite, tatăl ei aminteşte de anii trecuți. Pentru asta n-a fost nevoie decât ca inima ei să fie frântă, să aibă febră, aproape să-şi piardă viața şi să implore iubirea.

— Şi era adevărat?

Tatăl ei nu se mişcă din prag.

— Nu era adevărat. Era o femeie singuratică. Dar nu însemna că nu ştia să fie o bună prietenă.

Otto parcă priveşte la casele de pe cealaltă parte a canalului, dar Thea ştie că se uită la un orizont pe care ea nu-l vede. Un ocean de amintiri, cu lumina care provoacă sclipiri argintii pe suprafața lui, în timp ce soarele se dă la o parte, lăsând în urmă apa complet neagră.

— Îi plăcea să se furişeze în cabinetul fratelui ei, continuă el încet. Îi citea catastifele de socoteli când el ieşea în oraş. Trage aer în piept şi se întoarce către ea. Nu m-am uitat prea mult la mama ta, Thea. Nu prea mult. La început. Dar ce nu m-am priceput să văd era că mama ta se uita la mine. Într-o noapte, când eram în casa asta cam de un an, mi-a vorbit. Eram în hol şi îmi puneam mantia să merg la unchiul tău la VOC. M-a oprit vocea mamei tale venită din întuneric.

— Ce ți-a spus? şopteşte Thea.

Tatăl ei ezită.

— Mi-a spus: *Te admir*. Face o pauză. A fost primul lucru pe care mi l-a spus doar mie, nu de față cu alții. A ieşit din penumbră, iar numai jumătate din chipul ei era iluminată.

— Şi apoi ce s-a întâmplat?

— Am privit-o pentru prima dată cu adevărat. Avea o față îngustă, ca tine. Şi ochi cenuşii ca fratele ei. Tu ai ochii mei şi gura ei serioasă. Boneta îi era întotdeauna impecabilă. Arăta de parcă aştepta să spun ceva. Mi-am dorit foarte mult să vorbesc cu ea.

— Dar nu ai făcut-o?

— Nu.

— Pentru că erai servitorul unchiului Johannes?

— Da. Am vrut să spun că şi eu aveam aceeaşi părere despre ea. Am vrut s-o întreb de ce mă admiră. În schimb am deschis uşa de la intrare. Obrajii ei erau roz, ştii, iar eu am crezut că are nevoie de puțină răcoare, dar ea a lăsat ochii în podea, conştientă că misterul ei se destrăma. De parcă nici nu şi-l dorise vreodată. *Otto*, mi-a spus de parcă mi-ar fi citit gândurile, *te admir pentru că ştii cum să o iei de la capăt*.

Se lasă o tăcere lungă. Cuvintele tatălui şi ale mamei atârnă deasupra Theei ca o ceață. Otto a vorbit cu o tandrețe pe care Thea n-a mai auzit-o şi pe care îşi dă seama că n-a auzit-o nici la Walter.

— Şi tu ştii, Thea, spune tatăl ei.

— Ce vrei să spui?

— Nu ştiu de ce eşti atât de nefericită, draga mea. Nu suport să te văd aşa, nici să mă gândesc că cineva te-ar fi rănit.

Thea se gândeşte la atelierul de pictură, la rochia aurie pătată. La harta mamei, la misericord, la Griete Riebeeck şi la încăperea de pe Bloemstraat, unde totul s-a schimbat. La toate piesele care o ametesc. E captivă într-un coşmar pe

care ea însăşi l-a creat, dar ideea de a povesti toate astea familiei ei e de neconceput.

— Nimeni nu m-a rănit, papa. M-am îmbolnăvit, asta-i tot.

— Eşti fiica mea, spune el. Şi eşti mai specială decât îţi poţi imagina vreodată. Se întoarce să plece. Ştii ce, Thea?

— Nu.

— Şi tu ştii cum să o iei de la capăt.

Uşa se închide. Thea simte că răsuflarea i s-a oprit undeva în gât. Nici nu-şi mai aminteşte de când a aşteptat această clipă. Clipa în care mama ei să revină la viaţă, nu ca o păpuşă mică, ci ca persoană întruchipată de vorbele rostite de tatăl ei. O tânără care îşi alegea prietenii cu grijă, care stătea cu obrajii îmbujoraţi şi boneta ei impecabilă, încercând să ofere un compliment. Încercând poate să-şi exprime sentimentele.

Mai bine decât o păpuşă, şi totuşi Thea se gândeşte la miniaturile mamei şi tatălui ei păstrate tot acest timp de mătuşa Nella. O invocare, un semn. E tot ce mătuşa Nella şi-a dorit de când i-a fost lăsat un nou-născut care nu era al ei. Dar Thea este cea care a auzit povestea despre mama ei după ce a descoperit miniaturile părinţilor din pod. E darul pe care tatăl ei i l-a dat sau poate cel pe care singură şi l-a oferit. Acest dar straniu al poveştii de început al unui cuplu. Doar un moment scurt petrecut în hol, dar i-a oferit tot ce are nevoie să ştie.

Thea întinde mâna şi scoate cutia ei secretă. Aproape că nu suportă gândul că scrisorile de şantaj sunt acolo, dar nu le distruge. Ridică păpuşa lui Walter şi o pune în faţa ei, pe pat. Dragostea sălbatică pe care a simţit-o pentru Walter probabil nu se va repeta vreodată. Cum ar putea? Niciodată nu va mai iubi un alt bărbat cum l-a iubit pe el. Nici un bărbat nu o va face să se simtă cum a făcut-o Walter Riebeeck. Şi nici un alt bărbat nu o va mai răni la fel.

Amintindu-şi felul cum tatăl ei descrisese obrajii îmbujoraţi ai mamei ei, admiraţia lui murmurată pe deasupra dalelor din hol, Thea se întreabă dacă ce a cunoscut cu Walter se poate compara. Amintirile ei nu sunt atât de bogate. Se gândeşte la reticenţele lui Walter cu privire la nunta lor, care acum sunt de înţeles. Se gândeşte cum se lăuda el cu locurile unde urma să lucreze, dar îşi aminteşte de portretul ei nereuşit. Chiar dacă Walter nu reuşise să o surprindă cu adevărat, totuşi se uita la ea. Totuşi o admira şi petrecea timpul cu ea. Nu crede că idila lor a fost ideea lui Griete de la bun început. Poate că a iubit-o cu adevărat, dar s-a dat de gol şi a mărturisit, iar apoi nu a putut să o oprească pe soţia lui? Expresia de pe faţa lui în încăperea de pe Bloemstraat era a unui om care devine martorul unei ciocniri dintre planete.

Deşi Thea tânjeşte să afle dacă Walter a plănuit totul, o parte din ea speră că nu va afla niciodată. Se gândeşte din nou la ce a spus Cornelia: *Prefer fragmentele pe care mi le oferă.* Thea şi-a dorit să-l cunoască pe Walter pe de-a-ntregul. Când l-a întâlnit fantaza despre cum ar intra în camera lui, se imagina înăuntru. Construia numărate scenarii, în timp ce erau închişi în atelierul de pictură. Dorea să trăiască în lumea lui. Acum nu-i va mai spune niciodată cum a umblat în sus şi în jos pe străzile înguste, pe când avea doar şaptesprezece ani, imaginându-şi că poate-l va vedea întâmplător la un geam sau întorcându-se acasă de la lucru. Dacă ar fi ştiut unde locuia, totul ar fi fost altfel.

Şi totuşi Griete ar putea să scrie din nou. N-ar face-o poate dacă Walter ar opri-o. Poate că nu mai stă în puterea lui să facă ceva acum. Thea nu-şi poate da seama. Dar câtă vreme Griete ştie unde locuieşte şi cine este, încă e posibil să fie în primejdie.

Thea toarnă restul tincturii lui Caspar Witsen în cana ei cu lapte şi o bea. În timp ce îşi face efectul ține micuța casă poleită în mână. Uşa tot nu se deschide. Geamurile sunt tot oarbe. Cu toate acestea, e un lucru strălucitor. Impenetrabil, jinduit. Un bastion al siguranței. Iar în timp ce Thea priveşte căsuța aurie, locuința perfectă, simetrică şi armonioasă, înainte ca ochii să i se închidă cuprinşi de somn, deodată îi apare soluția şi ştie ce trebuie să facă.

XXI

— Ai poftă de mâncare din nou, coniță, spune Cornelia la micul dejun cu o umbra de tachinare. Ai băut poțiunile lui Witsen?

— Poate, spune Nella.

— Sunt bune, nu-i aşa? întreabă Otto.

— Merg.

Cornelia zâmbeşte cu gura până la urechi.

— Deci sunteți prieteni din nou?

Nella şi Otto se uită unul la celălalt.

— Sigur că suntem, spune ea.

El ridică paharul.

— Bineînțeles.

Câtă vreme nu vorbesc despre ananas, şi Nella nu aduce vorba despre viitorul Theei. Încă nu ştiu ce vor face. Nella vede că Thea e mult mai bine, iar Cornelia e fericită. Şi Otto este fericit. Draga lor copilă este în siguranță, mănâncă şi o au sub ochii lor grijulii. Impasul nu poate să dureze pentru totdeauna.

Se întreabă în fiecare zi despre seara când Thea s-a prăbuşit şi de ce. Otto şi Cornelia pretind că nici ei nu ştiu, iar Nella nu are motive să nu-i creadă. Nici unul dintre ei nu ştie, dar nici unul nu îndrăzneşte să speculeze de teamă să nu sfărâme pacea lor fragilă. Thea nu le spune decât că i s-a făcut rău în timpul unei plimbări şi a reuşit să ajungă acasă. Dar ce înseamnă paletele, şi casele de aur, şi leagănele despre care vorbea în delir, şi uşile pe care n-ar fi trebuit să le deschidă? Nu au nici un sens.

Dacă leacurile lui Witsen o ajută pe Nella să doarmă mai bine şi să mănânce, nu sunt la fel de eficiente în ce priveşte melancolia. Starea aceea e mai rezistentă. Încă o mai încearcă senzaţia de fluiditate care o însoţeşte în timpul zilei, senzaţia că e purtată de curentul apei prin viaţa ei, că nu se ataşează de nimic, iar curentul e prea puternic, şi nu are încotro, doar se răsuceşte purtată înainte de vârtejuri. E vremea balurilor timpurii de vară, dar nu are energia necesară să o curteze pe Clara Sarragon sau alte doamne de rangul ei. În schimb îşi petrece nopţile singură cu bebeluşul în miniatură, răsucindu-l la lumina lumânării în căutarea unui semn sau a vreunei schimbări pe care n-a observat-o. Dar mica figurină înfăşată rămâne la fel cum era când a găsit-o prima dată.

Tânjeşte după cabinetul ei de nuntă, după siguranţa lui, după felul în care i-a oferit o stabilitate în viaţa din această casă. Îi dădea mai multă siguranţă decât i-a oferit Johannes vreodată. Cum am putut să-l distrug? se întreabă. L-a tăiat ca pe un copac, iar emailul care imita carapacea de broască ţestoasă plesnise, încrustaţia de cositor se deformase iremediabil, lemnul de stejar şi de ulm crăpase. Mi-am irosit şansa, îşi spune. Miniaturista m-a ales, şi mi-am irosit şansa.

Când se plimbă de-a lungul canalului Nella aşteaptă să simtă senzaţia de răceală pe gât, furnicătura ce-o înştiinţa

că e ținută sub observație, păzită sau *orice altceva*, dar nu simte nimic. E la fel de singură pe stradă precum e şi acasă. Se întreabă dacă Witsen le va face o vizită. Se întreabă dacă ar trebui să-i scrie lui Jacob, să-i spună că Thea s-a întors de la Antwerp, dar nu se simte confortabil să o facă, e o falsitate, un lucru căruia ar trebui să-i pună capăt, mai ales că ei nu ştiu cât de fragilă este mintea Theei comparativ cu robusteţea corpului ei. Prin urmare se întreabă şi nu întreprinde nimic, iar banii se împuţinează, Otto încă nu are de lucru, iar toată energia lor e îndreptată către Thea, să o facă bine, cum a fost.

— Thea m-a întrebat dacă poate să meargă cu mine la piaţă astăzi, spune Cornelia.

— Chiar aşa? se miră Otto.

— Tocmai se îmbracă.

— Crezi că e un lucru înţelept?

— E un lucru bun, spune Nella. E bine să iasă din casă.

— Mă bucur că eşti de părerea asta, spune o voce.

Toţi trei se întorc surprinşi de parcă ar fi fost prinşi bârfind. Nella nu-şi crede ochilor. Thea este îmbrăcată din cap până în picioare, cu boneta impecabilă, fusta întunecată, de un negru perfect, fără nici un fir de păr de pisică pe ea. Gulerul ei este apretat şi ţeapăn pe fondul bumbacului din care e făcută jacheta de primăvară. Priveşte în jos de pe scările care duc la bucătărie către familia ei, şi toţi trei sunt fascinaţi. E greu să şi-o amintească pe tânăra femeie transpirată, delirantă, copilăroasă care numai în urmă cu cinci săptămâni zăcuse în pat de parcă cearşafurile erau un giulgiu. Arată mai în vârstă şi e nemişcată, ca o piesă de şah care aşteaptă să se mute singură. Încă nu şi-a recăpătat greutatea normală, iar faţa ei slabă îi aminteşte Nellei de Marin.

— Vrei să mănânci ceva? întreabă Cornelia. Nişte...

— Nu, mulțumesc, o întrerupe Thea. Nu se mişcă de pe treaptă. Dar trebuie să vă spun ceva tuturor.

Iată că a sosit clipa confesiunii, a revelației, lucrul pe care l-au tot aşteptat de când se temeau că a dispărut. Nella simte că inima îi urcă încet către gât. Degetele lui Otto se încleştează pe lingura cu care mânca terciul, iar Cornelia îşi lasă greutatea pe celălalt picior.

Thea trage aer în piept şi şovăie.

— Spune-ne, o îndeamnă Nella. Promit că suntem pregătiți.

Tatăl Theei îşi înclină capul. Thea îşi încleştează mâinile apoi le lasă să cadă.

— Am avut destul timp să mă gândesc, anunță cu vocea tremurândă, dar sunt împăcată cu hotărârea mea.

— Hotărârea... ta? spune Nella.

Thea îşi ridică bărbia.

— Hotărârea mea.

— Ce este, bulgăraş? întreabă Cornelia. Ce ai hotărât?

Thea aruncă o privire în jurul bucătăriei, de parcă o vede pentru ultima dată. Se întoarce şi se uită în ochii mătuşii ei.

— Am hotărât că dacă mă vrea, poți să aranjezi căsătoria mea cu Jacob van Loos.

Se lasă o tăcere absolută. Thea pare uşurată că a scos vorbele pe gură şi oarecum satisfăcută de efectul lor. Clipeşte şi aşteaptă reacțiile lor, care întârzie. În spatele ei Nella îşi dă seama de încremenirea Corneliei. Otto e nemişcat şi se uită țintă la fiica lui. Nella nu poate să-şi creadă urechilor. După toate lunile astea, tot ce a plănuit şi a sperat poate să devină realitate. Se vor ridica din nou din maldărul ăsta de cenuşă. Cuvintele Theei reverberează în corpul ei ca o maree mutând inexorabil responsabilitatea pentru viața Theei din mâinile Nellei în cele ale Theei înseşi.

Dintr-odată Nella se simte departe de această casă, iar mintea ei fluidă se întoarce dinspre umbrele vechi, de jos,

din pivnița lor de sub pământ, afară către geamurile ferestrelor din salon, către o altă viață care acum pare să fie tangibilă. Desigur, despre viața Theei e vorba, viața ei se va schimba, viața în calitate de soție, cu o pungă plină şi haine noi. Dar simte că şi viețile lor îşi modifică formele şi conturul, se transformă în ceva nou. Vrea să alerge la Thea şi să o îmbrățişeze.

— Jacob van Loos? spune Otto.

— Dar nu-l iubeşti, spune Cornelia. Nu-i aşa?

— Bineînțeles că nu-l iubeşte, spune Otto. Se uită disperat la fiica lui.

— Înainte de a începe, spune Nella, păstrându-şi vocea calmă, eşti sigură că este ceea ce doreşti?

Vrea să fie sigură înainte de a se lăsa în voia acestei întorsături extraordinare de situație.

Thea râde.

— Mătuşă Nella, arăți şocată. Ai dorit lucrul ăsta atâtea luni de zile. Cu siguranță ar trebui să fii cea mai fericită dintre noi.

— Da, am considerat că ar fi o alianță înțeleaptă.

— Crezi că nu mă mai vrea?

— Sunt sigură că te vrea.

— Nu, stai puțin. De ce te-ai răzgândit? întreabă Otto. Ştiu că nu sentimentele ți s-au schimbat. Ori aşa este? Thea, spune el, implorând-o. Thea, dragostea mea, când am spus că şi tu ştii cum să o iei de la capăt nu la asta m-am referit. Nu e deloc... pentru Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

Thea inspiră adânc şi răsuflă lent.

— Mătuşa Nella mi-a spus că dragostea are nevoie de practică, răbdare şi timp.

Otto şi Cornelia se uită la Nella mascându-şi cu greu iritarea.

— Am spus asta, zice Nella încet, dar...

— Mi-a spus că voi învăța să iubesc. Mi-*a spus* că poate nu va fi cum am crezut eu la început, dar că trebuie să mă adaptez.

— Însă eu...

— Că numai căsătoria îmi oferă o cale de ieşire.

Nella simte cum declarațiile ei îi sunt servite acum înapoi. Sunt surprinzător de cinice, auzite din gura altcuiva.

— Nu, spune Otto. Îți interzic!

— Papa, spune Thea. Se uită serioasă la el. Am auzit puțin despre cum e dragostea adevărată. E un lucru rar. Dar sunt şi alte forme de dragoste care pot fi învățate. Ezită. Şi dacă pot fi învățate... atunci e cu atât mai bine dacă bărbatul de la care le învăț e bogat.

— Nu vreau să faci parte din lumea aceea, spune el.

— Nu există decât o singură lume, răspunde Thea. Şi facem parte din ea.

Otto arată devastat. Se uită țintă la fiica lui de parcă nu are habar cine este.

— Nu avem nici un ban, spune Thea. Papa nu are o slujbă. Nu mai avem nici un tablou de vândut. Nu-i aşa? Cu o astfel de căsătorie familia noastră poate să lase în urmă ruşinea.

Nimeni nu scoate o vorbă. Thea începe să-şi piardă răbdarea. Şi are dreptate, îşi spune Nella. Oare nu noi suntem cei care i-am tot spus de atâtea ori ce important e să ai siguranța acordată de bani şi de statutul social? Vinul de Madeira cumpărat pentru ziua ei de naştere numai pentru că era la jumătate de preț? Vânzarea ultimului tablou, cumpărarea unei cantități mai mici de carne, lipsa hainelor noi, strădania depusă de dragul invitației la balul Sarragonilor? Şi tot aşa, spre negura trecutului: anonimatul mormântului lui Marin, deplângerea soartei şi a istoriei lor, iar dincolo de asta, lacul din Assendelft. Iar Thea o să

întreprindă ceva. O să rezolve toate problemele lor cu o singură nuntă.

— Nu trebuie să faci asta, spune Otto.

Thea se întoarce către el.

— Trebuie. Şi curând. Căsătoria mea ne va proteja. Va fi un nou început. Şi ne va elibera.

Se aude un sunet, ceva între un bocet şi un oftat. E scos de Cornelia, care e aşezată pe marginea băncuței din bucătărie, încovoiată. Ridică ochii.

— Ne părăseşti, spune. Chiar o să ne părăseşti?

— Numai dacă Jacob e de acord să se însoare cu mine, spune Thea.

— O să fie aproape, pe Prinsengracht, spune Nella, dar chiar în timp ce rosteşte vorbele, ştie că e vorba de cu totul altă lume în casa lui Jacob, cu pereții ei verzui, clavecin şi ceşti perfecte de porțelan, o destinație la care Cornelia nu va putea să ajungă cu uşurință sau de bunăvoie.

Cornelia o priveşte plină de furie, dar Nella e sfidătoare. Crede în puterea Theei. Nu are idee ce a provocat această răsturnare de situație, dar ce contează? În sfârşit au un plan.

— Nu am avut un festin când Thea s-a născut, spune ea. A fost fără ceremonie, fără fast. Ne-am ascuns în umbră. Dar nu de data asta. De data asta vom fi mândri. Se întoarce către nepoata ei. O să merg la Jacob, spune.

Ochii Theei se fac mari de recunoştință.

— Da? O să mergi curând?

— Desigur. O să vorbesc cu el, spune Nella, evitând ochii acuzatori ai lui Otto şi furia vibrantă a Corneliei. O să ducem la îndeplinire căsătoria asta pentru tine, Thea. Şi lumea o să vadă.

XXII

Efectul vorbelor asupra corpului poate fi rapid. Promisiunile de măritiş cu un anumit bărbat se pot transforma într-un marş în pas vioi din Herengracht până în Prinsengracht. Thea, simţindu-şi nervii în stomac, tropăie alături de mătuşa ei, străduindu-se să ţină pasul cu ea. Orice gând de a mai merge cu Cornelia la piaţă a fost dat uitării. Este o zi frumoasă, chiar dacă destul de rece. Pescăruşii zboară-n cerc şi plonjează, iar cerul e albastru intens deasupra acoperişurilor de vizavi. Thea se simte plină de vigoare, simte că are un ţel şi o nervozitate neastâmpărată.

— N-ar fi trebuit să-i scriem lui Jacob mai întâi? o întreabă pe mătuşa ei.

— Am irosit deja prea mult timp, răspunde mătuşa Nella. Nu te-ai simţit bine mai mult de o lună, Thea. Şi apoi... Ridică spre ea coşul cu vafele dulci cu nucă ale Corneliei. Venim cu daruri! Nu o să vorbesc despre căsătorie imediat. O să vorbesc cu Jacob mai întâi, să testez apele, iar apoi te invit înăuntru. Iar dacă totul merge bine, aceste chestiuni nu iau mult timp.

Thea se uită la ea confuză.

— De unde ştii?

— Aranjamentele mamei mele pentru mine au fost făcute printr-o scrisoare către mama ta. Prin urmare, în persoană se va întâmpla mult mai repede, cu siguranţă. Vom fi acasă la timp pentru cină.

E greu de spus dacă nonşalanţa mătuşii Nella e menită să-i mascheze nervozitatea sau chiar crede că aranjarea unei căsătorii poate fi atât de uşoară. Thea trebuie să-i admire spiritul şi îndrăzneala, dar până la urmă mătuşa Nella a pus temeliile pentru clipa asta în decursul ultimelor

luni de zile. Într-un fel, nu e chiar o vizită din senin. Într-un fel a stat încordată ca spirala unui arc, aşteptând să i se dea drumul.

Mătuşa Nella se opreşte în mijlocul drumului.

— Cum e gulerul meu? E drept? spune, trăgând de el. Dar boneta?

— Perfecte, ca de obicei.

Ajung în faţa treptelor de la intrarea casei lui Jacob. Când urcă scările curate de piatră, şi mătuşa Nella întinde mâna să bată cu mânerul în formă de potcoavă, mai hotărâtă decât a văzut-o vreodată, Thea pune mâna pe mâneca mătuşii ei. Priveşte ţintă la soliditatea uşii lui Jacob şi se gândeşte la ce se află în spatele ei. Calmul verdelui pal. Clavecinul. Camerele de la etaj, cu mărimile lor pe care nu le cunoaşte încă. Şirurile nesfârşite de încălţări ascunse într-un dulap. Şi în centrul casei, bărbatul. Jacob, cu umerii lui înguşti şi pantofi ascuţiţi, care trage din pipă şi cântă la clavecin mai bine decât şi-ar fi închipuit, dar al cărui talent nu e destul pentru a înlătura urma lui Walter de pe corpul şi din mintea ei.

— Mătuşă Nella, e adevărat că nu-l iubesc pe Jacob.

Mătuşa ei o atinge pe mână, cu coşul apăsat pe fustele Theei. Înăuntrul lui, vafele alunecă într-o parte.

— Ştiu, scumpa mea. Toţi ştim. Jacob ştie şi el, probabil. Nu trebuie să te alarmeze.

Thea ridică ochii privind la casa lui Jacob.

— Presupun că dragostea nu e oricum o garanţie.

— Nu este.

— Tu m-ai învăţat asta.

— E o lecţie ciudată, spune mătuşa Nella, dar pare să ezite. Thea, vrei cu adevărat să continuăm? E prea mult după ce abia ai trecut prin ultimele săptămâni? Pentru că putem să mergem acasă, dacă vrei.

Thea se gândeşte la ce o aşteaptă acasă. Pereţii goi şi sipetele fără bani, două scrisori de şantaj care o ameninţă cu distrugerea şi posibilitatea ca altele să mai urmeze. Cornelia zdrăngănind cratiţele. Tatăl ei, care-şi doreşte ca ea să fi rămas de opt ani. Şi în oraş, ameninţarea lui Griete Riebeeck. Se gândeşte la minuscula căsuţa poleită cu aur de sub pat, cum a ţinut-o în mână şi s-a străduit să găsească un alt final pentru povestea ei.

— Nu, spune ea. Nu este ce vreau. Dar urăsc să-l văd pe papa atât de mânios.

Expresia mătuşii ei se îmblânzeşte.

— O să înţeleagă cu timpul. Dacă vrei să ieşi în lume, căsătoria cu un bărbat ca Jacob te va proteja de Clarele Sarragon care o împânzesc. Aşa sper, cel puţin. Căsătoria este un contract, Thea. Dacă Jacob îl semnează, dar apoi nu-l respectă sau nu te respectă pe tine, o să fii aproape şi o să fii liberă să pleci.

— Da?

— Bineînţeles. E legea pământului. O femeie poate să părăsească o căsnicie cu tot ce a adus cu ea şi tot ce a căpătat în decursul ei, inclusiv copiii.

Pentru o clipă Thea simte o ameţeală. Copii cu Jacob? Perspectiva pare un ţărm străin, nemarcat pe nici o hartă.

Mătuşa Nella pune coşul în prag şi o ia de braţ.

— Dar ascultă-mă, Thea. Chiar dacă la început îţi este necunoscut, dacă vrei să faci asta poţi să înveţi să respecţi şi să admiri un bărbat. Şi el pe tine. Aşa am făcut şi eu. De fapt învăţarea este totul. Şi este perpetuă. Şi cu toate că nu am avut decât trei luni în care să o practic, ştiu că te poţi adapta. Căsnicia e adaptare, pentru că şi viaţa înseamnă adaptare.

— Ai fost surprinsă de anunţul meu?

Mătuşa ei zâmbeşte.

— O, da. N-am crezut că vei fi vreodată de acord cu teoria mea lipsită de căldură în ce priveşte dragostea.

— Poate că încă mai este lipsită de căldură. Dar este rezonabilă.

Thea se apleacă şi ridică potcoava cu care ciocăneşte în uşă.

După un minut doamna Lutgers întredeschide uşa numai cât să i se vadă faţa, ca o lună palidă în lumina soarelui şi le priveşte pe cele două femei.

— Am venit să vorbim cu *seigneur* Van Loos, spune mătuşa Nella. Sunt Petronella Brandt, iar ea este Thea. I-am adus nişte gofre dulci stăpânului dumitale.

— Ştiu cine sunteţi, răspunde doamna Lutgers şi deschide larg uşa cu o generozitate surprinzătoare, cu toate că expresia ei rămâne indescifrabilă. Intraţi.

În holul imens femeia arată către două scaune în care se pot aşeza în timp ce ea se duce după Jacob.

— Ce prietenoasă este, şopteşte Thea, în timp ce femeia dispare.

— E un semn bun, îi răspunde tot în şoaptă mătuşa Nella. Ştie că însemnăm ceva pentru el.

Theei aproape nu-i vine să creadă ce se întâmplă, deşi ea este cea care a pus totul în mişcare.

— Fii reţinută când vorbeşti cu Jacob, spune încet Nella, aşezându-se. Inteligentă, desigur, dar poate nu prea... exuberantă.

— Exuberantă? Nu sunt exuberantă, nu-i aşa?

Mătuşa ei o priveşte.

— Te rog numai atât, dacă vrea să spună ceva, lasă-l.

Thea se foieşte în scaun în timp ce continuă să aştepte. O mulţime de flori sunt aşezate pretutindeni. Cum a reuşit Jacob să găsească atâtea flori la vremea asta? Cât de mare poate să fie casa asta, dacă servitoarea lui are nevoie de atâta timp să-l găsească?

— Dacă refuză? şopteşte. Dacă se uită la noi ca şi cum am înnebunit? Ca şi cum ideea de a se căsători cu mine îi repugnă?

Imaginându-şi că este respinsă, Thea îşi dă deodată seama cât de mult are nevoie de Jacob şi de dorința lui de a o scoate din mlaştina în care se afundă, din Herengracht. Urăşte că viitorul, siguranța şi reputația familiei ei depind de capriciile şi dorința unui bărbat aproape necunoscut. Dar de fapt acelaşi lucru se întâmplase şi cu Walter. Şi-a ancorat viața în el, dar măcar Jacob locuieşte aici, nu într-o magherniță oarecare de pe Bloemstraat.

Dacă Jacob e de acord, atunci banii şi statutul lui vor pune distanță între Thea şi josnicia încăperii din cartierul Jordaan. Copiii ei nu vor flămânzi, şi nici nu vor purta haine pătate, în timp ce tatăl lor comite adulter cu tinere femei naive, iar mama lor le şantajează.

Deodată mătuşa Nella o face să tresară şi să-şi întrerupă gândurile, luând-o de mână şi strângând-o tare.

— Dacă Jacob spune aşa ceva, te iau de-aici fără să mă mai uit în urmă.

Doamna Lutgers vine să le spună că *seigneur* Van Loos are plăcerea să le primească în salonul lui. Probabil că ştia de la bun început, îşi spune Thea. N-a vrut decât să ne lase aici o vreme, ca să fierbem în suc propriu.

Aşa cum se înțeleseseră, mătuşa ei intră singură în salon. Thea aşteaptă privind la frumoasele tablouri cu natură moartă de pe pereții holului. Păşeşte pe lângă vazele cu flori şi atinge petalele de parcă ar fi reconfortată de catifelarea lor. Lalelele robuste cu capete cărnoase, pictate în roşu, roz şi alb. Trandafirii cultivați în mod expert, căci unii au corole de mărimea unor verze mai mici şi se simt pudrați la atingere. Îi amintesc de Caspar Witsen şi de tincturile lui. Probabil e nevoie de multă muncă pentru a transforma o

plantă în tinctură, presupune ea, dar nici măcar nu-şi imaginează de unde ar începe.

O să-i scriu, se gândeşte. O să-i scriu ca să-i mulţumesc şi să-l întreb cum se procedează.

— O să se scuture dacă le atingeţi prea mult, spune o voce, iar Thea ridică ochii.

Doamna Lutgers stă în umbra scărilor principale şi o priveşte. Oare de câtă vreme stă acolo?

Thea îşi retrage mâna, iritată că se simte intimidată. E obişnuită cu scrutinul la care o supune doamna Lutgers. Privirea intensă, de parcă femeia vrea să-i intre pe sub piele ca să-i vadă oasele. Se întreabă cât de mult timp i-ar trebui ei, în calitate de proaspătă soţie, să o înlăture pe doamna Lutgers din poziţia ei. Cât de greu ar fi de convins Jacob să o aducă pe Cornelia în locul ei şi poate, căci are destui bani, chiar şi un servitor sau doi în plus?

— Domnia voastră doreşte ceva de băut? întreabă doamna Lutgers.

— Nu, mulţumesc.

Doamna Lutgers, cu faţa rigidă şi temătoare, îşi împleteşte degetele apoi le desface din nou.

— Cum doriţi.

Îşi strânge mâinile în pumni şi le apasă în părţi, de parcă ar încerca să se stăpânească. Apoi se întoarce şi păşeşte apăsat către domeniul ei.

Câteva minute mai târziu, uşa salonului lui Jacob se deschide şi mătuşa Nella iese închizând-o în urma ei. Are pe buze unul dintre zâmbetele ei de paradă. Thea se îndreaptă către ea, dar mătuşa ei se îndepărtează de uşă şi ia mâinile Theei în ale ei.

— Dacă îl vrei, spune ea în şoaptă, este al tău.

Thea se uită ţintă la mătuşa ei. I se pare că nici uneia din ele nu îi vine să creadă. De parcă au prins un specimen ciudat şi l-au încuiat într-o încăpere, dar sunt nesigure de

însuşirile şi înclinaţiile lui, de câtă mâncare are nevoie şi ce anume mănâncă. Dar totuşi vor să-l păstreze. Ce zestre, economii şi ofrande a negociat mătuşa Nella în salonul cu pereţii verzi ca să facă o uniune cu familia Brandt acceptabilă pentru Jacob van Loos?

Thea stă pe loc, cu mâinile încă în ale mătuşii ei, de parcă sunt pe cale să înceapă un dans pe dalele de marmură, care arată mult mai luminoase decât cele din holul lor. Simte că aerul se schimbă în jurul ei, pătrunde în ea, iar viaţa ei începe să se schimbe. Nu va mai avea ghirlande de hârtie la geam sau *pufferts* de ziua ei de naştere. Se gândeşte la Rebecca jucând-o pe Lavinia în *Titus*. Lavinia, cu limba tăiată şi mâinile amputate, ciungă, dar care îşi spune povestea în continuare.

Thea îşi trage mâinile din strânsoarea mătuşii şi se întoarce să-şi înfrunte soarta.

*

Jacob stă în lângă cămin şi-şi umple pipa cu tutun. Coşul plin cu vafele cu nucă ale Corneliei e neatins pe măsuţa joasă, lăcuită. Se întoarce către ea, se înclină şi zâmbeşte. Thea reuşeşte cumva să facă o reverenţă. Când închide uşa o vede pe mătuşa Nella lăsându-se în scaunul eliberat de Thea, sprijinindu-şi capul în mâini de parcă ar fi scăpat de o mare povară.

Thea închide repede uşa şi se întoarce către Jacob. Se simte ca şi cum nu ar fi protagonista scenei, ca şi cum o priveşte de pe poliţa căminului, din spatele unui borcan cu ananas zdrobit.

— Biserica Veche, spune Jacob în loc de introducere. Acela este locul unde mătuşa ta spune că ai dori să aibă loc cununia? Aşteaptă ca ea să-i răspundă. Este o clădire venerabilă.

De obicei Thea are mereu o replică. Dar de data asta rămâne mută. Nu a discutat cu mătuşa ei despre nici o biserică. Trage aer adânc în piept pentru a-şi aduna puterile.

— Biserica Veche ar fi potrivită. Atunci se va întâmpla, *seigneur*, spune ea. Ne vom căsători.

Jacob zâmbeşte din nou. Trage lung din pipă.

— Da. Şi trebuie să-mi spui pe nume, Jacob.

Thea se simte ca de piatră.

— Din momentul în care te-am văzut... începe Jacob, sprijinindu-şi mâna pe poliță.

Se mută lângă coşul cu gofre şi ridică pânza care-l acoperă.

— Thea, nu eşti ca alte fete.

— Nu?

— Eşti infinit superioară lor.

Thea vrea ca el să-i enumere ce anume o face superioară, să o împartă în compartimente uşor de înțeles. Se gândeşte la Eleonorele şi Catarinele oraşului şi la motivele pentru care Jacob o crede atât de diferită. Bănuieşte că răspunsul nu i-ar fi pe plac, că îşi are rădăcinile în teren arid.

— Vino, şezi, spune el cu autoritate.

Păşeşte către sofa şi se aşază pe marginea ei, lângă adâncitura lăsată de forma mătuşii ei, ca o depresiune formată în catifea.

— Cred că vom fi fericiți, spune Jacob. De fapt i-am scris deja mamei mele despre tine.

Surprinsă, se întoarce cu fața la el.

— I-ai scris?

— I-am spus despre o frumoasă tânără femeie fără mamă pe care am cunoscut-o şi care a fost singura atracție a unui bal plictisitor. A fost fascinată. A dorit să afle totul despre tine.

— Şi i-ai spus?

Jacob îşi reaprinde pipa.

— Nu totul. Unele lucruri e mai bine să fie lăsate pentru când vă întâlniți.

Thea se întreabă dacă *madame* Van Loos o va considera şi ea o ființă superioară.

— Va veni la nuntă?

— Aşa sper. Jacob pufăie un nor de fum albăstrui. O să-i scriu de îndată. A aşteptat multă vreme să-mi găsesc mireasă, iar acum în sfârşit a sosit şi clipa aceea.

Madame Van Loos prinde un contur amenințător în imaginația Theei. Nici măcar nu a luat-o în considerare până acum. Îşi încleştează mâna pe mânerul sofalei. Oare ce-a făcut?

— Când ai dori să ne ne consfințim unirea? întreabă Jacob.

Theei nu-i place cuvântul *consfințire*. Nu vrea ca sfinții din vitralii să o țină sub observație.

— Curând, sper.

— Cred că trei săptămâni vor fi de-ajuns pentru ca documentele să fie pregătite şi ca să ne anunțăm *ondertrouw*[9]. Îmi voi face jurămintele de fidelitate către tine, iar tu către mine şi vom angaja un pastor. Face o pauză. Nouă iunie este o zi favorabilă.

— Crezi?

— Este ziua de naştere a mamei mele.

— Nu ai dori să te căsătoreşti în altă zi, Jacob?

— A avut multe zile de naştere. Să mă vadă însurat ar fi ca un dar pentru ea, de ce nu?

Thea zâmbeşte, deşi simte o împunsătură de disconfort.

— Şi apoi vom locui în această casă?

---

[9] Logodna (în neerlandeză, în orig).

— Putem să locuim aici, dacă doreşti, răspunde Jacob. Sau în Leiden.

— Sau poate undeva departe?

Jacob arată surprins, iar Thea ezită.

— La teatru nu ai spus că visezi la ţărmuri mai calde?

Jacob trage din nou din pipă şi suflă fumul. În ciuda dimensiunilor vaste ale încăperii, aerul din jurul sofalei începe să se îndesească.

— Am zis. Dar *tu* ai spus că nu ai nevoie de ele, pentru că ai văzut palmierii cu inima ta, nu? întreabă el, iar degetele se opresc o vreme pe rochia Theei, puţin mai sus de inimă.

Ea înghite în sec, nesigură dacă ar trebui să fie tulburată mai mult de declaraţia ei de dragoste voalată pentru Walter sau de insistenţa mâinii lui. Se gândeşte la vârfurile degetelor lui Walter care-i dezmierdaseră corpul şi care pictau pânzele pentru a crea o altă lume atât de reală, încât părea că poate păşi în ea. Walter ar arăta atât de nelalocul lui în încăperea asta perfectă, cu halatul lui, cu părul blond, cu unghiile pătate de vopseluri. Se gândeşte la limba lui între picioarele ei, şi coapsele i se apropie pe sub fuste. Se gândeşte la el, aplecat deasupra leagănului, cu copilul lui.

— Mi-am schimbat părerea de atunci, spune ea. Aş fi fericită să plec departe.

— Ei bine, răspunde Jacob. Ştiu mulţi oameni care ne-ar putea ajuta. În cele din urmă aş vrea să fiu aproape de mama. Îmbătrâneşte şi va avea nevoie de ajutorul nostru. Însă sunt multe locuri în care putem să călătorim înainte ca asta să devină o nevoie stringentă.

— Excelent, spune Thea, deşi nu este pregătită pentru o mamă în vârstă.

Se gândeşte la mama ei fără vârstă şi se întreabă dacă mai există şi alte hărţi în pod, în cufărul lui Marin Brandt. Poate mai sunt şi altele de studiat, acum nu mai este nevoie să le vândă, şi o călătorie adevărată pe corabie. Poate va

exista şi un naufragiu adevărat, nu doar unul pictat pentru a fi atârnat pe perete. Iar Jacob s-ar scufunda. Îi zâmbeşte. Gândurile ei zboară în toate direcţiile.

Jacob îşi drege vocea.

— Nu eşti mireasa pe care şi-ar alege-o orice bărbat din oraşul acesta.

Thea îşi îndreaptă brusc spatele. Nu spune nimic. Chiar beneficiind de efectul cetei produse de fumul tutunului, Jacob nu este chipeş. Nu o atrage, dar nici nu-i repugnă. E doar un bărbat cu bani şi relaţii, pe care mătuşa Nella crede că Thea va ajunge până la urmă să-l admire şi să-l respecte.

Thea îşi ţine gura. Îşi ţine limba ascunsă în spatele dinţilor. Nu răspunde cu aceeaşi monedă, dar gândul e pictat în dosul ochilor ei cu vopseaua roşie a lui Walter: *Ştii, Jacob, nici tu nu eşti mirele pe care orice femeie din oraş l-ar alege*.

Oamenii i-au spus şi lucruri mai rele. Dar nu în acest context, când sunt pe cale să construiască un parteneriat şi un viitor. Thea se uită afară, prin ferestrele enorme din salon, şi se gândeşte la Griete şi la ameninţările ei, la faptul că tatăl ei nu are slujbă, la încercările mătuşii de a menţine aparenţa demnităţii şi bogăţiei cu tot mai puţini bani. Se gândeşte la Cornelia, la cum se plânge că trebuie să se descurce cu bucăţile de carne mai ieftină. Se gândeşte la Walter şi la cât de tare o doare încă.

Ce anume vrea Jacob de la ea, dat fiind că nu e mireasa pe care orice bărbat ar alege-o? Recunoştinţă? Rămâne de văzut.

Spune:

— Jacob, nu te voi face niciodată să pui la îndoială decizia ta.

Jacob zâmbeşte.

— Nici eu nu o voi pune la îndoială.

Nu e aşa, fireşte, îşi spune Thea. Căci exact asta ai făcut.

XXIII

Sfârşitul lunii mai dăruieşte cu adevărat căldură, iar soarele se ridică tot mai sus peste acoperişuri, făcând frontoanele să pară albe precum creta pe fondul azuriu. Măghiranul Corneliei, măcrişul şi arpagicul cresc din belşug în geamul de la bucătărie, iar Lucas îşi începe băile de soare anuale din pragul uşii, întorcându-se de pe o parte pe cealaltă de dimineaţa până spre sfârşitul amiezii. Veliere şi bărci viu colorate sunt scoase din magazii pentru a li se împrospăta vopseaua. Pânzele sunt întinse, pernele scaunelor reumplute, recusute, iar amsterdamezii recunoscători îşi scot la plimbare bărcile pentru a simţi pe deplin binecuvântarea lui Dumnezeu. Zilele se lungesc. Hainele mai groase de primăvară sunt puse în cufere, iar mânecile sunt suflecate până la cot. Fructele şi legumele din piaţă se schimbă, anticipând reţetele verii. Au apărut salata verde şi ridichile, cireşele timpurii. Toate servitoarele şi bucătăresele de la piaţă îi dau dreptate Corneliei, somonul şi iepurii par mai dolofani. *Au mai multă carne pe os când te pui pe tăiat!* Gutuile şi castraveţii marinaţi sunt scoase din cămări şi înşirate pe masă, drept dovadă că pregătirea lor din timp aduce şi răsplată. Când ai răbdare, şi eşti prevăzător, şi te gândeşti la viitorul propriului suflet cu toată dragostea, poţi să înduri lipsurile doar pentru că ştii că şi vremea florilor va veni din nou.

Înştiinţarea *ondertrouw* a fost notată la Biserica Veche, iar pastorul a fost şi el consultat. Mireasa se pregăteşte plină de hotărâre să-şi ia viitorul în propriile mâini, iar familia ei o sprijină în această încercare. Nella este cea caută un florist sub litera F din *Lista lui Smit*, un om pe nume Hendrickson, al cărui străbunic a făcut o avere în timpul febrei lalelelor în urmă cu nouăzeci de ani. Familia

Hendrickson încă mai face comerț cu flori, căci descendenții care i-au urmat au lăsat să le alunece banii printre degete „ca supa printr-o spumieră, *madame*”.

Hendrickson, care vine la ei acasă cu un volum ilustrat cu toate florile pe care le deține, sugerează caprifoi pentru lanțurile iubirii, bujori şi trandafiri, pentru că are unii foarte frumoşi în acest sezon. Îi creşte forțat la căldură, şi vor arăta bine în mâinile miresei. Spune asta privind la pumnii strânşi ai Theei, adunați ca nişte bulbi de iarnă.

Dar ceea ce Hendrickson nu spune, dar Nella se întreabă: oare culorile vibrante de roz îmbujorat şi roşu sângeriu vor distrage atenția de la fața palidă a Theei, de la slăbiciunea ei şi de la faptul că nu au bani să cumpere suluri de material pentru rochia de mireasă? Thea va purta rochia ei cea bună, rubinie, care-i este încă scurtă la mâneci. Nella se gândeşte dacă ar trebui să plătească şi pentru cupa de logodnă.

— O cupă de logodnă? întreabă Cornelia. Nu poate să fie orice cupă, dacă logodnicii sunt cei care beau din ea?

Nella se gândeşte la propria nuntă şi la lipsa cupei, cum i-a scris miniaturistei să-i livreze una pentru a-şi satisface fantezia măcar în forma aceea minusculă şi cum miniaturista s-a conformat.

— E importantă, Cornelia. Poate să devină o moştenire de familie.

— Pe care Thea o să fie nevoită să o vândă peste douăzeci de ani?

— Cornelia, ajunge! Istoria n-o să se repete.

Cornelia încă-i mai poartă pică pentru nuntă, dar mândria e mai presus decât furia. Patru zile după vizita Nellei şi Theei la el acasă, viitorul mire vine la cină, iar Cornelia prepară un festin şi mai elaborat decât primul. Serveşte un somon uriaş întreg, înăbuşit în unt cu nucşoară, țipari tineri în măcriş şi hasmațuchi cu sos onctuos de ou, sparanghel cu unt şi piper, o salată de țelină

şi clătite cu coacăze, totul stropit cu ce a mai rămas din vinul de Madeira păstrat de la ziua de naştere a Theei.

— El chiar *vrea* să se însoare cu mine, Cornelia, spune Thea. Nu era nevoie să cheltuieşti toată zestrea mea la piaţă.

În sinea ei Nella se întreabă dacă nu cumva Cornelia încearcă să-l omoare pe om cu excesul de unt.

Când Jacob soseşte la cină, Otto îl primeşte civilizat, dar fără căldură. Nella simte teama Theei. Frica de a-şi dezamăgi tatăl este una pe care Nella o cunoaşte prea bine, dar înţelege totodată dorinţa fetei de a părăsi casa din Herengracht, ai cărei locuitori au privit numai către trecut pentru atâta vreme.

Thea crede că mătuşa ei nu ştie ce înseamnă să fii tânăr, să-ţi doreşti ca viaţa ta să înceapă odată, dar când nepoata ei stă nervoasă în hol în timp ce Jacob îşi scoate pălăria şi face cu ea o volută şi o plecăciune elaborată, Nella se simte ţintuită de amintirea propriului trecut. Şi ea a stat odată în acest hol, întâmpinându-l pe soţul ei şi tânjind ca viaţa lor să înceapă.

Nu s-a certat cu tatăl Theei, iar acesta nu a refuzat nunta, însă primirea pe care i-o oferă viitorului ginere nu este nici entuziastă, dar nici făţiş ostilă.

Otto a căutat soluţii pentru a evita nunta, dar nu a găsit nici una, iar acum acceptă sumbru că va avea loc, mai ales datorită faptului că Thea vrea acest lucru. Ultimul lucru pe care şi-l doreşte este ca fiica lui să îl respingă. Nella îi vede zbuciumul şi sclipirile de neîncredere pe care le ascunde cu măiestrie. În unele zile se simte responsabilă pentru nefericirea lui, dar apoi consideră ce are Thea de câştigat şi rămâne convinsă că fac ceea ce şi-ar fi dorit şi Marin.

La început conversaţia din timpul cinei este greoaie, iar Nella este cea care o cârmeşte. Cornelia îşi trânteşte felurile de mâncare pe faţa de masă de parcă aruncă aluatul. Dacă Jacob observă, nu face nici un comentariu. Vorbesc despre

mulțimea de petreceri pe care societatea din Amsterdam le are plănuite, despre distracțiile de vară cu bărcile în larg, acolo unde zboară pescărușii, despre ce se petrece la Bursă. Nu-l corectează pe Jacob când îl întreabă pe Otto cum merg treburile la VOC. Nella face remarci despre pastorul Becker de la Biserica Veche, nou în post, despre tinerețea lui, și întreabă când vor merge să vorbească cu el. Când sugerează să meargă a doua zi, Jacob spune că este o idee excelentă.

Dar Nella vrea de fapt să vorbească despre alte lucruri. *De ce Thea? De ce noi? Ce crezi despre noi?* Dar ar fi nechibzuit să întrebe acum. Poate să întrebe asta după nuntă. Își spune că vrea să știe, căci sunt multe lucruri neconvenționale în această situație și vrea să fie sigură o dată pentru totdeauna că Jacob este un bărbat cu capul pe umeri. Dar mai este și ceva tulbure înlăuntrul ei, ceva ce vrea să evite: vrea să aibă aprobarea acestui tânăr. Vrea să facă parte din cercul lui intim, oricare ar fi acela. Dar scopul acestei cine este să se comporte ca și cum deja face parte din el.

În salonul verzui al lui Jacob a fost sinceră.

— Nu avem bogății precum familia Sarragon, spusese atunci, gândindu-se la economiile pe care le făcuse cu gândul de a i le lăsa moștenire Theei, dar care fuseseră înghițite de cheltuielile cu întreținerea casei și lipsa slujbei lui Otto.

— Nu te vom face de râs, continuase ea, dar…

— Bogăția materială nu este totul, *madame*, răspunsese el. Conversația, tinerețea, frumusețea, inteligența. Și acestea sunt valori pe care un bărbat pune preț.

Nella se simțise stânjenită, căci se concentrase prea mult pe lipsurile financiare ale nepoatei, și prea puțin pe farmecul personal al Theei. Era o inversare a comportamentului ei din loja de la Schouwburg, dar de data asta era și mai nervoasă. Se tot gândea la afirmația Theei

şoptită chiar înainte de a ciocăni la uşa lui Jacob: *E adevărat că nu-l iubesc pe Jacob*. Dragostea o obseda de mult pe Thea, iar Nella a dojenit-o din cauza asta. Dar poate că e o obsesie înțeleaptă? Poate că exprimă o îndoială profundă, una de care Nella ar trebui să țină seama?

Dar timpul pentru astfel de meditații a trecut, iar locul lor nu este aici, la masa presărată cu stropi din sosul somonului şi țiparilor. Căsătoria pluteşte în aer, dar şi banii. Numai de-ar avea Caspar o tinctură, îşi spune Nella, pentru invocarea dragostei adevărate.

După ce clătitele au fost consumate, cei doi bărbați se încuie în cabinetul lui Otto să lucreze la detaliile contractului. Stau acolo o oră, mult mai mult decât discuțiile pe care Nella şi Thea le-au avut cu Jacob.

Pe măsură ce timpul se scurge Thea pare agitată.

— Dacă papa îi spune nu? Dar dacă el spune că nu mă vrea?

— N-o să spună.

Cornelia strânge farfuriile cu zgomot.

— Poate că o să spună?

— Şi atunci ce facem? întreabă Nella încordată. Atunci ne întoarcem de unde am plecat. Ca în ianuarie, o luăm de la capăt?

Cornelia pufneşte şi cară rămăşițele cinei impresionante jos, unde Lucas o aşteaptă. Thea se joacă întruna cu şervetul ei pătat. Nella ar vrea să-i spună ceva încurajator, dar nu găseşte cuvintele. E obosită. Mai trebuie să plătească pentru buchetul de nuntă, să-l vadă pe pastor, să prepare alt festin, foarte curând după cel care tocmai a luat sfârşit.

Femeile aud cum se deschide uşa şi se ridică în acelaşi timp, ducându-se în hol. Fața lui Jacob nu mai este relaxată. Arată serios, de parcă a primit o mare responsabilitate. Face o plecăciune.

— Doamnelor, e târziu şi v-am reținut prea mult.

— Dar te vedem mâine? spune Nella. Ca să mergem la pastor?

Jacob arată surprins. Ea ştie că vocea i-a sunat mai rugătoare decât şi-ar fi dorit. El îi aruncă o privire Theei.

— Bineînţeles, spune luând mâna logodnicei lui. Thea primeşte gestul lui sfioasă ca o păpuşă de ceară.

Nella deschide uşa de la intrare şi lasă să pătrundă aerul plăcut. Jacob îşi ia rămas-bun, iar ei ascultă cum paşii i se pierd treptat în noapte. După ce pleacă Jacob, Thea se scuză şi merge la Cornelia în bucătărie.

— Trebuie să vorbesc cu tine, spune Otto încet. În cabinet.

— Ce este?

— Vino cu mine.

Nella intră arareori în cabinet. Nu păstrează amintiri plăcute, căci Johannes obişnuia să se ascundă aici când evita să-şi facă datoria de soţ. Şi tot aici a încercat să-l facă s-o iubească. E o încăpere mică, dar Otto o ţine curată, cu catastifele de socoteli ale casei aşezate în teancuri, cu grătarul căminului mereu periat şi curat.

O aşteaptă să intre şi închide uşa. Se duce la scaunul lui de cealaltă parte a biroului şi se aşază cu toată greutatea. Face un gest ca Nella să ocupe celălalt scaun.

— Vrea şi mai mult, spune el.

— Mai mult ce?

— Mai mulţi bani, Petronella.

Nella, din pragul uşii, se uită ţintă la el. Se îmbujorează. Oare Jacob avea dintotdeauna de gând să arunce şi provocarea asta financiară?

— Nu te aşteptai? spune Otto cu o umbră de triumf în voce.

E ceva obişnuit în Amsterdam, deci poate a fost naivă. Jacob nu avea de gând să discute cifre decât după ce intra

în biroul lui Otto. Conversația lor din salon a fost doar un aperitiv diluat la ce va să fie, o concesie față de ea ca femeie.

— Jacob e avocat şi are propria lui casă pe Prinsengracht, spune ea pe un ton cât se poate de netulburat. Trebuie să-şi clădească o viață. N-ar trebui să fii surprins.

— Dimpotrivă, răspunde Otto. Sunt chiar foarte surprins, mai ales datorită portretului măgulitor pe care insişti să i-l faci. Mi-ai dat impresia că Thea e nepreţuită pentru el. Că ar lua-o de soție numai cu un set de oale de cositor al Corneliei. Dar este complet neadevărat.

— I-am spus ce avem. A spus că este destul.

— Minţea.

— Nu minţea. Ce i-ai spus, Otto? Ce i-ai spus?

— L-am întrebat cât de serioase sunt intenţiile lui cu privire la Thea. Şi acum ştim.

Nella simte că intră în panică.

— Thea doreşte această căsătorie. Voi face tot ce-mi stă în puteri ca să se întâmple.

— Ăsta e motivul pentru care îmi făceam griji, spune Otto.

— Jacob nu e decât un om de afaceri chibzuit.

— A, un om de afaceri chibzuit.

Otto se apleacă deasupra biroului cu vârfurile degetelor de la mâini unite.

— Ceea ce vrea şi ceea ce a cerut este suma de o sută de mii de guldeni.

Nella simte că i se taie răsuflarea.

— *Cum*?

— Înainte de ceremonie.

— Nu poate fi adevărat.

— Te asigur că e pe deplin adevărat.

— O sută de mii de guldeni? Trage aer adânc în piept. Am ajuns atât de departe, spune ea. Suntem aproape. Va trebui să vindem casa.

El se lasă pe spătarul scaunului.

— A, acum vrei să vinzi casa.

— Mi-ai spus că ai evaluat-o şi asta era de dragul ananaşilor. *Acum* e vorba de fiica ta. E ultima noastră şansă. Ştiu că înțelegi şi tu.

— Casa e pe numele meu, spune Otto. Voi face ce cred de cuviință. Nouă iunie bate la uşă, Nella. Cât de repede crezi că pot să vând un palat din Herengracht?

— Dacă îl vei avea pe Jacob ca ginere, vei obține o adresă şi mai ilustră. Un palat în schimbul altuia. Thea chiar s-ar putea să primească o parte dintr-un domeniu din Leiden.

— Dar unde vom locui *noi*? Tu, şi eu, şi Cornelia? În podul lui Van Loos din Prinsengracht? Într-o colibă de la marginea câmpului care-i aparține doamnei Van Loos?

— Găsim noi un loc. Unul mai mic. Care nu e acoperit de praf şi amintiri neplăcute.

— Nu, spune Otto. Vreau să rămân în casa asta. Dar, îşi trece mâna pe față, i-am oferit tânărului o altă opțiune.

Nella îşi zburleşte acele ca un arici, încredințată că Otto va aduce vorba de Assendelft, după ce i-a spus de atâtea ori că va lăsa să fie atins.

— Otto...

— Nu e vorba de Assendelft, oftează el.

Se holbează la el uluită, temătoare să afle ce anume în posesia lor ar putea să potolească apetitul lui Jacob.

— Nu vreau să părăsesc această casă cât timp îmi e dat să mai trăiesc, spune Otto. Dar la moartea mea am propus să-i fie transferată lui.

Nella e şocată. Gândurile ei se succedă cu repeziciune ca să înțeleagă implicațiile. Ceva din tranzacția propusă de Otto o uluieşte încă şi mai mult decât suma cerută de Jacob. Dar ce se va întâmpla cu mine, cu Cornelia, dacă tu mori înaintea...

Otto ridică mâna, cerându-i tăcerea.

— Jacob vrea casa asta, Nella. Nu-mi spune că n-ai văzut asta în ochii lui din clipa când a intrat pe uşă. S-ar putea să aştepte douăzeci de ani ca să intre în posesia ei. Poate mai mult, poate mai puțin. Dar cred că ştie că răbdarea îi va fi răsplătită. Îşi încrucişează brațele, sardonic. Cu siguranță vei fi dispusă să o eliberezi dacă mor înaintea ta, în numele acestei căsătorii glorioase?

Nella îşi aminteşte prima vizită făcută de Jacob, ochii lui care măsurau încăperile. *Pe onoarea mea,* spusese Jacob*, e una dintre cele mai frumoase case din oraş. O comoară ascunsă*. Otto fusese mai atent decât crezuse ea.

— Cred că vei fi convinsă când auzi restul, continuă Otto, absorbit de planul lui. Ca să asigure moştenirea promisă şi garanția căsătoriei cu Thea, zestrea ei va fi redusă la douăzeci de mii de guldeni.

— Va accepta numai o cincime din ce a cerut în avans?

— Casa asta valorează o grămadă de bani, Petronella. În ce-l priveşte, Jacob va plăti un subsidiu lunar în valoare de două sute de guldeni, iar Corneliei o sumă de treizeci de guldeni pentru a-i asigura serviciile. Vom pune deoparte aceşti bani şi presupun că vor acoperi cheltuielile tale după moartea mea. L-am convins pe Jacob să-i considere drept o contribuție înțeleaptă la întreținerea viitoarei lui moşteniri, respectiv podelele, pereții şi izolația, totul pentru a menține casa intactă.

— Ai prevăzut totul.

— E vorba de fiica mea. El e uşor de citit. Dacă vrea casa, va trebui să plătească pentru ea. Nu are dreptul să moştenească această casă decât după ce se căsătoresc şi numai după moartea mea. Am acceptat să plătesc douăzeci de mii înainte de nuntă. În felul ăsta ambele părți simt că au ceva de câştigat. Otto face o pauză şi se uită lung la vechea lui prietenă. Căci presupun asta a fost una dintre ambițiile tale când ai aranjat această căsătorie.

Nella e copleşită.

— Sunt regulile oraşului.

— Aşa e. Într-o zi Jacob va avea o casă care valorează mai mult de o jumătate de milion de guldeni, iar Thea va profita de pe urma valorii ei şi a investiţiilor pe care el le-a făcut de-a lungul anilor. Iar tu sper că vei avea o mulţime de guldeni care să-ţi fie de folos la bătrâneţe.

— Şi... de unde vom face rost de douăzeci de mii de guldeni? întreabă ea.

— Vom lua un împrumut pe care îl vom garanta cu casa.

— Cu casa? Nu poate să creadă că Otto îşi asumă un astfel de risc pentru a-i oferi Theei ceea ce-şi doreşte. Dar Jacob cu siguranţă va obiecta?

— Până la moartea mea mă priveşte ce fac.

— Dar cum vom plăti împrumutul? Ce termeni ne vor oferi? Pentru ce perioadă? Sunt douăzeci de mii de guldeni.

— Vom plăti în rate. Putem să negociem termenii. Vom folosi stipendiul pe care ni-l dă.

Nella face calculele în minte.

— Dar chiar dacă folosim întreg stipendiul dat de Jacob ne-ar lua nouă ani ca să plătim douăzeci de mii, iar asta fără a socoti dobânda.

El dă din umeri.

— Nu trebuie să plătim atât de repede. Putem să decalăm poate chiar cu câţiva ani. Ne asumăm datoria.

— Dar...

— Nu este soluţia perfectă, Nella. Dar după moartea mea, cel puţin, problema va fi a lui Jacob. Oftează. Între timp poate că voi găsi şi o altă slujbă?

— Jacob ar putea să ne dea în judecată. Dacă se întâmplă ceva, Otto, datoria ne va termina. Nu ai de lucru, unde...

— Nella, am hotărât. Nu voi pierde casa dacă am de ales. Nepoţii bărbaţilor cu care Johannes şi cu mine am lucrat se

ocupă de împrumuturi. O să fac tot ce-mi stă în putere să negociez o dobândă favorabilă.

Nella simte că i se umplu ochii de lacrimi. E un risc prea mare. Se simte încolțită, depășită de situație, dar când se uită la Otto vede că şi el simte la fel. Sunt uniți din nou printr-un secret, ca în vremurile de odinioară, când Johannes era pierdut, iar Marin îl urmase, când situația lor era disperată.

— Thea nu trebuie să ştie nimic, şopteşte ea.

— Niciodată, spune el. Nu intenționez să-i spun. Şi nici Corneliei.

— De acord. Ea ezită. Ştiu că eşti supărat pe mine.

Otto lasă ochii în jos.

— Mai degrabă sunt obosit. Dacă asta vrea Thea, şi pare să fie ce vrea, atunci aşa vom face. O casă în schimbul unei fiice. Cărămizi măsurate şi prețuite de dragul viitorului Theei. Ridică ochii către Nella şi-i întâlneşte privirea. Poate că aşa era menit să se întâmple?

XXIV

Micul colet din prag nu are nimic scris pe el. Thea e îngrozită când îl vede, dar este dimineața devreme în ziua de opt iunie, ziua dinainte de nuntă, iar ea vrea neapărat să o vadă pe Rebecca. Ştie că actrița merge la teatru lunea ca să-şi repete replicile singură, şi a trecut prea multă vreme de când nu şi-a văzut prietena. N-a mai rămas prea mult timp ca să-şi ceară iertare, să o roage pe Rebecca să vină la Biserica Veche ca să fie prezentă la ceremonia nunții cu

Jacob. Înainte ca cineva să apară şi să o întrebe unde se duce, Thea ridică pachetul şi-l ia cu ea, deschizându-l din mers.

În timp ce păşeşte grăbită, trăgând de sforile care-l leagă şi de hârtia în care este împachetat, se gândeşte la felul cum mătuşa ei tânjeşte după miniaturistă. Poate că ar fi trebuit să-l las unde era, îşi spune. Nu avea numele meu pe pachețel. Poate că nu e pentru mine.

Dar e prea târziu, hotărăşte Thea. Şi apoi toate celelalte lucruri trimise au fost pentru ea. Când coteşte pe Leidsegracht se opreşte brusc. Uitându-se la ce are în mână scoate un chicot de surpriză. Câțiva oameni din jurul ei se întorc către ea, dar Thea nu-i observă. În centrul hârtiei se află cel mai perfect cu putință ananas, aidoma unuia adevărat, doar că extrem de mic.

Frunzele de un verde închis cu striații argintii se revarsă din capătul lui ca o fântână arteziană. E cât o migdală micuță, dar mai rotund. Solid şi dolofan, coaja se simte la fel ca cea a fructului adevărat primit de la Caspar, cu miezul parcă elastic la atingere. Degetele Theei nu pot să-l pătrundă, dar nici n-ar vrea s-o facă. Nu ştie din ce e făcut, dar e sigură că nu e comestibil, oricât de mult ar vrea. Este un soi de nestemată cu care o doamnă şi-ar dori să împodobească un inel unicat, ceva după care doamnele din Amsterdam ar tânji. Thea îl ridică şi îl roteşte între degetul mare şi arătător, plină de admirație.

Şi chiar atunci se întâmplă: simte răceala pe gâtul ei, cum i se zburlesc perii de la ceafă şi înțepăturile de care mătuşa Nella vorbise când o pomenise pe miniaturistă. Aude cum cineva îi rosteşte numele. Ridică brusc capul, fără să ştie pe cine caută. Dar nu e nimeni acolo care să o privească acum. După chicotul ei de mai devreme toată lumea îşi vede de treabă şi de drum.

Aude paşi grăbiţi în spatele ei. Thea îşi strânge pumnii, gata pentru orice. Teama ei sporeşte, nu îndrăzneşte să se întoarcă. Cornelia a numit-o vrăjitoare pe miniaturistă. Aşteaptă ca o pisică încordată înainte de a face un salt.

— Chiar *tu* erai, spune o voce de femeie.

Cu foşnet de fuste o faţă îi apare înainte, cea a Eleonorei Sarragon.

Imediat senzaţia de rece de pe gâtul Theei dispare. Îşi strânge degetele în jurul ananasului ca să-l protejeze în palmă. Observă un paj care aşteaptă în apropiere ca stăpâna lui să termine. E negru, iar privirile li se întâlnesc înainte ca el să-şi plece ochii către picioare. Haina lui e prea largă, iar încheieturile mâinilor sunt acoperite de manşetele prea largi. Thea e cea care se simte deodată intimidată, deşi băiatul e cel care nu ar îndrăzni să înainteze, în pofida îndrăznelii lui Eleonor sau a ei înseşi. Băiatul e încă mic şi poate n-ar dori să vorbească cu ea. Arareori se întâmplă ca Thea să fie atât de aproape de copiii cu pielea închisă la culoare pe care îi mai vede prin oraş şi tânjeşte din nou, ca de fiecare dată, să-l audă pe copil vorbind. Doar să facă o remarcă despre ziua de azi, poate să-i arate comoara din mâna ei şi să-i pună întrebări. De ce nu te îmbracă cu haine pe măsura ta? Cine îţi taie părul atât de scurt? Amândoi se privesc în tăcere, iar apoi, spre uimirea Theei, băieţelul scoate limba la ea. Dar când Eleonor vorbeşte vraja se destramă.

— De ce nu te-ai oprit? o ia la rost Eleonor, încreţindu-şi nasul. Te-am strigat.

— Eleonor. Am crezut că eşti altcineva.

— Nu te-am mai văzut de mult. Nu ai mai venit la teatru. Şi am avut câteva petreceri la care n-ai venit.

— N-am fost invitată.

— Ah. Eleonor face un pas înapoi, iar ochii îi măsoară de sus până jos rochia Theei. Mă duc la negustorul de mătăsuri, spune. Ezită. Vrei să-mi ții companie?

Thea nu răspunde. Nu poate să aibă încredere în aceste invitații şi nici nu le doreşte.

Ochii lui Eleonor se îngustează şi se opresc asupra pumnului strâns al Theei.

— Ce ai în mână?

— Nimic.

Eleonor pare surprinsă.

— Dacă e nu e nimic, atunci poți să-mi arăți.

— Nu.

— Ce ascunzi, Thea Brandt? Eşti foarte nepoliticoasă, ştii? Nu te pricepi să-ți faci prieteni.

— Depinde pe cine întâlnesc.

Eleonor se îndreaptă.

— Atunci îmi văd de drum.

— E un ananas, spune Thea.

Eleonor râde.

— Ce mincinoasă ciudată eşti. Chiar nu ştii nimic? Ce ananas ar putea să fie atât de mic?

Eleonor oftează, şi Thea îşi dă seama într-o clipă că nici Eleonor nu se pricepe să-şi facă prieteni. Eleonor clatină din cap, de parcă Thea e o cauză pierdută, de parcă e un pic nebună, apoi începe să meargă din nou pe Leidsegracht.

— Albert, vino, spune, iar pajul se întoarce de îndată în haina lui prea largă, fără să se uite înapoi în timp ce o prinde din urmă pe stăpâna lui.

Dar apoi Eleonor se opreşte din nou şi se întoarce.

— E adevărat? întreabă.

— Ananasul?

Eleonor se holbează la Thea.

— Nu. E *adevărat* că te măriți cu Jacob van Loos? Am auzit că s-a anunțat *ondertrouw*. Nu mi-a venit să cred.

Pe Thea o miră întotdeauna felul în care vorbele curg ca apa în oraşul ăsta, cum numele ei şi al lui Jacob, scrise în cerneală, s-au prelins dintre zidurile Bisericii Vechi pentru a stârni imaginația oamenilor. Studiază fața celeilalte fete. Eleonor schițează un zâmbet care dovedeşte cât e de acră, în pofida faptului că este foarte bine educată în arta complimentelor.

— E adevărat, răspunde Thea. Ne căsătorim mâine-dimineață.

Vede cum ochii băiețelului se fac mari.

— Ei bine, spune Eleonor. Mi-e milă de el.

— Poftim?

— Chiar aşa. Sper că *cineva* te-a învățat măcar cum să-l faci fericit.

Uluită, Thea îi priveşte pe Eleonor şi Albert dispărând pe pod. Pentru o clipă vrea să fugă după ei, să o scuture pe Eleonor până o face să-i clănțăne dinții în gură. Dar deschide palma să verifice că nu visează, că nu este un pic nebună, că un ananas minuscul a fost într-adevăr lăsat pe pragul uşii lor.

Şi iată-l. Sigur că e acolo, aproape emanând o lumină interioară. Thea se uită la el cu o fascinație aproape temătoare, căci este pe deplin posibil ca miniaturista să ştie despre ananasul adus de Caspar Witsen, despre visurile tatălui ei legate de aceste fructe, despre cum mătuşa ei preferă să lase ananasul primit să putrezească în casa din Herengracht.

Se gândeşte apoi la nunta ei, la buchetul pregătit de Hendrickson florarul, la roşul sângeriu şi rozul bujorilor şi trandafirilor, la caprifoiul pentru lanțurile iubirii. *Lanțurile iubirii*, de parcă sunt făcute din fier ce-atârnă greu, fier condamnat să ruginească. Buchetul aşteaptă într-un borcan cu apă de izvor pe polița din dormitorul ei, pregătit perfect ca să fie la apogeu mâine-dimineață la Biserica Veche, iar

culorile lui vor face să pălească vitraliile vechi. I s-a spus să exerseze cum să-l țină, ca să nu strivească tulpinile. Imaginează-ți să te măriți alături de oasele mamei tale. Cu enigma scheletului ei sub picioarele enigmei fiicei.

Acasă pregătirile sunt în toi. Ajustări de rochii de ultimă clipă, aranjatul părului, băi cu levănțică pentru a fi cât mai parfumată mâine. Cornelia se tot frământă făcând ba vafe cu apă de trandafir şi flori de zahăr, ba salate şi cărnuri, plăcinte şi deserturi. Familia Brandt a invitat familia Van Loos la casa de pe Herengracht după cununie, iar potrivit spuselor lui Jacob invitația a fost bine primită. Hainele sobre ale tatălui Theei pentru mâine sunt atârnate în spatele uşii, ca şi cele ale mătuşii ei, în nuanțe intense de negru. Poate că va fi o discuție şi despre Lucas, dacă ar trebui să poarte un guler de nuntă sau nu. Timpuri vechi şi timpuri noi, căci dedesubtul tuturor acestor pregătiri se află sentimentul de rămas-bun, al unei vieți care se încheie, pentru ca una şi mai dură, mai grea să o înlocuiască. Şi dedesubt, undeva în adâncuri, se află o gaură în inimile lor, de forma şi mărimea Theei.

Thea îşi bagă în buzunar fructul minuscul şi-şi continuă drumul către teatru.

Poveştile noastre au un singur sfârşit, spunea adesea mătuşa Nella. Ne place să credem că există mai multe deznodăminte, spunea ea, dar nu ne putem schimba destinele, care poate nici măcar nu ne-au aparținut.

Dar Thea nu e sigură că e aşa. Cine poate să ştie? Pe măsură ce firul vieții ei se desface de pe mosor, uneori părând țesut din aur, alteori, ca acum, zdrențuit, poate că mai există şi alte poveşti înşiruite strâns, gata să se desfăşoare. Şanse ratate sau îmbrățişate care pot duce la noi deznodăminte. Thea aproape că le vede plutind în aer acum când merge pe Keizersgracht. Iată-l pe Walter, burlac şi îndrăgostit de ea fără complicații. Mătuşa ei, mai fericită.

Tatăl ei, răsplătit. Dincolo de dimineața aceasta de iunie se află alta în aşteptare. Cortina va fi trasă, şi totul va fi diferit. Numai de-ar reuşi să găsească cortina.

Poate că e doar o situație ireală, îşi spune Thea. Iată-mă logodită, dar iubirea nu e de găsit. Shakespeare ar fi făcut bine să acorde mai multă atenție intrigii din piesă, de-ar mai fi fost în viață. Căci mâine Thea se va mărita cu un bărbat pe care nu-l iubeşte ca să evite răzbunarea soției iubitului ei. Membrii familiei ei în costumele şi recuzita lor au ascuns adevărul – că sunt o familie bună, dar scăpătată – şi au amăgit un tânăr avocat care s-a declarat interesat de fiica lor. Dar nici unul dintre aceste fire destrămate sau amuzante nu dă senzația că va culmina cu aplauze. Intriga pare arbitrară, haotică şi stranie, cu toate că este viața Theei. Şi calcă prin ea cu pas greoi, trăgându-i sforile şi fiind trasă la rândul ei. Simte totodată că şi-a regizat nunta de mâine, dar şi că soarta ei nu-i mai aparține.

La uşa din spate a teatrului Schouwburg Thea e uşurată să vadă că a ajuns înaintea paznicului. Nu e încuiat, şi se strecoară înăuntru pe neobservate. Se grăbeşte de-a lungul coridoarelor până ce ajunge la uşa Rebeccăi, temându-se că va da peste Walter, venit să profite de linişte pentru a lucra la pânzele lui. Ciocăneşte, rugându-se ca actrița să fie înăuntru şi şopteşte:

— Rebecca, sunt Thea. Sunt Thea. Lasă-mă să intru!

În câteva secunde uşa se deschide, şi Rebecca se află în fața ei. Thea se aruncă în brațele Rebeccăi şi-şi îngroapă chipul în umărul ei.

— Îmi pare rău, îngaimă. O, îmi pare rău, îmi pare atât de rău!

Rebecca o ține strâns şi apoi o priveşte încă ținând-o în brațe.

— Nu e nevoie să-ți ceri iertare.

— Ba da. Nu te-am mai văzut de luni întregi.

— Thea, nu-i nimic. Ce s-a întâmplat?

— N-am ştiut dacă pot să mai vin aici. Nu ştiam dacă el va fi aici.

Rebecca se încruntă.

— Walter?

— Totul e un dezastru. Un dezastru.

Rebecca închide uşa şi o conduce pe Thea la măsuță. În colțul camerei cățeluşa Smarald se trezeşte şi apoi imediat îşi lasă capul la loc pe labe, adormind din nou.

— N-am încălzit cafeaua încă, spune Rebecca, ridicând carafa de cristal, deci va trebui să te mulțumeşti cu vin. Aruncă o privire către Thea. Şi poate că e o alegere mai bună, oricum.

Thea ia paharul de cristal din mâna Rebeccăi, se aşază în unul dintre scaunele de lângă masa plină de piese şi bea tot vinul. E tare şi-i arde stomacul.

— E şi el aici? întreabă.

Actrița face o grimasă.

— La ora asta? În nici un caz. Se uită atentă la Thea. Dar de ce mă întrebi?

Thea respiră adânc. Au trecut atâtea săptămâni de când nu putea să vorbească despre asta, încât nu e sigură că găseşte cuvintele. Decide să înceapă cu miezul oribil al problemei.

— E însurat, spune ea.

Rebecca se lasă greu în unul dintre scaune.

— Doamne Dumnezeule! Eşti sigură?

— O, cât se poate de sigură.

— Thea, spune Rebecca, nu aveam habar. Nu credeam că te merită, dar e mult mai grav decât am crezut.

Thea se uită la sedimentele lăsate de vin în paharul ei.

— Soția lui ştia de la început de mine.

Rebecca păleşte.

— Cum?

— Cum a putut? Când eu l-am iubit. Nu l-am iubit decât pe el.

Lacrimile care aşteptau de săptămâni întregi încep să cadă. Thea scoate un geamăt de durere şi furie, Rebecca o ia în braţe, şi Thea îi udă mânecile până când suspinele se opresc. Se retrage cu faţa pătată şi roşie, epuizată, dar mult mai calmă.

— Familia ta ştie? întreabă Rebecca.

Thea se uită îngrozită la ea.

— Glumeşti? Sigur că nu.

— Ar trebui să le spui.

— N-o să le spun niciodată.

Rebecca oftează.

— Dacă aş fi în locul tău le-aş spune. Nu te vor pedepsi.

— Nu-mi cunoşti familia. Şi oricum, dacă ai fi fost în locul meu nu ai fi fost într-o încurcătură ca asta.

Rebecca zâmbeşte.

— Nu fi chiar aşa de sigură. De ce crezi că am încercat să te previn? Ştiu cum este.

Pentru Thea pare imposibil ca o persoană atât de stăpână pe sine, puternică şi generoasă ca Rebecca să se lase folosită în felul ăsta, să fi înţeles greşit ceva.

— M-am purtat oribil cu tine, şopteşte Thea.

Rebecca ia mâna Theei şi cu cealaltă mână îi şterge lacrimile cu degetele ei reci şi delicate.

— Nu-l vei uita, Thea, spune ea. Nu pot să-ţi promit uitare. Dar în anii ce vor veni te vei gândi la el cu mirare. Te vei trata cu o blândeţe pe care acum nu crezi că o meriţi.

Thea se simte epuizată, dar uşurată că s-au împăcat.

— Eşti o prietenă atât de bună. Şi aproape că te-am pierdut.

— Nici vorbă. Nu am plecat nicăieri.

Thea respiră adânc şi bagă mâna în buzunarul fustei. Degetele ei mângâie soliditatea în miniatură a ananasului şi

pentru o clipă doreşte să-i arate Rebeccăi acest lucru atât de curios. Vrea să-i împărtăşească povestea neterminată a miniaturistei şi să-i povestească despre obiectele din cutia ei secretă, dorul mătuşii ei de a găsi un sens, o nouă întâlnire cu femeia misterioasă. Dar nu este nici timpul, nici locul potrivit. Pare că trebuie să țină lucrurile astea pentru ea şi familia ei.

În schimb scoate cele două scrisori de şantaj şi le împinge pe masă către Rebecca.

— Vreau să-ți arăt asta. Soția lui le-a scris, spune Thea. Numele ei e Griete. M-a şantajat.

Rebecca se uită la cele două scrisori şi le citeşte rapid.

— O, Doamne!

— A trebuit să o plătesc ca să păstreze tăcerea despre Walter. După cum vezi, dacă nu o făceam, ar fi spus unor oameni precum Clara Sarragon despre noi. Mi-ar fi distrus reputația.

Pentru o clipă Rebecca nu spune nimic. Pune scrisorile cu fața în jos pe masă şi se lasă pe spătarul scaunului.

— Şi Walter a ştiut că le-a scris?

Thea face o pauză.

— Ştia.

Buzele Rebeccăi se strâmbă cu dezgust.

— Ticălosul.

— Să fi văzut unde locuiesc, Rebecca. E foarte sărac, şi au doi copii, şi...

— Thea, nu. Nu poți să-l aperi. Ce a făcut e laş şi crud. Loveşte cu pumnul în masă. Ştiam eu că e ceva cu el. Am văzut. Ştiam. Ar fi trebuit să fac mai mult.

— Şi nu te-aş fi lăsat.

— Dar te-am lăsat să te întâlneşti cu el aici...

— Sunt adult.

— Ar fi trebuit să fiu o prietenă mai bună.

— M-aş fi întâlnit cu el altundeva dacă aş fi putut, spune Thea cu inima grea. E numai vina mea.

— Nu e vina ta.

— Dar o parte este vina mea. Am văzut ce am vrut să văd. Şi l-am vrut atât de tare!

Thea închide ochii şi se gândeşte la dăţile când era cu el în atelierul de pictură, în lumea lor încuiată şi atât de desprinsă de realitate. La mâna lui Walter pe pielea ei, la atingerea buzelor lui, la mozaicul ameţitor de pânze pictate care se învârteau în jurul lor când se topeau unul în braţele celuilalt.

Când şi le aminteşte astfel, în prezenţa afectuoasă a Rebeccăi, se întreabă dacă durerea ce a urmat a meritat. Dar apoi intervine dezamăgirea pierderii fericirii şi frica de Griete, făcând-o să-i fie rău. Deschide ochii şi-şi toarnă alt pahar cu vin.

— Nu ţi-e bine? întreabă Rebecca.

— Griete s-ar putea să mă ameninţe din nou. Au nevoie de bani. Dar a fost foarte greu pentru mine să o plătesc de două ori.

— Au crezut că eşti bogată?

— Părem bogaţi. Am plătit-o în secret cu bani despre care familia mea nu ştie.

— Cum?

— Am vândut harta mamei mele cu Africa.

— Thea, e oribil, spune Rebecca, cu faţa umbrită de îngrijorare. Nu poţi să continui aşa. Ce vei face?

— Ei bine, spune Thea, vino mâine la Biserica Veche, la zece dimineaţa. Mi-aş dori foarte mult să fii acolo.

— La Biserica Veche? Rebecca pare circumspectă. De ce?

— Să fii martoră la nunta mea.

— *Nunta* ta?

— Da.

Ochii Rebeccăi se fac mari.

— Cu *cine* te măriți?

— Cu Jacob van Loos. Bărbatul pe care mătuşa mea l-a cunoscut la balul Sarragonilor. Ți-aduci aminte? Locuieşte pe Prinsengracht. Poate că ai dreptate până la urmă. Am găsit un tânăr de treabă. Sau cel puțin mătuşa mea l-a găsit.

Rebecca pare cuprinsă de panică.

— Dar...

— Jacob este o partidă bună. Bogat. Şi vrea să se însoare cu mine.

Rebecca o ia de mână.

— Dar tu vrei să te măriți cu el?

— Eu am început, Rebecca. Eu am fost cea care am spus că-l vreau. Şi sunt şi unele avantaje. Jacob îmi poate oferi protecție, mie şi familiei mele, pentru tot restul vieții.

— Dar dacă Griete aude de nunta voastră? Dacă începe să trimită scrisori pentru Thea van Loos pe Prinsengracht şi pretinde iar bani? Atunci va trebui să ascunzi adevărul şi de Jacob, şi de familia ta. Dacă nu se termină niciodată? Ar trebui să le spui adevărul.

Numai la gândul că ar putea face asta Thea amuțeşte. Un val de greață i se ridică în gâtlej.

— Tatăl meu n-a mai lucrat de la Bobotează. Economiile noastre s-au terminat. E un risc pe care trebuie să mi-l asum, căci sunt singura lor speranță.

— Poate că aşa crezi acum, spune Rebecca cu o voce aproape disperată. Dar nu înseamnă că e adevărat.

— M-au crescut şi au avut grijă de mine, şi tot ce am făcut în ultimele luni, de când l-am cunoscut pe Walter, a fost să mă port foarte egoist.

— A, nu. Nu cred...

— A sosit timpul să le înapoiez ce le datorez.

— Nu există o datorie de înapoiat pentru că eşti copilul lor, Thea. Şi cum e familia *lui*?

— Nu i-am cunoscut încă. Vin de la Leiden în seara asta ca să stea cu el, dar nu-i voi cunoaşte decât mâine-dimineaţă.

— E un om bun?

Thea se uită ţintă la paharul gol.

— Nu ştiu.

Rebecca pare nefericită.

— Nu vrei să vii mâine? întreabă Thea. Nu eşti de acord cu ce am făcut?

— Înţeleg de ce ai făcut asta, Thea. Înţeleg. Chiar eu te-am încurajat să găseşti un tânăr. Rebecca îşi pune mâinile în cap. Şi acum mă întreb dacă a fost un plan chiar atât de bun.

Thea îi zâmbeşte.

— De multe ori visez să fiu ca tine. Întotdeauna mi-am dorit să fiu ca tine. Nu ai bărbat, nici obligaţii. Dar spre deosebire de mătuşa mea, faci ce vrei, şi oamenii te îndrăgesc pentru asta.

— Thea, sunt actriţă pentru că nu eram bună la nimic altceva. Aveam nevoie de bani. Nu am avut o familie care să mă iubească.

— Nu cred că sunt singurele motive. Te-am văzut pe scenă.

Rebecca îşi toarnă un al doilea pahar.

— M-am ocupat de asta de când aveam şase ani şi niciodată nu ştiu dacă piesa în care joc e ultima. Îmbătrânesc. Rolurile devin din ce în ce mai puţine pentru mine. În curând vor fi numai roluri de cotoroanţe şi vrăjitoare, iar apoi se vor termina şi ele. Şi într-o bună zi nimeni nu va mai vrea să mă vadă, iar eu mă voi privi în oglindă şi nu voi mai şti cine sunt. Şi atunci? Ce mai rămâne pentru mine şi reflexia mea, cum mai facem ce vrem?

— Libertatea, spune Thea.

Rebecca râde.

— A, aşa deci.

Thea se ridică în picioare.

— Aş vrea să las scrisorile acelea cu tine. Să le păstrezi pentru mine. Nu pot să risc ca familia mea sau Jacob să le vadă.

Rebecca ridică ochii spre ea.

— Dacă vrei, spune, închide ochii şi-şi masează tâmplele, iar Thea vede că este supărată. Rămâi aici astăzi.

— Nu pot, sunt atâtea...

— Rămâi. Stai pentru reprezentația din după-amiaza asta.

Thea ezită.

— Ce este? N-am mai venit de mult.

— N-o să-ți vină să crezi.

— Cred orice îmi spui.

Rebecca zâmbeşte.

— Jucăm *Îmblânzirea scorpiei*.

*

Spune-mi, Thea Brandt, de ce vii la teatru? Cu luni în urmă Rebecca îi pusese această întrebare şi Thea îi răspunsese că venea pentru Walter.

Nu era chiar adevărat, îşi dă seama acum. I se păruse lucrul potrivit de spus pentru o tânără femeie îndrăgostită. Adevărul este că venea şi pentru că îi plăcea să vadă piesele. Dar astăzi se întreabă dacă ar fi un lucru înțelept să rămână ca să vadă povestea unei femei care este terorizată şi linguşită pentru a fi supusă de un bărbat care n-ar trebui să se preteze la asta, indiferent de ironia pe care prietena ei o picură în rol. Pentru Jacob măcar, Thea ar trebui să plece.

Dar rămâne. Până la urmă aici se simte ca acasă, cu o prietenă adevărată care locuieşte la periferia vieții ei de pe Herengracht. Aici se află născocirile în care Thea a crezut

întotdeauna mai mult decât în viață. Şi apoi cine ştie dacă după ziua de mâine noul ei soț o va mai lăsa să vină la teatru? I-a cumpărat deja o carte care o avertizează împotriva primejdiilor teatrului. Spre deosebire de ea, el nu s-a deghizat. Cine ştie dacă Thea se va mai bucura de libertatea ei, dacă va mai putea să stea aici alături de altă femeie, de cățeluşa ei şi carafa de vin, printre teancurile de piese, învăluită de simțul umorului şi sentimentul de grijă, într-o încăpere mică în care regulile nu sunt aceleaşi?

Aşa că Thea rămâne, şi vorbesc, şi râd despre nimicuri, iar când soseşte vremea nu se duce în sală, ci pentru prima dată în viață şi poate ultima, Thea o priveşte din culise pe prietena ei jucând. Nu într-un rol de cotoroanță sau bătrână, nici de vrăjitoare sau de miniaturistă, ci Rebecca jucând-o pe Katherine, actrița supremă.

XXV

Nella va privi deseori în urmă, amintindu-şi dimineața nunții Theei cu Jacob, şi se va întreba ce anume i-a scăpat. Nu doar în ziua aceea, desigur, ci şi în zilele dinainte, cele care au dus la momentul când a intrat în dormitorul Theei odată cu răsăritul soarelui. În zilele, şi lunile, şi anii vieții ei alături de Thea, sau poate chiar în Thea... Oare a fost vreodată un semn sau un indiciu care putea să o pregătească pentru ce a urmat? Toți munciseră din greu pentru ziua aceea. Puseseră durerea din inimi deoparte şi înlăturaseră din minte orice urmă de îndoială, goniseră temerile cu aceeaşi meticulozitate şi speranță cu care

argintarul meşterise basorelieful figurinelor unui mire şi a unei mirese în cupa Theei de logodnă, în mărime naturală. E adevărat că încă nu făcuseră cunoştinţă cu familia lui Jacob. E adevărat că fuseseră nevoiţi să facă un împrumut de douăzeci de mii de guldeni şi să promită casa pentru ca nunta să aibă loc. Dar pastorul aştepta la Biserica Veche, iar banii – un teanc gros de bancnote – îi fuseseră trimişi lui Jacob. Viaţa este un act de adaptare, iar Thea păruse să se adapteze.

În dimineaţa acelei zile Nella se trezise înainte de răsăritul soarelui. Tincturile lui Caspar Witsen se terminaseră, şi nu dormise bine, îngrijorată de tot ceea ce ar fi putut merge anapoda. Poate mirele nu-şi va face apariţia, sau tatăl miresei nu o va lăsa pe Thea să-şi rostească jurămintele. Întorcându-se de pe o parte pe cealaltă între cearşafuri, imaginile se derulează în mintea Nellei, amestecate cu amintirile ei din vremea când aştepta să se mărite şi era acasă, la Assendelft, trăgând cu urechea să audă zgomotul copitelor ce ar fi anunţat sosirea lui Johannes. Pe-atunci, în viaţa ei deja nu mai exista un tată care să interzică ceremonia. De fapt, comportamentul risipitor şi dragostea pentru băutură ale lui Geert Oortman erau motivele pentru care nunta fiicei lui celei mari trebuia să aibă loc. O căsătorie în pripă, fără oaspeţi, cupă, festin sau dans. Cel puţin de data asta, cu mâncarea gătită de Cornelia şi buchetul de la Hendrickson, pot să pună în scenă ceva mai bun pentru Thea.

În întunericul de dinaintea răsăritului Nellei aproape i se pare că tatăl ei se află în cameră, lângă ea: primul bărbat din viaţa ei, care murise cu mai bine de douăzeci de ani în urmă. Iată-l cum stă pe scaunul de lângă dulapul cu lenjerie. E îmbrăcat cu pantalonii de piele moale de viţel pe care-i purta întotdeauna, cei cu pete unsuroase, ghete negre, roase, o haină prea largă şi are părul ciufulit. Nu ar

arăta prea bine nici într-o tăbăcărie, cu atât mai puțin într-o casă de pe Cotul de Aur. N-ai spune că se trage dintr-o linie de aristocrați. Familia Oortman a deținut terenuri la Assendelft de peste două sute de ani. S-au străduit mereu să adune pământ şi bani, cu agresivitate, până când Geert Oortman a devenit major şi a distrus totul.

Ce s-a întâmplat? parcă o tot îmboldeşte, iar Nella nu ştie dacă întreabă despre ce s-a întâmplat cu el, cu fiica lui sau cu Thea.

Încearcă să vorbească, dar nu e în stare şi se trezeşte dezorientată. *Nu sunt ca el*, îşi spune. *N-am făcut totul una cu pământul*.

Dacă tatăl ei n-ar fi murit, dacă soțul ei n-ar fi murit, dacă Marin n-ar fi murit, dacă mama şi sora ei n-ar fi murit! Dacă moartea n-ar fi înconjurat-o din toate părțile! Atunci n-ar mai fi nevoie să meargă la Biserica Veche astăzi. Dacă tatălui ei nu i-ar fi plăcut atât de mult să bea, Nella e sigură că viața ei ar fi fost diferită, mai puțin în pripă, mai puțin întâmplătoare, mai plină. Tatăl ei vânduse moşiile ca să-şi alimenteze viciul până când rămăseseră numai casa, şi livada, şi lacul. Mereu era cu un pahar în mână. Chiar şi acum, în ziua fericită a nunții, Nella aude nasturii lui de la manşete frecându-se de masa din bucătărie de la Assendelft, bufnitura capului care se izbeşte de lemnul mesei, tălpile ghetelor alunecând pe dalele podelei când e chemată să-i ajute pe Carel şi pe mama ei să-l care în pat. Trupul lui era mereu nelinişti t, dorea de la viață mai multă surescitare decât puteau să-i ofere soția lui sau copiii.

Ei bine, i se adresează Nella în dormitorul ei, ascultând țipetele pescăruşilor de afară, *iată, nu ne-ai lăsat altceva decât surescitare*.

Părăsise satul lor, Assendelft, ca să se mărite cu Johannes, dar mama ei refuzase să plece din casa deteriorată a familiei Oortman, unde iarna apa picura din

tavane şi se scurgea prin podele. *E tot ce mi-a rămas*, spunea ea sfidătoare, ținând cu dinții de încăperile ei. Cândva fusese o casă frumoasă, iar în ochii doamnei Oortman încă mai era. Arabella, copilul lăsat în urmă, îi scria surorii ei din Amsterdam scrisori la care Nella nu-i răspundea niciodată. Îi povestea surorii ei mai mari cum mama jură că aude voci în camerele cu tavane înalte. *Vorbeşte cu ele*, scria Arabella, *vorbeşte cu aerul*.

Mama Nellei îşi trecea degetele peste lambriurile murdare de lemn de trandafir de parcă abia fuseseră date cu ceară. Zâmbea în bucătărie de parcă arome îmbietoare pluteau în aer. Simțurile ei dădeau naştere unei case ce încetase să mai existe, dar care, cu toate acestea, continua să o adăpostească. Pe măsură ce mintea ei pierdea contactul cu realitatea, mama Nellei nu vedea un lac acoperit de mătasea broaştei. Pentru ea lacul era o apă cristalină, pe care pluteau rațele cu bobocii lor. Suprafața lacului era netedă şi limpede ca o oglindă, şi păşea în el ca să se privească.

Şi totuşi Nella nu s-a întors niciodată. Nella era măritată cu Johannes, stabilită în noua ei casă din Amsterdam, care era uscată şi scumpă, situată în locul ideal de pe Cotul de Aur. O luase de la capăt. Dar casa e mereu acolo, cu oamenii ei, locul unde venise pe lume. Nella închide din nou ochii. Se gândeşte la Caspar, care desenase linii negre de cucerire a casei copilăriei ei, la mânia pe care o simțise. Plănuise să construiască sere de sticlă pe pământul ei. Se gândeşte la acest loc care-i împresoară, la tencuiala care cedează din cauza umezelii din oraş. Otto a pus această casă şi propria viață în mâinile cămătarilor, ciocnind în cinstea lui Jacob şi a Theei van Loos. Pentru Nella pare de necrezut că au pus un monument atât de impunător pe o muchie de cuțit. Vede cu ochii minții casa la marginea prăpastiei şi nu suportă gândul că la orice pas greşit al

unuia dintre ei o vor vedea prăbuşindu-se, după ce i-a găzduit atâția ani.

Nella se scutură şi revine la realitate. Prea multe gânduri care se învârt scăpate de sub control. Se concentrează asupra zilei, căci curând vine ceasul s-o trezească pe mireasă, să-i dea de mâncare, s-o îmbrace şi s-o conducă la biserică. La zece şi jumătate, Thea Brandt va fi deja soție.

*

De îndată ce Nella bate la uşa Theei şi intră, vede că ceva e în neregulă. În pat se întrevede o formă, iar încăperea e învăluită în tăcere. Obloanele sunt trase, un deget lung de lumină se strecoară printr-o crăpătură către picioarele Nellei. Fire de praf plutesc în singura rază de soare. Rochia de mireasă a Theei, călcată şi parfumată, brodată şi ornată a fost drapată pe scaun, scoasă din dulapul unde atârnase înainte. În umbra încăperii rochia cuprinde scaunul cu brațele, iar fustele largi sunt ridicate. Întăritura corsetului şi țesătura plină o fac să arate ca o femeie care se aruncă cu capul înainte către destinul ei. Buchetul de nuntă e pe polița din spate, nemişcat şi perfect ca unul dintre tablourile cu flori ale lui Jacob, alături de cartea despre teatru primită-n dar de la el. Nella se simte aproape îngrozită uitându-se la brațele fără mâini ale rochiei, la mânecile întinse, vrednice de milă, la petalele dolofane şi tulpinile tăiate ale florilor ce beau însetate restul de apă din vază. Gura i se usucă. Nu îndrăzneşte să privească spre pat.

Dar de acolo se aude o mişcare. Ridică ochii, aşteptându-se s-o vadă pe Thea trezindu-se. Thea ciufulită, adormită, ridicându-se în capul oaselor, deschizând obloanele ca să lase lumina să pătrundă. Dar este doar Lucas, care se întinde între cearşafuri, arcuindu-şi spinarea în umbrele albăstrui. De îndată sare din pat şi vine la Nella gudurându-se pe lângă fusta ei. Şi atunci, dintr-odată ştie, la fel cum

motanul ştie şi el. Nella se repede la pat, trage de aşternuturile unde dormise Lucas, cu frica făcându-i sângele să pulseze atât de tare, încât simte cum inima îi ajunge în gâtlej.

Se luptă cu cearşafurile ca să descopere pernele aşezate sub forma unui trup, nepoata ei întruchipată de doi saci de pene, molcuți, dar siniştri, şi decapitați şi ciungi ca rochia ei abandonată.

Nella se prăbuşeşte peste trupul de perne, cățărându-se să ajungă la încuietorile obloanelor. O strigă pe Thea. O cheamă iar şi iar. Reuşeşte să deschidă obloanele, iar ochii ei sunt inundați de un auriu verzui când se uită în lungul canalului. Nu e nimeni acolo jos, nici un suflet. Doar când se retrage de la geam vede cu coada ochiului că cineva stă în colțul îndepărtat ce dă spre Vijzelstraat, în umbra clădirii de vizavi, cu gluga pe cap, privind țintă în direcția casei lor.

Când Nella reuşeşte să-şi concentreze privirea acolo, în căutarea pletelor bălaie de sub glugă, tot ce apucă să vadă este un picior care dispare pe Vijzelstraat. Ar fi putut să fie oricine. Orice, un câine, sau poate o nălucire. Nu ştie ce să facă. Să fugă după silueta care dispare? Dar oricât se va grăbi să ajungă în locul unde stătea nu va izbuti s-o prindă din urmă.

Cu frica ajunsă la apogeu, Nella se învârte prin încăpere căutând un răspuns. Merge la dulapul Theei cu paşi împleticiți. Ghete, fuste, bluze: nu mai sunt acolo, doar nişte spații goale unde obişnuiau să fie hainele. Răsăritul a dezvăluit numai aceste adevăruri. Thea nu este în patul ei. Hainele ei lipsesc. Nu este afară pe stradă.

— Thea, spune ea Thea!

Nici un răspuns, numai zgomotul uşilor care se deschid, paşi alergând de-a lungul coridorului.

Când Cornelia şi Otto dau năvală în dormitorul Theei, Nella se întoarce către ei strigându-le ce ştia încă dinainte

de a se uita spre pat. Cornelia încremeneşte în faţa deznădejdii Nellei.

— Unde e Thea? spune Otto.

— A dispărut.

El se opreşte brusc.

— Ce vrei să spui, cum *a dispărut*?

Nella arată către patul gol.

— Fetiţa mea, spune, rostind cu greutate vorbele. Fetiţa mea a dispărut.

FATA DISPĂRUTĂ

XXVI

Au la dispoziţie doar câteva ore pentru a schimba povestea ce-şi deapănă mosorul. Pare incredibil că de cealaltă parte a canalului, în casa lui din Prinsengracht, Jacob van Loos are impresia că totul este cum trebuie să fie, că se va însura curând cu Thea şi va fi şi mai bogat, în timp ce ei se învârt în acest adevărat iad. Sunt două realităţi:

povestea lumii din afara acestor patru pereți și povestea din casă. Au fețele cenușii și grija îi roade pe dinăuntru, în timp ce afară e o zi normală, de-a dreptul insultătoare prin banalitatea ei însorită, care-și continuă cursul.

Otto arată de parcă dispariția fiicei sale i-a înlăturat o parte din suflet. Supt la față, patrulează prin casă, trecând din cameră goală în cameră goală, strigându-i numele. Vocea lui parcă se izbește de podele, neprimind răspuns. După calculele Nellei, Jacob și familia lui se pregătesc să iasă din casă curând. Nu are habar ce să facă. Se uită cu Cornelia la patul nefăcut. Cornelia se duce la pat și îngenunchează de parcă ar vrea să-și invoce prin rugăciune pupila iubită. Își pune capul pe saltea, cu brațele întinse, și Nella se uită la ea neputincioasă.

— O, Doamne, spune Cornelia deodată cu vocea plată și răgușită. O, nu! O, Doamne!

Nella simte un pumn în stomac.

— Ce este?

Cornelia răvășește cearșafurile, cotrobăind prin ele. Scoate mâna și se întoarce, ridicându-se cu greu în picioare. Încet, cu teamă, deschide pumnul, privind la stăpâna ei cu ochi febrili.

— Privește, coniță, șoptește Cornelia îngrozită. Doamne Dumnezeule, *privește*!

În palma Corneliei se află o casă aurie minusculă, strălucitoare. Frumos și meticulos făcută, poleită cu foiță de aur care lucește în lumina dimineții. Timpul se oprește pentru o clipă, câta vreme femeile o contemplă. Nella simte un fior rece de recunoaștere, sentimentul că lucrurile încep să se așeze undeva, dar dincolo de ea. Otto se întoarce și se oprește în pragul dormitorului fiicei lui. Se uită la miniatura strălucitoare din palma Corneliei de parcă vede ceva ce sperase să nu mai vadă vreodată, de parcă e ceva orbitor.

Dar Nella se apropie de mâna tremurândă a Corneliei şi ridică între degete casa cea mititică.

E opera miniaturistei. Nella e sigură, precum e şi Otto, dar şi Cornelia. Nimic nu-i atrage în felul acesta, nimic nu le absoarbe într-atât frica şi atenţia. Sunt paralizaţi de prezenţa ei aici, în camera Theei, atât de inexplicabilă şi de puternică.

Nellei, care-i recunoaşte prezenţa, îi vine să plângă – nu e sigură dacă de uşurare sau de frică. De optsprezece ani a aşteptat un semn, iar acum iată că a venit, în una dintre cele mai rele dimineţi din viaţa ei. Sub ochii lui Otto şi ai Corneliei îşi trece degetele peste ferestrele minuscule, peste coşurile casei. Încearcă să împingă uşa de la intrare, şi se deschide cu uşurinţă, aşa că se uită înăuntru. Dar înăuntru nu e nimic, doar o casă goală cu două etaje. De când a primit-o Thea şi de ce a lăsat-o în urmă? Nella simte puterea miniaturistei vibrând sub degetele ei.

Dintr-odată se vede, tot în camera asta, în urmă cu câteva săptămâni, în aprilie. Thea îngaimă în delirul febrei, întorcându-se de pe o parte pe alta între cearşafurile umede ceva despre o casă aurie. Oare *asta* e casa de care vorbea Thea, şi dacă este, cui îi aparţine? Oare Thea i-a scris miniaturistei, sau viceversa? Nella îşi plimbă ochii pe pereţii camerei. *Am avut dreptate*, îşi spune. *Ştiam eu. Miniaturista s-a întors*. Oare mai există şi alte piese ascunse în odaie sau pe care Thea să le fi luat cu ea care ar putea explica toate astea? Tot ce ştie e că Thea a dispărut, iar căsuţa aurie a fost lăsată în urmă.

Ridică ochii şi o vede pe Cornelia aţintind-o cu privirea. *Nu spune nimic*, încearcă Nella să-i transmită fără cuvinte. Otto nu trebuie să ştie după ce a jinduit în toate lunile din urmă. Nu trebuie să ştie că Nella s-a strecurat în pod şi a scos păpuşa lui şi a lui Marin, tânjind după intervenţia miniaturistei care să-i ajute în clipa lor de încercare. Nu

trebuie să ştie că Nella s-a rugat să vină momentul acesta, să aibă o dovadă materială că miniaturista s-a întors, iar acum fiica lui a dispărut.

Dar Cornelia pare preocupată de propriile griji. Se repede la geam de parcă ar vrea să se uite după un cap bălai acoperit de-o glugă. Nella e sigură că acum nu mai e nimic acolo, dar când Cornelia se întoarce către ei are chipul împietrit.

— E... ce cred că e? întreabă Otto. Nu-mi vine să cred. Deşi, uitându-mă la casa asta pot să cred.

— Otto... dă să spună Cornelia, dar el o întrerupe.

— Miniaturista, zice el cu vocea plină de teroare, mişcându-se încet şi greoi în timp se se apropie de casa miniaturală, de parcă păşeşte pe sub apă să înfrunte un duşman de neînvins. Aş recunoaşte mâna ei oriunde.

Nella strânge casa în pumn, dorind să o protejeze pe miniaturistă de ochii lui iscoditori.

— Nu ştim de unde o are Thea, spune ea. Deschide încet pumnul. Casa stă acolo, executată cu măiestrie, în aşteptare. Poate a cumpărat-o la piață.

— Aşa ceva nu se vinde la piață, spune Otto. Şi de ce era ascunsă în pat? De ce a ținut-o aproape?

Înhață căsuța din palma Nellei.

— Otto, nu!

— Spune-mi adevărul, Nella, ori, aşa să-mi ajute Dumnezeu, o arunc pe foc. Ai ținut legătura cu miniaturista?

Nella e uluită.

— Sigur că nu. A părăsit oraşul cu ani în urmă. N-am mai văzut-o şi nici n-am avut vreo veste de la ea de atunci.

Cornelia îşi duce mâinile la cap şi se întinde pe pat.

— Dacă mă minți...

— Otto, n-am văzut-o de optsprezece ani.

— Ea a luat-o! strigă Cornelia.

Se întorc către ea îngroziți. Nella se întinde şi ia casa dintre degetele lui Otto. Arată uluit, dar ea se trage un pas înapoi, ocrotind miniatura cu cealaltă palmă. Se simte mai în siguranță când o are în posesia ei, căci îl crede mai mult decât capabil să o facă scrum. Cornelia l-ar şi încuraja probabil.

Otto se întoarce către Cornelia din nou.

— Cum adică a luat-o?

Cornelia e şocată.

— De ce ar fugi Thea? mormăie ea. Şi unde s-ar duce? Thea era pregătită pentru nuntă. Sare de pe pat, începe să meargă înainte şi înapoi. Thea era *pregătită*. Şi vrăjitoarea aia s-a întors să ne ia copilul.

Amândoi se holbează la Cornelia stupefiați. Speculează, îşi spune Nella. Nu ştie de fapt. Lucas îi priveşte din uşa dormitorului, lingându-şi labele.

— Nu, le spune Nella, încercând să se adune. Uitați-vă la patul Theei. Uitați-vă la dulapul ei gol. Thea a plănuit asta. Poate că e la teatru? Poate că e deja la biserică cu bagajul ei? Miniaturista nu *s-a întors*. Miniaturista nu se implică astfel.

Otto scoate un zgomot de dispreț.

— Te rog să nu te pretinzi expertă. Multe dintre problemele noastre au început cu obsesia ta legată de ea. Cu lipsa ta de înțelegere în ce priveşte scopurile ei.

Nella simte că plesneşte. Vrea să-l întrebe pe Otto dacă chiar o consideră pe miniaturistă responsabilă pentru idilele lui Johannes. Pentru legătura secretă a lui Marin cu Otto însuşi, pentru sărăcia spre care se îndreaptă ei acum. Dar îşi muşcă limba. Vrea să o țină pe miniaturistă la îndemână.

— Trebuie să ne gândim logic, spune ea. Uşa de la intrare n-a fost forțată. Thea a făcut asta de bunăvoie...

— Ascultați-mă, spune Cornelia. Nu înțelegeți. Servitoarea respiră greu, cu fața mai palidă decât a văzut-o Nella vreodată. A sosit un pachet.

Nella simte că ameţeşte.

— Un pachet? Când?

— Cu câteva luni în urmă. O costă mult să mărturisească, îşi spune Nella. E o trădare a încrederii acordate de Thea şi e împotriva fiecărei fibre din ființa Corneliei. După balul Sarragonilor. Arăta... arăta cum arătau atunci. Ca atunci când aveai optsprezece ani. Şi poate că au mai fost şi altele.

Pentru o clipă nimeni nu spune nimic.

— Şi... Thea a luat pachetul? întreabă Nella.

— Da, spune Cornelia, nefericită.

— Şi arăta de parcă ar fi venit din partea miniaturistei?

— Arăta.

— Şi nu mi-ai spus nimic? spune Otto.

— Nici mie? adaugă Nella.

— Thea nu mai e o fetiță! strigă Cornelia. Şi n-am vrut să mă gândesc la asta. Am încercat să o întreb! Am încercat să o previn, dar n-am putut să-i explic totul cum trebuie. Cum aş fi putut să-i spun ce s-a întâmplat înainte de naşterea ei? Îmi ziceți mereu să nu spun nimic. Mi-a spus că pachetul era un dar de la Eleonor Sarragon. Un inel, şi am vrut să o cred. Am vrut să fie adevărat.

Nella se uită la casa din mâna ei.

— Poate era adevărat. E foarte posibil ca Eleonor Sarragon...

— Nu. Încetează, coniță! Încetează să te mai prefaci că oamenilor ălora le pasă de noi. Şi încetează să încerci să o protejezi pe vrăjitoarea aia! spune Cornelia.

Ochii i se umplu cu lacrimi. Se aşază iar pe pat, îndurerată.

— Cum ai putut să nu-mi spui? întreabă Nella. După tot ce ți-am spus...

Brusc furioasă, Cornelia ridică ochii.

— Nu eu am fost cea care am încercat să o invoc pe vrăjitoare. Să mă duc în pod, la cufărul coniței Marin, să tulbur trecutul, să scot păpuşile acelea blestemate.

— Ce? exclamă Otto. Priveşte la Nella fără să-i vină să creadă. Ai deschis cufărul lui Marin? Ai încercat să o invoci pe miniaturistă?

— Sigur că nu...

— Nu te-a vrut pe dumneata, turuie în continuare Cornelia. Ci pe Thea. Thea nu e la teatru. Nu e la biserică. A *dispărut*. Şi miniaturista e cea care a luat-o.

Otto se aşază cu toată greutatea în scaunul Theei. Nella îşi doreşte să între în pământ. Pare imposibil ca Thea să fie cu miniaturista. Dar uitându-se la casa aurie, poate, cine ştie, poate e adevărat.

— O vom găsi, spune ea. Oriunde ar fi, promit că o vom găsi.

*

Cam cincisprezece minute mai târziu Nella, încă în cămaşa ei de noapte, şi Otto, îmbrăcat să iasă din casă, stau singuri în penumbra răcoroasă a holului. Dincolo de uşa de la intrare ziua e acum în toi. Cetățenii Amsterdamului merg încolo şi încoace prin fața ferestrelor uriaşe ale casei, fără să ştie nimic despre decimarea petrecută în spatele lor. Thea s-a dizolvat ca ceața dimineții. Se gândeşte cu oroare la ce o aşteaptă la Biserica Veche. Ea este cea care va merge la Jacob van Loos, căci ea este cea care a început totul şi tot ea trebuie să-i pună capăt.

Se gândeşte cu inima bubuind în piept la cei douăzeci de mii de guldeni dați lui Jacob, la faptul că i-au promis casa asta. Se gândeşte ce i-ar spune Marin. Ce dezamăgită ar fi.

În umbrele de pe fața lui Otto Nella citeşte că şi el se gândeşte la acelaşi lucru.

— Nu putem face asta singuri, spune el. Trebuie să chemăm miliția.

— *Miliția?*

— O s-o prindem pe femeia asta băgăreață o dată pentru totdeauna.

— Dar ție nu-ți place miliția. Nici mie. L-au luat pe Johannes, apoi au venit după tine. Şi acum vrei să te bazezi pe ei?

— Ce altă soluție avem? spune el cu vocea întretăiată. Trebuie să vorbesc cu ei. Primul lucru pe care pot să-l facă e să bată la uşi.

Nella îşi masează tâmplele. În curând toată lumea o să ştie. Cei din rândurile miliției nu par să aibă ceva mai bun de făcut decât să patruleze străzile pentru bani, îmbrăcați în armură care n-a văzut niciodată un câmp de luptă, cu sulițe care n-au străpuns nici măcar o căprioară, darămite un criminal. Dacă cineva a luat-o pe Thea, le va auzi zăngănitul de la o poştă.

— Ar trebui să mergem la docuri, spune ea.

Otto arată de parcă a văzut o nălucă.

— La docuri?

— E foarte posibil să fie pe o corabie.

Rămân tăcuți, gândindu-se la docurile marelui Amsterdam, cât de uşor s-ar putea strecura neobservată o fată. Un golf gigantic cu cheiuri nenumărate înşiruite de la est la vest, la care sunt ancorate sute de corăbii. Corăbii ca nişte case care alunecă pe apă, oglinzi instabile ale oraşului neclintit, întinzându-se către orizont. Nella şi-o imaginează pe Thea, dis-de-dimineață, poate negociindu-şi urcarea pe una dintre corăbiile comerciale englezeşti sau pe-un *fluit*, cele mai mari şi mai rapide vase. Soarele trebuie să fi fost deja sus pe cer când ea plutea deja departe de bazinul

monumental de apă. Aerul îi ridica marginea jachetei, îi răcorea obrajii cu o adiere sărată, iar suprafața mării sclipea asemeni unui mozaic de aur sfărâmat. *Aş vrea să văd Parisul şi Londra. Să merg la Drury Lane. Aş vrea să vizitez Opera din Paris*.

— Dacă e pe o corabie, spune Otto, dând voce gândurilor ei, atunci n-o vom mai găsi niciodată.

Nella nu poate să răspundă. Nu va admite cu voce tare înfrângerea.

— O să merg la Biserica Veche, spune ea. Ca să-i spun lui Jacob că nunta e anulată.

Otto îi aruncă o privire.

— Familia lui va fi acolo. Eşti sigură că poți să o faci?

— Sunt perfect capabilă să îndur umilința.

— Mă întreb dacă eşti, spune el. Mă întreb dacă vreunul dintre noi este în stare şi cred că e motivul pentru care ne aflăm în situația asta.

— Otto, spune Nella, tatonând. Aminteşte-ți că hainele Theei au dispărut. Nu a fost... răpită, chiar dacă este cu miniaturista. Ridică mâinile, simțindu-i mânia. Ştiu, Cornelia e convinsă că e aşa. Ştiu că sunteți amândoi furioşi pe mine pentru că am scos miniaturile lui Marin din cufăr. Dar e posibil ca Thea să fi făcut asta singură.

Pentru o clipă el arată ca şi cum ar vrea să spună ceva, dar apoi renunță. Îşi priveşte palmele şi expiră.

— Thea m-a întrebat despre mama ei, spune el. Despre cum ne-am cunoscut.

— Şi... i-ai spus?

— Nu totul. Dar ce i-am spus a fost adevărul.

Nella se simte rău de îngrijorare. Oare ceva din ce i-a spus el Theei a făcut-o să fugă? Gândul la Thea, undeva acolo în ziua asta însorită şi anonimă, îndepărtându-se de ei o face pe Nella să simtă o teroare insuportabilă.

— Otto, am fost arhitecta acestei căsătorii chiar înainte de a-l vedea vreodată pe Jacob van Loos, spune ea. Am manipulat totul fără ezitare. Thea nu-l iubea pe Jacob. Ştiam asta. Şi totuşi am insistat.

— De fapt, spune el, ai făcut-o cântărind totul bine.

— În orice caz, e responsabilitatea mea.

— Eu am sugerat să-i dăm casa, Nella. Şi am semnat împrumutul, spune el cu voce răguşită. Singura mea soluție era să cultiv ananaşi.

— O soluție mai benignă decât a mea. Un ananas nu pretinde o sută de mii de guldeni când negociază o căsătorie.

— Nu, dar o mare parte din vină îmi aparține. Iar ananaşii sunt costisitori. Se apropie de uşa de la intrare nerăbdător să iasă afară în căutarea fiicei lui.

— Otto, îți aminteşti ce ți-a spus Marin despre copilul pe care urma să-l aibă? spune Nella.

Otto se întoarce. Astăzi nu mai poate păstra tăcerea despre Marin. Zâmbeşte fără vlagă.

— Sigur că-mi amintesc. *Trebuie să-şi croiască propria lui viață.* Marin era sigură că Thea e băiat.

— Ei bine, măcar a avut dreptate despre Thea croindu-şi propria viață.

— Ce vrei să spui?

Nella trage aer adânc în piept.

— Am încredere în Thea. Şi nu cred că s-ar pune în primejdie.

Dar expresia lui Otto este sumbră. Deschide uşa de la intrare, şi soarele inundă holul.

— Atunci ai uitat cum e să ai optsprezece ani.

XXVII

Dimpotrivă, se gândeşte Nella. Jumătate din problemă este că-mi amintesc prea bine cum e să ai optsprezece ani, şi amintirea a fost un blestem pentru prea multă vreme. Otto a plecat, şi ea stă în hol cu Cornelia în rochia pe care o pregătise pentru nuntă. Când Cornelia trage grăbită de şnururile din spatele corsetului şi de cele ale fustei, Nella se simte de parcă tot aerul e presat afară din ea. A îndesat căsuța aurie în buzunar.

— Nu prea strâns, spune ea. Trebuie să pot să merg repede.

— Nu ştiu de ce insişti să porți asta, mormăie Cornelia.

— Pentru că aspectul contează.

— Chiar şi acum încă mai contează ce crede Van Loos?

— Poate contează chiar mai mult acum.

Dar poate Cornelia are dreptate. Nu contează. Nu cu adevărat. Dar dacă tot e să alunece pe scara socială, Nella intenționează să o facă pe picior mare.

— Marin s-ar fi dus arătând impecabil, spune ea.

Cornelia încuviințează cu un mormăit. Nu poate să tăgăduiască.

— Mănâncă-le, coniță, îi ordonă, arătându-i farfuria cu pâine prăjită pusă pe scaunul din hol.

Nella se apleacă şi-şi îndeasă în gură bucățile de pâine cu unt. Nervii i-au alungat foamea, dar are nevoie de întăriri. E ceva macabru în mersul ei la biserică de una singură, ca o mireasă nepotrivită, o mătuşă care vine cu mâna goală, aducătoare de veşti proaste.

— Ce o să-i spui? întreabă Cornelia. Că e bolnavă? Că s-a răzgândit?

E o întrebare bună. Ce poate să spună? Ce poveste poate să însăileze după ce Cornelia a găsit căsuța minusculă între

cearşafurile boţite ale Theei? Dacă i-ar spune lui Jacob că Thea e bolnavă n-ar face decât să amâne dezvăluirea dureroasă inevitabilă. Nu poate suporta gândul să-i spună că a dispărut. I-ar face pe ei să pară neglijenţi, iar pe Thea instabilă. Să spună că a fost răpită e prea scandalos.

— Nu ştiu, spune cu voce slabă. O să mă hotărăsc când îl văd.

Cornelia oftează.

— Sper că Otto pune miliţia să pornească în căutarea ei.

— De îndată ce miliţia începe să o caute, Cornelia, dacă vor cădea la învoială, Jacob van Loos şi familia lui vor afla că Thea a dispărut. Nu putem să evităm adevărul. O să fie ca atunci când Johannes a murit, şi toată lumea a aflat. Trebuie să plec, spune ea. Cununia e plănuită să înceapă peste cincisprezece minute.

Pe neaşteptate Cornelia o apucă de braţe.

— S-ar putea să-ţi spună lucruri neplăcute.

— Ştiu, dar sunt pregătită.

— Vin cu dumneata.

Nella şi-o imaginează pe Cornelia în faţa altarului de la Biserica Veche cu o tigaie în mână, pregătită să-i sară în ajutor.

— Nu. Rămâi aici, în caz că se întoarce.

Se privesc în ochi pentru o clipă, cu speranţa că e o glumă, că Thea se va întoarce râzând, spunându-le că a fost ultima ei plimbare ca femeie nemăritată. Dar pare la fel de improbabil ca intrarea lui Johannes pe uşă. Orice ar fi făcut Thea, a fost făcut cu seriozitate. Cornelia încuviinţează din cap, palidă.

— Dar mulţumesc că te-ai oferit, spune Nella. Ia mâna Corneliei şi o strânge. Ca întotdeauna, îţi mulţumesc.

— Ei, lasă, spune Cornelia. Îşi trece cealaltă mână peste şorţ, stânjenită, dar nu-şi trage mâna.

*

Nella păşeşte pe dalele din Biserica Veche cu inima bubuindu-i în piept. Nu poate să creadă pe cine vede în grupul adunat lângă mormântul lui Marin pentru a fi martori la nuntă. Clara Sarragon e aici, cu fiicele ei. Cine le-a invitat? Probabil au decis pur şi simplu să vină, fără îndoială numai ca să clevetească şi să caşte gura. Acum chiar vor avea la ce să caşte gura. Ce răutăţi şi râsete vor răspândi prin saloane şi camere de jocuri de societate, la petrecerile din Amsterdam, repetându-le pentru oricine vrea să asculte. Cum vor spune că au văzut totul petrecându-se cu ochii lor: mireasa care n-a mai apărut, Van Loos, mâniat. Nella simte că i se face rău, dar continuă să ţină capul sus. Şi iat-o şi pe Rebecca Bosman cu silueta ei suplă şi mică de statură, îmbrăcată sobru pentru ocazie, întorcându-se cu faţa către uşa bisericii.

Instinctiv, aşa cum Nella face ori de câte ori intră în Biserica Veche, îşi aruncă privirea repede prin spaţiul vast, în speranţa că va vedea un cap bălai descoperit lângă o coloană, o privire pătrunzătoare, că va simţi răceala de la ceafă. Dar răceala pe care o simte Nella e cauzată numai de dimensiunile mari ale bisericii. Cu toate că are căsuţa aurie în buzunar, Nella ştie că miniaturista nu este aici. Poate Cornelia are dreptate. Poate chiar este împreună cu Thea.

Ochii ei se întorc către nuntaşi, unde îl observă şi pe Caspar Witsen. Azi nu şi-a mai pieptănat părul. Otto trebuie să-i fi spus că Thea se mărită, dar de ce ar fi vrut Caspar să fie aici, mai ales că fosta lui angajatoare este de cealaltă parte a cercului, cu privirile ca nişte pumnale? Îi prinde privirea Nellei şi zâmbeşte, dar văzând că este singură şi observându-i expresia, zâmbetul îi moare pe buze.

Iată-l pe pastorul Becker, atât de tânăr. Oare a mai avut vreodată de-a face cu un caz în care mireasa a dispărut? A sosit clipa să vedem. Nella continuă să se apropie de grup.

Iar alături de pastor e mirele însuşi, problema Nellei, ţinta Nellei, perfect în negru, cu pantofii de catifea periaţi, cu faţa lui nici chipeşă, nici banală, cu cămaşa apretată şi barba conturată cu precizie matematică. O faţă care oglindeşte bani şi siguranţă se întoarce către ea cu aşteptarea relaxată că şi ceremonia va avea loc cu eleganţă, aşa cum se petrece totul în viaţa lui. Vede că e singură şi se încruntă. Nella respiră adânc şi îşi continuă drumul.

Jacob a adus-o pe mama lui. Trebuie să fie *madame* Van Loos, căci au aceeaşi privire întrebătoare. Fraţii lui nu par să fie prezenţi, iar Nella se simte uşurată. Prea mulţi membri ai familiei Van Loos ar fi complicat lucrurile. *Madame* Van Loos e îmbrăcată bogat în negru, cu faţa înrămată de un guler rotund demodat, dar impresionant, creând impresia că faţa ei este unica delicatesă oferită în mijlocul unui platou impecabil. Se întoarce să vadă ce i-a atras atenţia fiului ei, iar când o observă pe Nella lasă capul într-o parte. Are ochi mici şi negri şi o gură mică şi întunecată, nasul ca un cioc. Arată mai mult ca o cinteză decât ca un şoim. Şi iat-o şi pe doamna Lutgers, lângă stăpânul ei, mai aproape de Jacob decât propria mamă.

De-acum toţi au văzut-o pe Nella. Toţi se uită la ea. Numai pastorul zâmbeşte. Nella nu are nici o idee ce discurs îi va ieşi pe gură când va veni clipa. Îşi pipăie buzunarul şi simte trăinicia căsuţei prin căptuşeala fustei. Dar nuntaşii deja ştiu că ceva nu e în regulă. Unii se încruntă, alţii abia îşi ascund grimasele de satisfacţie. Rebecca are ochii mari şi gura întredeschisă, încercând să ghicească intriga. Nella încearcă o umbră de zâmbet. Nu simte că e potrivit pe faţa ei şi-l alungă. Respiră adânc. Nu a mai vorbit niciodată în public dintr-o poziţie atât de vulnerabilă.

— Bună dimineaţa, spune, făcând o reverenţă.

Pastorul Becker, cu mâna încleştată pe mica lui Biblie înclină capul în loc de plecăciune. Jacob face un pas în

spate. Nella îi vede ochii privind peste umărul ei de parcă Thea s-ar putea materializa în spatele său ținând în mână buchetul perfect de nuntă, cu fața aurie în această dimineață a marii schimbări. Se uită din nou la Nella, şi ea se forțează să-l privească-n ochi. Îşi doreşte să-l facă să înțeleagă fără cuvinte: *Nu se va întâmpla. S-a sfârşit. Ia-le pe mama ta şi pe doamna Lutgers şi mergeți acasă.* Dar Jacob aşteaptă cu încăpățânare. Vrea ca ea să spună lucrurilor pe nume.

— După cum vedeți, spune ea, am venit de una singură.

— Mireasa e în întârziere? întreabă pastorul Becker, încercând să dovedească toleranță, cu un zâmbet patrician care nu i se potriveşte. Sunt sigur că putem să mai aşteptăm puțin. În situații precum cele de față, natura mercurială a părții femeieşti poate găsi îngăduința noastră.

Nu poate să aibă mai mult de douăzeci şi trei de ani. Nella îl ignoră, întorcându-se către Jacob şi evitând cu grijă privirea mamei lui.

— *Seigneur*, pot să vorbesc cu domnia voastră între patru ochi?

Pentru o clipă crede că va fi de acord. Dar când el se clinteşte, mama lui se întinde şi-i pune mâna pe braț. Jacob se întoarce către ea. Îi vorbeşte numai din ochi, şi Nella înțelege. Şi ea ar proceda la fel. Într-un oraş precum acesta, cu cât mai mulți martori, cu atât mai bine, altfel adevărul e distorsionat. Mica cinteză vrea să o forțeze pe Nella să declare motivul absenței Theei în mod public. Ca să nu fie umbră de îndoială cine a dezamăgit pe cine, care din părțile contractante s-a dovedit înşelătoare şi slabă. Nella derulează în minte o fantezie în care aleargă la casa lui Jacob şi scoate cei douăzeci de mii de guldeni din sertarul biroului lui acum, cât nimeni nu supraveghează locuința.

Când fetele Sarragon încep să şuşotească în spatele mâinilor ținute paravan, Nella ştie că trebuie să vorbească.

— Foarte bine, spune.

Se concentrează asupra lui Jacob, dar simte toate privirile ațintite asupra ei. Toți îşi țin colectiv răsuflarea, aşteptând căderea ciocanului.

— Thea a fugit de acasă, spune ea.

Câteva clipe de tăcere.

— *Ce* a făcut? întreabă *madame* Van Loos.

Undeva în spatele ei aude un chicotit uşor de recunoscut ca aparținând uneia dintre fetele Sarragon. Cu coada ochiului Nella o vede pe Rebecca Bosman făcând un pas înainte, apoi răzgândindu-se şi retrăgându-se în mulțime.

— Mamă, o întrerupe Jacob, avertizând-o.

— Ți-am spus eu, şuieră mama lui către el. Nu ți-am *spus*?

Jacob se apropie de Nella şi vorbeşte cu o voce joasă.

— Ce vreți să spuneți, cum adică „a fugit de acasă”? Trebuia să se mărite cu mine.

E atât de aproape de ea, încât Nella simte mirosul de măr al uleiului său de păr, aroma metalică ciudată a apretului din guler. Îi vede ochii întunecați, de culoarea frunzelor uscate, cu gene prea scurte. El se holbează la ea fără a clipi. Nella îşi simte gâtlejul uscat, iar mâinile aproape îi tremură. Îşi doreşte să fi venit însoțită de Cornelia, înarmată cu o tigaie sau un polonic, pe care să le vânture în fața acestui bărbat, să-l facă să se dea înapoi din fața ei cu ochii lui şi norul înecăcios al uleiului de păr. Face mâna pumn şi o strânge cu cealaltă, într-un efort de a-şi controla nervii.

— Nunta se anulează, spune ea.

— În nici un caz, răspunde Jacob. Trebuie să o găsiți. Nu voi fi umilit astfel.

— Îmi pare foarte rău, *seigneur*, dar o căutăm. Şi până acum nu am găsit-o.

— Atunci ați fost neglijenți, spune el.

Nella ridică bărbia şi-l priveşte în ochi. Respiră adânc.

— Sau poate nepoata mea a făcut ce trebuie?

El o priveşte cu ochi mijiți, frecându-şi barba.

— Ce a făcut nu e ceva cu care să vă mândriți. Arată o instabilitate care m-am temut uneori că se trage din familie.

— Poftim?

— Fiul meu are dreptate, spune *madame* Van Loos. Este o fată încăpățânată, nesupusă şi necugetată, dacă a plecat singură de acasă. Dacă a respins un asemenea viitor şi ne-a lăsat aici să o aşteptăm.

Nella se uită la Jacob, sperând că-şi va apăra mireasa. Dar fața lui e înfricoşător de lipsită de căldură.

— Am fost un nesăbuit, spune el.

— Jacobus, tu nu ai nici o vină, răspunde mama lui.

— *Madame* Brandt, v-am făcut concesii, deşi Dumnezeu ştie că am avut destule îndoieli.

— Dacă ați avut îndoieli, *seigneur* Van Loos, ați fost pregătit să le puneți deoparte pentru prețul potrivit.

Obrajii lui se înroşesc ca focul.

— Şi ce altceva ar fi trebuit să facă? intervine mama lui. O mică fată cafenie? Da, mi-a spus adevărul despre ea, *madame* Brandt. Fiul meu este prea bun la inimă. Prea uşor de exploatat.

— Dacă vreți să vorbim despre exploatare, să vorbim despre suta de mii de guldeni pe care a cerut-o la început, spune Nella. Ați fi luat fără ezitare banii noştri şi *casa* noastră. Domnia voastră sunteți cel care ați exploatat-o *pe ea*. De parcă era o ciudățenie.

Jacob roşeşte, dar *madame* Van Loos zâmbeşte.

— Dar acesta este şi motivul pentru care am cerut o asemenea garanție, spune ea. Din cauza acestei... instabilități. Oamenii ca voi sunt vicleni.

Nella simte că-i fuge pământul de sub picioare.

— Cerem să ne înapoiați suma.

Se lasă tăcerea.

— Termenii contractului spun că păstrez banii dacă nunta nu are loc, spune Jacob.

— E imposibil, şopteşte Nella.

— Otto Brandt l-a semnat.

I se învârte capul. Otto nu i-a dezvăluit acest lucru.

— Trebuie să ne înapoiaţi cel puţin jumătate, spune ea, făcând eforturi ca vocea să nu-i pară disperată.

Jacob evită să o privească, făcându-şi de lucru cu mânecile hainei.

— Suntem în biserică. Nu voi discuta chestiunea aici.

Dintr-o parte a semicercului Rebecca şi Caspar se apropie, iar din cealaltă parte Clara Sarragon şi fiicele ei se strecoară şi ele. Nella simte că se panichează şi mai mult. Ar vrea ca nici unul să nu audă toate aceste lucruri care ar putea fi dăunătoare pentru Thea şi pentru ei toţi. Dar acum se apropie şi Becker, cu faţa lui strălucitoare de pastor, cu urechile clăpăuge şi ochii aţintiţi asupra ei. Toţi aşteaptă să audă cum se va apăra.

Nella se uită la rândul ei ţintă la ei, incapabilă să vorbească. Se gândeşte la ce i-a spus Jacob la bal prima oară când s-au întâlnit: *Soţul dumitale nu a avut parte de un proces echitabil*. Jacob a vrut să-i arate că numai el, singurul de altfel, ştia că Johannes a fost trădat de oraş. Şi ea şi-a dorit atât de mult să creadă că le înţelegea situaţia. Dar acum vede limpede că tânărul nesăbuit a fost încântat de ideea de a lua ipotetic partea unui sodomit, de a flirta cu scandalul, şi apoi de a plănui să se însoare cu Thea. Oriunde ar fi Thea acum, Nella e nespus de bucuroasă că nu se află aici, cu mâinile încleştate pe buchetul ei. Nu poate să creadă că Thea a reuşit să evadeze în ultima clipă.

— Am respins condamnarea impusă de oraş soţului domniei voastre, a spus Jacob.

— Sunteți un ipocrit. N-ați făcut decât să citiți hârtiile de la proces. Nu ați stat pe banca tare din sala de judecată, privind trupul lui mutilat.

Fața lui se întunecă şi capătă o expresie acră.

— V-am oferit siguranță. Am acceptat întrebările la care nu am primit răspuns cu privire la părinții Theei.

Cu coada ochiului Nella o vede pe Clara Sarragon mutându-se treptat tot mai aproape.

— Le-ați *acceptat*? spune Nella. V-ați exprimat interesul față de ce percepeați că există în afara normelor, dar nu doreați să vă alăturați. În ce priveşte siguranța, nu pot să consider faptul că ne luați casa un gest care oferă *siguranță*. Sunteți un laş.

Obrajii lui se înroşesc din nou.

— O fată care creşte fără mamă, chiar şi pe strada Herengracht, nu poate să fie o partidă. Ar trebui să fiți recunoscătoare că v-a costat numai atât.

Nella nu poate să-şi creadă urechilor. Vrea să se repeadă asupra lui. N-a mai fost în viața ei atât de copleşită de dorința de a face cuiva rău fizic.

— O alianță cu o asemenea fată nu era în avantajul domniei voastre, îi spune Clara lui Jacob. Ce comportament îngrozitor. Să vă însurați cu o asemenea femeie...

Lasă vocea să i se stingă.

— *Ce fel* de femeie? întreabă Nella.

Pastorul Becker intervine:

— Cred că trebuie să ne oprim aici. Nu ne aflăm în casa Domnului pentru gâlcevi mărunte şi acuzații.

— Nu este o gâlceavă măruntă, spune Nella.

Colțul gurii pastorului Becker zvâcneşte. Nella ştie că îi displace. I-a adus discordia la uşă. Observă că soarele dimineții s-a mutat pe piatra de mormânt a lui Marin. Lumina se revarsă printr-un vitraliu galben pe piatra ei neinscripționată şi străluceşte precum aurul.

— Mireasa nu mai vine, spune preotul. Deci nunta nu are loc. Mergeți acasă cu toții. Mergeți şi meditați la timpul irosit.

Nimeni nu se clinteşte. Nimeni nu vrea să fie primul care pleacă. Nella se gândeşte la maiestuozitatea lui Marin şi decide că va fi ultima care părăseşte scena, chiar dacă trebuie să mai rămână încă cinci ore aici, în picioare.

Clara Sarragon se apropie de Jacob şi-l ia delicat de cot, ducându-l către fiicele ei.

— Veniți, spune ea. Şi domnia voastră, *madame* Van Loos, vă rog. Ați avut o dimineață foarte supărătoare. Locuim aproape, tot pe Prinsengracht. Veniți la noi acasă. Am un botanist nou, mult mai bun. Vine din Anglia, adaugă, aruncându-i o privire lui Caspar. Puteți să gustați noul meu compot de mango şi să vă simțiți ca-n paradis.

Pastorul Becker îşi drege vocea.

— Vino, doamnă Brandt, murmură Caspar, prinzând-o de cot şi încercând să o conducă pe Nella.

— Nu, se scutură ea. Sunt perfect capabilă să fac asta.

— Ştiu că eşti. Nu despre asta e vorba.

Şi până la urmă tentația unui desert tropical este cea care îl ademeneşte pe Jacob, scoțându-l din viața Nellei. Pastorul se duce în biroul lui de *kerkmeester* din spatele orgii, clătinând din cap a nemulțumire. Nella stă cu Rebecca şi Caspar, privindu-l pe Jacob care păşeşte pe dalele de piatră mai bogat cu douăzeci de mii de guldeni, flancat de Clara Sarragon şi de fetele ei, pe o parte, iar de mama lui şi doamna Lutgers, de cealaltă parte.

O să se însoare cu una din ele în mai puțin de o lună, pune prinsoare Nella în sinea ei. Nu ştie de cine să-i fie milă mai întâi. Du-te cu fetele Sarragon, se gândeşte. Îmbătrâneşte şi fii pizmuitor alături de ele. Lasă orizonturile tale să se închisteze şi mai tare.

Se gândeşte la Thea, care este undeva în lume, şi dorința să o găsească o copleşeşte. Pentru prima oară a trecut printr-o situație asemănătoare, deşi mai puțin intensă, celor prin care au trecut de atâtea ori Otto şi Thea. În care oamenii se simt îndreptățiți să te insulte, să te umilească fățiş fără a se teme de vreo repercusiune.

Se simte la capătul puterilor. A petrecut atâtea luni, săptămâni şi zile pregătindu-se pentru ziua asta. Se gândeşte la reproşul pastorului Becker: *Mergeți şi meditați la timpul irosit*. Ea este cea mai risipitoare dintre ei.

— Doamnă Brandt, spune Rebecca, întrerupându-i gândurile. Nu ne cunoaştem.

Nella se întoarce către ea.

— Dar te-am văzut jucând. Şi acum domnia ta probabil ai aflat tot ce trebuie să ştii despre mine.

Rebecca zâmbeşte.

— E puțin probabil. Dar Thea mi-a vorbit mult despre domnia ta.

— Cu adevărat?

— O, da.

Nella oftează.

— Nepoata mea e cel mai mare critic al meu. Şi se pare că avea motive întemeiate. Le zâmbeşte Rebeccăi şi lui Caspar. Vă mulțumesc din suflet că ați venit astăzi, dar trebuie să mă scuzați. E adevărat că Thea a dispărut, şi vina îmi aparține. Tatăl ei va chema miliția şi nu pot să mai aştept nici o clipă.

Se întoarce să plece, dar Rebecca îi pune o mână pe braț.

— Trebuie să-ți arăt ceva.

Actrița e atât de îngrijorată încât Nella simte că sângele îi îngheață în vine. Rebecca aruncă o privire către Caspar.

— E o chestiune... delicată.

Caspar face o plecăciune.

— Cu permisiunea dumitale, doamnă Brandt, dar chiar şi în lipsa ei, trebuie să mărturisesc, mă voi alătura căutărilor. Thea trebuie să fie găsită.

Nella simte atât de multă recunoştinţă faţă de el, încât îi dau lacrimile. Mereu mă face să plâng, se gândeşte, ştergându-şi repede ochii cu degetele.

— Mulţumesc, domnule Witsen, pentru tot ce vei face.

— Încearcă să nu-ţi faci multe griji, spune el. Cred că Thea vrea să fie găsită.

— De unde ştii?

— Pentru că te iubeşte, spune el.

Nella e atât de uluită că nu poate să scoată o vorbă. Caspar pleacă înainte ca ea să se adune.

Femeile îl privesc cum se îndepărtează.

— A existat un bărbat, murmură Rebecca.

Stomacul Nellei se strânge.

— Un bărbat?

Rebecca o vede privind în direcţia în care s-a grăbit Caspar.

— O, nu e vorba de el, spune ea. Tace. Bărbatul se numeşte Walter Riebeeck.

— Continuă.

— Lucrează la teatru. E pictorul şef de decoruri. Rebecca trage aer în piept. Thea era îndrăgostită de el. Spune cu voce joasă. Se... considera logodită cu el.

— Domnişoară Bosman, este...

— Şi cred că au fost amanţi.

Nella se uită ţintă la expresia rugătoare a actriţei. Sentimentul că dalele de piatră se mişcă pe sub ea asemeni apei revine. Îşi doreşte să se aşeze înainte de a se prăbuşi.

— Ce-ai spus? îngaimă.

Rebecca se încruntă. Nu-i place să dezvăluie secretele prietenei ei, mai ales secrete precum acelea. Thea cu un

iubit. Thea, care ştia în tot timpul acesta ce înseamnă să fie îndrăgostită...

— Nu te mânia, spune actrița.

Nella porneşte către ieşire.

— E cu el? Acolo s-a...?

Rebecca o ține uşor de cot.

— Nu cred că e cu el. Dar cred că a rănit-o foarte tare.

Nella se uită cu o privire hăituită prin Biserica Veche, cu capul plesnind de durere, fără să înțeleagă cuvintele pe care le rosteşte actrița.

— Cum a rănit-o? reuşeşte să spună. Ce i-a făcut? Greşeşti, cred că el a răpit-o...

— Nu, spune Rebecca cu mai multă autoritate.

Bagă mâna în buzunar şi scoate două bucăți de hârtie.

— Walter era însurat, şopteşte ea.

Nella se holbează la ea.

— Ştiai că era însurat? Ai...?

— Nu, doamnă, sigur că n-am ştiut. El n-a vorbit niciodată despre asta. Rebecca ezită. Thea a descoperit că el şi soția lui o şantajau.

Îi întinde hârtiile Nellei, care se chinuie să-şi stăpânească tremurul mâinilor.

— Citeşte-le, doamnă, spune cu blândețe. Thea m-a rugat să le păstrez în siguranță, dar nu mai suporta să le aibă aproape. Mai este posibil ca ea să fi plănuit să fugă şi nu dorea să fie distruse. Nu cred că voia să le găseşti. Dar după tot ce am văzut în dimineața asta nu pot să le mai țin ascunse.

Nella se uită la cuvintele malefice. Şi-o imaginează pe Thea când le primise, citindu-le singură, gândindu-se cum să îndrepte situația oribilă. O tristețe profundă o străbate şi trebuie să pună mâna pe brațul Rebeccăi.

— Cât timp a durat această... se chinuie să găsească cuvântul potrivit, nu poate să o numească logodnă, *treabă*?

— Câteva luni. Dinainte de Crăciun. Dar şantajul cred că este mai recent.

Nella ar vrea să se târască la mormântul lui Marin şi să-şi pună obrazul pe lespedea deschisă la culoare. Să-i şoptească: *Îmi pare rău*. Se gândeşte la seara în care Thea s-a prăbuşit. Cum a tot insistat Thea că ce s-a întâmplat a fost doar o boală. Dar era febra cauzată de inima ei frântă, febra unei mari dureri. Pe Nella o doare inima când se gândeşte la asta.

Thea a suferit singură, în timp ce ea îi tot vorbea despre bani şi căsătoria cu Jacob. Thea trebuie că s-a îndepărtat de ei tot mai mult, devenind tot mai secretoasă şi speriată până când într-o zi s-a răzgândit, spunându-şi: *Poți să aranjezi căsătoria cu Jacob van Loos*. Confruntată cu şantajul, în căutarea unui loc sigur, Thea a devenit logodnica lui Jacob. Iar familia ei se dăduse peste cap să-i ofere lui Jacob o garanție financiară. Nella simte că i se face rău.

— Le-a dat bani celor doi? întreabă cu voce răguşită.

— Cred că da.

— De unde a luat banii?

— Mi-a spus că a vândut o hartă, spune Rebecca. Care aparținuse mamei ei.

Deci şi Thea fusese în pod, îşi dezgropase moştenirea. Nella şi-o imaginează pe Thea ridicând păpuşa mamei ei dintre surcelele de cedru, văzându-i fața pentru prima oară. Oare a luat cu ea miniatura mamei sale când a plecat? Când le va spune lui Otto şi Corneliei vor fi şi mai convinşi că miniaturista a luat-o.

— Bărbatul acela are dreptate, spune Rebecca, arătând în direcția în care plecase Caspar. Thea te iubeşte. Cred că a fost de acord cu nunta pentru că era convinsă că îi va proteja familia. Dar n-a putut să meargă până la capăt şi a intrat în panică. E înspăimântată pentru că nu ştie ce vei spune. Urăşte să te dezamăgească.

— O cunoşti foarte bine, spune Nella. Coboară ochii asupra scrisorilor. Simt că eu abia dacă o cunosc.

— Mi-a spus anumite lucruri, e adevărat. Dar crede-mă, doamnă Brandt, simt că e vina mea. Ar fi trebuit să fac mai mult ca s-o descurajez de la a avea de-a face cu un bărbat ca Walter. Chiar dacă nu ştiam că e însurat, mi-am dat seama totuşi ce fel de om e. Aş fi putut să fiu o prietenă mai bună.

Nella îşi masează tâmplele.

— Domnişoară Bosman, eu am încurajat-o să cultive un bărbat precum Jacob van Loos, aşa că nu te condamna prea tare.

Femeile se uită una la alta. Rebecca arată foarte nefericită. Nella simte că împart vina şi tristeţea. Suntem aproape de aceeaşi vârstă, se gândeşte Nella. Ciudat că Rebecca este prietena cea mai apropiată a Theei.

— Şi bărbatul, acel Riebeeck, mai lucrează încă la teatru? întreabă.

Rebecca arată sumbră.

— Nu mai lucrează. Am verificat. A plecat din oraş şi şi-a luat familia cu el.

— Dar... crezi că Thea l-ar fi urmat?

Rebecca se încruntă, gândindu-se.

— Chiar nu cred. Când am vorbit cu ea ultima dată, părea că nu mai vrea să aibă nimic de-a face cu el, deşi încă ţinea mult la el.

Nella oftează.

— Presupun că nu poate fi decât un lucru bun.

— *Dumneata* ai vreo idee unde poate fi, doamnă Brandt?

Nella dă din cap.

— Nu.

— Dacă aud ceva, îţi spun.

— Mulţumesc. O să păstrez scrisorile, dacă nu ai nimic împotrivă?

— Thea o să fie supărată pe mine că ți le-am arătat.

— Când o găsesc, şi *o voi găsi*, domnişoară Bosman, o să-i spun că vina îmi aparține. O să înțeleagă.

Nella îndeasă scrisorile pline de ură în buzunar, boțindu-le, rugându-se ca vorbele ei să nu rămână simple promisiuni, că va veni timpul când Thea va fi din nou cu ei, supărată, dar capabilă să-i ierte.

Când mâna ei atinge căsuța, Nella ezită.

— Un ultim lucru. Thea ți-a pomenit vreodată că primeşte miniaturi? Miniaturi ca aceasta?

Nella scoate căsuța aurie din buzunar şi observă efectul pe care îl are asupra Rebeccăi. Cealaltă femeie arată încântată de perfecțiunea lucruşorului minuscul.

— Ce este?

— Nu ştiu exact, spune Nella. Dar le-a menționat vreodată?

— Nu, spune Rebecca. Mi-aş fi amintit aşa ceva.

Nella pune căsuța înapoi în buzunar.

— Te rog să uiți că te-am întrebat. E ceva ridicol. Mulțumesc, domnişoară Bosman, pentru grija pe care i-o porți nepoatei mele şi pentru sinceritate.

Înainte ca actrița să poată răspunde, Nella face o reverență şi pleacă. A lipsit prea mult timp de acasă.

XXVIII

— Trebuie să-i spunem lui Otto, zice Cornelia.

— În nici un caz, răspunde Nella.

Se grăbise să ajungă în Herengracht şi o găsise pe Cornelia tot singură, dar şi mai chinuită. Drept urmare simțise că nu are de ales şi se aşezase la masa de la bucătărie să-i spună tot ce se petrecuse în fața mormintelor.

— Cornelia, existența lui Walter Riebeeck este secretul Theei. Îți interzic.

— Dar oamenii miliției trebuie să ştie despre el!

— Rebecca Bosman a spus că el şi soția lui au plecat! Nu e cazul să-l urmărim. Trebuie să avem încredere în Thea. Şi poți să-ți imaginezi dacă se află? Thea noastră încurcată cu un cuplu meschin care o şantaja? Nu putem să-i facem asta. Nu voi face asta. Gândeşte-te cum i-ar distruge reputația, mai mult decât anularea nunții cu Jacob.

Cornelia păleşte.

— Arată-mi din nou scrisorile.

— O să te supere şi mai tare.

Cornelia e disperată.

— Poate că actrița minte.

— De ce ar minți? Nu minte, Cornelia. Nu ai fost acolo.

Nella oftează, pune capul pe masă şi împinge scrisorile pe lemnul mesei.

— Nu. Regret să spun, dar Walter Riebeeck este real.

— Dar Otto...

— Cornelia, o apostrofează Nella, ridicând capul. Cum crezi că va reacționa la vestea unui iubit? Şi încă unul însurat? Acest Riebeeck a plecat, hai să nu-l mai băgăm pe Otto în treaba asta. Thea s-ar putea să nu vrea să-ți mai vorbească vreodată.

— Dacă o găsim, spune Cornelia şi se prăbuşeşte în scaun. Nu suntem mai aproape decât eram azi-dimineață.

— Nu.

— Nici un copil nu e în siguranță, spune Cornelia, nefericită. Din clipa în care se naşte.

Am sufocat-o pe Thea atâta vreme, se gândeşte Nella. Ori eram prea protectori, ori nu-i spuneam destul despre cum e viaţa, ori făceam prea multe presupuneri privind viitorul ei. Şi eu aş fi fugit. Aş fi fugit pe acoperişuri. Poate că aş fi găsit un Walter şi mi-aş fi revărsat fanteziile asupra trupului lui iubit şi lipsit de orice merit.

Dar iată ce se întâmplă când te rupi şi pleci. Laşi în urmă numai devastare.

Cum a reuşit? se întreabă Nella. Cum de n-am observat nici unul dintre noi? E uluită să constate că Thea a experimentat lucruri pe care Nella le-a dorit pentru ea însăşi cu Johannes, şi a fost respinsă atât de ferm şi dureros de el. În tot acest timp s-a întrebat cum ar fi să cunoască atingerea unui bărbat care o doreşte.

Se gândeşte la Thea, aşezată în loja lui Jacob la teatru, anunţând că palmierii pictaţi pe decorurile de la Schouwburg trăiesc în inima ei, că înseamnă mai mult pentru ea decât orice copac adevărat. Thea strălucise din cale-afară la balul Sarragonilor şi fusese neperturbată de criticile aproape făţişe ale celorlalte fete. Ieşea în evidenţă printr-o încredere de sine care poate provine numai din certitudinea că eşti iubită, iar Nella nu putuse să o înţeleagă atunci.

Dar partea cea mai groaznică este că poate nici Thea nu a putut să înţeleagă aşa cum trebuie. Era fericită pentru că-şi oferise inima şi credea că i-a fost acceptată. Şi apoi totul s-a dus de râpă.

Nella ar fi în stare să-l ucidă pe acest Walter Riebeeck, orice i-ar spune Corneliei. I-ar rupe în bucăţi stupizii lui palmieri pictaţi.

— Eşti supărată pe ea? întreabă Cornelia, întrerupându-i gândurile.

Nella oftează.

— Sunt supărată *pe el*.

— Ştiu. Dar pe Thea?

Nella se gândeşte.

— Mi-ar fi uşor să spun că sunt supărată. În multe părți ale oraşului, ce a făcut Thea ar fi considerat de neiertat, renunțarea la virtute de dragul iubirii. Dar oamenii de acolo oricum n-au prea înțeles familia noastră.

Nella îşi reaminteşte încă o dată scena din Biserica Veche: *madame* Van Loos, arogantă, cu verdictul şi buzunarele ei pline; fiul ei Jacob, laşul; femeile Sarragon, adulmecând ocazia de a strivi o intrusă. Mânia creşte din nou, curgându-i prin vine. Familiile Van Loos şi Sarragon nu ştiau întreg adevărul, dar dacă l-ar fi ştiut... e atât de uşor să pui preț pe virtute, pentru multe părți interesate e chiar folositor, dar poate nu cu orice preț. Nu e posibil ca toți tinerii din oraş să ajungă la vârsta de optsprezece ani fără vreun compromis. Doar că nu vorbim despre asta.

— Nu, spune ea. Nu sunt supărată pe ea. Vreau doar să se întoarcă acasă.

Nella ia în considerare dacă să-i spună Corneliei despre contractul de căsătorie, despre cei douăzeci de mii de guldeni, despre stipendiul promis, despre casa care i-ar fi fost înmânată lui Jacob după moartea lui Otto. Cu siguranță nu-i vor mai da casa lui Jacob acum. Pare imposibil, deoarece căsătoria nu a avut loc. Şi totuşi e suficient de grav că au o datorie de douăzeci de mii de guldeni. S-ar simți uşurată să vorbească despre asta, dar Cornelia nu poate să rezolve problema, şi o va agita şi mai tare. De ce să-i spună astăzi că locul în care a trăit de când era fetiță s-a transformat în apă care li se scurge printre degete?

Pare revoltător că aceşti oameni care sunt atât de bogați ar putea să păstreze o astfel de sumă de bani. Dar am fost disperată, îşi spune Nella. Am vrut atât de tare ca Thea să

se mărite. Am vrut plasa aceea de siguranță. Şi Otto a vrut ce dorea Thea. Şi Thea nici măcar nu ştia ce vrea.

Se aude un ciocănit la uşă, şi femeile tresar. Cornelia se grăbeşte să urce scările, cu Nella urmând-o îndeaproape. Deschid uşa pentru a-l găsi pe Caspar Witsen. Arată obosit.

— Am fost peste tot, spune el. Nu am putut să o găsesc.

— Intră, spune Nella.

— Nu pot.

— Ar trebui să mâncați ceva. Să beți ceva, zice Cornelia.

— Te rugăm, adaugă Nella.

Caspar cedează în cele din urmă şi intră. Pare să se lupte cu ceva, păşeşte încolo şi încoace, trecându-şi mâinile prin păr.

— Thea mi-a scris, spune el. M-a întrebat despre flori.

Nella şi Cornelia schimbă o privire.

— Ți-a scris?

— A fost după anunțul *ondertrouw*. La început am crezut că poate să fie vorba despre nunta ei, dar mi-a scris să mă întrebe cum se fac tincturile. Mi-a zis că era foarte recunoscătoare pentru cele pe care i le-am trimis şi interesată să afle cum se fac.

— Tincturi? Pentru o clipă Nellei îi trec prin cap otrăvurile: mătrăguna, busuiocul cerbilor sau prea multă valeriană. Şi... dumneata i-ai răspuns?

Fața lui Caspar se ridează.

— Am fost prea ocupat. N-am avut timp. Bagă mâna în buzunar şi apoi le întinde scrisoarea.

Parcă o refac pe nepoata mea din crâmpeie de hârtie, se gândeşte Nella citind scrisoarea. O altă Thea, despre care nici nu ştiam că există.

Fără îndoială este scrisul Theei. *Tincturile s-au dovedit atât de folositoare pentru noi, dar sunt sigură că procesul este complicat*, i-a scris lui Witsen. *Nu pot să mă gândesc la ceva*

mai bun decât să privesc o sămânță crescând sau să stau în mijlocul unei livezi şi să văd cum munca mea dă roade.

E datată cu o săptămână în urmă. Nella îi înapoiază scrisoarea.

— Trebuie să o păstrezi, îți aparține.

În continuare foarte tulburat, Caspar ia scrisoarea.

— Doamnă, aş face orice, numai să vă fie mai uşor.

— Ai făcut destul, domnule Witsen. Suntem recunoscători. Ai ajutat atât de mult când a fost bolnavă.

— Şi dacă aveți nevoie de ceva, Otto are adresa mea.

— Desigur, spune Nella, liniştindu-l şi punând mâna pe brațul lui.

El o priveşte şi parcă vrea să mai spună ceva, dar renunță.

— Îți vom scrie de îndată ce ştim unde este, spune ea.

Se uită după el. Nella îşi spune că nici o tinctură nu poate aduce înapoi o fată dispărută.

*

Până la ora zece în seara aceea, treizeci de oameni din miliția Sfântului Gheorghe şi alte câteva persoane, printre care şi câteva servitoare din casele învecinate de pe Cotul de Aur, erau încă în căutarea Theei. Aceasta însă n-a fost încununată de succes, prin urmare e declarată dispărută.

Otto se întoarce însoțit de un ofițer, şi Nella le deschide uşa. Cornelia e jos în bucătărie, încălzind o tartă cu pui pentru întoarcerea lui Otto, ca să-l întremeze.

— Sunt *seigneur* Kobell, *madame*, spune ofițerul.

E tânăr, se gândeşte Nella, dar acum atâția oameni sunt mai tineri decât ea.

— Am căutat ore în şir, spune Kobell. Şi am căutat temeinic. Oamenii mei au nevoie de odihnă.

— Dar am plătit atâția bani, spune Otto.

— Lăsați-i să doarmă un pic, *seigneur* Brandt, zice Kobell. Şi după ce s-au odihnit vor căuta din nou mâine.

— Dar apoi nu o vom mai prinde din urmă.

Kobell îşi freacă fața cu mâinile de parcă ar vrea să se dezmeticească.

— O vom găsi. Dar trebuie să vă pregătiți pentru o căutare lungă. Dacă nu vrea să fie găsită, sarcina noastră e îngreunată.

— De unde ştiți că nu vrea să fie găsită? întreabă Nella, amintindu-şi ce i-a spus Caspar în Biserica Veche de dimineață, într-o conversație care acum pare să fi avut loc în urmă cu două săptămâni.

Kobell se încruntă.

— Dar dacă să fie găsită, de ce a fugit?

Nella oftează în sinea ei, văzând cât de puțin înțelegea acesta. *Este* mult prea tânăr, Caspar are dreptate. Persoana care fuge de acasă păstrează mereu o fărâmă de speranță că cineva o să vină să-o salveze de ea însăşi. Nella ştie din experiență. Speră că nici Thea nu-şi doreşte ca situația asta să fie definitivă. Că vrea să fie găsită.

Nella observă epuizarea lui Otto şi se gândeşte la Walter Riebeeck, la răutatea scrisorilor, la revelația inimii frânte de el. Se simte vinovată că au noi secrete unul față de celălalt, chiar şi în aceste circumstanțe îngrozitoare. Oare Otto crede cu adevărat că Thea este împreună cu miniaturista? Dacă nu este cu Riebeeck, atunci poate într-adevăr este cu ea?

Nella se întreabă dacă Otto i-a pomenit-o pe miniaturistă lui Kobell. Nu, nu ar face asta pentru că nu are nici o dovadă şi preferă să fie luat în serios. Miniaturista îi priveşte numai pe ei deocamdată. Se simte obosită până în măduva oaselor, cum n-a mai fost niciodată în viața ei.

— Destul, spune Otto, întrerupându-i gândurile. Aceste ceasuri sunt decisive. Trebuie să continuăm căutările.

Dar Cornelia urcă scările dinspre bucătărie cu plăcinta ei de pui. Miroase delicios, e caldă şi îmbietoare şi este exact opusul fricii pe care o simt cu toţii. Kobell întoarce capul.

— Trebuie să veniţi, *seigneur* Kobell, spune Nella. Şi ea, precum Cornelia, vede avantajul mâncării în aceste circumstanţe, chiar dacă Otto nu-l vede.

— S-a lăsat noaptea, insistă Otto. S-a lăsat *noaptea*, şi încă n-am găsit-o. E fiica mea. E viaţa mea. Nimeni din oraş nu ne-a dat nici cel mai mic indiciu!

— Dar grajdurile? Sau docurile? întreabă Nella. Se uită la Cornelia, care are ochii înfundaţi în orbite de oboseală, dar încă aruncă fulgere cu irişii ei. Cornelia a fost mereu obişnuită să doarmă mai puţin.

— Am fost acolo. Acestea sunt rapoartele de la docuri, spune Kobell, privind la o bucată de hârtie pe care o scoate din buzunar. În dimineaţa asta cincizeci de corăbii erau gata să ridice ancora. Dintre cele pe care le-am prins înainte de a trece de Texel, nici un căpitan sau boţman nu a raportat vreo fată sau vreun băiat cu semnalmentele Theei pe cale să se îmbarce.

— Dintre cele pe care le-aţi prins, repetă Nella ca un ecou.

Kobell încuviinţează cerându-şi scuze cu o strângere din umeri.

— La ce oră a fost mareea de dimineaţă?

— Puţin după ora şapte.

— Deci a avut destul timp să iasă în larg dacă era suficient de disperată.

— Thea nu ar pleca pe mare, spune Cornelia, servind plăcinta pe farfurii. Nu a pus niciodată piciorul pe o corabie. E încă în oraş. *Simt* eu.

— Nu neapărat, spune Nella. Dar grajdurile?

— N-am aflat nimic nici acolo, spune Kobell.

— Aţi încercat pe la mănăstiri? întreabă Cornelia.

— Mănăstirile au spus că nu e acolo.

— Poate o protejează.

— Cristoase! exclamă Otto. La mănăstire?

— Thea nu s-ar duce la călugărițe, spune Nella. Şi chiar dacă s-ar duce, n-ar rămâne acolo pe vecie.

Kobell refuză plăcinta şi deschide uşa. Cornelia rămâne cu farfuria în mână, luată prin surprindere.

— Odihniți-vă, spune el. Vă asigur, domnule şi doamnelor: garda de noapte e încă acolo şi caută. Mă voi întoarce peste câteva ore.

Înainte ca Otto să aibă timp să protesteze, îşi pleacă repede capul şi dispare în întuneric. Ei trei rămân singuri.

— Are dreptate, spune Nella. Trebuie să dormim. Nu suntem buni la nimic aşa. Probabil că şi Thea doarme.

Dar unde doarme Thea şi cu cine sunt întrebări la care nici unul dintre ei nu vrea să se gândească. Otto nu vrea să cedeze şi să meargă la culcare. Pentru el e imposibil să se gândească la somn când nu are nici o idee ce s-a întâmplat cu fiica lui. Nella îl înțelege că vrea să stea de veghe în hol măcar două ore, aşezat în scaunul lui cu o pernă sub cap, cu plăcinta care se răceşte lângă el.

*

Singură în camera ei, complet trează, Nella stă culcată pe pat îmbrăcată în hainele de zi. Miliția Sfântului Gheorghe pare să fi căutat temeinic, oricât de mult îi displace implicarea lor în arestul lui Johannes. Cornelia greşeşte, Thea nu este în oraş. Dar i se pare imposibil să şi-o imagineze călătorind pe apă. Nella închide ochii, cu mintea sărindu-i de la o imagine la alta. Patul gol al Theei. Cornelia, scoțând casa miniaturală dintre aşternuturi cu expresia de groază aşternută pe față. Jacob la biserică, zâmbetul lui Caspar, stingându-i-se pe față; Rebecca, o actriță ieşită din rol, înmânându-i adevărul despre inima Theei.

Nella se întoarce pe o parte şi se uită la planta de aloe de la Caspar, pe care a pus-o lângă pat. Se întinde şi atinge ciotul de unde el tăiase frunza ca să-i facă ceaiul liniştitor. *Nu pot să mă gândesc la ceva mai bun decât o sămânță care creşte*. Se gândeşte de ce Thea a lăsat casa miniaturală în urmă, în cearşafurile ei răvăşite. A făcut-o din greşeală, sau a dorit să le spună membrilor familiei că şi ea ştie despre miniaturistă? Nella închide din nou ochii. Indiferent dacă Thea este singură sau împreună cu miniaturista, o vrea înapoi.

Simte o împunsătură în coaste când se gândeşte că poate acesta este motivul pentru care Thea a fugit de acasă, nu Walter Riebeeck. Toate certurile pe care le-au avut. Toate ocaziile în care i-a spus nepoatei ei că nu înțelege lumea. Toate zilele în care a împins-o pe Thea către Jacob sau a lăsat-o pe Thea să audă tânguirile ei nesfârşite despre lipsa banilor, despre sacrificiile pe care le-a făcut. Şi-o imaginează pe Thea în pod, scoțând miniatura mamei ei, şi întrebările ei rămase fără răspuns adresate unei păpuşi care nici ea nu suflă o vorbă.

Marin urâse la rândul ei restricțiile acestei case, dar o şi iubise. Ar fi fost mândră de Thea. În prima zi când Nella a ajuns aici, cu optsprezece ani în urmă, înainte ca Thea să se nască, Marin o întrebase: *Moştenirea ta ancestrală din Assendelft este călduroasă şi uscată?*

Câteodată e umedă, răspunsese Nella.

Dar acum, vezi, Marin, îşi spune Nella, casa de aici e cea pe care s-ar putea s-o scăpăm din mâini în apele tulburi ale canalului Heren. Iar fiica ta s-a eliberat din ea înaintea mea.

Pune mâna în buzunar şi simte că bebeluşul în miniatură stă alături de căsuța poleită cu aur. *Vino înapoi la mine*, murmură ea, dar de data asta chemarea nu e adresată miniaturistei, ci persoanei pe care o prețuieşte cel mai mult pe lume.

Mă auzi, Thea? şopteşte. *Întoarce-te*.

*

Numai înaintea zorilor Nella înțelege brusc ce s-a întâmplat. Se ridică în capul oaselor. Ideea e atât de evidentă, că nu-i vine să creadă că nu s-au gândit la ea mai curând. În toiul panicii cauzată de dispariția Theei, de miniaturistă, de încercarea de la Biserica Veche, urmată de descoperirea lui Walter şi aroganța miliției, au ignorat cea mai evidentă soluție. Nella a avut nevoie de aceste ore petrecute în singurătate cu mintea ca o scoică spiralată. A fost nevoie de Caspar Witsen cu scrisoarea Theei şi de micuța casă aurie, ca să o găsească în sfârşit.

Nella se ridică din pat cu inima bătând tare. Simte cum conține în ea însăşi un sfârşit şi un început, două poveşti care se întâlnesc pentru a forma un cerc etern. Ştie unde este Thea şi trebuie să meargă singură să o găsească. Nu o să ia o barcă, aşa cum venise cu optsprezece ani în urmă. O să închirieze un cal de la grajduri. Da, un cal. Deşi s-ar putea să fie un adevărat coşmar, Nella n-a uitat niciodată cum călărea când locuia la țară.

AURUL VERDE

XXIX

În dimineața zilei stabilite pentru nunta ei cu Jacob van Loos, înainte de răsăritul soarelui şi înainte ca toți ai casei să se trezească, Thea se ridică în capul oaselor în patul ei. Se uită în jur la camera în care a dormit toată viața. La pereții albi. La duşumeaua întunecată, goală. La polița lungă pe care a lăsat cartea pe care i-o dăruise viitorul ei soț şi unde stă în apă buchetul de nuntă. E cum a spus Hendrickson: petalele sunt la apogeu, desfăcute, aprinse şi pline de culoare chiar şi la lumina unei singure lumânări. Arată nevinovate, neştiutoare că tulpinile le-au fost tăiate şi că până mâine vor începe să se ofilească.

Thea n-a dormit aproape deloc. Cutia cu cele trei miniaturi îi stă deschisă în poală. Se uită înăuntru cu disperare crescândă. Iată-l pe Walter cu paleta lui goală. Iată casa aurie cu uşa ei ferecată. Şi iată ananasul minuscul. Le priveşte intens, încercând să le înțeleagă limbajul. Dar ce-şi doreşte Thea cel mai tare este să oprească ziua în loc.

Nu poate să se imagineze îmbrăcată în rochia de mireasă, însoțită de-a lungul canalelor către Biserica Veche, nici pe Jacob stând în fața pastorului Becker şi rostindu-şi jurămintele. Şi apoi să vină înapoi la brațul lui Jacob, o femeie măritată. Ca să bea din cupa de logodnă, să aibă un festin şi să plece.

Dar a promis că o va face. Va salva viitorul familiei ei, îi va readuce pe toți membrii ei în rândul oamenilor respectabili. E pe cale să transforme acest lucru în realitate, dar pare cumplit, imposibil şi greşit. Se gândeşte la toată mâncarea preparată de Cornelia. La Otto, care i-a spus chiar aici, în camera ei, că poate să o ia de la capăt. Şi apoi îşi aminteşte avertismentul Rebeccăi despre posibilitatea ca

amenințările lui Griete Riebeeck să nu se oprească niciodată. A crezut că va evada prin această căsătorie, că va pune nişte bariere între ea şi restul lumii. Dar poate că va înrăutăți lucrurile. Acesta era noul început al Theei, viața ca soție. Şi nu poate să o facă.

Thea se ridică şi se îmbracă repede cu fusta şi bluza de toată ziua. Pune păpuşa lui Walter şi ananasul în buzunar, aruncând o privire la miniatura pe care încă nu a atins-o. Primul ei impuls este să lase căsuța aurie în cutie şi să pună cutia sub pat. Dar ezită, ia micuța locuință între degete încă o dată şi o ține la lumina lumânării. Încearcă să deschidă uşa minusculă din nou, dar e tot încuiată. Trebuie să fie ceva în interiorul acestei case, numai de-ar şti să o deschidă, să-i dezvăluie secretele.

În ziua când şi-a anunțat familia că ar trebuie să vorbească cu Jacob despre un contract de căsătorie, credea că această căsuță i-a fost trimisă drept semn. Era o replică poate a casei lui Jacob, un mesaj că trebuie să apeleze la plasa lui de siguranță țesută din aur şi să părăsească locuința asta coclită unde şi-a petrecut întreaga viață. Încearcă să privească miniaturile aşa cum le priveşte mătuşa ei, ca pe nişte indicii. Dar acum nu vrea micuțul palat. Îi aminteşte Theei de eşecul ei, e un vestitor al unui viitor care nu-i aparține.

Thea o pune pe măsuța de lângă pat. Vrea ca mătuşa ei să o vadă, să lase în urmă ceva care-i spune mătuşii Nella că şi ea ştie despre miniaturistă. Cât despre Walter şi ananas, acestea îi aparțin Theei. Nu şi-l poate imagina pe tatăl ei văzând păpuşa ce-l reprezintă pe Walter. Întrupează tot ceea ce Thea vrea să păstreze ascuns. Sau pe mătuşa ei văzând ananasul pe care îl urăşte atât de mult. Chiar şi acum Thea vrea să-şi protejeze familia. În grabă nu observă că atunci când rearanjează pernele şi cearşafurile într-un

simulacru al corpului ei adormit, căsuța cade odată cu ele în cuibul cald pe care-l părăseşte.

După ce-şi goleşte hainele din dulap şi pune restul de guldeni din vânzarea hărții într-un sac de in, Thea iese din cameră fără se se uite înapoi, se strecoară tiptil pe scările principale fără să le facă să scârțâie, pentru a nu fi auzită. Merge pe vârfuri în adâncul casei, la cămara Corneliei şi ia o pâine, o roată de brânză Edam, o ploscă cu bere, nişte felii de friptură şi fursecuri cu scorțişoară. Rezistă cu greu în cămara mică, înconjurată de toată mâncarea pregătită pentru festinul ei de nuntă. Urcă pe scările dinspre bucătărie şi traversează holul, apoi Thea îndeasă mâncarea deasupra hainelor din geantă şi trage zăvorul uşii cât de încet poate, crispându-se la fiecare scrâşnet al metalului. Cornelia se va trezi curând.

E spre binele tuturor, îşi spune. Ai dezamăgit pe toată lumea destul.

Poalele ei se mişcă, iar când se priveşte în jos îl vede pe Lucas uitându-se țintă la ea, dându-i târcoale.

— Îmi pare rău, şopteşte. Aş vrea să te pot lua cu mine.

Lucas se aşază pe un pătrat de marmură şi continuă să se uite la ea, dar Thea nu mai poate îndura atenția lui afectuoasă. Nu-şi poate imagina că nu-l va mai vedea niciodată. Se uită afară la lumina albăstruie a răsăritului şi apoi la salon, gândindu-se la toate zilele de naştere pe care le-a sărbătorit aici, stând pe covorul lui. La omletele pufoase, la *pufferts* cu apă de trandafiri, la aventurierii care n-au călătorit dincolo de Herengracht. Inima ei capătă o vânătaie cu fiecare amintire, apoi încă una şi încă una. Vrea să oprească senzația, dar nu poate. Vrea să aibă din nou cinci ani şi să fie încântată de jocurile lor de exploratori care nu călătoresc nicăieri. Să fie înconjurată de iubirea lor.

Ajunge, îşi spune. Ai irosit totul. E în trecut.

Dar Thea se simte ca sub o vrajă şi nu se poate convinge să păşească afară. Se apleacă să-l sărute pe Lucas, se obligă să se gândească la Jacob ca la soţul ei, la Eleonor Sarragon şi la ochii ei batjocoritori. Se gândeşte la Griete Riebeeck şi mai ales la Walter şi la trădarea lui, la cuvintele lui de iubire, la promisiunile lui, care au fost partea cea mai rea. Nu mai are un viitor în oraşul ăsta. Thea e nevoită să-şi facă un viitor altundeva.

Şi totuşi chiar dacă reuşeşte să iasă din casă şi închide uşa încet în urma ei, mai stă o vreme la intersecţia dintre Herengracht şi Vijzelstraat, mai zăboveşte să vadă ce va face familia ei. Oare cineva se va uita în jos de la fereastra dormitorului ei după ce observă că a dispărut?

Dacă o vor face, se gândeşte Thea, mă întorc.

Tânjeşte ca ei să deschidă fereastra şi să o cheme, să iasă în fugă, să-i cadă la genunchi, implorând-o şi spunându-i: ne pare rău, aşa de rău, copila noastră. Nu te vom mai forţa să faci astfel de lucruri. Adevărul este că Thea este speriată de ce e pe cale să facă. Nu-i un joc. Fetele de familie bună din Herengracht nu dispar aşa. Se va întoarce, se va mărita cu Jacob şi va deveni una dintre soţiile de pe Prinsengracht.

Dar când faţa mătuşii Nella apare la fereastră îi pare Theei că arată ca o lună mică şi speriată. O femeie de familie bună de pe Herengracht care scanează strada canalului, cu mâna pe geam ca un gest îngheţat de adio. Arată ca o prizonieră ce speră să fie la rândul ei eliberată. Thea ştie că nu poate să se întoarcă şi să treacă pragul uşii.

*

Pe podul de la periferia cartierului Jordaan sunt mulţi oameni cu căruţe de închiriat pentru o zi, care primesc plată pentru călătorii neplanificate, care cară tot ce li se cere: cartofi, bucăţi de carne, saci de in care conţin întreaga viaţă a unei tinere. Cerul se transformă în dungi rozalii deasupra

canalelor, iar soarele tiveşte norii cu aur. Un bărbat în vârstă acceptă să o ducă în afara oraşului pentru un gulden, dar nu vorbesc în timpul călătoriei. Thea rămâne în căruță, în loc să stea cu el pe capră. E prea devreme şi el nu pare dispus să vorbească, iar Thea se bucură că e aşa. Singură cu sacul ei, un început bun pentru viața solitară ce va să vie.

Frontoanele caselor din Amsterdam se perindă pe lângă ei, iar oraşul se trezeşte cu forfota lui. Fetele în casă şi servitorii merg la piață, proprietarii prăvăliilor deschid obloanele, funcționarii se grăbesc pe străzile pietruite să ajungă la birouri înaintea stăpânilor. Toate activitățile sunt atât de familiare pentru Thea, dar acum le lasă în urmă. Trece o oră, apoi încă una. Câmpurile se îndesesc la număr, dar locuințele se răresc. Bătrânul o întreabă dacă e sigură unde vrea să meargă, iar Thea spune să da, căci dacă ar spune nu ar însemna să se întoarcă, şi nu poate face asta, nu acum.

Soarele pătrunde prin boneta ei şi calul alungă muştele către ea cu coada. Roțile căruței sunt zgomotoase şi hipnotice, iar Amsterdamul nu mai pare decât un vis. Thea simte că i se face rău de frică, căci se distanțează din ce în ce mai mult de tot ce cunoaşte. Cine ştie, poate nu se apropie de nimic. Chiar şi aşa, nu îndrăzneşte să privească înapoi, de parcă dacă s-ar întoarce ar vedea că drumul s-a dizolvat şi nu mai e nici o cale de întoarcere. În orice clipă întinderile de pământ de pe ambele părți ar putea să dispară în infinitul cerului, iar căruța, calul şi bătrânul ar putea să dispară la rândul lor. Şi atunci se va găsi neajutorată, neobservată, fără viitor sau trecut.

Se gândeşte la momentul în care Cornelia va realiza că a dispărut, şi lacrimile o năpădesc, amenințând să cadă, dar nu poate să plângă în căruță. Trebuie să le țină înăuntru, altfel lacrimile vor şiroi fără oprire.

Judecând după poziția soarelui nunta ei e pe cale să înceapă. Thea şi-l imaginează pe Jacob stând în Biserica Veche cu familia lui, cu pastorul şi poate chiar şi cu Rebecca. Toți aşteaptă să vină mireasa. Thea se uită la spatele bătrânului, la părul lui cărunt, la ridurile de pe gât, la două aluniţe lângă guler. Acesta este peisajul ei acum şi începe să simtă magnitudinea acțiunilor ei, lipsa unui plan. Se întreabă dacă mătuşa Nella va fi cea care va merge la biserică să le dea vestea că a dispărut.

Sigur că ea va merge. Numai mătuşa Nella are suficientă putere.

Căruța continuă să înainteze. Thea atinge păpuşa lui Walter şi micul ananas din adâncul buzunarului, indiciile vieții ei care încă o derutează. A lăsat notele de şantaj ale lui Griete Riebeeck în grija Rebeccăi şi acum şi-a lipsit familia de aceste două talismane. Un fel de curățenie ciudată, iar Thea urăşte faptul că-l are pe Walter cu ea. Nu putea să-l lase să fie găsit, dar nici nu se îndură să-l distrugă. Cât despre ananas, acum este pentru ea cea mai frumoasă dintre cele trei miniaturi. Uitându-se la căruțaş şi văzându-l tot cu ochii la drum, Thea scoate fructul minuscul din buzunar şi-l roteşte între degetul mare şi arătător. E uluită să observe că fructul pare să fi crescut în dimensiuni.

Nu se poate, se gândeşte Thea şi se freacă la ochi ca să vadă mai bine. Poate că e lumina soarelui de vină. E o dimineață însorită, nu-l vede la lumina lumânării, de aceea adevăratele lui dimensiuni se disting mai bine. Îi e cu neputință să creadă că ar fi crescut, poate că e din cauză că s-a jucat cu el şi materialul s-a umflat puțin. Dar ananasul nu şi-a pierdut culoarea, dimpotrivă, pare chiar mai viu colorat şi mai dolofan decât înainte. Aspectul lui îi aminteşte Theei de entuziasmul lui Caspar Witsen pentru gemul de ananas, de cunoştințele oferite sub formă de tincturi.

Mătuşa ei va avea nevoie acum de tincturile de dormit, presupune Thea.

Când mătuşa Nella îşi va da seama că am fugit, îşi spune Thea, o să vrea să adoarmă tot oraşul pentru o sută de ani. Oftează şi îndeasă micul ananas înapoi în întunericul buzunarului. Clopotele de la Biserica Veche vor fi răsunat deja, iar Thea va fi fost deja soție. Mătuşa Nella o să fie mânioasă.

Călătoresc mai departe la țară. Locuințele dispar, calul merge la trap pe lângă tufe de coacăz care cresc la marginea altor câmpuri, pe care soarele le arde în nuanțe de smarald şi muştar, topaz şi aur. Thea se simte de parcă ar călători prin unul dintre decorurile perfecte ale lui Walter cu scene bucolice, pe care teatrul le folosea întotdeauna pentru comedii. Dar nu simte nimic comic în tot ce se petrece.

— Eşti *sigură* că vrei să mergi aici? întreabă căruțaşul cel bătrân peste umăr.

Thea se uită de jur împrejur la fel de nesigură.

— Da, spune, dar cum să fie sigură când n-a mai fost niciodată aici?

Bătrânul trage de hățuri şi se uită în jur. Singurele sunete care se aud sunt bâzâitul insectelor din hățişurile de la marginea drumului şi din înaltul văzduhului chemările păsărilor. Aici nu sunt pescăruşi, ci păsări cântătoare pe care Thea nu le cunoaşte. Nici urmă de om. Numai cer nesfârşit, pământuri care se întind în zare, nori maiestuoşi şi o briză care-i mişcă agale panglicile bonetei.

— Sunt orăşean, spune el. Nu-mi place liniştea asta.

Nu e liniște, vrea să spună Thea. Nu auzi păsările cum cântă?

— Se spune că pirații vin aşa departe să-şi ascundă prada, continuă el şi se uită împrejur de parcă se aşteaptă ca un pirat să sară din tufişuri şi să-i pună un cuțit la gât.

E ciudat, dar când aude temerile căruțaşului Thea devine mai calmă. Îşi imaginează nişte bărbați care au străbătut mările în lung şi-n lat, bărbați precum unchiul ei, ieşind din apă să îngroape perle şi lingouri de aur pe sub tufişurile de la marginea drumului. Pare absurd, dar spațiul care-i înconjoară este enorm şi plin de posibilități. Crede că pământurile acestea sunt nespus de frumoase.

— Nu merg mai departe, spune bătrânul, întrerupându-i gândurile. Mă duc înapoi. Cred că este cam la două verste de aici. Dar o să le faci pe jos.

— De ce? Ai zis...

— Un gulden nu te duce decât până aici. O priveşte lung. Sau mai ai încă unul?

Thea ezită, gândindu-se la guldenii cei mulți pe care încă-i mai are de pe urma vânzării hărții, ascunşi în sacul ei. Ar putea să-l plătească, dar nu ştie cât va trebui să trăiască din banii ei.

— Poți să mă laşi aici.

Căruțaşul opreşte în sfârşit calul.

— Ai rude aici?

Thea sare din căruță, trăgându-şi sacul după ea.

— Într-un fel.

Mijeşte ochii la ea.

— Ce vrea să însemne asta? Brusc înțelege. Ai fugit de-acasă, spune el. Miliția e pe urmele tale?

— Miliția?

— Dacă tu crezi că eşti prima fată care s-a urcat în căruța mea cu gând să fugă de-acasă...

— Am rude aici, în apropiere, spune Thea cu vocea tremurândă.

Când căruțaşul a pomenit miliția, a speriat-o mai tare decât orice pirat.

— Întotdeauna le pare rău, spune omul. Cred că se pot descurca singure.

— Cine?

— *Fetele*, spune el, cele care fug de-acasă. Se uită la ea de parcă e înceată la minte.

— Eu nu...

— Ce te face să crezi că eşti altfel?

Înainte ca Thea să răspundă, căruţaşul ridică biciul să lovească crupa calului. Plesnetul e în disonanţă cu dimineaţa plină de ciripitul păsărilor. Căruţaşul întoarce căruţa în direcţia opusă pe drumul larg. Thea o priveşte micşorându-se şi pierzându-se în depărtare. Nu s-a simţit niciodată mai singură.

Porneşte în cealaltă direcţie, parcurgând verstele care i-au mai rămas. Cerul este imens. Roua s-a topit deja în bătaia soarelui. Când păşeşte, sacul cu haine îi loveşte coapsa. Năduşeala i se adună sub bonetă, o doare ceafa, gâtul îi arde şi povara e mai grea decât anticipase. Vrea să se oprească, dar i-e teamă să fie singură pe drum, ca tânără femeie. Chiar dacă nu e nimeni în apropiere, dacă s-ar opri s-ar simţi vulnerabilă într-un mod în care nu l-a înţeles niciodată când era în oraş. Cuvintele pe care i le spusese căruţaşul la plecare o ustură. *Ce te face să crezi că eşti altfel?*

Acum, îşi spune Thea, aş putea să fiu singura femeie din lume.

Ar fi în regulă să plângă acum, presupune ea, alungând cu palma o muscă ameţită, când căldura emanată de drum face orizontul să tremure. Ar fi în regulă să lase să-i scape suspinul pe care şi-l stăpâneşte de când a ieşit pe uşa casei, lăsând în urmă destinul pe care nu şi-l dorise niciodată. Ar putea să plângă în hohote, chiar să ţipe şi nimeni n-ar avea de unde să ştie.

Thea se uită de jur împrejur la cerul albastru şi imens, la pământul întins şi nesfârşit. Deci acesta e Assendelft. Aici a crescut mătuşa ei.

Oare cât de mult a țipat mătuşa Nella aici? Sau poate şi-a stăpânit țipetele?

Ai ajuns atât de departe, îşi spune Thea, împiedicându-se. Continuă să mergi. Dar acum se teme că poate casa din Assendelft e o simplă poveste născocită de mătuşa ei ca să explice de ce a evadat la Amsterdam, ca să-şi justifice de-a lungul anilor amărăciunea, când acel vis a eşuat.

Poate că tatăl beţiv sau mama care a intrat în lac n-au existat niciodată. N-au existat nici fratele şi sora. Poate că n-a existat nici o casă atât de îngrozitoare la care mătuşa Thea să se întoarcă. Totul a fost o minciună, iar Thea a păşit în mijlocul ei doar cu un sac cu haine şi două miniaturi care să-i vină în ajutor.

Se gândise să vină la Assendelft pentru că ştia că tatăl ei nu o crede capabilă să pornească pe acest drum, iar Corneliei nici nu i-ar trece prin cap. Mătuşa ei nu va veni niciodată să o caute aici, căci este locul care-o bântuie în vise şi a jurat să nu se mai întoarcă niciodată. Thea a venit într-un loc-neloc, unde crede că va fi în siguranță. Dar abia dacă au trecut câteva ore şi nu-şi doreşte decât să fie găsită.

Tocmai când Thea simte că-i vine să plângă din cauza situației imposibile, o vede. Nu este un loc născocit, nu este rodul imaginației mătuşii ei, ci un loc real. O casă cât o fărâmă se vede în zare, cu coşurile micuțe urcând către cer. Trebuie să fie casa în care a copilărit mătuşa Nella, căci nu se mai vede nici o alta în jur. Soarele de iunie o luminează ca pe un giuvaier de cărămidă, înrămată de norii pe care se profilează, vestindu-i existența, de parcă o mână i-a dat drumul să cadă din cer în mijlocul pământurilor întinse, ca să vadă dacă rezistă.

Thea simte că inima îi bate mai tare. Picioarele ei o iau la fugă pe cărarea bătătorită. Lumea pare incendiată de multitudinea de culori. Continuă să fugă. Casa se vede tot mai bine: două etaje largi, cu ziduri groase, de cărămidă de

culoarea sângelui uscat. Se apropie şi i se taie răsuflarea când vede o gaură enormă în acoperiş, câteva coşuri cu cărămizi lipsă, iar celelalte de parcă sunt gata să se prăbuşească. Se opreşte la gardul putrezit, gâfâind ameţită. Toate ferestrele sunt acoperite cu scânduri. Oarbă, legată şi bandajată, cu câteva scânduri groase bătute în cuie de-a latul uşii de la intrare. Liane de iederă şerpuiesc de sub ferestrele de la parter şi grădina mare din faţă e complet sălbăticită.

Thea se strecoară printr-o gaură dintre stâlpii gardului putred. Deşi casa pare straniu amuţită, are impresia că cineva o priveşte. Poate că cineva se uită la ea de după gard? Priveşte şi aşteaptă. Dar tot ce aude este zumzetul albinelor, vântul care adie prin frunze, muzica tânguitoare a păsărilor ascunse în desişul lor, cu nume pe care nu le cunoaşte. Nu vede vaci. Nici găini. Nu-s nici oi sau cai sălbatici. Dar vede nişte pomi fructiferi, aşa cum i-a descris mătuşa Nella, unii mai noduroşi, alţii mai tineri. Maci îşi ridică capetele deasupra ierbii înalte, ca nişte emoţii puternice pulsând înlăuntrul întinderii verzi.

Dar casa în care a copilărit mătuşa Nella nu mai este ce-a fost odată. Thea priveşte zidurile vechi şi este totodată atrasă şi speriată până în adâncul sufletului. E ca o capcană pregătită să muşte.

XXX

Zorii se revarsă deasupra Amsterdamului, dar stelele încă împânzesc cerul când Nella îşi pune câteva rânduri de

lenjerie, două bluze şi nişte bonete într-o geantă de piele. Nu are un cufăr de călătorie de data asta, nici un papagal în cuşca lui voluminoasă, ca atunci când a făcut călătoria în sens invers. Adaugă în geantă banii obținuți din vânzarea tabloului lui Marin cu naufragiul. Nelăsându-şi timp să se răzgândească, împătureşte planul cu casa în care a copilărit, locul care i-a bântuit gândurile de când şi-a dat seama unde s-a dus Thea, şi îl îndeasă şi pe el în geantă. Sărută bebeluşul miniatural şi-l pune în buzunar. Scrijeleşte grăbită un bilet pentru Otto şi Cornelia, pentru că deşi ştie că dispariția ei nu va cauza la fel de multă îngrijorare, Nella înțelege că nu poate să dispară la rândul ei. Speră că ei vor fi în stare să-i descifreze scrisul şi să înțeleagă de ce a plecat.

Jos în hol Otto e încă adormit în scaun, țeapăn de oboseală. Felia de plăcintă cu pui a fost mâncată, dar judecând după bucățile de crustă de pe podea, Lucas a fost cel care a înfulecat-o, nu Otto. Nella nici nu-şi poate imagina cât de obosit este de poate să doarmă într-o poziție atât de incomodă, dar pentru o clipă se teme că Otto se preface că doarme şi că va insista să meargă cu ea. Însă vrea să plece de una singură. Aşteaptă ținându-şi respirația, dar Otto pare să fie în altă lume. Speră să fie într-una care-i oferă un răgaz să-şi tragă sufletul, înainte de a se trezi la realitatea zilei. Se prea poate să fie furios pe ea că pleacă fără el, dar Nella rămâne neclintită în hotărârea ei şi se strecoară tiptil în bucătărie, unde lasă biletul. Bagă cât poate de multă mâncare în geantă din cea pregătită pentru nuntă, adaugă şi alte lucruri din cămara Corneliei, apoi ia un cuțit ascuțit din cutia lor şi-l strecoară în carâmbul ghetei. Descuie fără zgomot uşa din față, pe care o folosesc pentru livrări, şi urcă scările abrupte ce duc pe Herengracht.

Nella se grăbeşte de-a lungul canalului, urmând acelaşi drum ca Thea cu o dimineaţă înainte, şi se întreabă dacă Otto şi Cornelia vor presupune că şi ea fuge de acasă. Dar va trebui să aibă încredere în ea. E sigură că viitorul lor e împotmolit în Assendelft, unde se contopeşte cu trecutul ei.

Nella se vede de-a lungul canalului cu optsprezece ani în urmă, înainte de a deveni văduvă, când descinsese de pe barja lui Johannes, a doua cea mai bună barcă. *Sper că nu te-am jignit?* a întrebat-o Marin. *A doua cea mai bună, în această casă, înseamnă totuşi vopsea proaspătă şi o cabină tapisată cu mătase de Bengal*. Nella crezuse că vopseaua proaspătă şi mătasea de Bengal erau semnele iubirii lui, însă erau doar cuvinte de mândrie şi farmec, menite să astupe crăpăturile. Se gândeşte la văduvele pe care le-a privit trecând pe canale în toţi aceşti ani, cu vieţile lor scumpe şi existenţele misterioase. Tot timpul acesta şi-a dorit o bogăţie ca a lor, dar era numai un vis pe care n-a reuşit să-l transforme în realitate.

Se îndreaptă către grajdurile de pe Reesstraat din Jordaan, la semnul cu patru potcoave, alături de hanul cu acelaşi nume. Calul e uşor de închiriat. Nella îi spune grăjdarului că ia iapa roaibă pentru o zi şi o noapte, apoi se opreşte şi spune: *Trei zile. De fapt cinci*. Casa din Assendelft începe să se ridice cărămidă cu cărămidă înlăuntrul pieptului ei, aducând cu ea teroare şi surescitaţie. O să aibă nevoie de timp, mai mult decât doar o zi şi o noapte. Verifică ochii şi nările iepei, copitele, apăsând cu degetele, cu blândeţe, trupul animalului, cu reflexe vechi care-l iau prin surprindere pe grăjdar. Iată o femeie de familie bună de pe Cotul de Aur, care se apleacă pe lângă crupa frumoasă a animalului să-i examineze piciorul şi să vadă dacă e sănătos. Dar grăjdarul e bun la ce face. Animalele lui sunt îngrijite, cu blana lucioasă şi muşchi care le joacă pe sub piele. Roaiba e flexibilă şi puternică, o frumuseţe.

Nella aude din direcția hanului bărbații rămaşi după o noapte de băutură. Îşi aminteşte unde ar trebui să o ducă calul şi ține frâiele mai strâns.

— Cât ar fi să o iau de tot? întreabă.

Grăjdarul ridică din sprâncene. E devreme pentru o târguială, dar e amsterdamez şi obişnuit cu tranzacții în zori de ziuă şi plecări grăbite.

— Îți dau douăzeci, spune Nella înainte ca el să dicteze prețul. Cu şa şi harnaşament cu tot.

— Treizeci.

— Douăzeci şi cinci. E cea mai bună ofertă pe care o pot face.

Roaiba valorează cel puțin patruzeci, dar grăjdarul ia banii Nellei.

— O să te ducă unde ai nevoie, spune el. Şi te aduce şi-napoi pe urmă.

Nella apucă iapa de frâie şi merge pe jos două verste până ajunge la marginea oraşului, unde drumul se lărgeşte. Poate că nimeni n-ar trebui să facă cale-ntoarsă, se gândeşte, iar mâna-i mângâie uşor botul iepei. Dar ce s-ar putea să o aştepte la Assendelft nu are nimic de-a face cu ce s-a întâmplat înainte, ci numai cu ce va să vie.

Pământul e uscat, adie o briză, iar soarele nu e încă arzător. O uimeşte cât de bine îşi aminteşte cum să călărească. I-ar ului pe Cornelia şi Otto, dar şi pe Thea. Locuitorii Amsterdamului nu călăresc când pot să meargă pe jos, să ia o şaretă sau să circule pe apă. Dar cum de a uitat cât de minunat este să stai călare? Când Amsterdamul începe să se piardă în depărtare şi Nella se simte în siguranță, departe de orice privire dezaprobatoare, îndeamnă iapa să galopeze peste câmpii, iar animalul îşi destinde plămânii şi goneşte. Simte că zboară, de parcă iapa n-a fost doar o achiziție grăbită de la un grăjdar ostenit, care

a lucrat toată noaptea servind bere unor bătrâni abătuți, ci Pegas, cel născut din corpul spintecat al Meduzei.

În orice moment, se gândeşte Nella, o să-mi arunc furia până la ceruri.

Cu toate acestea încetineşte galopul, conştientă că nu cunoaşte iapa prea bine şi că nu le-ar face bine nici uneia din ele să exagereze. Aducând iapa la trap, Nella se simte surescitată. Întoarce capul la dreapta şi vede că urmează ruta navigabilă, una pentru sistemele de bărci care ies din oraş de-a lungul unor canale naturale şi al altora făcute de mâna omului. Pe apă sunt bărci joase, şi Nella se simte aproape îndurerată când le vede. Cum îi amintesc de propriul ei voiaj la Amsterdam în urmă cu optsprezece ani! Trage de frâie şi se întoarce la drum. Trebuie să fie diferit de data asta. Dacă nu este, atunci toți vor fi pierduți.

Pe măsură ce se apropie de peisajul copilăriei ei, începe să-l recunoască după înălțimea cerului, din felul în care pământul pare să apese mai tare orizontul, după norii care se adună tot mai sus în albastrul din ce în ce mai intens. Nella a crescut cu senzația asta de spațiu aproape sferic, pe care a dat-o la o parte ca să încapă în camere ordonate şi în cabinete şi mai ordonate, în frontoane de case rânduite alături de căi navigabile trasate matematic. Contrastul o şochează acum. Te-ai descurcat atât de bine, îşi spune. Te-ai obişnuit cu constrângerile de parcă acolo te-ai fi născut.

Şi atunci o simte din nou. Senzația familiară şi rece că este privită, urcându-i pe ceafă. Nu-şi închipuie, căci şi iapa simte ceva. În ciuda docilității ei de până acum, se dă înapoi şi scoate un sunet care o crispează pe Nella. Linişteşte iapa şi o opreşte, privind drept înainte. Animalul nechează şi mişcă din copite. În față drumul e liber. Dar în spatele lor e ceva care aşteaptă.

Nella aşteaptă şi ea nemişcată; nu se întoarce. O briză îi mişcă şuvițele de păr desprinse. Păsările sunt mai gureşe

aici, mierle, cinteze, porumbei. Țipătul unui şoim în depărtare, prea sus ca să-l vadă. Trilurile unui cânepar ascuns în lăstăriş. Pipăie bebeluşul miniatural din buzunar şi se imaginează întorcându-se şi dând înapoi nou-născutul din palma întinsă. Aproape că o face, dar ce o aşteaptă pe drumul din spatele ei? Nu este dragoste. Nu este limpezime. S-ar putea să nu fie altceva decât o siluetă cenuşie, cu marginile neclare, prea departe ca să fie sigură că este o persoană. Un miraj care unduieşte din cauza căldurii.

Avântul Nellei ar fi întrerupt de imaginea neclară. Dacă ar ceda tentației de a vedea cine este acolo, dacă ar mâna iapa înapoi, în direcția de unde venise, ar distruge traiectoria poveştii. Nu poți să ai două poveşti. Trebuie să rămâi cu una singură.

Nella se uită încă o dată la drumul care i se aşterne în față, unde ştie că mama ei o aşteaptă. Şi sora ei, amândouă moarte de mulți ani, dar cu trecerea lor în neființă aproape neluată în seamă, acum le simte că se întorc la viață. Pe drum, în spatele ei, şi-i imaginează pe Marin şi Johannes, dar şi pe miniaturistă. Pieptul i se contractă, iar degetele apucă bebeluşul miniatural, un lucru solid, care i-a aparținut atâția ani. Se întreabă dacă se va gândi întotdeauna la stafiile acelea.

Se va gândi mereu. Le simte întotdeauna undeva pe drum, căci aşa este dragostea. În spatele ei dorința unduieşte la distanță. Lasă altă femeie să o revendice pe miniaturistă, se gândeşte Nella. Dă-le drumul lui Marin şi lui Johannes. Te-ai descurcat fără ei timp de optsprezece ani. Există o persoană care te aşteaptă acolo şi care are nevoie de tine în fiecare zi.

Aşa că Nella nu se întoarce. Pune bebeluşul înapoi în buzunar, dă pinteni iepei şi merge mai departe. Şi apoi le vede, după optsprezece ani de la plecare: coşurile casei din Assendelft, la orizont.

XXXI

Nella închide ochii şi lasă calul să meargă în voie. Vrea să asculte înainte de a vedea, să-şi amintească cum era înainte să înceapă un nou capitol. Ce minunată e briza! Uitase. Cât de diferită e absența pescăruşilor aici, unde cerul e plin de rândunici. Vrea să miroasă trandafirii sălbatici din gardul viu şi leurda. Copitele creează un ritm hipnotic, măsurat, iar Nella îşi sincronizează bătăile inimii cu percuția muzicală a calului. Se află în afara timpului, are cincisprezece ani, acum are cinci ani. Are şaizeci de ani, o femeie mai în vârstă, care cunoaşte pământul de unde provine. Întotdeauna i-a spus lui Otto că pământul din jurul Assendelftului este mlăştinos şi neschimbat tot timpul anului. În dimineața asta neobişnuită afirmația ei e cât se poate de departe de adevăr. A avut oare parte de un iunie ca acesta înainte de vârsta de optsprezece ani? De cele mai multe ori îşi vede copilăria inundată de soare, dar nu-şi aminteşte să fie aşa.

Aude bondarii care zboară în sus şi în jos peste tufele de levănțică. Albinele mamei ei sunt probabil sălbăticite, iar stupii lor, putrezi şi goi. Mama ei era o apicultoare pricepută, care vorbea cu albinele mai bine decât vorbea cu oamenii. Niciodată nu s-a gândit să-i spună mamei: Ştii aşa de bine să ai grijă de albine şi de pământ, învață-mă şi pe mine. Lucruri care i-ar fi părut că atârnă greu ca pietrele pe limbă acum par simple comentarii. Nella nu i-a oferit niciodată mamei ei vreun cuvânt de admirație, pentru că hotărâse că doamna Oortman nu-l merita, căci era mulțumită să se afunde în hexagoanele ordonate pline cu siropul dulce, detaşându-şi complet mintea de haosul ce domnea în casă. De beții, de scenele de furie care alunecau în disperare.

Dar poate că nu era vorba de mulțumire? Poate că era resemnare sau neputință? Când Nella îşi întrebase mama dacă o să-l iubească pe Johannes, aceasta ridicase mâinile în aer. *Vrea şi cireaşa de pe tort*, exclamase mama ei, de parcă alăturarea ar fi fost imposibilă, doar un exemplu al lăcomiei şi naivității fiicei ei. *Fata vrea iubire!*

Nella deschide ochii şi trage uşor de hățuri. Acum ştie ce înseamnă resemnarea şi neputința. Nu doreşte să mai audă de ele. Descalecă şi leagă iapa de un copac, hrănind-o cu nişte biscuiți cu ovăz din cămara Corneliei.

Luându-şi geanta şi traversând câmpul, Nella ajunge deodată la marginea lacului mamei. Se opreşte brusc şi stă în fața lui ca în fața unui mormânt. Şi totuşi nu simte repulsia de care-i era teamă. Suprafața apei e mai mică decât îşi amintea. În mintea ei părea imens, dar acum dă senzația că poate fi traversat într-un sfert de oră. Suprafața sclipeşte în soare ca o placă de metal bătut în nestemate, fascinant şi frumos. Nella uitase cât este de frumos, dar îşi aminteşte ce i-a spus Theei despre mama ei, cum spre sfârşitul vieții era greu pentru doamna Oortman să recunoască ce era real.

Poate că adevărata problemă era că mama vedea mult mai uşor ce este real, se gândeşte Nella, fixând lacul cu privirea. Într-o zi ca asta, cu cerul atât de albastru, pământul aproape biblic în abundența lui vibrantă, poate ar fi uşor să alunece sub placa împodobită cu nestemate, să se întâlnească cu păstrăvii şi ştiucile ce trăiesc dedesubt şi să aleagă să nu se mai întoarcă niciodată.

Tristețea amenință să dea pe din afară. Nella înaintează către partea principală a pământului familiei ei, forțându-se să nu se oprească prea mult asupra trecutului, să-şi readucă gândurile la Thea. Thea trebuie să fie undeva aici, pentru că dacă nu este aici, atunci Nella nu ştie ce să mai facă, şi e posibil să nu se mai întâlnească niciodată. În fața

ei se află partea unde începe livada. Şi dincolo de livadă este casa. Nella abia dacă poate să-i arunce o privire. Îşi dă seama că-şi ține respirația.

Casa dispare din nou în spatele livezii dese, şi Nella răsuflă adânc, încercând să se liniştească, căci se apropie de meri, iar trecutul se face simțit din nou. Nella îşi aminteşte bine unde se află piatra de mormânt a tatălui ei, sub pomul lui preferat. Se duce către el ca şi cum ar fi trasă de o forță imposibil de numit. Cei optsprezece ani au maturizat mulți dintre pomii pe care şi-i aminteşte ca puieți, dar mărul tatălui ei e solid, iar piatra de mormânt e acoperită de licheni şi dâre de melc, cu numele lui încă vizibil.

Nella se opreşte în fața pietrei şi-l vede pe tatăl ei în două ipostaze: umflat, în ziua când murise, şi cu câțiva ani înainte, când îi luase pe cei trei copii în livadă, târând coşuri gigantice de răchită, şi îi pusese să adune fructele scuturate pentru cidru. Stătuse acolo, privindu-i amuzat, lăudându-i pentru productivitatea brațelor lor slăbănoage şi mici. Dacă Nella s-ar întoarce acum mai că l-ar vedea ca atunci, cu razele soarelui aruncând umbrele frunzelor pe el, cu cele trei siluete mici alergându-i în jur şi aruncând mere în coşuri.

Mormântul mamei ei e lângă al lui. Şi alături de al ei se află cel al Arabellei, trei lespezi plate care nu au alte inscripții decât numele şi datele. Observă cu curiozitate că fratele ei, Carel, nu pare să aibă o piatră. O face să se simtă vinovată că trecerea lui în neființă a fost lăsată fără vreun semn şi nu a mai rămas nimeni care să-i explice de ce.

Îngenunchează înaintea oaselor familiei ei, gândindu-se că ar trebui să spună ceva, o rugăciune, poate, dar nu e obişnuită să vorbească cu aceşti morți sau să le mulțumească pentru viețile pe care le-au avut. Au zăcut aici atât de multă vreme fără ca ea să le vorbească; acum pare greşit să înceapă.

Nella îşi pune mâna pe iarba de la picioarele mormântului mamei.

Poate mâine, îşi spune. Poate mă întorc mâine şi le spun pe unde am fost. Şi unde anume a fost, mai exact? Deşi nu a stat decât într-un singur loc, nici nu ştie unde ar putea să înceapă să descrie anii care au format coloana vertebrală a vieţii ei. Nu le-a spus nimic despre Amsterdam. Despre pierderea lui Johannes, despre moartea lui Marin, despre naşterea Theei. A părăsit Assendelftul şi s-a prefăcut că nici n-a existat. Într-un fel s-a prefăcut că viaţa pe care a dus-o aici n-a existat nici ea.

Lasă în urmă pietrele de mormânt şi păşeşte prin livezi, printre rândurile de peri şi pruni, de damaschini[10] şi gutui, cu coroanele ca un baldachin ce ocroteşte de soare. La marginea livezilor, agrişele şi coacăzele se fac văzute şi ele. E surprinsă să descopere cât de roditor e pământul, gândindu-se la solul mort descris de agent. Poate venise iarna? E posibil. Acum, când îl traversează, Nella nu-şi mai aminteşte. Acum e ca o promisiune a bogăţiei de fructe de care nimeni nu a avut grijă atâta amar de ani, pe care nimeni nu le-a cules pentru a le pune în plăcinte, înainte ca excesul să se întoarcă în pământ, putrezind. Trece pe lângă câmpul de levănţică din dreapta, care s-a extins enorm dincolo de marginile îngrijite de mama ei. Doamna Oortman obişnuia să taie tulpinile şi să le usuce, iar seminţele le punea în săculeţi de pânză pentru copiii ei, de pus sub pernă. Căpşoarele lor eliberau mireasma în timpul nopţii.

Somnul era înmiresmat aici uneori, admite Nella. Nu era întotdeauna întrerupt şi plin de griji.

Dar apropiindu-se de casă, după ce trece de peretele de protecţie care îngăduia piersicilor să crească, inima ei începe

---

[10] Specie de prun originară din Siria, cu fructul oval şi astringent, foarte comun în Europa.

să bată cu putere. Gâtul i se contractă, şi nu poate să înghită. Aici, în aer liber, Nella abia poate să controleze amintirile copleşitoare, dar în casă va fi cu totul altceva. Agentul avea dreptate în ce priveşte grădinile de ierburi şi zarzavat, remarcă ea, ca să evite să se gândească la ce o aşteaptă în faţă. Menta şi rozmarinul, tarhonul şi salvia au dispărut. Mătrăguna şi busuiocul cerbilor, la fel. Se gândeşte la Caspar Witsen şi la cum i-a povestit despre locul acesta, despre grădina mamei ei. Nu i-a spus că era frumoasă, dar cu toate că e cam pustiită, este în continuare plăcută ochiului.

*

Casa e acelaşi loc pe care şi-l aminteşte lăsat în urmă, dar şi unul diferit. Tufele şi lianele n-au fost niciodată atât de încâlcite în jurul cărămizilor şi ferestrelor vechi, iar vopseaua de pe obloane nu se scorojise niciodată într-atât. Pare delapidată, de parcă nici o mână de om n-a atins-o de peste o sută de ani: arată abandonată, cu ferestrele acoperite cu scânduri, cu caprifoiul crescut prea mult şi tufele de căpşuni uscate la poala clădirii. Nu arată nici pe departe precum casa poleită cu foiţă de aur pe care Thea o ţinuse în palmă.

Casa miniaturală găsită între aşternuturile Theei plantase în Nella pentru prima oară ideea că Thea ar putea fi la Assendelft; la început poate chiar fără să-şi dea seama prea bine. Mai târziu, când era singură în pat, se gândise că poate era un semn de la miniaturistă, un mijloc de a le trimite pe amândouă într-un loc al amintirilor, pentru a-l face real din nou. Amintirile au adus-o pe Nella aici, dar oare casa aurie a adus-o şi pe Thea aici?

Dar nu. Raţionamentele Nellei sunt încă un exemplu care ilustrează tendinţa ei fantastică de a-şi închipui lucruri care

nu există, de a vedea intrigi şi planuri unde nu se ştie dacă există. Oare venirea ei aici a fost o greşeală îngrozitoare?

Frontonul casei este la fel de înfricoşător. Uşa de la intrare are câteva scânduri bătute în cuie de-a curmezişul, iar Nella dă ocol casei. O parte din ea rezistă atracţiei casei, însă altă parte din ea e sigură că trebuie să intre, indiferent ce adevăr va descoperi înăuntru. Apoi vede la una dintre ferestrele din colţul casei că scândurile au fost smulse, că cineva a rupt lemnul putred. Geamul a fost spart şi o gaură neagră se cască. Cu inima bătându-i furioasă, se uită ţintă la rana suficient de mare pentru ca o persoană destul de mare să treacă prin ea, nu doar vreun animal venit din pădure pentru a se cuibări aici. E şocant să vadă intrarea forţată, invadarea casei. Dar nici măcar Nella nu are cheia, aşa că ce se-aşteaptă?

Pentru o clipă ezită. Dacă intră, pe uşă sau pe geam, înseamnă că deschide o cutie pe care a ţinut-o închisă timp de mulţi ani. Dacă o face, s-ar putea să nu mai fie în stare să iasă. Şi-a jurat că nu se va mai întoarce niciodată.

Se gândeşte la Cornelia şi la Otto în Amsterdam, la cât de înspăimântaţi şi îngrijoraţi trebuie să fie. Se gândeşte la datoria pe care o au la cămătarii din oraşul cel enorm şi cum e posibil să distrugă felul în care au trăit. Şi mai presus de toate, Nella se gândeşte la Thea, la dispariţia ei înainte de ivirea zorilor către un viitor pe care nu ştie cum să-l stăpânească, pusă pe fugă de un şantaj şi de o inimă frântă.

Nella îşi aruncă geanta pe geam şi se caţără pe urmele ei, iar o bucată răzleaţă de sticlă îi sfâşie fusta. Nu este o casă de aur, nu încă, se gândeşte Nella. E o casă întunecată, stranie. Va trebui să smulg toate scândurile, toate ţăndările. Va trebui să găsesc o cheie.

Chinuindu-se să vadă în întuneric, primul lucru care o izbeşte este mirosul. I-a fost teamă că va fi mai rău, un miros de animale descompuse, de putreziciune, dar este

doar mirosul de vechi, de umezeală al unui loc care n-a fost aerisit, care e răcoros şi întunecos, în dezacord cu soarele necruțător al zilelor de iunie. Totul este tăcut aici, prin comparație cu hărmălaia păsărilor cântătoare, albinelor şi insectelor din iarba de afară. E ca un cavou.

— Thea? o strigă ea. Ecoul vocii i se întoarce. Thea, eşti aici?

Nici un răspuns. Încercând să nu-şi închipuie ce-i mai rău, Nella priveşte în jur la lumina firavă care intră prin geamul spart, încercând să evalueze ce vede. Lespezile de piatră imense şi reci îi întâmpină tălpile ca nişte prietene vechi. E în camera de joacă. Încă mai sunt siluete de mobilă acoperite cu cearşafuri, tablouri sprijinite de perete, cu pânzele găurite pe alocuri. În colț, se află o spinetă. Văzând instrumentul părăsit, Nella nu poate să nu-şi amintească de clavecinul lucios din salonul perfect al lui Jacob, de degetele lui care se mişcau cu îndemânare pe clape, scoțând sunete înşelătoare. I se pare că a intrat printr-o oglindă în această cameră surată, o versiune mai veche, obosită, unde n-ar trebuie să fie nimeni.

Încearcă să-şi imagineze cum a fost pentru Arabella să locuiască aici singură cu mama lor. Ce făceau cele două femei în fiecare zi înainte ca Arabella să o găsească pe doamna Oortman în lac şi să fie abandonată să crească aici singură? Oare tânjea ca sora ei să se întoarcă? Poate că Arabella stătea în camera asta privind la câmpuri, la orizontul plat şi infinit, în speranța că va vedea un semn de la sora ei dispărută.

Nu te gândi la asta, îşi spune Nella, căci s-a întors prea târziu cu poveştile ei despre marele oraş.

Lăsându-şi geanta în urmă înaintează prin casă, înghițindu-şi lacrimile şi o greață ciudată, ducându-se către holul de la intrare de lângă coridorul din față. Capetele de cerbi ale tatălui ei încă mai sunt proeminente pe pereți, cu

ochii lor sticloşi acoperiţi de pânze de păianjen. Soarele pătrunde pe unde poate printre scândurile bătute în cuie, îi dă senzaţia Nellei că păşeşte printre firele de lumină aurie care străpung întunericul. Se întoarce să verifice salonul, camera de primire. Deocamdată nici urmă de Thea.

Coridorul se deschide într-un hol, iar Nella vede căminul vechi şi uriaş cu cărămizile lui înnegrite şi grinda cu blazonul familiei, cu O de la Oortman în mijloc, înconjurat de liane şi flori de câmp încrucişate. Masa lungă cu piedestal în jurul căreia se fugăreau, şi se se certau, şi glumeau este tot acolo. Nellei i se pare că încă mai poate să-i vadă pe toţi stând acolo aşa cum obişnuiau cândva. De parcă familia a continuat să trăiască fără ea, iar ea este acum stafia. Îşi trece un deget peste masă. Praful e gros şi gălbui, neatins de ani de zile.

— Thea? strigă. Nici acum nu primeşte vreun răspuns.

Tocmai când Nella se pregăteşte să iasă din hol, de cealaltă parte a coridorului către scările din partea de nord, observă ceva în umbrele de pe masă. Întinzându-se să ia obiectul din penumbră, vârfurile degetelor ei ating ceva aspru şi ţepos, şi îşi retrage brusc mâna. Ce-i trece prin cap, încercând să pună mâna pe un şoarece mort de multă vreme? Dar când se uită mai atent în lumina puţină, vede că nu e un şoarece. Ezitând, Nella îl atinge din nou, şi e tare, şi compact.

Recunoaşte calitatea obiectului, textura şi perfecţiunea lui. Poate să simtă mâna care l-a făcut. Intrând în panică, Nella ridică obiectul şi se mută lângă un geam ca să-l vadă mai bine. Încremeneşte.

În palma ei se află un ananas în miniatură, iluminat de una dintre razele de lumină.

Dimensiunile fructului şi sentimentul de promisiune, de alteritate emană din corpul lui mic cu un smoc de frunze revărsându-se din creştet. Nella îl ţine nemişcat şi se uită

afară pe geam, printre scândurile care-l astupă, făcând un efort să vadă pământurile care se întind dincolo de el. Se întoarce către scara din latura de nord.

— Thea? strigă, mai temătoare. Thea, eşti aici?

Nu se aude nimic. Nella strecoară ananasul în buzunarul fustei şi se mişcă repede prin semiîntuneric, găsind cu uşurinţă scările. La etaj deschide una câte una uşile de pe coridor, dar toate camerele sunt învăluite în întuneric.

— Thea, sunt aici, strigă. Am venit.

Dar Thea tot nu răspunde. De ce nu-mi răspunde? se întreabă Nella, iar frica începe să-i curgă prin vine. Nu mai rămâne decât o singură cameră, cea a Nellei. Se apropie de vechea ei uşă cu inima bătându-i tare, cu cele două miniaturi, ananasul şi bebeluşul vârâte adânc în buzunar.

Ultima oară când Nella a fost în camera asta era atât de tânără şi plină de speranţă. Cânta bine la lăută. Reuşise să obţină un soţ de la oraş, un bărbat din Amsterdam, cu familia lui care-i aştepta pe Herengracht. Îşi împachetase cufărul singură şi pusese papagalul în cuşcă pentru prima oară. Era atât de ignorantă.

Când atinge clanţa, Nella se gândeşte la Johannes şi la bărbatul pe nume Walter Riebeeck. Iubitul Theei, ascuns de ei toţi, bărbatul care a furat inima Theei. Ce e mai rău, să ai un Walter, sau un Johannes în viaţa ta? Două extreme ale bărbaţilor. Unul care a luat tot ce a putut, iar altul care n-a dorit să ia nimic.

Nella inspiră adânc şi apasă clanţa. Obloanele sunt închise. Patul este exact unde l-a lăsat. Draperiile baldachinului sunt trase. Stă în prag şi închide ochii. Îl aude pe tatăl ei cântând, aude chemările mamei. Tropăitul lui Carel pe lespezile de piatră. Râsetele Arabellei. Apoi se duce către draperii, şi se lasă tăcerea. Apucă draperiile şi le trage-n lături.

XXXII

Calul din visul Theei zdruncină pământul, îi zguduie craniul, iar sunetul copitelor e mai gălăgios decât orice zgomot al oraşului, decât furtuna care a distrus acoperişurile când era mică. În somn, animalul se apropie galopând peste câmpuri către casa mătuşii ei, călcând în picioare florile şi plantele. Galopează de jur împrejurul casei, cu coama fluturând în vânt, fără călăreţ. Thea nu-şi dă seama dacă fuge de ceva sau vine să se odihnească. Tresare violent şi se trezeşte. Deschide ochii pe jumătate şi priveşte în sus.

Mătuşa ei se lasă pe marginea patului cu capul în mâini.

— O, Thea, spune ea. Slavă Domnului!

Mătuşa Nella. Theei i se pare un lucru aproape inevitabil şi mult dorit faptul că mătuşa Nella este aici, că ea este cea care a găsit-o prima.

— Ai găsit camera mea, spune mătuşa ei.

— Ai adus un cal? murmură Thea încă pe jumătate adormită. Întinde o mână şi mătuşa ei o ia, împletindu-şi degetele cu ale ei. Jur că am auzit un cal.

— Ei bine, am lăsat calul mai încolo.

Thea deschide ochii de-a binelea. Aproape îşi ridică capul de pe pernă.

— Ai venit călare?

— Da, spune mătuşa Nella.

Spre uimirea Theei, îşi şterge o lacrimă de pe obraz. Thea nu-şi aminteşte să o fi văzut vreodată pe Nella plângând.

— Tot drumul? întreabă Thea.

Dar Nella se ridică de pe pat şi deschide obloanele. Pe după scândurile puse pe din afară, degetele lungi ale soarelui îşi croiesc drum înăuntru.

— Camerele astea dau către răsărit, spune ea. Dimineața soarele-ți ajunge drept în ochi.

Thea se ridică, sprijinindu-se de pernele cu miros stătut. Poate e doar toropeala ei matinală de vină sau amețeala cauzată de soare după întunericul catifelat al somnului, dar mătuşa Nella arată diferit. Nu sunt doar lacrimile, sau expresia ei de uşurare. Arată mai luminoasă. A căpătat culoare în obraji. Părul ei este răvăşit, un lucru neobişnuit. Când mătuşa ei se întoarce şi se aşază pe marginea patului, Thea simte efortul fizic pe care l-a făcut. Îşi adună puterile, pregătindu-se pentru reproşurile mătuşii, care cu siguranță vor veni acum, că a fost găsită în viața, după ce mătuşa Nella a venit călare o cale atât de lungă.

Dar Nella nu pare mânioasă deloc. De fapt se poartă ca şi cum Thea ar evada mereu la casa copilăriei ei, ca să doarmă într-un pat gigantic, care de fapt îi aparține Nellei.

— De unde ai ştiut că sunt aici? întreabă Thea.

— Ai lăsat un indiciu, bineînțeles. Se uită țintă una la cealaltă. Căsuța aurie? Şi apoi am citit ce i-ai scris lui Caspar Witsen.

Thea nu-şi ascunde surprinderea.

— Ți-a arătat scrisoarea mea?

— Da. A venit să-mi spună când ne-am dat seama că dispăruseşi. I-ai scris despre livezi, Thea. Eram convinsă că nu i-ai scris pentru că erai interesată de buchete de nuntă sau tincturi. Te gândeai la un loc ca ăsta.

Thea îşi muşcă buzele.

— Poate.

— Şi ai lăsat alt indiciu pentru mine aici, jos, în holul de la intrare. Întâi o casă aurie, apoi un ananas.

— Am crezut că o să le-nțelegi, spune Thea. Mai bine decât oricine altcineva.

Mătuşa ei o priveşte atent, apoi bagă mâna în buzunar şi scoate micuțul ananas.

— De când ai început să le primeşti? întreabă.

— Din ianuarie.

Acum e rândul mătuşii ei să fie surprinsă.

— De atâta vreme, iar eu nici n-am ştiut. Cum ai aflat despre ea? Din *Lista lui Smit*? I-ai scris?

— Despre ea? Thea se simte intimidată de intensitatea mătuşii ei.

Nella ţine ananasul în palmă.

— Femeia care face obiectele astea. Numele ei e Petronella Windelbreke. Dar eu am numit-o întotdeauna miniaturista.

Pentru o clipă nici una nu mai spune nimic, doar privesc ananasul perfect.

— Au fost aduse pur şi simplu, spune Thea. Nu i-am scris niciodată. Nici nu ştiam că există. Ai... întâlnit-o?

Nella oftează.

— Aproape. O singură dată.

Thea aşteaptă să audă mai mult, dar nimic nu urmează.

— Te-am auzit vorbind cu Cornelia despre ea.

— Ai tras cu urechea?

— Fără să vreau!

Mătuşa ei ridică o sprânceană, dar Thea se grăbeşte să explice.

— Am înţeles că a însemnat ceva pentru tine când erai de vârsta mea şi poate încă mai înseamnă. I-ai spus Corneliei că erai încredinţată că s-a întors. Aşa că m-am întrebat dacă era aceeaşi persoană care-mi trimite mie lucruri. Dar nu am fost niciodată sigură.

— Cred că e ea. Ochii mătuşii ei strălucesc când examinează fructul în miniatură. Ananasul acesta e extraordinar.

Thea e tentată să-i spună că ea crede că ananasul a crescut, dar îşi aminteşte ce mânioasă a fost mătuşa ei când Cornelia sugerase că miniaturista este o vrăjitoare.

— Arată atât de inocent, spune Thea.

Nella se întoarce.

— Ce te face să crezi că ar putea fi altfel?

— Păi... Cornelia nu pare să aibă încredere în ea.

— Dar tu?

Thea studiază obiectul mic şi rotofei.

— Mi se pare ridicol că ne-am putea face griji cu privire la semnificaţia lui.

Mătuşa ei oftează.

— Ai căutat-o pe miniaturistă după ce ai primit piesele?

— Niciodată. *Tu* crezi că s-a întors?

Nella bagă mâna din nou în buzunar, apoi o scoate şi deschide încet pumnul. Când Thea vede ce are acolo, i se taie respiraţia.

— *Ce* este? şopteşte, aplecându-se să vadă mai bine, dar bineînţeles că ştie. E un bebeluş perfect în miniatură. Este propria ei miniatură scoasă de la pieptul mamei ei, bebeluşul pe care mătuşa Nella a mărturisit că l-a oprit pentru ea, o decizie care o înfuriase pe Cornelia.

— Eşti tu, spune mătuşa ei. Sau mai degrabă un simbol al tău. Chiar arată puţin ca tine atunci când te-ai născut. L-am luat din atelierul miniaturistei şi l-am păstrat aproape în toţi aceşti ani. Face o pauză. Thea, te-ai dus în pod, ai deschis cufărul mamei tale?

Ochii li se întâlnesc. E timpul să-şi spună adevărul.

— Da, spune Thea. I-am văzut pe părinţii mei, dar nu i-am luat. I-am lăsat unde erau.

— Un lucru înţelept, spune mătuşa ei. În schimb eu am furat miniatura asta când te-ai născut tu! Oricum, mi-a oferit o consolare de-a lungul anilor.

— Ai crezut că miniaturista era la balul Sarragonilor, nu-i aşa?

— Da. Mi-am dorit atât de mult să se întoarcă. Dar poate am greşit dorindu-mi. Nu cred că se va întoarce vreodată pentru mine. Şi apoi am început cu toţii să ne facem griji că

poate s-a întors să te ia *pe tine*. Mătuşa ei zâmbeşte. Dar n-am avut dreptate.

— Nu?

— Bineînțeles. N-o vezi pe undeva pe-aici, nu? Ai venit să te găseşti pe tine însăți.

Tac pentru o clipă.

— Mătuşă Nella, eşti supărată pe mine din cauza nunții?

Mătuşa ei trage aer adânc în piept.

— Nu. Doar mă bucur că eşti teafără.

— Şi... papa şi Cornelia ştiu unde sunt?

Mătuşa ei îi aruncă o privire mai severă.

— N-aş fi plecat fără să le spun unde merg. Le-am lăsat un răvaş. Dar Cornelia şi poate chiar şi tatăl tău încă sunt convinşi că ai fost luată de miniaturistă.

— Nu cred că aş permite asta.

— Atunci ai o personalitate mai puternică decât mine, spune mătuşa ei. Cred că aş fi lăsat-o să mă ia oriunde ar fi mers.

— Dar cum ştie despre viața noastră?

— Eterna mea întrebare, răspunde Nella. Îmi place să cred că a fost steaua mea polară, un dascăl al vieții mele, dar Cornelia şi tatăl tău cred că este doar o iscoadă băgăreață. Şi cred că ne observa de departe. Cred că voia să ne ofere viața noastră aşa cum era deja. Face o pauză. Tatăl tău a angajat miliția Sfântului Gheorghe să purice oraşul în căutarea ta. Să te scoată din ghearele ei.

— Miliția? Thea îşi acoperă fața cu mâinile.

Nu-şi dă voie să plângă.

— Dar n-o vor găsi pe miniaturistă. Şi n-o vor urmări pe ea, şi nici pe tine, desigur. Acum, că te-am găsit.

— Jacob, murmură Thea, simțind iar vechea teroare.

Numele lui cade în aşternuturile patului, anost. Walter şi Griete îi răsar în minte, amenințând s-o copleşească.

— Mătuşă Nella, îmi pare rău, nu am putut să merg până la capăt.

Mătuşa ei se întinde şi-i pune mâna pe braţ.

— Înţeleg. Şi îmi pare rău că ai simţit că trebuie să te măriţi cu el.

— Ai vorbit cu el?

— Am vorbit.

— Ce i-ai spus?

— I-am spus adevărul. Că nu te putem găsi.

— Nu ai inventat nimic?

— Nu.

— Şi el...

— Jacob o să supravieţuiască, spune Nella tăios. Şi tu la fel.

Se dă jos de pe marginea patului, atrasă din nou de fereastră.

— Dar am atras o mare ruşine asupra familiei.

— Nu mai multă decât în mod tradiţional.

— Deşi, mătuşă Nella, cred că m-ar fi tratat ca pe clavecinul lui. Sau ca pe florile lui de seră, crescute în afara sezonului. Un obiect neobişnuit pe care să-l expună în încăperile lui.

Mătuşa ei se întoarce către ea.

— Ai dreptate. Nu te-a meritat niciodată, Thea. Gesticulează către vechea ei cameră, către draperiile uzate de catifea, către ananas şi bebeluşul înfăşat care se odihnesc între cearşafuri. Îmi pare rău că mi-a luat atâta timp să-mi dau seama.

Un suspin se ridică în gâtlejul Theei, dar îl înăbuşă.

— Ar trebui să trimit un mesaj în Herengracht, să le spun că eşti teafără, continuă mătuşa Thea. Probabil că sunt bolnavi de îngrijorare. La vreo două verste distanţă e un han. Odinioară aveau mesageri care treceau pe acolo. O să merg să văd.

— Şi dacă nu poţi să trimiţi vorbă?

— Va trebui să le spunem că eşti bine. Thea, tu vrei să te întorci la Amsterdam? continuă Nella după o pauză.

Se uită una la cealaltă. Thea aşteaptă. I se pare că pentru nimic în lume nu s-ar mai întoarce în oraş. Nu acum. Încă nu. Poate niciodată.

Nella se uită la Thea cu o tandreţe neaşteptată, nemaipomenită. Silueta ei este încununată de un nimb format de lumina dimineţii de afară.

— Thea, am aflat despre Walter Riebeeck.

Se lasă o lungă tăcere. La auzul numelui lui rostit de mătuşa ei stomacul i se strânge şi gura i se usucă. Thea lasă ochii în jos, de parcă nu e în stare să-i ridice, şi simte o stare de greaţă. Ce ştie oare mătuşa ei? O să-i ceară informaţii, relatări şi detalii? A încercat să fugă de Walter, însă mătuşa ei l-a adus cu ea din oraş şi l-a pus peste inima ei frântă.

Dar simte şi uşurare. Că poate să vorbească despre el, să se elibereze de povară. Încet, Thea se întinde după sacul de in lăsat lângă pat. Cotrobăieşte în el, inspiră adânc şi scoate păpuşa lui Walter, arătându-i-o mătuşii ei.

— Nu pot să mă întorc, şopteşte. Nu vreau.

Mătuşa ei încremeneşte şi nu-şi poate lua ochii de la păpuşa superbă din mâna Theei. Dar apoi se adună şi o primeşte.

— A, spune ea, examinând bărbatul. Înţeleg.

Thea închide ochii şi se gândeşte la atelierul de pictură. E imposibil să vorbească despre asta.

— L-am iubit, mătuşă Nella, spune cu emoţie în voce. L-am iubit cu adevărat.

— Sunt sigură, răspunde mătuşa ei încet. Altfel nu cred că l-ai fi adus cu tine aici, după tot ce a făcut. Se încruntă la frumuseţea lui Walter. Niciodată n-am crezut că voi mai vedea una dintre păpuşile acestea. Când ai primit-o?

— A fost prima pe care mi-a trimis-o. Mătuşă Nella, cum... *cum* de ştii despre Walter?

Mătuşa Nella ezită.

— Rebecca Bosman venise la nunta ta. Ea mi-a spus.

Thea simte o indignare bruscă.

— Ți-a spus?

— După ce a văzut ce se petrece între mine şi Jacob, cred că a simțit că nu are de ales. Mă bucur că mi-a spus. Ține foarte mult la tine.

Nella se aşază pe pat, continuând să-l țină pe Walter. Thea vrea să-l ia din mâinile mătuşii Nella, dar totodată îşi doreşte să nu-l mai atingă niciodată.

— Rebecca mi-a spus şi despre soția lui, spune mătuşa Nella.

Unde este Griete acum? se întreabă Thea. Mă caută? Acum pare improbabil, de aici, din Assendelft. E ca şi cum Thea ar fi vrut ca femeia să o urmărească, cu toate că îşi spunea că e ultimul lucru pe care-l doreşte. E ca o revelație pentru ea. Griete are şi alte treburi decât Thea Brandt.

— Rebecca mi-a arătat şi scrisorile, continuă mătuşa Nella. Ia mâna Theei. Îmi pare foarte rău că a trebuit să te descurci de una singură.

Thea simte un val de oboseală.

— Papa ştie?

— Nu ştie. Nu eu sunt cea care ar putea să-i spună povestea asta.

— Mulțumesc, şopteşte Thea. Face o pauză. Nu cred că voi putea să-i spun vreodată.

Nella se gândeşte la vorbele nepoatei.

— Ei bine, nu e nevoie să ştim chiar totul unii despre alții.

Thea zâmbeşte.

— Dar întotdeauna am spus că era una dintre problemele noastre. Avem prea multe secrete.

— Unele secrete sunt bune. Altele nu.

Thea se uită în direcția ferestrelor.

— Aici, în Assendelft, cred că în sfârşit încep să te cunosc mai bine.

Mătuşa ei are un zâmbet sardonic.

— Spune-mi, crezi că praful e motivul? Grădina de ierburi, aşa decimată cum e?

Thea râde.

— Nu. Libertatea pe care ai avut-o.

— A, libertatea!

— Nu, pot să o simt, să ştii. Înainte de a-ți fi fost luată.

Mătuşa ei îşi trece mâna peste față.

— Ar fi trebuit să te apăr mai bine. Dacă aş fi fost un tutore mai bun, dacă ți-aş fi spus mai multe, poate Walter Riebeeck şi soția lui n-ar mai fi intrat în viața ta. Face o pauză. E vina mea, dar mi-aş fi dorit ca tu să simți că-mi poți spune.

— Am crezut că ştiu ce fac.

— Nici una din noi nu ştie ce face.

Venită din partea mătuşii ei, afirmația o surprinde pe Thea.

— Cu excepția miniaturistei? întreabă. Care pare să ştie totul.

Mătuşa ei priveşte miniaturile de pe cearşafuri.

— Pare să ştie mai multe decât majoritatea oamenilor. Dar vorbeam despre *noi*. Nu despre ea. Inspiră adânc. Thea, nimeni nu mi-a frânt inima cum ți s-a întâmplat ție. Dar ştiu din alte cauze ce înseamnă neliniştea şi tristețea. Ştiu ce înseamnă să iubeşti pe cineva, şi ei să se dovedească să fie altfel decât credeai. Îşi muşcă buzele. E o durere ciudată, această înțelegerea, desprinderea. Durerea pe care o simți poate să te facă să-ți pui la îndoială propria viață. Dar îți promit un lucru: lucrurile se schimbă. Durerea se atenuează. Şi cu timpul vei uita cât de intensă a fost.

— Dar cât timp va dura? întreabă Thea. Cât timp va dura?

Lacrimile îi curg acum. Nu poate să le mai oprească.

— Nu ştiu să-ţi spun, spune mătuşa Nella. Dar ştiu că va veni o zi când nu te vei mai gândi la el. Ţi se va părea că Walter este o născocire. De parcă i s-a întâmplat altcuiva. De parcă nu a fost decât o păpuşă.

— Putem să-l îngropăm? întreabă Thea brusc.

Mătuşa ei pare surprinsă.

— Să-l îngropăm?

— Da. Putem să-l îngropăm în livadă?

Mătuşa Nella zâmbeşte.

— E o idee bună. Sigur că putem.

Thea este recunoscătoare că e luată în serios. Şi e fascinată de cât de radioasă pare mătuşa Nella în razele intermitente de lumină aurie din această dimineaţă la Assendelft. Oricine a fost mătuşa Nella în camera asta când avea optsprezece ani şi oricine a devenit în anii care au urmat a venit călare din Amsterdam să o găsească pe Thea. A venit. Şi a tras draperiile deoparte, unele pe care poate şi-ar fi dorit să nu le mai tragă vreodată, ca să o smulgă pe Thea din coşmarul în care era prinsă.

— Mulţumesc, şopteşte Thea şi în sfârşit se lasă în voia plânsului. Plânge cu lacrimi mari şi grele, în hohote care-i zdruncină plămânii. Mătuşa ei o ţine în braţe şi pentru o bună bucată de vreme, mai lungă decât Thea îşi aminteşte să fi ţinut vreodată, nici una din ele nu se desprinde.

XXXIII

Thea decide că trebuie să ia micul dejun afară – rulouri cu brânză din proviziile Nellei, pe care le mănâncă lângă tufele de levănțică pe o pătură veche, recuperată din camera de joacă.

— Nu mâncăm la masă, îi spune Nella nepoatei ei. Nu sunt exact manierele din Amsterdam.

— Nu mă deranjează, zice Thea. E atât de frumos aici.

— Ştii ce spunea mama ta despre viața la țară? întreabă Nella, strecurându-se afară prin gaura din geam făcută de Thea. Că aici nu ai ce să faci. Râde, sărind afară, şi-şi umbreşte ochii ca să se uite mai bine la casă. Dar sunt o mulțime de lucruri de făcut.

Cerul dimineții este încă albastru pal, iar roua încă rezistă pe iarbă. Nella o priveşte pe Thea cum sare sprintenă de pe rama goală a ferestrei.

— Asta a fost imediat după ce am aflat despre tine, spune ea. I-am sugerat atunci lui Marin să se mute aici pe perioada sarcinii. Sau să te aducem la Assendelft, chiar dacă te naşti în oraş.

Thea, care îşi scutura fustele de praf, ridică ochii la ea, uluită.

— Ai sugerat să mă aduceți la Assendelft?

— Da. I-am spus că aici nu vor fi ochi iscoditori, şi că ați fi putut să trăiți în pace.

— Parcă n-ai fi tu! Mereu îmi spui ce minunată e viața la oraş.

Nella nu zice nimic şi caută un loc potrivit lângă levănțică, cu tivul fustelor ud de rouă.

— Ce o să creadă Cornelia când o să descopere câtă mâncare am luat cu noi? spune Thea.

— Probabil se va bucura că o mâncăm.

— O să fie ca un traseu făcut din firimituri pe care să-l urmeze. Ca indiciile găsite de tine.

Nella zâmbeşte.

— Eu urmez miniaturile, Cornelia urmează rulourile cu brânză? Nu-i spune că am zis asta.

După ce mestecă o bucată din ruloul ei, Thea spune:

— Eşti măritată cu oraşul, nu-i aşa? Crezi că e singurul loc unde pot să trăiesc.

Nella se gândeşte la spusele ei.

— E adevărat că am spus asta ani la rândul. Afirmaţia asta încă are sens. Oraşul are atâtea lucruri de oferit.

— Dar nu încă. Nu acum.

Simţindu-se fără astâmpăr şi nedorind să se mai contrazică, Nella se ridică în picioare.

— Trebuie să aduc iapa de lângă gard. O să-mi ia cam jumătate de oră. O să fii bine?

Thea închide ochii şi se lasă mângâiată de soare.

— Chiar foarte bine.

*

Nella păşeşte pe lângă câmpurile de levănţică ale mamei ei şi pe lângă zidul de protecţie, prin livezi şi pe lângă lac, către câmpuri. Iapa o aşteaptă răbdătoare şi Nella o conduce încet în livadă să pască în preajma merilor. Stând în umbra crengilor, sunetul de lemn tăiat îi atrage atenţia. Ridică ochii. Printre pomi, Nella vede că Thea a găsit un topor – din dulapul de unelte al lui Geert Oortman, cel mai probabil. Nella o priveşte pe nepoata ei cum se mişcă metodic de la o fereastră de la parter la alta, tăind cu toporul scândurile putrede şi spintecându-le ca să poată deschide obloanele.

Lemnul e atât de şubred că se despică uşor, de parcă vrea să fie tăiat. Nella e pironită locului, căci dezvăluirea treptată a casei îi aminteşte de incertitudinile ei vechi, iar frica apăsătoare încă nu a dispărut complet. Nellei i se pare că ochii casei se deschid asupra ei. Şi că se trezeşte pentru prima oară după o lungă perioadă de timp. Stând în faţa ei se simte de parcă şi o parte din ea, care s-a aflat în adormire

pentru mulți ani la rând, revine la viață. Nu e sigură de această parte a ei. De calitățile, punctele forte şi defectele sale. A trecut foarte mult timp. Poate casa a aşteptat-o dintotdeauna să se întoarcă, în bătaia ploii şi soarelui. Dar întrebarea este: Oare înseamnă că ar trebui să se întoarcă?

Nella continuă să meargă în direcția casei. Deja Thea a înlăturat scândurile de pe uşa de la intrare şi s-a mutat către marginea casei. Neobservată de nepoata ei, care este absorbită de smulgerea bandajelor în care a fost înfăşată casa, Nella pătrunde fără să mai întâmpine vreun obstacol în holul de la intrare, apoi în bucătărie, unde şi-o imaginează pe Cornelia în toiul gătitului, întinzându-se să ia o tigaie, țâțâind, gonindu-l pe Lucas de pe diverse suprafețe. Şi-l imaginează pe Otto stând la masă şi citind în scaunul unde obişnuia să se-aşeze tatăl ei odinioară.

Gândindu-se la Otto, Nella ascultă să vadă dacă Thea încă se mai ocupă de despicarea scândurilor. Se întinde după geanta de piele. Scoate vechiul plan al Assendelftului adnotat de Caspar Witsen. Ce mânioasă a fost când l-a văzut, ce mult a rănit-o! Dar apoi îşi aminteşte planta de aloe adusă de Caspar, aşezată lângă patul ei. Se gândeşte la grija lui pentru Thea, la hotărârea lui de a-i ajuta să o găsească. Se gândeşte la tincturile lui, la cât de în largul ei se simțise vorbind cu el, cum i-a povestit despre priceperea mamei ei la ierburi de toate felurile, ceva ce nu mai dezvăluise nimănui niciodată. Nella se uită spre uşa de la bucătărie. Pentru o clipă i se pare că mama ei stă acolo, în prag, vorbind cu femeile venite să le ajute, cu ochii plini de recunoştință ațintiți asupra doamnei Oortman, datorită discreției şi priceperii ei.

Nella se scutură să alunge stafiile ce o bântuie şi se uită la hartă. Iată desenele lui Caspar pentru o seră ca extensie a bucătăriei. Uite notele lui despre sistemul de încălzire, calculele şi adnotările lui. Nimic din toate astea nu-i mai

stârneşte acum mânia. Poate că sunt nişte linii care promit. Ce i-a spus Caspar atunci când stăteau împreună la masa din bucătărie, pe Herenghracht? *Grădina aceea este tot ce suntem şi tot ce putem să fim*.

Otto a notat şi el ceva, o însemnare scrisă de mâna lui pe latura schiţei unei clădiri: *Brandt şi Witsen* Co – *Furnizori de ananas din Amsterdam în întreaga lume*.

Nella se îndreaptă. Ce uşor au omis amândoi numele ei, cu toate că proprietatea pe care şi-au desenat visurile îi aparţine.

Se gândeşte la Thea afară, radioasă în lumina soarelui, înrămată de simetria vechii case, ţinând toporul care-i aparţinuse tatălui Nellei. Este o scenă foarte puternică. Se gândeşte din nou la ce spusese Thea despre atitudinea lui Jacob cu privire la căsătoria cu ea, ca la cumpărarea unui nou clavecin. Aproape că am observat prea târziu, îşi spune.

Dar nici locul acesta nu e perfect. Ştie asta. Soarele nu va străluci mereu ca acum. Alte lucruri nu vor cădea la fel de uşor precum scândurile. Trecutul vine întotdeauna în întâmpinarea prezentului, şi nu există decât mici momente de perfecţiune, de fericire. Cum îţi cârmeşti restul timpului e mult mai important. Nella a trăit în acest paradis cândva. Îi înţelege limitele mai mult decât le-ar putea pricepe vreodată Otto, sau Caspar, sau Thea. Acele momente luminoase sunt trecătoare, şi apoi rămâi întrebându-te când vor veni următoarele.

Dar acum este diferit, presupune Nella, pentru că are certitudinea că următorul moment de fericire *va veni*. Înainte, în această casă, şi mai târziu, la Amsterdam, nu avusese niciodată siguranţa asta, iar apoi a fost prinsă în capcana propriilor îndoieli.

Ar putea fi altfel, se gândeşte. Trebuie să fie. Trebuie să ia în considerare posibilitatea că Jacob van Loos nu le va mai înapoia acei guldeni daţi pentru contractul de căsătorie.

Mulțumită eforturilor Clarei Sarragon reputația lor în anumite cercuri din Amsterdam s-ar putea să fie distrusă iremediabil. Cel puțin casa de pe Herengracht rămâne a lui Otto, şi poate face ce vrea cu ea, datorită faptului că Jacob şi Thea nu s-au căsătorit. Da, nu vor mai primi stipendiul ca să-i ajute să plătească împrumutul şi să întrețină casa. Dar dacă Otto decide să vândă, şi Nella îi spune că poate să lucreze la Assendelft, atunci de această dată lucrurile pot să fie altfel.

Şi mai au ceva, pe lângă guldeni: mintea lui Caspar Witsen, şi voința Nellei, şi curajul lui Otto, şi pe Cornelia. Vor avea întotdeauna inima Corneliei. Şi o vor avea pe Thea. Bebeluşul care până la urmă poate că era sortit să locuiască aici.

Cu restul de bani, îşi spune Nella, ne vom construi un viitor. *Oortman, Brandt & Witsen*. Sună bine.

Îşi imaginează blazonul de pe şemineul din holul de la intrare, sculptat de un alt pietrar. *O. B. W.*, încununat de frunze de ananas. Acum nu mai au nimic de pierdut. De ce să continue să se mai lupte cu Amsterdamul? *Drenăm o parte din lac*, scrisese Caspar, *ca să irigăm semințele*. Se uită pe geam. Ce-ar spune mama ei despre toate astea? Şi ce ar spune Marin, dacă ar şti despre vânzarea casei ei de pe Herengracht – casa ei, cândva călduroasă şi uscată –, pentru a susține o ruină? Dar despre fiica ei ajunsă fermier de ananas?

Lui Johannes i-ar plăcea toate astea, îşi spune Nella. L-ar fi amuzat perspectiva unei provocări atât de mari, capacitatea oamenilor de a spera, de a avea un strop de nebunie. El a venit cândva aici să o audă cântând la lăută şi a spus că priveliştea cu lacul este frumoasă.

— Brânza s-ar putea să fie mai ieftină aici, fără adaosul de oraş, spune Thea, făcând-o pe Nella să tresară şi să iasă

din gândurile ei. Dar va fi destul ca să o convingă pe Cornelia?

Nella era atât de absorbită, că nu a observat-o pe Thea intrând în casă. Se întoarce către nepoata ei care ține toporul în mână şi are fruntea acoperită de sudoare. Nu mai are nici un rost să încerce să ascundă harta lui Witsen.

— Acelea sunt planurile lui papa, spune Thea, apropiindu-se.

— De fapt sunt ale mele.

Thea mijeşte ochii, citind scrisul lui Caspar.

— Motivul pentru care te-ai întors sunt doar eu?

— Sigur că da.

— De ce ai adus planurile cu tine, dacă te-au supărat atât de tare?

— Thea, nu tatăl tău sau Caspar Witsen, şi nici miniaturista nu sunt cei care m-au adus aici. *Tu* ai fost motivul. Nella face o pauză. Şi până la urmă tu eşti cea care ai adus ananasul.

Thea se aşază şi se uită mai atent la ce au scris tatăl ei şi Caspar. Ce mult are nevoie de dragostea mea, se gândeşte Nella. Cum de n-am văzut asta înainte?

— Sunt foarte ambițioase, spune Thea.

— Ei bine, şi eu sunt. Iar tatăl tău de asemenea. Nella ezită. Şi poate că am petrecut prea mult timp în Amsterdam.

Thea ridică ochii şi-i face mari, înțelegând brusc.

— Chiar o să faci asta? După tot ce ai spus?

Nella trage aer adânc în piept.

— Toți merităm un nou început, nu crezi?

Thea nu răspunde imediat. Nu va mai fi aproape de teatru, presupune Nella. Nu va mai putea s-o viziteze pe Rebecca. Nu va avea parte de grandoare, ca aceea pe care putea să i-o ofere Jacob van Loos. Dar până la urmă Thea nu păruse niciodată impresionată de toate astea. Eu eram.

În loc să-i răspundă, Thea întoarce întrebarea către mătuşa ei.

— Dar pentru tine nu este un început vechi? spune ea. Să te întorci aici?

— Să mă întorc în locul unde am copilărit? oftează Nella. Unii ar putea să considere asta un eşec. Am încercat atâta vreme să evadez, cu mult înainte de naşterea ta. Dar acum, că m-am întors, văd că nu este acelaşi loc pe care l-am lăsat în urmă. Cum ar putea fi? Părinții mei nu mai sunt. Nici sora sau fratele meu. Poate deveni orice vreau eu să fie.

— Deci n-o să mai fugi de aici?

Nella îşi trece degetele peste scrisul lui Caspar.

— Nu.

— Aşadar putem să rămânem?

— Putem. Iar când rosteşte cuvintele, Nella simte că-i creşte inima cum nu i-a mai crescut de mulți ani. Thea?

— Da, mătuşă Nella.

— Hai să mergem să-l îngropăm pe Walter.

Îngropăciunea nu durează mult, căci trupul lui Walter este mic. Thea a ales un nuc bătrân pentru locul de odihnă al iubitului ei. Îngenunchează şi-l pune pe patul de pământ din groapa făcută cu săpăliga ruginită a doamnei Oortman.

— Mătuşă Nella? Ai spus că dacă ai fi fost un tutore mai bun, atunci Walter nu s-ar mai fi întâmplat. Thea face o pauză şi Nella o vede pe nepoata ei expirând încet şi scuturându-se de pământ după ce se ridică din genunchi. Dar nu cred că vreau ca Walter să nu se fi întâmplat *niciodată*. Pentru că dacă nu s-ar fi întâmplat, dacă nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, atunci n-aş mai fi venit aici. Şi poate nici tu n-ai mai fi venit. Şi nimic din ce urmează să se întâmple nu ar mai avea loc.

— E posibil. Dar poate că tu ai fi venit aici oricum? spune Nella. Nu poți să ştii niciodată cu siguranță că într-o persoană se află doar o singură sămânță a următorului

capitol din viața ei. Oricum ai lua-o. Face o pauză. Dar știu sigur că i-aș trage un pumn lui Walter dacă l-aș întâlni vreodată.

— Mătușă Nella!

— Drept în fața lui frumușică.

— Astea nu-s cuvinte potrivite pentru o înmormântare.

Râd amândouă. Thea se apleacă peste mormânt pentru ultima dată, ca să-i acopere fața lui Walter cu pământ.

O iau spre casă pe un drum ocolit, înconjurate de corul păsărilor cântătoare din dimineața târzie, examinând rugul de scânduri putrede clădit de Thea. Pomii vibrează de ciripitul vioi, făcând frunzele să se mişte ca bătute de vânt. Nella îşi dă brusc seama că s-ar putea să nu mai locuiască niciodată în casa de pe Herengracht, că soarta familiei lor atârnă în balanță. Se îndreaptă către ceva, dar încă nu știu exact spre ce anume. Vigoarea pe care o transmit păsările este mai puternică decât orice sunet natural pe care Nella l-a auzit în ultimii ani. O sută, poate două sute de voci care cântă, fac triluri şi sunt gureşe, de parcă ele şi pomii lor sunt singurele lucruri care există pe lume, de parcă ea şi Thea sunt nişte mici siluete care se mişcă precum umbrele pe sub ele. Nella e uluită, de parcă toate păsările ar fi în capul ei, iar mintea îi străluceşte de speranță cum n-a mai făcut-o de mult.

Şi apoi îl aud, împletit cu cântecul păsărilor. Sunetul copitelor.

Thea fuge înapoi către gardul din fața casei, prin iarba înaltă. Se întoarce făcându-i semn mătuşii ei să vină, iar Nella i se alătură la poartă, aşteptând, cu ochii în zare, în direcția unde se află oraşul şi viața lor cea dinainte, dincolo de orizont, cu cerul radiind aur şi albastru intens.

În depărtare, femeile văd două siluete, una mai scundă decât cealaltă, care se hurducă pe capra unei căruțe trase de un cal. Pe măsură ce calul înaintează pe drum, Nella e

sigură că una dintre siluete îndreaptă o cuşcă de răchită în care se află silueta unei pisici mari. Căruța pare să fie încărcată de cutii. Iapa Nellei, care se perinda agale în interiorul îngrăditurii, înalță capul când aude roțile întrerupând păsările cântătoare. Cu urechile ciulite, nechează uşor.

Sus pe capră figura mai scundă se întoarce către cea înaltă, spunându-i ceva. Un braț se ridică, un deget arată în direcția lor, iar starea de spirit a Nellei devine şi mai bună. Thea le face cu mâna. O mână îi răspunde. Thea se întoarce către Nella cu fața strălucind, iar ziua devine mai albastră. Nella şi nepoata ei se uită la drum. Otto şi Cornelia se apropie, cu Lucas în cuşca lui de răchită.

— Mă întreb dacă i-a pus un guler în onoarea acestei ocazii, spune Nella, punându-şi brațul pe după umerii Theei.

Thea râde.

— Închipuie-ți doar! Probabil i s-ar face greață.

Curând vor şti dacă se vor sfădi pe tema motanului lor şi a ce poartă la gât, presupune Nella. Dar are vreo importanță? Întotdeauna se sfădesc şi se împacă. Toți patru sunt în picioare, îşi fac cu mâna şi zâmbesc. Sunt gata să o ia de la capăt aici, în sălbăticie.

Mulțumiri

Le sunt profund recunoscătoare minunatei mele agente literare, Juliet Mushens, pentru sprijinul neprecupeţit, grija şi sfaturile oferite în timpul scrierii acestei cărţi şi întotdeauna, şi lui Jenny Bent pentru cârmuirea destinului ei în America; redactorului meu, Sophie Jonathan, pentru îndrumarea poveştii cu atenţie deosebită şi mult suflet, şi lui Kate Green pentru că are atâta consideraţie; echipei de design de la Picador, Line Lunnemann Andersen, Martin Andersen şi Dave Hopkins, pentru coperta superbă şi detaliată; tuturor celor de la Picador pentru munca asiduă şi imaginaţie; lui Helen Gould, pentru generozitatea ei şi pentru că m-a ajutat să cântăresc cu atenţie lucrurile mai delicate; redactorului meu, Nick Blake, pentru conversaţii despre moşmoni şi miei de companie; redactorilor şi traducătorilor mei din străinătate, care au întâmpinat-o încă o dată cu braţele deschise pe Nella în limbile lor; librarilor şi bloggerilor care, în mijlocul unui ocean zilnic de cărţi, au oferit scrierilor mele timpul şi entuziasmul lor vreme de aproape un deceniu; cititorilor cărora le-au făcut plăcere cărţile mele şi au împărtăşit acea plăcere cu mine şi cu alţii. Nimic nu se compară cu asta!

Le sunt profund recunoscătoare familiei mele dragi şi prietenilor neclintiţi. Şi lui S., care face totul posibil şi mai bun, şi micului I.B., pe care îl iubim mai mult decât am putea spune vreodată.

În seria de autor Eric-Emmanuel Schmitt au apărut

Milarepa
Domnul Ibrahim şi florile din Coran
Oscar şi Tanti Roz
Copilul lui Noe

Viața mea cu Mozart
Secta Egoiştilor
Evanghelia după Pilat
Pe când eram o operă de artă
Cea mai frumoasă carte din lume şi alte povestiri
Concert în memoria unui înger
Visătoarea din Ostende
Cei doi domni din Bruxelles
Femeia în fața oglinzii
Elixirul dragostei
Otrava iubirii
Noaptea de foc
Adolf H. Două vieți
Omul care vedea dincolo de chipuri
Răzbunarea iertării
Doamna Pylinska şi secretul lui Chopin
Felix şi izvorul invizibil
Jurnalul unei iubiri pierdute
Străbătând secolele I: Paradisuri pierdute
Străbătând secolele II: Poarta cerului

În seria de autor Isabel Allende au apărut

Casa spiritelor
Zorro
Fiica norocului
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Paula
Despre dragoste şi umbră
Portret în sepia
Țara mea inventată
Inés a sufletului meu
Planul infinit

Suma zilelor
Insula de sub mare
Caietul Mayei
Dragoste
Jocul Ripper
Amantul japonez
Dincolo de iarnă
O lungă petală de mare
Ce vrem noi femeile? Despre dragostea nerăbdătoare, viața lungă şi ursitoarele bune
Violeta

În seria de autor Mario Vargas Llosa au apărut

Mătuşa Julia şi condeierul
Lituma în Anzi
Oraşul şi câini
Rătăcirile fetei nesăbuite / Aventurile fetei dezmățate
Cinci colțuri
Istoria lui Mayta
Casa Verde
Băieții şi alte povestiri
Chemarea tribului
Cine l-a ucis pe Palomino Molero
Elogiu mamei vitrege
Povestaşul
Paradisul de după colț
Vremuri grele
Conversație la Catedrala
Visul celtului
Două singurătăți. Despre roman în America Latină: Mario Vargas Llosa în dialog cu Gabriel García Márquez
Jumătate de secol cu Borges
Vânturile

Războiul sfârşitului lumii
Caietele lui don Rigoberto

În seria de autor Fernando Pessoa au apărut

Cartea neliniştirii
Opera poetică
Ultimatum şi alte manifeste
Cronica vieții care trece
Quaresma, descifrator. Proză polițistă
Vecin cu viața. Poezia ortonimă, 1911–1935
Marinarul şi alte ficțiuni

În seria de autor Amos Oz au apărut

Scene de viață campestră
Rime despre viață şi moarte
Poveste despre dragoste şi întuneric
Cum să lecuieşti un fanatic
Odihnă desăvârşită
Cutia neagră
Să nu pronunți: noapte
Muntele Sfatului Rău
Soțul meu, Michael
Pantera din subterană
Între prieteni
Sumki
Evreii şi cuvintele (coautoare: Fania Oz-Salzberger)
Să cunoşti o femeie
Iuda
Fima
Deodată în adâncul pădurii
Dragi fanatici
Din ce este făcut un măr? Convorbiri cu Shira Hadad
Aceeaşi mare

Isus şi Iuda

În seria de autor T.S. Eliot au apărut

Opere poetice: 1909–1962
Eseuri alese. Critică literară
Tărâmul pustiit şi alte poeme: 1909-1962

În seria de autor James Joyce au apărut

Oameni din Dublin
Portret al artistului la tinerețe
Ulise

În colecția Raftul Denisei au apărut

Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mțensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc şi o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice Stalin–Pasternak*
Anna Hope, *Aşteptări*
J.M. Coetzee, *Aşteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supraviețuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițîn, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru visători*

Rose Tremain, *Insulele iertării*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*
Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Colson Whitehead, *Trişorii din Harlem*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Michel Houellebecq, *Anihilare*
Andrea Bajani, *Cartea caselor*
Vesna Goldsworthy, *Cortina de Fier*
Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*
Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*
Thomas Mann, *Mario şi vrăjitorul. Povestiri 1919–1953*
François-Henri Désérable, *Stăpânul şi cuceritorul meu*
Colm Tóibín, *Magicianul*
Naoise Dolan, *Vremuri interesante*
Susan Choi, *Studentul străin*
Clarice Lispector, *Fericire clandestină. Proză scurtă 1971–1977*
Genki Kawamura, *Dacă pisicile ar dispărea din lume*
Yukio Mishima, *Starul*
Anton Pavlovici Cehov, *Dragostea. 12 povestiri*
Gwen Strauss, *Cele nouă femei de la Ravensbrück: o poveste adevărată despre supraviețuire în Germania nazistă*
Nikola Scott, *Fetele din livada cu meri*

Giuliano da Empoli, *Magul de la Kremlin*
Fiona Davis, *Adresa*
Nina Lykke, *Din cauze naturale*
Zeruya Shalev, *Destin*
Jessie Burton, *Miniaturista*
F. Scott Fitzgerald, *Blândețea nopții*
Narine Abgarian, *Simon*
Polly Samson, *Bunătatea*
Colm Tóibín, *Casa numelor*
Jay Parini, *Călătoria lui Walter Benjamin*
Anuradha Roy, *Calul de lut*
Ludmila Ulițkaia, *Oamenii țarului nostru*
Hiro Arikawa, *Motanul care şi-a luat rămas-bun*
Giulia Caminto, *Apa lacului nu e niciodată dulce*
Matteo Strukul, *Cimitirul din Veneția*
Lorenzo Marone, *Totul va fi perfect*
Sorj Chalandon, *Fiu de ticălos*
Romain Gary, *Păsările se duc să moară în Peru*
Stephane Carlier, *Clara citeşte Proust*
António Lobo Antunes, *Lunga scurtime a vieții*
Kerri Maher, *Librăreasa din Paris*
Jessie Burton, *Casa destinului*

Cuprins

Anul 1705. O moştenire
Daruri ciudate
O seră
O soție
Fata dispărută
Aurul verde
Mulțumiri